

**T.C.  
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ  
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**BOKS ALANINDA SINIFSAK AYRIM:  
ORTA-ÜST TOPLUMSAL SINIFLARIN BOKS ALANINDAKİ  
PRATİKLERİ**

**Kerim AKBAŞ**

**Spor Bilimleri ve Teknolojisi  
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**ANKARA  
2023**



**T.C.  
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ  
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**BOKS ALANINDA SINIFSAK AYRIM:  
ORTA-ÜST TOPLUMSAK SINIFLARIN BOKS ALANINDAKİ  
PRATİKLERİ**

**Kerim AKBAŞ**

**Spor Bilimleri ve Teknolojisi  
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Tez Danışmanı  
Prof. Dr. Canan KOCA ARITAN**

**ANKARA**

**2023**

**ONAY SAYFASI****BOKS ALANINDA SINIFSAK AYRIM: ORTA-ÜST TOPLUMSAK SINIFLARIN BOKS****ALANINDAKİ PRATİKLERİ****KERİM AKBAŞ****PROF. DR. CANAN KOCA ARITAN**

Bu tez çalışması 08.06.2023 tarihinde jürimiz tarafından "Spor Bilimleri ve Teknolojisi Programı" nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

**Jüri Başkanı:** *Dr. Öğr. Üyesi Pınar ÖZTÜRK*  
*Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi*

**Tez Danışmanı:** *Prof. Dr. Canan KOCA ARITAN*  
*Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi*

**Üye:** *Prof. Dr. Güney ÇEĞİN*  
*Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi*

**Üye:** *Doç. Dr. Mustafa Berkay AYDIN*  
*Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi*

**Üye:** *Dr. Öğr. Üyesi Funda AKCAN AMCA*  
*Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi*

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından uygun bulunmuştur.

*Prof. Dr. Müge YEMİŞÇİ ÖZKAN*

**Enstitü Müdürü**

## YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü/Dekanlık tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

o Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 6 ay ertelenmiştir. <sup>(1)</sup>

o Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 6 ay ertelenmiştir. <sup>(2)</sup>

o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. <sup>(3)</sup>

Kerim AKBAŞ

<sup>i</sup>“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

1. (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
2. (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.**
3. (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum tarafından verilir** \*. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir.** Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir; gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

\* Tez **danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.**

## ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Prof. Dr. Canan KOCA ARITAN danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

*Kerim AKBAŞ*

## TEŞEKKÜR

Sevginin, dayanışmanın, öğrenmenin ve mücadelenin sınırsızlığını öğrendiğim annem Hatice Akbaş, babam Mustafa Akbaş ve ağabeyim Samed Akbaş: hayatın her anında size teşekkürüm bâkidir, bu çalışma sınırsız desteğinizle var oldu. Çok teşekkür ederim.

Ya bir yol bulacağız ya açacağız, diyerek her zaman olduğu gibi tez sürecinde de varlığını eksik etmeyen ağbim Cem Dizdar: candan desteğin için minnettarım.

Sohbeti, önerileri ve açtığı yollarla Tanıl Bora'ya elini omzumda hissettirdiği için teşekkür ederim: varlığı yeterliydi.

Değerli katkıları, yardımları ve emeğiyle hem hoca hem ağbi Prof. Dr. Güney Çeğin'e çok teşekkür ederim. Sürecin tüm açmazlarında arkadaş gibi vakit ayıran Doç. Dr. Mustafa Berkay Aydın'a çok teşekkür ederim.

Arkadaşlarım Tolga Akdoğan'a, Barışcan Demir'e, Ekinsu Devrim Danış'a, Pınar Çağ'a, Nehir Nebioğlu'na, Kaan Boşnak'a, Burak Abatay'a arkamda değil yanımda oldukları için teşekkür ederim. Devrem Beyza Canbaz, desteğin ve birlikte öğrendiklerimiz çok kıymetliydi, teşekkür ederim.

Bölüm sekreterimiz Nazlı Özden'e ayrıca teşekkür ederim: Nazlı Abla emeklerin için sonsuz minnettarım. 12 senelik Packard Bell bilgisayarım tezin bir kısmını yazabilecek kadar dayandı. Hem onu hem MacBook'u anmak zorundayım. Ağbim ve hocam Genco Uğur, boksör kardeşlerim ve bu çalışmaya katılımcı arkadaşlar, moral destekleriniz için çok teşekkürler.

Danışmanım Prof. Dr. Canan Koca Arıtan bu çalışmayı gerçekleştirebilmem adına akademik katkılarıyla destek sağladı. Romantik boksör sizi unutmayacak.

Ve tabii ki Eylül Köse...

Ezcümle: dünyayı evi görenlere.

## ÖZET

**Akbaş, K. Boks alanında sınıfsal ayırım: orta-üst toplumsal sınıfların boks alanındaki pratikleri, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2023.** Bu etnografik araştırmada amaç boks alanına katılan orta-üst toplumsal sınıfların boks alanındaki pratiklerini ve boks alanında oluşan sınıfsal ayırımı incelemektir. Dünyanın farklı ülkelerinde gerçekleştirilen araştırmalarda işçi sporu ve pratiği olarak bilinen boksun faillerinin günümüz Türkiye'sinde pratikleri ve sınıfsal durumu hakkında literatürde bilgi bulunmamaktadır. Ankara'da katılımcılarını orta-üst toplumsal sınıfların oluşturduğu bir boks salonunda faillerin yatkinliklar bütünü, çıkarlarının, alanın sorgulanmadan kabul edilen kurallarının ve alanın yapısının sermaye çeşitleriyle etkileşimleri aracılığıyla alanın yapısal çözümlemesi yapılmıştır. Bourdieu'nün alan teorisi toplumsal alan olarak boks alanındaki sınıfsal ayırımı incelemek için kuramsal çerçevedir. Katılımlı gözlem, alan notları ve 17 katılımcıyla yapılan yarı yapılandırılmış bireysel görüşmelerle oluşan veri seti için tematik analiz kullanılmıştır. Bulgular boksörler ve boks yapanlar arasındaki ayırımı yatkinliklar, sermaye çeşitleri ve çıkarlar aracılığıyla ortaya koyar. Orta-üst toplumsal sınıflar için boks alanına yatırım yapma mantığı en fazla faydayı kazanacakları bir serbest zaman aktivitesine dâhil olmak anlamını taşır. İşçi sınıfında amaç olarak görülen boks, orta-üst sınıfta kapsamlı antrenman paketi aracılığıyla geliştirilecek sermaye hacimleri adına araçtır. Bu yönüyle boks alanı orta-üst toplumsal sınıflar için kültürel tüketim nesnesi haline geldiğinden, toplumsal sınıf eşitsizliklerini ve sınıfsal ayırımı ortaya koyar.

**Anahtar kelimeler:** Boks, etnografi, toplumsal sınıf, Bourdieu, alan



## ABSTRACT

**Akbaş, K. Class distinction in the field of boxing: middle-upper social classes' practices in the field of boxing, Hacettepe University Graduate School of Health Sciences, Department of Sports Sciences and Technology, Master's Thesis, Ankara, 2023.** The aim of this ethnographic research is to examine the practices of the upper-middle social classes participating in the field of boxing and the class distinction that emerges in the field of boxing. There is no information in the literature on the practices and class status of the agents of boxing, which is known as a workers' sport and practice in studies conducted in different countries of the world, in today's Turkey. In a boxing gym in Ankara, the participants of which were upper-middle social classes, a structural analysis of the field was conducted through the interaction of the set of predispositions and interests of the agents, the unquestioned rules of the field and the structure of the field with forms of capital. Bourdieu's field theory is the theoretical framework for examining class distinction in boxing as a social field. Thematic analysis was used for the data set consisting of participant observation, field notes and semi-structured individual interviews with 17 participants. The findings reveal the distinction between boxers and people who box through predispositions, types of capital and interests. For the upper-middle social classes, the logic of investing in the field of boxing is to engage in a leisure activity from which they will gain the most benefit. Boxing, seen as an aim in the working class, is a means to an end in the upper-middle class in terms of capital volumes to be developed through a comprehensive workout package. In this context, as the field of boxing has become an object of cultural consumption for the upper-middle social classes, it reveals social class inequalities and class distinction.

**Keywords:** Boxing, ethnography, social class, Bourdieu, field

## İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI	iii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	iv
ETİK BEYAN	v
TEŞEKKÜR	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
<b>1. GİRİŞ</b>	<b>1</b>
1.1. Araştırmanın Amacı	7
1.2. Araştırmanın Önemi	7
<b>2. GENEL BİLGİLER</b>	<b>9</b>
2.1. Sınıfsal Ayrım	9
2.2. Alan Teorisi	18
<b>3. BİREYLER VE YÖNTEM</b>	<b>22</b>
3.1. Eleştirel Paradigma	23
3.2. Kimlik ve Duruş	24
3.3. Etnografi: Tam Temas	27
3.4. Araştırma Alanı ve Araştırma Grubu	29
3.5. Veri Toplama Araçları	33
3.5.1. Katılımlı Gözlem	33
3.5.2. Alan Notları	34
3.5.3. Bireysel Görüşmeler	35
3.6. Verilerin Analizi	38
3.7. İnandırıcılık	40
<b>4. BULGULAR</b>	<b>43</b>
4.1. Boksörler Boks Yapanlar	44
4.1.1. Boksörlerin İşçi Sınıfı Habitusu	60
4.1.2. Boks Yapanların Orta-Üst Sınıf Habitusu	70
4.2. Sınıf Yapısı: Alandaki Sermayeler	81
4.2.1. Alandaki Sosyal Sermayeler	90

4.2.2. Alandaki Kültürel Sermayeler	97
4.2.3. Bedensel Sermayenin Hacmi	102
4.3. Oyuna Giriş: Bir Tane Eldivenle Çözülecek Şeyler	111
4.3.1. Kapsamlı Antrenman: Tam Paket	118
4.3.2. Dövüşmeyi Öğrenmek	127
4.3.3. Sağlık Etkisi	132
4.4. Açık Sınırlar	139
4.4.1. Boksun Doğası	148
4.4.2. Antrenöre Saygı	156
4.5. Boks Sektörleşti	161
<b>5. TARTIŞMA</b>	<b>172</b>
<b>6. SONUÇ</b>	<b>184</b>
<b>7. KAYNAKLAR</b>	<b>188</b>
<b>8. EKLER</b>	<b>194</b>
EK-1: Etik Komisyon İzni	
EK-2: Alan Notu Örneği	
EK-3: Katılımcılar İçin Kişisel Bilgi Formu	
EK-4: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları	
EK-5: Antrenör Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları	
EK-6: Gönüllü Katılım Formu	
EK-7: Orjinallik Raporu	
<b>9. ÖZGEÇMİŞ</b>	

## 1. GİRİŞ

2017 sonbaharının bittiği günlerde Ankara'nın Bahçelievler semtinde bir telefon konuşması gerçekleştirdim. Boksla belli bir mesaisi olmuş hemen herkesin tanıyacağı, mazisi şampiyonluklarla dolu 80'lik hocam Dede<sup>1</sup> “Kerim sen neredesin?” diye soruyordu. Gümüşlük'ten yeni dönmüştüm ve bağışlanabilenle bağışlanamayan arasındaki farkı (1) düşünüyordum. Şubat 2018'e kadar geçen karanlık süreçte bokstan ilk defa bu kadar uzak kalmıştım. Bir süre ortalarda gözükmemek için geçerli sebeplerim vardı. Dede'nin antrenmanları yürüttüğü salon Kızılay'la Ayrancı'nın arasında Güvenlik Caddesi'nde bir binanın altında sıfır havalandırmalı, soyunma odaları ter kokan, sık sık elektrik aksanı bozulan unutulmuş, terk edilmiş geleneksel bir boks salonuydu. Üyeleri genellikle işçi sınıfıydı, Dede salonda oldukça düşük ücretlerle ders verip, dersin ardından mahallesi Çinçin'e dönüyordu. Bu coğrafyada boksun en iyi isimlerinden biriyle çalışabilmek için 2010 senesinde boksa başladığım Zonguldak'tan 2011 senesinde Ankara'ya döndüğümde epey araştırarak bulmuştum Dede'yi. Antrenmanlardan sonra Türkiye boks tarihine adını yazdırmış hemen herkesle masasındaki çekmeceyi ağır ağır açarak fotoğraflarını gösterirdi. Şubat 2018'den sonra çok uğraşsam da Dede'den hiçbir şekilde haber alamadım. Bilkent Üniversitesi'nden bir öğrencinin Dede hakkında yazdığı final ödevinden başka kayıtlarda da pek bir değişiklik yoktu. 2017'nin sonları ve 2018'in başlarında bokstan, boks salonundan, arkadaşlarımdan uzak kalmanın bende oluşturduğu derin izi seneler önce Wacquant'ın (2) boks sosyolojisinin cevheri Ruh ve Beden'inden anımsıyordum. Salondan ayrıldıktan sonra girdiği derin depresyonu anlatıyordu araştırmasının sonunda Wacquant (2). Boks olmadan geçen o acayip günlerin ardından iki şeye odaklandım. Birincisi kimse o günler için benden ya da bir başkasından özür dilemeyecekti: “*Bağışlama ha! İyi de onlar bizden hiç af diledi mi ki?*” (3) (sy., 29). İkincisi de boksa dair bir şeyler yapmalı ama öncelikle yeni bir boks salonu bulmalıydım ve buna hazırdım: “*Zamanı geldiğinde hayale hazır olmak gerekir*” (4) (sy., 7). Bu araştırma boksa dair bir şeyler yapmalıyım fikrinin ardından oldukça geniş literatür taramasının sonucu olarak ortaya çıktı.

---

<sup>1</sup> Araştırma boyunca katılımcıların gerçek isimleri yerine mahlas kullandım.

Boks sanatı ve pratiği, boksun failleriyle toplum arasında ikircikli bir ilişkiye sahiptir. Boksun sokak hayatının cereyanlarına alternatif olduğu kuşkusuz olsa da (2, 5, 6, 7, 8, 9, 10) gündelik yaşamda geniş kesimler boksu apaçık şiddet olarak görür: kan, barbarlık, dövüş, kafa patlatmak, vahşet vesaire. Diğer tarafta sinemadan<sup>2</sup>, edebiyattan<sup>3</sup>, gündelik sohbetlerden, haberlerden, sosyal medyadan ya da etraftan öğrenilenlere ek olarak boks pratiği hem sınıf habitusları hem de spor pratiğine meyletmenin mantığı hakkında oldukça geniş kavrayışlar sunar.

Boks sosyolojisini kavramsallaştırabilmek ve boks hakkında daha fazla kavrayış kazanabilmek adına Wacquant (2) sayıları az olan şampiyon boksörlere odaklanmaktan ziyade gereken ilgiyi hiçbir türlü göremeyen ve bir toplumsal alan olarak boks oluşturmuş sayısız boksöre odaklanmamız gerektiğini söylüyordu. Sosyal, kültürel ve ekonomik eşitsizliklerin muhatabı gençlerin boks alanına ve boks pratiğine yatırım yapma mantıkları üzerine yapılan çalışmaların (2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) bulguları boksörlerin toplumsal sınıfları tarafından şekillendirilen bir eğilime sahip olduklarını göstermişti. Bu eğilim sınıf habitusu hakkında çok fazla şey anlatır: örneğin, boksörün geliştirdiği beden sermayesi, riskin mümkün kılınmasını ve bir dereceye kadar bedensel sömürünün kabul edilmesini öngörür (9, 13). Bourdieu (14) risklerin minimize edilmesinin, hazırlık aşamasındaki katı disiplinlerin ve bedensel acı kabulünün işçi sınıfının spor pratiğine dâhil ettikleri çıkar (illusio) ve yatkinlikler bütünü (habitus) ile uyum içinde olduğunu belirtir: sınıf habitusu bir spor pratiğine bahşedilen anlamı belirler (14). Bu bağlamda ikirciğin en önemli sebebi, işçi sınıfı habitusuyla boksör habitusunun eş olduğu bilgisinin eksikliğidir (2, 5, 13, 14, 15). Bunlarla birlikte Bourdieu (14) boks işçi sınıfı habitusunun beden merkezli pratikleri

<sup>2</sup> Sayısız örnekten biri: Elia Kazan'ın 1954 yapımı *On The Waterfront* filminde başrol Marlon Brando boks bırakan bir liman işçisini canlandığı o müthiş tiradında "iddialı birisi olabilirdim, benim de bir kişiliğim olabilirdi" der. Seneler sonra Wacquant (2004) Chicagolu işçi sınıfından erkeklerin boks katılma sebeplerini açıklarken şunları söyler: "tüm amaçları birisi ya da bir şey olabilmektir".

<sup>3</sup> Sayısız örneklerden: Hemingway *Men Without Women* içerisinde yer alan *Fifty Grand* öyküsünde bir boksör tarafından kurar örgüyü. Boksör parasızdır, ailesini özler ve müsabakaya çıkmak zorundadır. Ringde boks yaparken yorulup rakibe sarılmayı testereye sarılmakla bir tutar. Jack London *A Piece of Steak*, *The Abysmal Brute*, *The Game* ve *The Mexican* isimli novellalarında boksörlerin sınıfsal durumunu ortaya koyar: boksörler parasızdır, geleceksizdir ve müsabaka kazanmak zorundadır. Joyce Carol Oates, Nelson Algren, Norman Mailer, James Farrell, Dashiell Hammett, Ring Lardner ve Ralph Ellison ve daha sayısız yazar: Yapılan tüm araştırmaları destekler nitelikte edebiyatta konusu geçen boksörler işçi sınıfı failidir.

içerisinde acı, ıstırap ve disiplin olarak tanımlar. Boks işçi sınıfı sporu ve işçi sınıfı pratiğidir.

Boks pratiğinde egemen sınıfların pratiklerine zıt kutupta konumlanan her şey mevcuttur: şiddete meyil, güç, kurban olabilme ruhu, dayanıklılık, boyun eğme, burjuva rollerinin tam tersine konumlanma (13, 14). Deuchar vd. (12) işçi sınıfı erkeklerle boks pratiğine dâhil olan işçi sınıfı erkeklerinin aynı özellikleri taşıdığını bulgulamıştı: fiziksel güç, girişkenlik, zayıflığın reddi, rekabet gücü ve cesaret. İşçi sınıfı erkekler için boks yeni bir kimlik, birisi veya bir şey olabilme, statü atlama ve öz saygıyı elde edebilme imkanıdır (2, 5, 12, 14).

Boks, fiziksel güç ve kabiliyete yüksek değerin atfedildiği bir toplumsal ortam içerisinde var olan özgün bedensel beceridir (16). Bilinen en eski sporlardan biri olmakla birlikte boksun tarihi Antik Yunan dönemlerine kadar uzanır (5) ve Antik Olimpiyatların şampiyon listelerinden takip edildiği kadarıyla Antik Olimpiyatların 23.'sünde, MÖ 688'de günümüz modern Olimpiyatların en popüler spor dallarından olan boks devreye girmiştir (5, 17, 18). Boks Antik Yunan Olimpiyatlarından günümüze pek çok kural değişikliğine maruz kalmıştır: bilinen ilk hallerinde hiçbir raunt yoktur ve bir taraf yenilgiyi kabul etmek için elini kaldırmaya kadar müsabaka devam eder (17). Antik boksta rakibi tutmak, ısırma ve tırmalamak yasaktır ama kulaklara vurmaya engelleyen herhangi bir sınırlama yoktur (5), kulaklar için koruyucu vardır (17). Eşit şartlarda, eşit kilolarda, eşit yöntemle, eşit vuruş teknikleriyle bugün ismine ring dediğimiz bir alanda yumruklaşma sürer ve bir diğeri düşene kadar müsabaka devam eder, o dönemlerde buna şölen derler (5, 17): amaç Tanrılarının önünde herkesin eşit olduğunu göstermektir. Kazanana üzerinde yumruklaşan iki kişinin figürlerinin olduğu içi zeytinyağı dolu bir çanak armağan edilir (5), o çanaklardan birisi günümüzde British Museum'da sergilenir. 1743'te Broughton kurallarının bir parçası olarak boks eldivenlerinin kullanımı zorunlu hale gelirken, 1838'de London Prize Ring kuralları ve 1867'de Queensbury kuralları aracılığıyla çıplak el dövüşleri, yere düşene vurma gibi çağ öncesi uygulamalar boks sporundan tamamen ayrılır. Boks kanlı mirasından boks eldivenleri uzaklaştırır (19).

Hardes (19) boksun tarihini ele aldığı kapsamlı çalışmasında boksun biyopolitika sayesinde arındırıldığını öne sürer. Biyopolitik açıdan bakıldığı zaman düelloda halk sağlığına ve kamu yararına hiçbir şey yoktur, tatlı bir bilim inşa edilmelidir, *sweet science*. İnsanların birbirlerini dövdüğü pratikten çıkartılıp boksun bir an önce arındırılması ve toplumlarda yaygınlaşan düello pratiğinin hemencecik önüne geçilmesi gerekir, bu doğrultuda da boks karşılıklı kıyasıya dövüşmek eyleminden çıkartılıp kabul edilen sınırlar içerisinde şiddetle tatlıca kavgaya dönüştürülmelidir (19). En nihayetinde boks spordur ve spor her alan gibi egemen sınıfların kendi sınıflarıyla ve diğer sınıflarla mücadelesinin nesnesidir (14). Tatlı bilimin inşası sayesinde egemen sınıflar bahis ve kumar alışkanlıklarını devam ettirirken işçi sınıfı erkekler de kontrol altında tutulacak ve onlar için bir ödül mekanizması oluşturulacaktır: kimlik, yeni arayış, belki çıkış (19). Tüm bunlarla birlikte tıbbın sekülerleşmesi, düello karşıtlığı ve güvenlik alanının ve güçlerinin yükselmesi egemen sınıfları boks sanatını ve pratiğini yeniden inşa etmeye götürür (19). Bu sayede düello aracılığıyla gerçekleşen sayısız ölümün önüne geçilecek, düello suç sayılacak, boks izin verilen ölçüde şiddetle gerçekleştirilebilecek ve kamu yararına hizmet edebilecektir: bununla birlikte egemen sınıfların bahis ve kumar alışkanlıkları katlanarak devam edecektir (19). Sadece adına kamu yararı denen bu biyopolitik hamleyle dahi spor pratiklerini neden egemen sınıfların şekillendirdiğini açıklayabiliriz.

Farklı ülkelerde gerçekleştirilen boks alanındaki toplumsal sınıf çalışmalarının birçoğunun ortak bulgusu, boksun işçi sınıfı sporu olduğudur. Örneğin, İngiltere (10, 20), Filipinler (8), Fransa (15, 21), Amerika (2, 6, 7, 9, 11, 22, 23), Avustralya (24), Danimarka (12). Boksörler ağırlıklı olarak işçi sınıfından erkeklerdir (5) ve boks neredeyse her zaman çalışan sınıfların bir sporu olmuştur (2). Wacquant'a (16) göre boks, işçi sınıfının mesleğidir ve yalnızca pratiğin doğasına değil, aynı zamanda uygulayıcılarının sosyal olarak katılımına ve boks kariyerlerini devam etmek üzere hayatlarında devam eden tüm dinamiklere yansır.

Bu yönüyle işçi sınıfı sporu ve pratiği olarak bilinen boks son yıllarda orta-üst toplumsal sınıflardan oldukça yaygın şekilde ilgi görüyor. Sosyal medya ve uygulamaları, sinema, edebiyat, gündelik hayat, televizyon ya da internet dizileri başta

olmak üzere boks gündemde kendisine kesintisiz yer buluyor, bunun sonucu olarak da orta-üst toplumsal sınıfların boks alanına girme ve dâhil olma çabalarına tanık oluyoruz (7, 20, 26, 27). Trimbur (26) beyaz yakalıların boksa katılımıyla ilgili gerçekleştirdiği araştırmada boks pratiğine dâhil olan beyaz yakalıların bu alana dâhil olmaya dair en önemli nedenlerinin korunmak olduğunu bulgular. Wright (20, 27) ise beyaz yakalı boks üzerine yaptığı araştırmada katılımcıların boksör olmayı çok net şekilde reddettiklerini belirtir. Boksör olmaya karşı net ret boksörlüğün habitusunun sınıf habitusuyla eşdeğer olmasından ileri gelir. Beyaz yakalılar bu bağlamda hem boksör olmayı hem de işçi sınıfı olarak anılmayı reddederler (27). Beyaz yakalı boks ilk olarak 1980'lerin New York'unun post-endüstriyel koşullarında ortaya çıksa da zamanla etkisi azalır (26). Bob Jackson (Gleason's'ta profesyonel bir boks antrenörü) ve Bruce Silverglade (Gleason's'un ortak sahibi), ilk olarak beyaz yakalı boks terimini artan sayıda üst sınıf müşterilerini<sup>4</sup> ifade etmek için kullandıklarını iddia ederler (26) (sy., 14). Beyaz yakalı boks Wright'a (27) göre bir sınıf göstereninden ziyade katılımcıların sadece boks antrenmanlarına katılımını gösteren ifadede kendini bulur: ünlüler, doktorlar, bankacılar ve zenginler beyaz yakalı boks terimini üstlenirler. Boks salonlarındaki işçi sınıfı katılımcılardan ayırmak adına kasıtlı olarak beyaz yakalı boks terimi kullanılır (26, 27).

Bourdieu (13, 28) işçi sınıfı deneyimlerinin ve yaptırımlarının oldukça sert ve doğrudan olduğunu belirtir. Dünyayı dayakla, cezayla ve sert tedbirlerle "gereği yapılarak" doğrudan deneyimleyen işçi sınıfı pratikleriyle orta-üst toplumsal sınıfların pratikleri bu doğrultuda birbirinden tamamen ayrılır. Orta-üst toplumsal sınıflarda deneyim gösterme, tekrar, öğüt ve öngörüler üzerine kurulur: dayak, ceza ve sert tedbirler orta-üst sınıfların pratiklerine yansımaz (13). Dolayısıyla orta-üst toplumsal sınıfların boks pratiğinden çekinmek ve karşı çıkmak adına pek çok geçerli sebebi vardır: her şeyden önce boks eşit şartlarda yapılır. Eşit kilo, eşit kural, eşit imkanlar...

---

<sup>4</sup> Müşteri kelimesi boks alanı için hayli şaşırtıcıdır zira boks antrenmanı geleneksel boks salonlarında sadece müsabıklar tarafından gerçekleştirilir. Türkiye'de Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı boks salonlarında ya da spor kulüplerinin boks salonlarında müsabık boksörler herhangi bir giriş ya da üyelik ücreti ödemezler. Buna rağmen son senelerde Türkiye'de artan boks salonları üyelik sistemiyle aylık ücret alır hale gelmişlerdir ve üyelerin çoğu müsabık değil, sadece antrenman için boksu tercih ederler. Boks salonları dünyanın çeşitli yerlerinde yapılan etnografi çalışmalarında işçi sınıfı faillerinin sokağın cenderesine alternatif olması için gittikleri bir mekân olarak karşımıza çıkar.



Rıza gösteren işçi sınıfı fail ötekiyle müsabakaya çıkar. Beden yara alır, oldukça katı diyetler sürdürülür, sosyal hayatla birlikte cinsel hayat askıya alınır, herhangi bir hobi kabul görmez, tek toplumsal gerçek antrenman sistemidir. Beden egemen sınıfların gözünde araç, işçi sınıfının gözünde amaçsa (13) orta-üst toplumsal sınıfların boksa yatırım yapma ve alanda var olma mantıkları adına hem sınıfsal ayrımı hem de boks alanındaki pratiklerin güzergahını incelemek gerekir. Literatürde işçi sınıfı boksörlerin pratiklerine dair oldukça fazla sayıda araştırmaya rastlanabilir. Bu doğrultuda orta-üst toplumsal sınıfların boks alanındaki pratiklerinin işçi sınıfı boksörlerle karşılaştırılması, öncelikle sınıfsal ayrımı ardından da boks alanının değişen yapısını göstermesi adına önemlidir.

Spor sosyolojisi üzerine gerçekleştirilen araştırmaların çoğu toplumsal cinsiyet, erkeklik, toplumsal sınıf, mekân, güç ilişkileri, kimlik gibi konulara eğilse de boks alanının pratiklerine ve toplumsal yapısının mantığına dair araştırma boşluğu bulunur. Spor bilimlerinde boks üzerine gerçekleştirilen araştırmalar da genellikle boksörlerle ilgili beslenme, fizyoterapi, mekanik ve antrenman konuları etrafında özelleşir. Boks alanının tüm pratiklerine yabancı toplumsal sınıfların boksa alanına dâhil olmaları boksa alanında sınıfsal ayrımı da beraberinde getirir. Türkiye’de spor sosyolojisi ve spor bilimleri alanlarında boksa alanındaki pratiklere dair geniş bir literatür boşluğu vardır. Boksa alanını, boksa alanına katılım gösteren failerin yatkınlıklar bütünü, failerin sermaye hacimlerini, failerin boksa alanına yatırım yapma mantıklarını ve boksa alanının kurallarını, dolayısıyla boksa alanının toplumsal sınıf yapılarını ortaya koyan bir çalışma şimdiye kadar yapılmamıştır. Bu çalışma bu boşluğu kapatmak adına tasarlanmıştır. Bu yönüyle Türkiye’de gerçekleştirilen ilk boksa etnografisidir.

Boksa alanında sınıfsal ayrımı inceleyen bu yüksek lisans tez araştırmasında Bourdieu’nün Alan Teorisi aracılığıyla orta-üst toplumsal sınıfların boksa alanındaki pratiklerini etnografi yöntemiyle inceledim. Sınıf habituslarıyla birlikte sınıf eşitsizliklerinin, boksa alanındaki pratiklerinin ve orta-üst toplumsal sınıfların boksa alanına dair çıkarlarının bulgularının spor ve toplumsal sınıfı kapsayan ilgili alanyazın çalışmalarına katkı sunmasını umuyorum. Bununla birlikte Türkiye’deki spor sosyolojisi çalışmalarına kuramsal ve yöntemsel katkı sunacağını düşünüyorum.

### **1.1. Araştırmanın Amacı**

Bu araştırmanın amacı boks alanına katılan orta-üst toplumsal sınıfların boks alanındaki pratiklerini ve boks alanındaki sınıfsal ayrımı incelemektir. Araştırma Pierre Bourdieu'nün alan teorisi çerçevesinde etnografi aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Ancak toplumsal uzamda sınıflandırıcı pratiklerin öznesi olarak faillerden ve failerin yatkinlıklar bütününden yola çıkılarak kurulabilecek alan, akışkan ve karmaşık olarak çeşitli sermaye türlerinin, özgül çıkarların, sorgulanmadan kabul edilen kuralların aracılığıyla konum elde edebilmek adına bir mücadele ortamıdır (13, 29). Toplumsal alan olarak boks alanı biyopolitik müdahalelerle (19) iktidar ilişkileri tarafından şekillendirilen, faillerinin büyük çoğunluğunu işçi sınıfının oluşturduğu, kendi özgül sermayelerine sahip, durmaksızın işleyen bir pratik mekanıdır. İşçi sınıfı habitusuna sahip özgül bir alana orta-üst sınıflardan artan katılım sebebiyle araştırma orta-üst toplumsal sınıfların boks alanındaki pratiklerine odaklanarak sınıfsal ayrım mekanizmasına ulaşmayı amaçlar.

Aşağıdaki sorular, bir toplumsal alan olarak boks alanının faillerinin pratiklerini anlamlandırarak araştırmanın amacına ulaşabilmek adına izlenmiştir:

1. Orta-üst toplumsal sınıflara mensup faillerin boks alanına katılım ve boks pratiğine yatırım yapma mantıkları nelerdir?
2. Boks alanına katılan orta-üst toplumsal sınıflara mensup faillerin sahip oldukları davranış kalıpları ve yatkinlıklar bütünü (habitus) nelerdir?
3. Boks alanının sorgulanmadan kabul edilen kuralları (doxa) nelerdir?
4. Boks alanına katılan orta-üst toplumsal sınıflara mensup faillerin bu alandan çıkarları (illusio) nelerdir?
5. Boks alanında değerli görülen sermaye türleri nelerdir?

### **1.2. Araştırmanın Önemi**

Spor bilimleri ve spor sosyolojisi alanyazını incelendiğinde spor ve toplumsal sınıf çalışmaları açısından geniş bir boşluk göze çarpar. Toplumsal cinsiyet, erkeklik, göç, fiziksel aktivite, spora katılım konularında geniş bir çalışma alanı olsa da

Türkiye’de durmaksızın değişen toplumsal dinamiklerin (30, 31, 32) izinde toplumsal eşitsizliklerin en önemli yapılarından spor alanı içerisinde bir toplumsal alan olarak boks Türkiye’de spor ve toplumsal sınıf bağlamında hiç araştırılmamıştır. Bununla birlikte boks alanına dair Türkiye’de nitel araştırma yöntemiyle araştırmalara dair de geniş bir boşluk göze çarpar.

Bu çalışmanın spor bilimleri, spor sosyolojisi ve ilgili alanyazına öncelikle yöntemsel katkı sunmasını hedefliyorum. Türkiye’de boks alanında yürütölen ilk etnografi olması sebebiyle hem kuramsal hem de etnografik açıdan ilgili alanyazına zenginlik ve bilgi katacağını düşünüyorum.

Boks alanında Bourdieu’nün Alan Teorisi’nin kullanılması, spor bilimleri, spor sosyolojisi ve diğer ilgili alanların, farklı spor branşlarında bu teorik çerçeveyi nasıl kullandığımı göstermesi bakımından gelecekteki araştırmacılara kapsamlı bir kuramsal yaklaşım sağlayabileceğini düşünüyorum.

Toplumsal sınıf, toplumsal yapı, toplumsal tabakalaşma çalışmalarında sınıf eşitsizliklerinin ve sınıfsal ayrımın en görönen alanlarından olan sporun ve özelinde boksun vaziyetini gösterdiği için ilgili alanlarda spor alanına dair de bir bakış açısı sağlayacağını düşünüyorum.

Geliştirilecek herhangi yeni bir spor politikasında sınıflar arası eşitsizliklerin ve sınıfsal ayrımın önlenmesi için boks alanındaki bu çalışmanın bir kaynak olmasını hedefliyorum.

## 2. GENEL BİLGİLER

### 2.1. Sınıfsal Ayrım

Türkçeye Arapça sınıf kökünden gelen ve tür, cins, çeşit, kategori anlamlarını karşılayan sınıf kelimesinin ilk kullanımına 1300 senesinde Mukaddimetü'l-Edeb isimli Arapça sözlükte karşılaşılır. Türkçe bir yazılı metinde ilk kullanımı 1665 senesinde Evliya Çelebi Seyahatname'sinde toplumsal zümre olarak karşımıza çıkar. Sınıf Fransızca en erken kullanımını 1549 senesinde bir grup öğrenciyi nitelemek adına *classe*<sup>5</sup> kelimesinde bulur. Öncelikle bir grup öğrenciyeye verilen öğretim anlamında kullanılırken kısa bir süre sonra öğretimin verildiği yer anlamında da kullanılır. Latince *classis* kelimesi vergilendirme amacıyla Roma halkının bölündüğü altı katmandan herhangi birini karşılar, buradan evrilerek İngilizcede erken kullanımına *classis* olarak rastlansa da 1600lü yıllarda bir grup öğrenciyi nitelemek için *class*<sup>6</sup> biçimini alır. Toplumsal statü olarak sınıf anlamı İngilizceye 18. yüzyıl sonlarında Avrupa'daki diğer dillerde de 19. yüzyılın ortalarında yerleşir (33).

Eşitsizlik üzerinden toplumsal dinamikleri yönlendiren iktidar yapısıyla birlikte güç ilişkilerini araştırmak adına sosyologlar, siyaset bilimciler ve pek çok farklı disiplinden araştırmacı sınıf kavramına başvurur. Tarihsel süreçte esas çıkış noktasını ekonomik eşitsizlikler üzerinden kuran çalışmalar süreç içerisinde toplumsal, kültürel ve politik eşitsizliklere kadar uzanır.

Toplumsal ilişkilerin eksenini her zaman gücün kaynağı ve güç ilişkilerinin doğası olmuştur. Marx üretim ilişkilerini ön planda tutar ve diyalektik yöntemle sınıf bilinci ve sınıf mücadelesine odaklanır. Durkheim işbölümünün yeni biçimleriyle toplumsal olanı bir ahlak okulu olarak inşa eder. Weber gücü elde etme ve kullanma

---

<sup>5</sup> <https://www.cnrtl.fr/etymologie/classe>  
(CNTRL - Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales: en önemli etimoloji sözlüklerindedir. CNRS - Le Centre national de la recherche scientifique tarafından desteklenir.)

<sup>6</sup> <https://www.etymonline.com/search?q=class>

biçimleriyle birlikte otorite biçimlerine odaklanarak sınıf ve statü üzerinden yaşam tarzlarını önceler.

Marx (36) üretim tarzına odaklanırken, altyapının (ekonomik) üstyapıyı (kültür, hukuk, siyaset, aile vs.) şekillendirmesi üzerinden temel izleği ortaya koyar. Tarihsel zeminde ekonomi tüm toplumsal ilişkiler adına gücün merkezidir ve üstyapı unsurlarına işleyerek toplumsal olanı belirler. Kapitalizm tarihsel olarak üretim araçlarını elinde bulunduran burjuvazi ile emeğini meta olarak satmaktan başka şansı olmayan proletaryanın arasındaki sınıf çatışmasıyla kurulur. Bu diyalektik sınıf çatışmasında uzlaşma mümkün değildir ve proletaryanın üretim araçlarını tarihsel süreçte eline geçirerek burjuvazi sınıfının egemenliğine son vermesiyle sınıfsız topluma ulaşılacaktır.

Durkheim (37) işbölümünün yeni biçimleriyle sadece teknik ya da ekonomik işbölümünü açıklamaz, toplumsal farklılaşmanın belirtileri olarak işbölümünün yeni biçimleri mekanik veya organik dayanışma çerçevesinde ele alınır. Toplumsal işlevlerin kendi aralarında denge kuramamış olması bir ahlak sorunudur çünkü toplumsal sorun temelde ahlaki sorundur. Ahlak sorununu kontrol etme noktasında kolektif bilinç ve toplumsal işbölümü burada devreye girer. Mekanik toplumlarda kolektif bilinç, organik toplumlarda işbölümü toplumsal dinamiğin belirleyicisidir. Güç temelinde gerçekleşen hemen her toplumsal dinamiğin ahlaki zemine oturtulması şarttır.

Weber'e (38) göre kapitalist toplumların yapısı toplumsal düzen, ekonomik düzen ve siyasi düzeni anlamakla mümkündür, bu ayrımlar sınıf ve statü başta olmak üzere açıklanır. Sınıf ekonomik düzenle ilgilidir, üretim ilişkileri ve gelir ana eksenidir. Yaşam tarzlarıyla birlikte saygınlık ve toplumsala dair davranış kalıplarıysa statünün odağıdır. Weber toplumsal eşitsizliklere dair kavrayışın sınıf ve statüyü birlikte değerlendirmekle mümkün olacağını savunur. Marx'a dair eleştirisi ise yalnızca üretim ilişkilerine odaklanmak yerine tüketim ilişkileriyle birlikte yaşam tarzlarına da odaklanmak gerektiğidir.

Bedeni ile ilişkisi bağlamında fiziksel üretimini meta olarak satmaktan başka şansı olmayan boksör hem işçi sınıfı kültürüne aittir hem de boks pratiği işçi sınıfı pratiği olduğundan boksör doğrudan proletaryadır (2, 6, 11, 13, 14). Marx'ın (36) kendi içinde sınıf olarak adlandırdığı tanıma boksör tüm doğasıyla uyar. Sokağın ‘‘cereyanlarından’’ korunmak, sadece işçi sınıfının yaşam alanlarını, banliyöleri ve kent paryalarını anlamakla mümkün olabilir: bu bağlamda boks salonu tam anlamıyla sokağı yenen boksörlerin ritüel mekânı olmasıyla Durkheimci (37) anlamıyla bir ahlak okuludur. Çoklu nedensellikte Weber'in (38, 40) sınıf veya sınıf durumu çıkarımları yaşam tarzlarıyla birlikte statü bağlamında da boksörlerin işçi sınıfı kültürünün bir parçası olduğunu ortaya koyar. Spor sosyolojisi üzerinde boksörler, boks yapanlar, boks salonu, toplumsal alan olarak boks, sınıf, sınıfsal ayırım anahtarlarıyla ortaya çıkacak bir toplumsal pratiğe yatırım yapma mantığını irdelemek için bu sosyolojik güzergâha ek toplumsal olanın nasıl işlediği üzerine Bourdieu sosyolojisi kapsamlı analiz ağı sunar.

Bourdieu başta kültür olmak üzere eğitim, devlet, akademi, sanat ve beğeni yargılarına odaklanarak sınıf tartışmalarını geleneksel teorileri hem kapsayan hem eleştiren hem de onaran izlekle derinlemesine analiz ederek toplumsal dinamikler adına ilişkisel hat inşa etmiştir. Toplumsal alana dair hemen her şeyi detaylandırabilmek, faillerin pratik mantıklarını anlamlandırırken ayrımlara odaklanabilmek ve davranışlar kalıbıyla yatkınlıklar bütünü üzerinden sınıf yapılarına ulaşarak ayrımı tanımlayabilmek ilişkisel güzergaha yakınlaşmayı ve mesafeyi kısaltmayı daha olağan kılar zira ilişkisel sosyolojide toplumsal hayat doğrudan toplumsal ilişkilere odaklanır. *Bedenlerimizle öğreniriz* (41): bu muhteşem önerme boks alanına bakabilmeyi, faillerin bedenleriyle kurdukları ilişkileri inceleyebilmeyi, toplumsal alan olarak boks alanında önce sınıftan sonra sınıfsal ayırımdan söz edebilmenin güzergahının neredeyse giriş ve kilit cümlesidir. *Bedenlerimizle öğreniriz* (41) ve toplumsal yaşamın taşıyıcıları ve belirleyicileri olarak sınıflar (42) failin harekete geçtiği ilişkilerin karakterine vurgu yapar. Toplumsal öznenin ilişki kurduğu kişi genellikle ötekiye (28) sınıflanana sınıflandırmak kaçınılmazdır.

Sınıf merkezli tartışmaların öznelcilik ve nesnelcilik, yapı ve fail, makro ve mikro, teori ve ampirik arasında karşıtlıklarla kurulması çeşitli disiplinlerde uzun

süredir tartışılan eksenken Bourdieu sosyolojisi tüm klasik tartışmaları onararak nedensel ve tarihsel bağlantılarla farklı tüketim alanlarındaki pratikleri açıklar. Bourdieu'nün sınıf yaklaşımında eşitsizliğin temeli tıpkı Marx, Durkheim ve Weber'in yaklaşımları gibi toplumsal ilişkilerden meydana gelir (42). Sınıf bağlamında kurduğu ilişkiyel bağlantı toplumsal hayatta esas odaklanılması gerekenin toplumsal ilişkiler olduğunu ortaya koyar (13, 42, 43). Bir izlek olarak Bourdieu'nün ilişkiyel ve düşünümsel sosyolojisi, bu zıt kutuplardan sıyrılarak toplumsal olanın yeniden inşa edilmesine dair dinamik ve eleştirel yörüngelyi belirler. Bourdieu sosyolojisi bu karşıtlıkları ve çelişkileri aşarak ekonomik, kültürel, politik ve tarihsel olana odaklanarak topluma çok boyutlu yaklaşma imkânı sunar. Yapı ile tarih karşıtlığını ortadan kaldırarak yapıların tarihselliği ve ilişkiyelliğine vurgu yapar: esas olan eğilimlerdir. Yapı ve fail arasındaki karşılıklı varoluşa odaklanmak (faillerin yapıların dinamik düzlemlerini inşa edici ve dönüştürücü özelliklerini de unutmadan), faillerin sermaye hacimleriyle toplumsal yapıdaki güzergâhları toplumsal dinamiklere dönüştürmelerine imkân açmaya da odaklanmayı gerektirir (43). Fail iktidar alanlarının sosyal, kültürel ve ekonomik uzamında konumlanırsa da tamamen zehirlenmiş kukla değil, toplumsal güç ilişkileri içerisinde güzergâh belirleyici pratiklerin sahibidir. “*Toplumsallaşmış beden topluma karşı değildir, onun varoluş biçimlerinden biridir*” (41) (sy., 29).

Toplumsal olana dair herhangi bir analizin unsuru fail ya da grup değil ekonomik ve simgesel bağlarla harmanlanmış toplumsal ağlardır. Bu ilişkiyelliğin en önemli ayağı toplumsal ağlar içerisinde yer alan toplumsal alanlardır. Alanlarla birlikte faillerin bedenselleşmiş toplumsallıkları (13) olarak habitus sınıf üzerine Bourdieu ilişkiyelliğinin Wittgenstein'in tabiriyle temel araç setleridir. Bourdieu'nün ilişkiyel çerçevesi bu noktada Marx'tan, Durkheim'dan ve Weber'den kesin olarak ayrılır.

“*Bir toplumsal gruplaşma kipliği ve bilinç ve davranış kaynağı olarak sınıf*” (42) (sy., 206) faillerin toplumsal uzamdaki alanlar içerisinde çeşitli sermaye türlerini yatırım yapmak, edinmek ve hacmini geliştirmek için “oynadığı” kesintisiz bir rekabet ortamıdır. Bu çekişmeler üç arenada kıyasıya sürer (42). İlki toplumsal yaşamın yargıları ve faaliyetleri, ikincisi kültürel üretim alanları, üçüncüsü de kamusal alanlardır. Bu arenalardaki mücadeleler sermayeyi oluşturanın ne olduğuyula birlikte

ekonomik ve kültürel sermaye arasındaki farkları da ortaya koyar (42, 43). Bourdieu Marx'ta olduğu gibi yönetici sınıfına ya da burjuvaziye değil iktidar alanına odaklanır.

Bourdieu'nün Marx'ın Das Kapital'in başında sorduğu "Bir toplumsal sınıfı oluşturan şey nedir?" sorusunu yeniden ifade edişi teoriyi ve araştırmayı tutarlı bir biçimde kaynaştırması bakımından özgündür. Bourdieu'nün -sınıf yapısından toplumsal uzama, sınıf bilincinden habitusa, ideolojiden simgesel şiddete, yönetici sınıftan iktidar alanına- gerçekleştirdiği kavramsal değişimlerin arkasındaki saik, somut araştırma bulmacalarını çözmeye yöneliktir ve başlı başına bu amaca dayanır. (Wacquant, 2014, sy. 210)

Bourdieu'nün onarıken sınıfa dair iç içe geçirdiği gelenekler de vardır: Marx'ın (36) sınıfı ekonomik güç tahakkümlerine dayandırmasını (salt sermayenin bu olmasına karşı çıkararak) teorisine ekler. Bu dayandırmayı Durkheim'in (37) dayanışma ve işbölümü üzerine çıkarımlarıyla birlikte Weber'in (40) statü üzerine eğilimleriyle birleştirir. Ortaya çıkacak herhangi bir ayırım için toplumsal ilişkileri işaret eder (13). Pratikler sistemi içerisinde sınıf mücadeleleri faillerin sermaye türlerinin hacimlerini belirlemek üzere girdikleri mücadelelerde açığa çıkar.

Marx (36) ekonomik sermaye üzerinden güç ilişkilerinde üretim mekanizmasını çerçevlendirmişti. Bourdieu sermayenin sadece iktisadi boyutunun toplumsal sınıflara dair yeterli kavrayışı sunmayacağını ileri sürer (13, 28). Ekonomik özelliklerle birlikte simgesel özelliklerin her türlü bilimsel sınıflandırma girişiminin ana eksen olduğunu savunur (14). Farklı türden sermayelerin failer üzerindeki dağılımı kabaca toplumsal sınıfların toplumsal uzamdaki konumlarına işaret eder (13, 28, 29). Dolayısıyla öncelikle sınıftan ardından sınıfsal ayırmadan bahsedebilmek için sınıf yapıları adına habitusu kuşanarak sermaye hacimlerine odaklanmak, analiz edilecek toplumsal alanın oldukça geniş çerçevede ele alınmasını gerektirir. Bu bağlamda toplumsal uzamdaki herhangi bir alana failin yatırım yapma mantığını, bu mantığa gizli bedenselleşmiş toplumsallığı, alanın sorgulanmadan kabul edilen kurallarına rağmen yatırım yapma mantığındaki nedenleri ve çıkarları ile sermayelerinin hacimlerini ilişkilendirerek ayırım mekanizmasına ulaşır.



Bourdieu'ye (13, 14, 28) göre bir sınıfın ayrıcalıklı konumu sahip oldukları kültürel, ekonomik, sosyal ve simgesel kaynakların toplamıyla belirlenir. Bourdieu'nün teorik çerçevesiyle faillerin toplumsal olanı nasıl algıladıkları ve etkileşime girdikleri ile ilişkisel bağlantı kurarak sınıf analizlerine ulaşabiliriz. Bu sosyolojik yaklaşım, sınıfsal farklılıkları, yatkınlıklar bütünüyle birlikte kültürü, eğitimi, ekonomiyi ve sembolik hacimleri dikkate alarak toplumsal yapıyı anlamaya çalışır. Bu güzergahta iki kavram kilittir: alan ve pratik. Alan, insanların belirli faaliyet alanında, örneğin spor, edebiyat, siyaset, ekonomi veya sanat gibi bir alanda birbirleriyle ilişkili oldukları toplumsal alanı ifade eder. Pratik ise faillerin belirli alanda yatkınlıklar bütünü, nasıl davrandıkları, bu alanda var olma çıkarları ve alandaki sermaye hacimleriyle ilgilidir. Bourdieu'ye (13, 14, 28, 41) göre pratikler alanda yükselme fırsatlarına erişim için gerekli olan sermaye türlerini kullanmayı içerir, bunun için toplumsal yapıyı anlamlandırmak gerekir (29). Toplumsal yapı aracılığıyla da faillerin sahip oldukları sermaye türleri ve bunların nasıl kullanıldığına odaklanarak sınıfsal ayrımlara ulaşılır. Sermaye türleri, ekonomik sermaye, kültürel sermaye, sosyal sermaye ve sembolik sermaye olarak dört ana grupta toplanır. Ekonomik sermaye failin sahip olduğu maddi kaynakları karşılarken, kültürel sermaye failin eğitim, bilgi ve sanatsal değerler gibi kültürel kaynaklarıdır. Sosyal sermaye failin sosyal ağları ve ilişkileri üzerinden sahip olduğu kaynakları ifade eder. Sembolik sermaye ise prestij, itibar ve sembolik güç gibi soyut kaynaklara karşılık gelir. Toplumsal uzamda sermayelerin kullanımı, toplumsal yapıyı (pratikler ve sermayeler arasındaki karşılıklı ilişki) belirleyen kültürel kodların ve sembollerin anlaşılmasıyla birlikte ele alınmalıdır (13, 41). Sınıfsal ayırım salt ekonomik sermaye hacmiyle bağlantılı değildir ve ekonomik faktörlere dayanmaz. Aynı zamanda kültürel, sosyal ve simgesel sermayelerin hacimleri ayırım adına belirleyicidir. Bourdieu'nün sınıf yaklaşımı toplumsal farklılaşmanın daha karmaşık ve çok boyutlu olduğunu gösterirken, ekonomik, kültürel sosyal ve simgesel sermayelerin birikimini ele alarak sınıf ayrıcalıklarını belirlemektedir. Bu güzergahın kapsayıcı işleyişi sınıf habitusları aracılığıyla olur (43).

Bourdieu, toplumsal yapı ve spor arasındaki ilişkiden bahsederken boksı sık sık örnek olarak kullanır (13, 14, 28, 29, 44, 45, 46). Boks pratiğini spordan ziyade

işçi sınıfı kültürünün parçası ve pratiği bir toplumsal alan olarak ele alır (14). Boks pratiğinde egemen sınıfların tam zıt kutbunda yer alacak hemen her şey mevcuttur (2, 5, 14). Boks, işçi sınıfı kültürünün parçası olarak işçi sınıfının değerlerini ve normlarını yansıtır: boks alanında mücadeleci ve cesur olmak, dayanıklılık ve kararlılık, bedensel çilekeşlik, boks yoluyla statü atlama (13, 14) gibi özellikler işçi sınıfının değerleri arasında yer alır. Boksun doğasının fiziksel ve bedensel süreçlerde zorlayıcı olması nedeniyle, boksörlerin bedenlerinin yanı sıra zihinlerinin de sürekli olarak hazır olması gerekir. Bu durum boksun işçi sınıfının genel yaşam tarzına benzer bir özellik gösterdiğini ifade etmesine olanak tanır. Bourdieu boksun sembolik anlamlarına da dikkat çeker: boks sadece bir spor değil aynı zamanda toplumsal olaydır (45). Boksta kullanılan semboller ve ritüeller, toplumsal sınıf farklılıklarının ifade edilmesinde önemli role sahiptir. Örneğin, boksun kendi doğasına ve dinamiğine ait belli tarzda yapılması, belli kıyafetler giyilmesi, bedensel üretim süreçleri, boks yoluyla statü atlama endişesi, bedensel çilekeşlik, fedakârlıklar bütünü ve boksörlerin birbirleriyle nasıl iletişim kurduğu gibi unsurlar, kısacası boksun çarkı sınıfsal ayrımın ifadesinde etkilidir.

Bourdieu'nün eski bir ragbi oyuncusu olmasından kaynaklı spora derin bir ilgisi zaten mevcuttur. Dövüş sporlarına karşı duyduğu merak hemen her çalışmasında sıklıkla bahsettiği spor alanında (dövüş sporlarından bahsederken özellikle) faillerin toplumsal sınıf dinamiklerine uygun olarak sınıf habitusları, sermaye hacimleri, sınıf yapıları ve dövüş sporlarına yatırım yapma mantığı üzerine bakış açısı sağlar. En yakın çalışma arkadaşlarından Wacquant (2) boks sosyolojisinin en önemli araştırmasına dahi imza atmıştır: "*Pierre Bourdieu geçen gün nesnem tarafından baştan çıkarılmaya doğru gittiğimden korktuğunu söyledi ama, oğlum var ya bir bilebilseydi, baştan çıkmanın ötesine zaten geçtim*" (2) (sy., 18). 2001 senesinde Bourdieu'nün hayatının 1 senesini anlatan belgeselin başlığı dahi oldukça ironiktir. La sociologie est un sport de combat, sosyoloji bir dövüş sporudur. Sosyolojik yöntemin ve kavramsal çerçevenin bir çarpışma olduğunu *tatlı bilim* çerçevesinde anımsatır. Tüm bunların dışında toplumsal dinamikler içerisindeki alanları oyuna benzetmiş, oyun metaforuyla da bu bağlantıyı özetlemiştir. Oyun ve sonuç, kazanma ve kaybetme, katı kurallar ile nedenler, sınıf ve konum, uzam ve pratik...

Bourdieu'nün kuramsal çerçevesinde spor failin bedeniyle kurduğu ilişki bağlamında toplumsal pratik olarak ele alınabilir. Bununla birlikte tezin bulgular bölümünde göreceğimiz üzere bir tüketim kaynağı olarak da karşımıza çıkabilir (14). Toplumsal bir kurum olması (13) ve tüm bunları hem inşa eden hem de güncelleyen yapılar olması da spor seçiminin asla keyfi olamayacağını ortaya koyar (13, 14). Toplumsal uzamdaki statü ve failin bedeniyle ilişkisi bağlamında sınıf habitusu failin hangi spora neden yatırım yaptığını apaçık şekilde gösterir. Sporlar arasındaki simgesel sermaye farkı da spor pratiğine yatırım yapmanın nedenlerindedir: egemen sınıflar briç, tenis, golf gibi daha "elit" sporlara yatırım yaparken işçi sınıfı boks, futbol, güreş gibi güç, disiplin, dayanıklılık, şiddet, fedakârlık, uysallık gibi burjuva rol mesafesine aykırı her şeyin (13) bir arada olduğu sporlara yatırım yaparlar. Bourdieu çerçevesinde spor alanı her şeyden önce devletle ilişkili olarak görülmelidir çünkü tüm pratikler gibi spor alanı da tamamen devletin himayesi altında şekillenir (47). Bununla birlikte neoliberal politikaların spor üzerinde devletin gücünü zayıflattığı ve sporun artık kesintisiz bir tüketim nesnesi haline geldiği de aşıkardır (47). En nihayetinde Bourdieu'nün (13) sunduğu kavramsal çerçeve sayesinde (alan, sermaye, habitus vs.) spor alanının mekanizmaları ve yapıları meydana çıkartılabilir (47).

Bir de simgesel tahakküm var. Bourdieu'ye göre simgesel tahakküm, doğrudan fiziksel şiddet olmaksızın, bireylerin veya grupların güç ilişkilerini sürdürmek ve pekiştirmek için kullanabilecekleri sembolik bir şiddet türüdür. Simgesel tahakküm faillerin kendi sınıflarını benimsemelerine ve bu sınıfın değerlerini kabul etmelerine yol açar. Bu durumda bir üst sınıfın kültürel sermayesinin diğer sınıflar tarafından kabul edilmesi, bu sınıfların "alt sınıf" olarak tanımlanmasına yol açar: simgesel tahakküm sınıflar arasındaki farklılıkların normalleştirilmesine ve dolayısıyla meşrulaştırılmasına yardımcı olur, bu durum da sınıf farklılıklarının sadece ekonomik değil kültürel bir boyutunun olduğu fikrini güçlendirir. Sınıfsal ayırım ve simgesel tahakküm arasındaki ilişki sınıfsal ayırımın sadece ekonomik bir gerçeklik olmadığını, aynı zamanda kültürel bir boyutu olduğunu gösterir. Sınıfsal farklılıkların yeniden üretilmesinde simgesel tahakkümün rolüne vurgu sorgulanmaksızın kabul edildiği için doxaları da beraberinde getirir. Bu şekilde spor simgesel tahakkümün bir biçimi olarak, belli bir sınıf tarafından kontrol edilerek diğerlerine karşı üstünlük sağlama aracı

olarak kullanılır. Çünkü spor egemen sınıfların hem kendi içlerinde hem de diğer sınıflarla kesintisiz bir mücadele aracıdır (13, 14, 28). Bourdieu spor alanında da simgesel tahakküm aracılığıyla belirli bir statü farklılığı oluştuğunu ve belirli sporların daha fazla prestije sahip olduğunu belirtir. Örneğin, boks bir işçi sporu ve pratiği olarak nitelendiren Bourdieu, bu spora yatırım yapan faillerin işçi sınıfından geldiğini ve bu nedenle boksun toplumda düşük bir statüye sahip olduğunu vurgular. Aynı şekilde, tenis gibi diğer sporlar ise üst sınıflardan daha fazla ilgi görür ve bu nedenle daha “prestijlidir”. Bourdieu, simgesel tahakkümü, toplumsal farklılıkların yeniden üretiminde önemli rol oynayan bir faktör olarak görür ve toplumsal eşitsizliklere odaklanmak için simgesel tahakkümün anlaşılması gerektiğine vurgu yapar.

Peki, boks alanı bir işçi sınıfı pratiğine dâhilse, orta-üst toplumsal sınıfların bu alanda var olma sebepleri nedir? Sadece bu sorunun cevabı dahi sınıfsal ayrıma karışan simgesel tahakkümü gösterir. Bulgularda kapsamlı olarak ele alınan sınıfsal ayırmadaki aşikâr üzerine bir kavramsal çerçeve olarak simgesel tahakkümü araştırmaya dâhil etmedim. Bulgular kısmındaki alıntılarda katılımcıların dili kullanım tercihlerindeki simgesel tahakkümün boyutlarına şahit olacaksınız. "*Tüm kendini sunuş stratejilerine rağmen dil konuşulmaktan ziyade insanı konuşur*" (14) (sy., 16). Katılımcıların tamamının ve dahi alanda olup da katılımcı olmayanların kabul ettikleri boksun işçi sınıfının sporu ve kültür biçimleriyle tamamen aitlik pratiği olmasına rağmen, orta-üst toplumsal sınıfların boks alanına katılımı sonrasında boksörlere doğrudan “olamasa da” işçi sınıfına kesin bir dilsel simgesel tahakküm hakimdir.

Sonuç olarak, Bourdieu'nün sınıfsal ayırım üzerinden spor üzerine yaklaşımı, sporun sadece bireysel bir aktivite olarak değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve ekonomik bir kurum olarak ele alınması gerektiğini vurgular. Bu nedenle sporun sınıfsal ayrımlar ve kültürel kodlarla şekillendiği ve spor alanında da aynı sınıfsal hiyerarşilerin geçerli olduğunu belirtir. Bu bağlamda boks alanında sınıfsal ayırımı inceleyen bu araştırmada sonraki bölümde ele alınacak alan teorisi sınıfsal ayırım dinamiklerini göstermek adına kullanılacaktır.

## 2.2. Alan Teorisi

Alan teorisi toplumsal uzamdaki farklı alanlar arasındaki ilişkileri ve bu alanlarda yer alan faillerin pratikler sistemini anlamaya ve açıklamaya çalışır. Bourdieu'ye (13, 28) göre her alan kendi özerkliğine sahip bir toplumsal düzen oluşturur ve bu düzen kendi içinde hiyerarşiktir. Her alanın kendi özgün kuralları, normları ve değerleri vardır ve bu kurallar, normlar ve değerler alanın faillerinin davranışlarını yönlendirir, faillerin yatkınlıklar bütünü olan habitus ise alanı durmaksızın günceller (13, 28). Toplumsal uzam içerisinde konumların oluşması ve konumların içerisinde toplumsal uzamın oluşması inşasının daimî döngüsü (28) bizi alana ulaştırır.

Bourdieu isim babası olarak Marx'ı gösterdiği (28) alan mefhumunu açıklarken oyun metaforuna başvurur. Oyun metaforu, toplumsal alanlarda faillerin birbirleriyle olan ilişkilerindeki stratejileri ve güç mücadelelerini anlamaya çalışır. Oyunla en temel farkı bilince dayalı olmasa da alan oyunun oynandığı yerdir (29). Oyun yapısı itibariyle kuralları belli, oyuncuların olan, oyunda oynamak üzere belirli temel kartlara sahip dinamik ve süreklilik oluşturan konumlar arası ağdır. Tahakküm ya da itaat ilişkileri bu oyun içerisinde tanımlanır (28). Her oyuncunun oyuna belli bir katılma nedeni, çıkarı ve faydası vardır. Özgül sermayelerin yani oyun kartlarının, kozların ya da jetonların hacmi ulaşılacak faydayı belirler (29). Alanın yapısını belirleyen şey tamamen güç ilişkileridir. Oyuncuların sahip olduğu kozlar ya da kartlar ya da jeton yığınları özgül sermaye hacimlerine karşılık gelir. Oyunun kurallarını (doxa) kabul etmek elde edilecek faydayı (illusio) kazanabilmek adına sorgulanmaz, bu bağlamda alanda sorgulanmadan kabul edilen hâkim kanaatler doxaya karşılık gelir. Oyuncular yani failer oyundaki konumlarına göre sorgusuz kabul ettikleri kuralları çıkarlarıyla bir tutarlar (kazanılacaklar, kaybedilecekler). Illusio herhangi bir alana giriş mantığıyla birlikte alanda var olmaya dair tüm çıkarları belirtir (29). Oyuncu oyunda ne kadar jetona sahipse oyundaki konumu o kadar avantajlıdır. Toplumsal uzamda bu jetonlar sermayelere karşılık gelir. Sermaye türleri oyun kartlarına, kozlara ya da jetonlara benzetilerek sınıf yapısı adına alanın en önemli gösterenidir: ekonomik sermaye maddi birikimi, kültürel sermaye edinilen tüm kültürel hacmi, sosyal sermaye ilişkiler ağını ve simgesel sermaye ise sahip olunan simgesel değerleri açıklar. Hepsini toplumsal

alana uyguladığımızda alanlar birbirleriyle ilişkili olsa da (tahakküm, itaat) her sermaye türü ait olduğu alanda değerlidir.

Kısacası Bourdieu, her toplumsal alanın bir oyun alanı olduğunu ve faillerin bu alanda çeşitli oyunculuk stratejileri kullandığını söyler (28). Bu stratejiler, alanın kurallarına ve oyuncular arasındaki güç ilişkilerine uygun şekilde belirlenir. Oyuncular, oyuna başlamadan önce alanın kurallarını kabul ederler ve uygun stratejileri belirlerler. Oyunda başarı elde etmek için oyuncuların sahip oldukları sermayeleri -kartları, kozları, jetonları- (ekonomik, kültürel, sosyal, simgesel) kullanmaları gereklidir. Bourdieu'ye göre oyun alanındaki oyuncular arasındaki güç mücadelesi, toplumsal sınıflar arasındaki mücadeleye benzer (29). Faillerin sahip oldukları sermaye hacimleri oyunda elde ettikleri pozisyonları belirler: oyuncuların sermaye hacimleri ne kadar yüksekse oyundaki pozisyonları da o kadar yüksek olur. Her oyun ya da her alan birbirinden farklı doxalara, illusiolara, sermaye biçimlerine sahiptir. Alan habitusu durmaksızın güncelleyerek varlığını sürdürür, alanın devamlılığı adına faillerin habitusu olmazsa olmazdır çünkü alanı habitus şekillendirir (29).

Habitus, en yalın haliyle yatkınlıklar biçimi, toplumsal olanın biyolojik cisimleşmesidir (13). Marksist geleneğin nesnel anlam olarak adlandırdığı pratikler sisteminde bulunmak, Bourdieu (13, 28) tarafından yatkınlıklar bütünü ve bireyselleşmiş toplumsallık olarak ele alınır. Toplumsal uzamdaki her mevki, statü ya da konum sınıf durumu olarak adlandırılan özgül yaşam tarzlarına tekabül eder (43). Habitus tarihseldir, kendi içinde gelişir, toplumsal olanın yaşam pratiklerine tezahür etmesi ve pratik gerçekleştiriminin anlamını ifade eder (28).

Sermayeler ve hacimleri sınıf yapısının en önemli gösterenidir (28, 43). Oyunda ya da alanda kullanılan sermaye hacimleri faillerin toplumsal uzamdaki konumları hakkında bilgiler verir. Burada önemli olan Marx'taki gibi toplumsal uzamdaki sınıf konumunu salt ekonomik sermayenin belirleyemeyeceği itirazıdır. Egemen sınıfların ekonomik sermaye dışında kültürel sermayelerinin de hacminin oldukça kuvvetli olması gerekliliği (13, 28) kültürel sermayenin önemiyle birlikte ediniminin ve hacmini geliştiriminin oldukça çetrefelli olduğunu gösterir. Kültürel sermaye ansızın edinilemez (13). Aileden, okuldan, üniversiteden, toplumsal

ilişkilerden ve sosyal ağlardan bir miras usulüyle kuşaklar boyunca devam ettiği zaman hacmi anlamlanmış olarak kabul görür (28). Sosyal sermaye ağları ise egemen sınıfların sıklıkla hem sosyal hem diğer sermaye türlerinin hacimlerini arttırmak adına başvurdukları bir oyun kartıdır. Alandaki mücadelelerde daha yüksek bir konum elde etmek adına sosyal sermaye bir kalkan görevi görür (28). Simgesel sermaye alana sunulan tüm simgesel ve sembolik öğeleri kapsar. Ekonomik sermayesi kuvvetli olduğu için orta-üst toplumsal sınıfa ait olma hadisesini Bourdieu toplumsal uzamdaki mevki ve konum ilişkiselliği üzerinden defalarca etkisiz kılar (13). Esas olan kültürel sermayeyle birlikte sosyal sermayenin ve simgesel sermayenin hacminin alandaki karşılığıdır.

Sorgusuz sualsiz: doxa. Her alan kendi kurallarıyla çevrili olduğundan toplumsal uzamda yer alan her alan biriciktir. Doxa alana dâhil olmadan önce alandaki nedenleri kapsayarak alana dâhil olma ve alana dair her şeyi kabul etmeyi karşılar. Sorgusuz kabul edilen hakim kanaatler bütünüyle kast edilen hukuki sınırlar değil, sorgulanmaya ihtiyaç dahi duymadan kabul edilen açık sınırları belirtir. Sorgulanmaya ihtiyaç duyulmaz çünkü faillerin ortaya sundukları sermayelerle habitusları gereğince kazanacakları ya da kaybedecekleri bir alana girişlerinde nedenleri, çıkarları ve faydaları mevcuttur. Bu çıkarlar illusio olarak karşılık bulur. Illusio alana girmeyi ve alanda olmayı failin alanda kaldığı süre boyunca alandaki çıkarlarına karşılık gelir. Failin bir alana neden yatırım yaptığıyla ilgili derin kavrayış sunar.

Sınıfsal ayrımı alan teorisiyle açıklamak, toplumsal alanın işleyişi hakkında daha geniş bilgi edinmeyi sağlar. Alan teorisiyle boksu bir toplumsal alan olarak ele aldım. Failler yani katılımcılar alandaki illusiolarını gerçekleştirebilmek adına doxalara tamamen sadık kaldılar. Buradaki önemli unsur, alanın zaten orta-üst toplumsal sınıfların çıkarlarına uygun yapılandırılmasıdır. Faillerin alanda sundukları, geliştirdikleri ya da edindikleri sermayelerle istemsiz kuşandıkları habituslarını da kapsayarak öncelikle sınıfa ardından da sınıfsal ayrıma giden güzergâhı alan teorisi kapsamında analiz ettim.

Sonuç olarak alan teorisi aracılığıyla alanın hâkim kanaatleri, faillerin bu alanda bulunma mantıklarıyla birlikte çıkarlarını, alandaki faillerin sermaye hacimlerini, bunlarla birlikte toplumsal sınıf yapısının nasıl işlediğine odaklandım.



### 3. BİREYLER VE YÖNTEM

Bu araştırmada amaç boks katılan orta-üst toplumsal sınıf faillerin boks alanındaki pratikleri aracılığıyla boks alanındaki sınıfsal ayrımı incelemektir. Türkiye'nin durmaksızın değişen toplumsal yapısı (31, 32, 48) doğrultusunda sınıfsal ayrımına dair detaylı analiz, faillerin pratiklerini kapsamlı Şekilde ele almayı gerektirir. Bu yüzden orta-üst toplumsal sınıfların boks alanındaki pratiklerini incelerken nitel araştırma yöntemini kullandım. Nitel araştırma yöntemini tercih etmemin temel sebebi, faillerin sahip oldukları davranış kalıpları ve yatkınlıklar bütünü başta olmak üzere sınıf yapıları hakkında tüm pratiklerini derinlemesine anlamlandırabilmektir. Sınıfsal ayrımın dinamiklerini bütüncül bağlamda analiz etmek adına nitel araştırma yönteminin en büyük katkısı, nitel araştırma yaklaşımının toplumsal gerçeklikle birlikte kültürel anlamı inşa etmesidir (49), nicel araştırmanın aksine değişkenlere değil olaylara odaklanmasıdır (49, 50, 51). Boks alanında belirginleşen sınıfsal ayrımı anlamlandırabilmek adına nicel yöntemin istatistiksel analizi yerine nitel yöntemin tematik analizi toplumsal araştırma adına sosyo-kültürel bağlama odaklanmayı gerekli kılar (49, 52). Kısacası, faillerin bir pratiğe dâhil olma mantığının arkasındaki toplumsal koşulları derinlemesine kavramak nitel analizle mümkündür. Araştırılan konunun doğal ortamında, araştırılan konunun muhataplarıyla doğrudan iletişime geçip kendi ortamlarından yola çıkararak veri toplamak, tek bir veri kaynağına güvenmekten ziyade veri eşitilmesi uygulamak nitel araştırmalarda esastır (49, 50, 51). Katılımcıları ölçeğe tabi tutmak<sup>7</sup>, anketlerle verileri düzenlemek ya da geniş bağlamı sayılarla ifade etmek yerine katılımlı gözlem, bireysel görüşmeler, alan notları gibi farklı veri toplama çeşitleriyle daha fazla alanın içerisinde olma imkânı sunan ve kuramlar aracılığıyla anlamlara odaklanan nitel araştırma desenleri, araştırılan konuyla ilgili çok geniş bakış açısı sunar.

Nitel araştırmanın bu özellikleri doğrultusunda tezin amacına ve kuramsal çerçeveye uygun olarak eleştirel paradigma çerçevesinde nitel araştırma desenlerinden etnografi araştırmasını tercih ettim. Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonunun 27

<sup>7</sup> "İnsan sadece birey olarak muammadır, kitleler halindeyken ise sadece matematik problemdir" (Porter, 1986: sy. 57).

Temmuz 2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda tez önerisi incelenerek etik açıdan uygun bulundu (EK-1).

### 3.1. Eleştirel Paradigma

Pozitivist ve yorumlayıcı paradigmalara karşı tepki niteliğinde, Frankfurt Okulu'nun öncüsü olduğu eleştirel kuramla birlikte ortaya çıkan eleştirel paradigma (49) insana dair tarihsel, ekonomik, toplumsal ve kültürel değerleri kapsamlı bir bakış açısıyla sorgular. Tarihsel, ekonomik, toplumsal ve kültürel değerlere ideolojik eleştiriler bütünüyle yaklaşarak pratiklerin nasıl inşa edildiğini, nasıl işlediğini, sürekliliğini nasıl sağladığını ve bu sürekliliği ortadan kaldırmanın yollarını araştırır (49, 53, 54). Araştırma bu bağlamda politik hareket olarak görülür (53, 55) ve toplumda ezen ezilen ilişkilerinden yola çıkarak merkezi güç ögelerine, sömürü ilişkilerine ve kontrol ile denetim mekanizmalarına odaklanır (49). Eleştirel teori insanları kısıtlayan ve ayırımı oluşturan koşulları kendine dert edinmek zorundadır (55). Eleştirel paradigmanın odağı Marx'ın praksis kavramında özetlenen teori ve pratiğin birliğidir<sup>8</sup>. Spor sosyolojisinde eleştirel paradigma sadece neler olduğunu göstermeye odaklanmaz, bu konuda bir şeyler yapmayı da kendine dert edinir: bu bağlamda hegemonyaya karşı açık bir mücadele barındırır (56). Ezilenleri güçlendirmeyi amaçlayan bilgi üretimi aracılığıyla salt eşitsizlik dinamiklerini vurgulamakla yetinmez, araştırma pratiğinin kendisini mevcut baskıcı yapılara bir meydan okuma olarak sunar (56). Bu bağlamda işçi sınıfı sporu olarak ortaya çıkan ve tüm pratikleri işçi sınıfı pratikleriyle uyumlu olan (2, 5, 6, 13, 14, 28) boks alanına orta-üst toplumsal sınıfların katılımıyla oluşan derin sınıfsal ayırımı araştıran bu yüksek lisans tez araştırmasında araştırmayı eleştirel paradigma çerçevesinden kurdum.

Araştırmanın dert edindiği ve ortaya koymak istediği en önemli nokta (55) sınıfsal ayırım aracılığıyla sınıflar arasında oluşan eşitsizliklerin görünürlüğüne sağlamaktır. Diğer her alanda olduğu gibi spor alanı da egemen sınıfların hem kendi

---

<sup>8</sup> “Filozoflar dünyayı, yalnızca, çeşitli şekillerde yorumlamışlardır; oysa sorun onu değiştirmektir.” (57) (sy., 22).

içlerinde hem de diğer sınıflarla bir mücadele alanıdır (14). Spor alanında sınıfsal ayrımın görünürlüğüne katkı sunmak, derinlerde yer alan, görmezden gelinen gerçeğin açığa çıkmasına katkı sağlamak (49) eleştirel paradigmanın ontolojisi ve epistemolojisiyle uyumludur (52). Paradigma, araştırmanın ne olduğu ve nasıl gerçekleştirileceği konusunda başlangıç noktasıdır (50). Pozitivist paradigmaya karşı en net eleştiri, ontolojik kapsamının kapitalizm eleştirisi, eşitsizlikler, ırkçılık, cinsiyetçilik, tahakküm ilişkilerinden mahrum olmasıdır. Oysa eleştirel paradigmanın ontolojisinde eşitsizliğin göz ardı edilmesi mümkün değildir ve toplumsal olana dair her şeyin insan pratikleriyle inşa edildiği gerçeğinin oluşturduğu tarihsellik süreci mevcuttur. Hegemonyanın ve eşitsizliklerin olağanlaştırılmasına karşı eleştirel paradigmanın en net eleştirileri, tarihsellik bilincine sahip olmayanların gündelik pratikleri aracılığıyla hegemonyayı ve eşitsizlikleri durmaksızın inşa edecekleridir. Frankfurt Okulu'nun eleştirel paradigması nesnelleştirici olmaktan kaçınır, düşünürseldir (58). Epistemolojisini insanlığın aydınlanması ve özgürleşmesi adına tarihsellik bilinciyle kurar.

### 3.2. Kimlik ve Duruş

Savin-Baden ve Major (54) araştırmacıların kimliklerinden yola çıkarak araştırmadaki kişisel duruşlarının öneminden bahseder. Yaş, cinsiyet, spor deneyimi, yetenek gibi kimliğe dair nitelikler etnografide oldukça önemli bir kıstastır (59). Araştırmacının dünyayı nasıl deneyimlediği ve araştırmaya karşı yaklaşımı; dolayısıyla araştırmacının nasıl ve nerede konumlandığı kilit önemdedir (54). Etnografi araştırmalarında araştırmacı, araştırmanın merkezindedir (60). Dâhil olduğu alana belirli bir kimlikle girer ve bu alanda yaşı, cinsiyeti, alanla ilgili bilgisi ve yeteneği gibi özellikleri büyük önem taşır (49, 59, 61).

İşçi kenti olarak bilinen Zonguldak'ın, çoğunluğu maden işçilerinin ve ailelerinin oluşturduğu Kozlu ilçesinde 2010 senesinde boksla tanıştım. 2010 ve 2011 senelerinde Zonguldak'ta, ardından Ankara'nın çeşitli boks salonlarında boks antrenmanlarına devam ettim. Aktif antrenman deneyimlerimin yanı sıra Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde antrenörlük için zorunlu hale gelen Temel Antrenörlük

Eğitimi sertifikasını aldım. Boks sanatı ve pratiğiyle tanışmadan önce futbol, basketbol, tenis ve eskrim pratiklerine dâhil oldum. Ankara Tenis Kulübü'nde yaklaşık 7 sene düzenli tenis antrenmanlarına, Ankara Eskrim Kulübü'nde görece kısa süreli eskrim pratiğine katıldım. Beşiktaş Jimnastik Kulübü'nün özkaynak düzeni Ankara şubesinde lise hayatımın bir kısmı boyunca Ankara Ligi'nde basketbol oynadım. Katıldığım branşlardaki takım veya bireysel, antrenman arkadaşlarımla birçoğu milli sporcu seviyesine yükseldiler, içlerinden Olimpiyat Oyunları'na katılan da oldu Dünya Şampiyonu unvanını kazanan da. Dolayısıyla spor, fiziksel aktivite ve egzersiz pratikleri arasındaki farkları çeşitli branşlara dâhil olarak deneyimledim. 2010 senesinden bu yana boks alanında devam eden aktif katılım sayesinde de boks alanında geniş bir sosyal sermaye sahibi olduğumdan araştırmanın yürütüleceği alana giriş ve katılımcılara erişim konusunda bir sıkıntı çekmedim.

Politik birikimim ve bilgiyle olan ilişkim eleştirel paradigma dışında herhangi bir paradigmaya olanak tanımayacağından (55, 56) ve kişisel duruşun araştırmadaki önemi (54) göz önünde bulundurulduğunda toplumun her alanında olduğu gibi spor alanında da güç ilişkilerinin, kontrol ve denetim mekanizmalarının tamamen hegemonyanın elinde olmasına karşı çıkan politik bilinci benimsediğimden araştırmanın hemen her aşamasında açık kimliği tercih ettim. Araştırma sürecine rehberlik eden dünya görüşü ya da inanç sistemi olarak paradigma (62) seçimim, sınıfsal ayrımın oluşturduğu eşitsizliklerin gösterilmesi adına araştırmanın her aşamasında açık kimlikle alanda olmamı destekledi. Toplumsal sınıflar arasındaki eşitsizliklerin özellikle spor alanında oldukça kuvvetli tezahürüne itiraz geliştirebilmek adına kimliğimi eleştirel paradigmaya yasladığım araştırmanın her bölümünde araştırmadan önce boks pratiğine dâhil olduğum gerçeğini alanda kuşandım. Bununla birlikte katılımlı gözlemin her aşamasında düşünömselliği yani mesafeyi hep ön planda tuttum. Bu sayede araştıracağım alanın dinamiklerini daha içeriden bir bakış açısıyla ayırt edebildim.

Savin-Baden ve Major (54), etnografi yönteminde içeriden araştırmacıyı, sahip olduğu kimlikler dâhilinde (cinsiyet, yaş, etnisite, din vb.) grupla yaşanmış bir tanıklığa sahip olarak tanımlar. Araştırmada önyargıları görmezden gelmek araştırmada başarısızlığa neden olabileceğinden (54) içeriden araştırmacı olarak açık

kimlikle katılımcılardan ziyade araştırmanın önemseydiği önyargılara odaklandım (54, 55). İçeriden bir araştırmacının sahip olacağı pozitif taraflar: alana kolay erişim, güven ilişkisi kurmada sorun yaşamama, grup içi aktarımları doğru aktarabilme, güç ilişkisini dengeleyebilmektir (54). İçeriden bir araştırmacı olarak bahsi geçen tüm pozitif noktaları deneyimledim. Gizli bir kimlikten ziyade açık kimliği tercih ederek alandaki araştırmamı sürdürdüm ve bunun herhangi bir negatif yansımasını görmedim. Açık kimlikle alana katıldığım için katılımcılara rahatlıkla sorular sorabildim, onları daha kapsamlı gözlemleyebildim, antrenman kapsamında yardımlarda bulunabildim ve alandaki güç ilişkilerini daha net anlamlandırdım.

Veri kalitesinin düşmemesi, araştırmacı kimliğinden uzaklaşmamak ve alana hakimiyetin bazı önemli noktaları görmezden gelmeme engel olması için özdeşünümseelliğimi hep ön planda tuttum. Bununla birlikte içeriden bir araştırmacının sahip olacağı negatifliklerden kurtulmak adına da düşünümseelliği önemsedim. Bu bağlamda düşünümseelliği mesafe kelimesiyle zihnime kodlayarak, alana ne kadar içeriden katılımlı gözlemlerle dâhil olsam da düşünümseelliği – mesafeyi hep ön planda tuttum. Düşünümseellik, araştırmacının kendi konumunu fark etmesi, konumunun araştırma sürecinde nasıl ve hangi etkenlere göre şekillendiği gözlemlemesi ve bu değişimin araştırma bulguları üzerinde olası etkileriyle baş edebilmesi adına bu doğrultuda oldukça kritik önem taşıdığından yaslandığım paradigmayı, kimliğimi ve duruşumu düşünümseellik harmanladım.

Açık kimlikle alana girsem de müzakere içerisine girmemi gerektirecek durumlarla karşılaşmama sebebim boks alanında halihazırdaki tecrübem, müsabaka kariyerim olmamasına rağmen antrenörlük belgem (orta-üst toplumsal sınıfların bu alana ve pratiğe katıldıklarında karşılaştıkları en önemli sembolik sermaye) ve etnografi gereğince aynı gruptan olma halinin kusursuz işlemesidir. Alana katılan orta-üst toplumsal sınıf faillerinin neredeyse hepsi grup antrenmanları boyunca *müsabık bir boksör olup olmadığını* sordu.

### 3.3. Etnografi: Tam Temas

Ortak kültüre sahip bir grubun betimlenmesi olarak etnografinin amacı, ortak kültüre sahip grubun nasıl işlediğinin yararlanılan kuramsal çerçeveye ortaya konulmasıdır (49, 50, 51, 61, 63). Ortak kültür örüntüsüne sahip herhangi bir grubun nasıl işlediğini doğrudan gözlem yoluyla ve bu gözlemlere dayanarak gerçekleştirilen betimlemeyle (64), kısacası işleyen kültürü işleyen kültürün faillerinin ifadeleriyle anlatmalarına yol açmaktır (49, 61).

Etnografi nitel araştırmalarda en sık kullanılan yöntemlerden birisidir ve spor sosyolojisi alanında gerçekleştirilen araştırmalarda oldukça yaygın şekilde kullanılmaktadır. Özellikle boks alanındaki nitel araştırmaların büyük çoğunluğu etnografi yöntemi aracılığıyla gerçekleştirilmiştir (2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 20, 22, 25, 65).

Nitel bir desen olarak etnografi, ortak kültüre sahip grubun tüm değerleriyle birlikte davranış ve inanç sistemlerini (66), dolayısıyla pratikler dünyasını (29) araştırmak, tanımlamak ve yorumlamaktan ibarettir. Dini etnografi, yaşam öyküsü, otoetnografi, eleştirel etnografi, feminist etnografi, görsel etnografi gibi çok sayıda etnografi türü vardır (49) ve esas olan ortak kültür örüntülerine odaklanan problem çerçevesinde veri koleksiyonuna ulaşmaktır: eleştirel bir etnograf, güç, güçlendirme, eşitsizlik, haksızlık, egemenlik, baskı, hegemonya ve mağduriyet konularını ele alacaktır (63). Spor, egzersiz ve fiziksel aktivite üzerine gerçekleştirilen etnografi araştırmaları bireyin ya da grupların deneyimlerinin kitlesel farklılıklarını da içeren ortak kültürün çarpıcı benzerliklerine odaklanarak somutlaşır (59).

Etnografinin tamamen farklı bir veri toplama yaklaşımı olduğunu belirtmek önemlidir, burada veri toplayan kişi dışarıdan biri değildir, kendisi katılımcıdır (60). Etnograf araştırılan probleme dair grubun üyesi gibi hareket ederek (59) kapsamlı veri setine ulaşır. Kuram, etnografi yürütülürken, araştırmacının dikkatini odaklamada önemli rol oynar. Kuramı kullanarak aynı kültürü paylaşan grubun desenlerini araştırmak geniş bir alan araştırması yapmayı, katılımlı gözlem, alan notları ve görüşmeler yoluyla veri kaynaklarını elde etmeyi kapsamaktadır (61, 63).

Pierre Bourdieu'nün alan teorisi etrafında şekillenen, boks alanında sınıfsal ayrımı inceleyen bu araştırmada etnografi, alan teorisinin pratiklere dair tanımlamalarıyla sınıfsal ayrımı yerinde gözlemleyerek veri koleksiyonuna ulaşır ve ortak kültürün sınıfsal ayrımı nasıl işlediğini anlamlandırmak adına oldukça kapsamlı bakış açısı sağlar.

Alanda 27 Eylül 2021 ile 1 Mart 2022 tarihleri arasında 5 aylık süre boyunca haftada 3 gün katılımlı gözlem gerçekleştirdim. Veri toplama açısından etnografi genellikle araştırmacının insanların günlük yaşamlarına uzun süre açık veya gizli olarak katılmasını, neler olduğunu izlemesini, söylenenleri dinlemesini ve / veya resmi olmayan ve resmi görüşmeler yoluyla sorular sormasını belgeler (61), bu hadiseyi Veri Toplama Araçları'nda detaylıca anlattım. Etnografinin geniş imkanları sayesinde alandaki sınıfsal ayrıma dair ortak örüntüler kuramsal çerçevenin katkısıyla veri setine dönüştü, Bulgular bölümünde etnografik açıdan betimleyerek Braun ve Clarke'ın (67) çerçevlendirdiği tematik analiz yöntemiyle analizini gerçekleştirdim.

Alana açık kimliğimle dâhil oldum. Müsabık olmasam da boks kariyerimin olduğu antrenmanlarda belli oluyordu. Çoğu katılımcı beni ya müsabık boksör ya da salondaki antrenörlerden biri zannediyordu. Bunu saklayabileceğiniz en son yer bokstur: antrenman esnasında kimin neyi ne kadar yapabildiği hemencecik belli olur. Bu bağlamda önceki boks kariyerimi gizleme ihtiyacı hissetmememin alana tanıklığımla ilgisi var. Ankara'nın Bahçelievler, Balgat semtleri birbirine yapışıktır: çocukluğum, ilk gençliğim ve hayatımın büyük bir bölümü burada geçtiği için sınıfsal farklılıklara semtten başlayarak hem mahalleimde hem okuduğum okullarda ve üniversite bölümlerinde (3. bölümümden lisans mezunu oldum) hem de türlü ilişki dinamiklerinden aşındım. Boksörlerle de antrenmana katıldım, araştırma öncesinde orta-üst sınıfların katıldığı salonlarda da antrenmana katıldım: dolayısıyla bokstaki sınıfsal ayrımı gösterebilmek ve daha derin anlamlandırabilmek adına orta-üst toplumsal sınıfların aşına olduğum pratikleriyle işçi sınıfının aşına olduğum pratikleri arasında alana girdiğimde herhangi bir bocalama yaşamadım. Bu aşinalıkları sınıfsal ayrımı gösterebilmek için düşünümsellik etrafında kuşandım. Araştırmacı kimliğim, boks geçmişim, aktif olarak yapmasam da antrenörlük: alanda bu şekilde kabul

görmemin alanın sorgulanmadan kabul edilen kurallarıyla da ilgisi mevcut. Bu hadiseyi Açık Sınırlar teması etrafıca açıklıyor.

### 3.4. Araştırma Alanı ve Araştırma Grubu

Araştırmayı Ankara'da orta-üst toplumsal sınıfların boks sanatı ve pratiğine dâhil olduğu, aktif boks kariyeri inşasından çok orta-üst toplumsal sınıfların faydalarını maksimize edecekleri bir serbest zaman aktivitesi alanı olarak görülen Dinamo Boks salonunda gerçekleştirdim.

Ankara'nın Çayyolu semtinde yer alan ve sadece boks ile kick boks dersleri verilen salonda dersler grup seansları ya da özel ders şeklinde yürütülür. Çayyolu azınlıkta orta-üst ve çoğunlukta üst sınıftan bireylerin yaşadığı bir yerleşim yeridir. Eylül 2019'da Çayyolu'nda açılmadan önce Ankara'da Birlik Mahallesi'nde yer alan boks salonunun Ankara'nın çeşitli semtlerinden katılımcıları bulunur. Antrenörler hem kadınlardan hem de erkeklerden oluşur. Salonun sahibi ve baş antrenörü Boks Milli Takım antrenörlerindedir. Diğer boks salonlarının aksine kadın katılımcıların sayısında görünür fazlalık mevcuttur: hem kadın hem de erkek katılımcılar bulunur. Çocuklar için de grup veya özel dersler yapılır. İki katlı geniş bir binanın en üst katında bulunan boks salonu içerisinde kadın, erkek ayrı soyunma odaları ve kadın, erkek ayrı lavabolar bulunur. Bunlarla birlikte iki tane boks ringi, yaklaşık 10 adet kum torbası, ağırlık aletleri, ipler, 4 adet hız torbası, antrenman topları ve antrenman halatları, bir yönetim odası, geniş bir teras ve mutfak bulunur.

Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemiyle araştırma grubunu belirledim (68). Araştırmanın yürütülmesi için seçtiğim boks salonunda boks müsabakalarına katılan boksör veya boks yapan bulunmamaktadır. Bu bağlamda yaşları 18 ile 40 arasında değişen, TÜİK (69) verilerine göre 3., 4. veya 5. yüzde 20'lik hanehalkı gelir grubunun içinde, öğrenimine devam eden veya en az üniversite mezunu boks antrenörleri ile boks alanına katılanlardan oluşan 17 kişilik bir araştırma grubunu oluşturdum. Katılımcı sayısının geniş tutulması araştırılacak grubu anlamlandırmada kilit rol oynar (70). Araştırma grubunun ikisi (1 kadın, 1 erkek) antrenörlerden oluşur, kalan katılımcılar erkek boks yapanlardır. Boks salonuna araştırmaya başlayacağım



tarihten önce dâhil olduğum için amaçlı örnekleme için uygun katılımcı seçecek zamana sahip oldum. Salona katılan tüm araştırmacılar 4. veya 5. yüzde 20'lik hane halkı gelir grubunun içerisinde yer alıyor. Bu doğrultuda alanda kaldığım süre boyunca antrenmanları aksatmadan takip etmeye diğer boks yapanlara göre daha çok dikkat eden katılımcılar arasından araştırma grubumu oluşturdum. Araştırma grubundaki iki antrenör alanda “müşteri” veya katılımcı olmadıklarından sosyo-demografik verilerin olduğu tabloya dahil etmedim.

TÜİK 5 ayrı yüzdelerlik grupta gelir dağılımını ele alır. İlk yüzde 20'lik grup en düşük gelirli kısmı ifade ederken son yüzde 20'lik kısım en yüksek gelirli kısmı ifade eder. TÜİK'in 15 Haziran 2021 tarihinde açıkladığı Gelir ve Yaşam Koşulları Raporuna (69) göre, sıralı yüzde 20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı, 2019 senesinde ilk yüzde 20 için 6,2, ikinci yüzde 20 için 10,9, üçüncü yüzde 20 için 15,2, dördüncü yüzde 20 için 21,4, son yüzde 20 için 46,3'tür. 2020 senesinde ilk yüzde 20 için 5,9, ikinci yüzde 20 için 10,6, üçüncü yüzde 20 için 14,9, dördüncü yüzde 20 için 21,1, son yüzde 20 için 47,5'tür. Bu bağlamda amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme (68) gelir ölçütü, TÜİK'in (69) sıralı yüzde 20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı verilerine göre belirlendi. Diğer yandan DİSK-AR'ın (71) 17 Haziran 2021 tarihinde yayımladığı rapora göre en zengin yüzde 10'luk grubun ortalama geliri en yoksul yüzde 10'luk grubunkinin 15 katı.

Katılımcıların sosyo-demografik bilgilerini 2021 senesinin Ekim ayında topladım. Tablo 1.'de görüleceği üzere aylık gelir Ekim 2021 tarihlidir ve bugünden bakıldığında aradaki uçurum öncelikle Mart 2023 tarihinden yorumlanmalıdır. Ekim 2021 için asgari ücret net 2.557,59 TL'dir. Mart 2023 için asgari ücret net 8.506,8 TL'dir. Mart 2023 için geçerli asgari ücret dahi Ekim 2021'de verilerini topladığım katılımcıların aylık gelirini geçemeyecek seviyededir. Mart 2023'te TÜİK enflasyonu yüzde 50,5 olarak açıklarken Enflasyon Araştırma Grubu'na (ENAG) göre enflasyon

TÜİK'in açıkladığından çok daha yüksek<sup>9</sup>. ENAG'ın Mart 2023 için enflasyon oranı yüzde 112,51.

Araştırmada boks salonunun ve tüm katılımcıların isimleri gizli tuttum, mahlas kullandım. Bulgular bölümünde araştırmacıların görüşmelerde kullandıkları dili olduğu gibi aktardım.

---

<sup>9</sup> “E-TÜFE ENAGrup Tüketici Fiyat Endeksi Mart 2023” (Enagrup). 3.04.2023. (Erişim Tarihi: 16.04.2023) <https://enagrup.org/bulten/mrt23.pdf?v1>

**Tablo 1.** Katılımcıların sosyo-demografik verileri. Veriler 2021 yılında toplanmıştır.

İsim	Eğitim	Meslek	Aylık Gelir (Ekim, 2021)	Dinamo Boks	Önceki Spor	Semt	Anne Eğitim	Anne Meslek	Baba Eğitim	Baba Meslek	Doğum Tarihi	Kilo, Boy	Medeni
Berk	Lisans	Avukat	10.000 +	+ 2 sene	Boks	Birlik	Lisans	Öğretmen	Lisans	Makine Müh.	1987	100, 1.79	Bekar
Eymen	Lisans (Devam)	Endüstri Müh. (Öğrenci) + Antrenör	10.000 +	2 sene	Basketbol, 10 sene	Çayyolu	Lisans	Mimar	Lisans	Mimar	2001	90, 1.93	Bekar
Şuayip	Yüksek Lisans	Mimar	12.000 +	4 ay	Basketbol, 10 sene	İncek	Lise		Lisans	Bilgisayar Müh.	1995	88, 1.83	Bekar
Uraz	Yüksek Lisans	Uluslararası Ticaret	12.000 +	1 sene	Fitness	Çayyolu	Lise	Antikacı	Lisans	Uluslararası Ticaret	1986	87, 1.81	Bekar
Bartu	Yüksek Lisans	Spor Hekimi	10.000 +	2 ay	Fitness	Dikimevi	Lise		Lise	Müteahhit	1996	80, 1.77	Bekar
Arden	Lisans	Yazılım	10.000 +	2 ay	Fitness	Batkent	İlkokul		Lise	Emekli	1994	85, 1.78	Bekar
Doruk	Lisans (Devam)	Mütercim-Tercümanlık (Öğrenci)	10.000+	1 ay	Tekvando, Boks	Bağlıca	Lisans	Zabıta	Lisans	Polis Özel Harekat Komiser	1999	85, 1.82	Bekar
Oytun	Lisans	Öğretmen	13.000 +	1 ay	Fitness +- 1 sene	Bağlıca	Lisans	Öğretmen	Lise	Emekli	1994	84, 1.85	Bekar
Sarp	Yüksek Lisans	Mühendis, Satış Müdürü	30.000 +	+ 2 sene	Judo, 4 sene Fitness, 10 sene Tenis, 10 sene	Çayyolu	Lise	Hemşire	Lisans	Doktor	1982	90, 1.90	Evli
Edis	Lisans	Sağlık	17.000 +	4 ay	Kick boks, amatör futbol	Ümitköy	Lise		Lisans	Emekli öğretmen	1984	96, 1.83	Evli
Aybars	Doktora	Makine Müh.	20.000 +	4 ay	Bodybuilding, Tenis	Çayyolu	Lisans	İngilizce Öğretmeni	Lisans	İnşaat Müh.	1990	75, 1.80	Bekar
Çağın	Lisans	Yönetmen, DJ	20.000 +	8 ay	Basketbol, Profesyonel Amerikan Futbolu, Fitness	Çayyolu	Lisans	Savunma Sanayi	Lisans		1990	120, 1.87	Bekar
Yalın	Lisans	Çevre Müh.	15.000 +	1 ay	Kick boks, 3 ay Boks, 2 sene Fitness +- 4 sene Kürek, 1 ay	Dikmen	Yüksekokul		İlkokul	Emekli	1995	93, 1.79	Bekar
Bora	Lisans	İktisat	10.000 +	+ 2,5 sene	Fitness, 3 sene	Çayyolu	Lise		Lisans	İnşaat Müh.	1991	90, 1.85	Bekar
Ege	Yüksek Lisans	Finans Uzmanı	15.000 +	1 ay	Basketbol, futbol, masa tenisi, boks	Bağlıca	Lisans	Gen. Müd. Yard. (Kimya)	Lise	Laborant	1991	80, 1.86	Bekar

### 3.5. Veri Toplama Araçları

Bir süreç olarak etnografi, en çok katılımlı gözlem yoluyla olmak üzere araştırmacının insanların günlük yaşamlarının içine girdiği, burada alan notlarıyla verileri topladığı ve grup katılımcılarını gözlemleyip kendileriyle görüşme gerçekleştirdiği, gruplara yönelik geniş çaplı gözlemleri kapsamaktadır (63). Etnografi yönteminde araştırılan kültürün derinlikli bilgisini elde etmek, kültürün tüm dinamiklerine hâkim olabilmek için zengin veri toplanılması büyük önem taşır (60, 61). Etnografi araştırmasının iki ana veri kaynağı vardır. Bunlardan birincisi davranışa yönelik gözlemler, ikincisi ise sözlü raporlardır (73). Etnografyi katılımlı gözlem, alan notları ve bireysel görüşmeler aracılığıyla gerçekleştirdim.

#### 3.5.1. Katılımlı Gözlem

Katılımlı gözlem etnografik alan çalışmasının temelidir. Alanda meydana gelen sosyal süreçleri araştırmak, deneyimlemek ve anlamlandırmak adına araştırma alanının doğal ortamında bir konum oluşturarak ortak kültüre sahip grubun nasıl işlediğini katılımlı gözlem aracılığıyla elde edebiliriz (70).

Saha çalışması ya da alan çalışması olarak da adlandırılan katılımlı gözlem (63) tüm etnografik çalışmaların tasarımını şekillendirir. Katılımlı gözlemin en önemli unsuru gözlemlemek, sorular sorular ve doğal ortamı deneyimleyerek anlamlandırmak, beraberinde de görülen ve duyulanları not almaktır (60, 61). Katılımcıların yaşam öyküleri, anıları veya anlatıları aydınlatıcı unsur olabilir çünkü kendini ifade etme yolunu tercih eden bir katılımcı araştırılan konu hakkında çok sayıda değerli bilgi sağlayabilir (63). Katılımlı gözlem, araştırılan alanın ve işleyişin kendine özgü olan doğasını, inançları ve değerleri hem belgelemek hem de yorumlamak adına araştırılan alandaki katılımcılarla uzun süreler boyunca ortak deneyimlerde bulunmayı gerektirir (61). Etnografin katılımlı gözlemdaki esas hedefi incelenen alanın içerisine ‘‘dalmak’’ ve her şeyi kayıt altına almaktır: bu yöntem,

araştırılan alandaki katılımcıların kendi adlarına konuşmalarına izin verir, onlara bir ses sağlar (60).

Etnografi sürecinde alanda kalmak adına belirli bir tarih yoktur (60, 61, 70). Genel resim kendini defalarca doğruladığında, muhtemelen işleri tamamlama ve alandan ayrılma zamanı gelmiştir (63). Etnografiyi gerçekleştirirken araştırma problemim adına katılımlı gözlem Aralık 2021’de, gözleme başlayalı 3 ay geçmişken kendini tekrarlamaya başladı. İşleyiş ve genel vaziyet 3 ay içerisinde kendini doğruladı, kalan aylar içerisinde defalarca doğruladı. Hem görüşmeler ve gözlemlerin tekrarı anlamında veri koleksiyonum hem de alanda geçirdiğim süre boyunca Aralık ayından Mart’ın ilk günü olan alandaki son veri toplama gününe kadar aynılık ve ortak kültür örüntüleri kendini düzenli olarak tekrarladı.

Alandaki deneyimleri derinlemesine gözlemleyebilmek adına katılımlı gözlem 27 Eylül 2021 tarihinden 1 Mart 2022 tarihine kadar haftada 3 gün yürütüleceğinden katılımlı gözlem öncesi alanda araştırma gerçekleştirdim. Etnografi araştırması yürütülürken verinin zengin içeriklere sahip olması ve araştırılan probleme içeriden bakış açısıyla alandaki katılımcılara daha hâkim olabilmek için veri toplama süreci öncesinde de alana katılım sağladım, alanda hangi günler daha fazla hangi günler daha az katılımcının olduğu analiz ettim, bu doğrultuda da pazartesi, çarşamba ve cuma günlerinin etnografi sürecini yürütebilmek adına en uygun günler olduğunu tespit ettim. Saat 19.00’da başlayan grup antrenmanları 20.30 ile 21.00 saatleri arasında sona erdiğinden haftalık 6.30 ile 7 saat arasında bir zamanı alanda aktif geçirdim. Katılımlı gözlemin en önemli avantajını da alanda kaldığım süre boyunca her hafta yeniden keşfettim: alana dair işleyişi gözlemlemek önceden belirlenmiş kısa bir zamana ya da kısacık bir görüşmeye sığmadığından 6 ay boyunca gözlemi özgürce gerçekleştirdim.

### **3.5.2. Alan Notları**

Alan notları etnografide araştırılan alanın, katılımcıların, araştırma konusunun, alandaki konuşmaların ve olayların, en yakın kayıtları olarak kuramsal çerçevede katılımlı gözlem aracılığıyla kaydedilmesidir. Alanda ne olduğuna dair kapsamlı

açıklamalar sağlar (70). Seçilen analiz yöntemi aracılığıyla araştırmada betimlenir (63). Alan notları bulguların ortaya çıkmasına da aracılık eder: bulgular mutlak ve değişmez değil, etnografin keşfi olarak koşullara bağlı kabul edilmelidir (74).

Alan notlarının yazılması alanda başlar, araştırmacı doğrudan ve anında deneyimlediği gözlemleri alan notları aracılığıyla kayıt altında tutar. Araştırmanın amacı, kuramsal çerçevesi ve araştırılan alan hakkında önemli olarak ortaya çıkan gözlemler, olaylar ya da deneyimler veya bunların temel özellikleri ön hatırlatmalar aracılığıyla kısa notlar şeklinde tutulur (70). Alan notlarını deneyimleri daha betimleyici halde görebilmek adına antrenmanlardan sonra 2 saat içerisinde ayrıntılı olarak tuttum, antrenmandan sonraki günlerin sabahlarında da kontrol ettim. Soyunma odasında, bekleme salonunda ya da ellerimde eldivenlerle antrenman esnasında alan notu tutmayacağım için antrenman sonlarında cep telefonuma küçük hatırlatıcılar kaydettim. Bu bir rutine dönüştü, antrenmandan sonra küçük hatırlatıcılar, 2 saat içerisinde alan notları, ertesi sabah kontrol... Duruş, yalnızca etnografin alana nasıl baktığını ve alana katıldığını şekillendirmekle kalmaz (54) böylece alan notlarının içeriğini de şekillendirir, duruş aynı zamanda etnografin alan-notlarını oluştururken kendi konusuna nasıl yöneldiğini de önceden şekillendirir (70). Paradigma ve duruş doğrultusunda araştırma problemini kurduğum çerçevede alan notlarını tuttum. Alanda kaldığım süre boyunca tüm alan notlarını belirli aralıklarla tekrar gözden geçirdim (EK-2).

### 3.5.3. Bireysel Görüşmeler

Pek çok farklı disiplin ve uygulamalı alan giderek artan şekilde doğrudan incelenen toplumsal alanlardaki katılımcılardan zengin ve ayrıntılı veri toplamak adına etnografiyle birlikte bireysel görüşmeleri tercih ediyorlar (75). Katılımlı gözlemin bireysel görüşmelerle birleşmesinin pek çok farklı avantajlarından en önemlisi her katılımcıdan toplanan verilerin değerini desteklemek adına kullanılabilmesidir (61).

Boks alanında sınıfsal ayrımı daha derinden anlamlandırabilmek adına katılımlı gözleme ek olarak katılımcıların hepsiyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yaptım. Heyl'e (75) göre görüşmeler yaparken: 1. araştırmanın tüm aşamalarında

katılımcılar kapsamlı bakış açısıyla dinlenilir. 2. Görüşme sürecinde anlamın yeniden yapılandırılmasındaki araştırmacı rolü hakkında farkındalık edinilir. 3. Hem devam eden araştırmanın hem de daha geniş sosyal bağlamın katılımcıları, görüşme sürecini ve proje sonuçlarını etkilediği yolların farkında olunmalıdır. Heyl'in (75) etnografik görüşmeleri kapsamında katılımcıları kapsamlı bir bakış açısıyla dinledim, herhangi bir müdahalede bulunmadım ve bulunmaya ihtiyaç duymadım. Söyleyeceklerinden ortaya çıkacak ortak örüntüleri katılımlı gözlem sayesinde tahmin ediyordum. Bulgular kısmında yer verdiğim görüşmelerden alıntılarda herhangi bir oynama veya kaydırma yapmadım. Araştırmacı rolünün her zaman farkındaydım ve bunun bireysel görüşmelerde karşı tarafı gerginleştirerek yanlış ya da eksik cevaplar elde etmeme sebebiyet verecek koşulları ortadan kaldırdım. Etnografi yürütülürken öncelikle gruptan birisi olduğunuzu araştırdığınız alana hissettirmeniz gerekir. Alanda olduğum süre boyunca tüm katılımcılara, Bulgular bölümünde detaylı olarak ele aldığım gibi hem boks antrenmanı konusunda hem de gündelik sıkıntılarında oldukça yardımcı oldum. Boks alanında uzun süredir aktif yer almam sayesinde katılımcılardan durmaksızın gelen neden müsabakalara katılmadığım sorusuyla sürekli karşılaştım. Araştırma süresince katılımcıların çoğu, araştırma süresine denk gelen doğum günümü sürpriz partiyle dahi kutladılar. Bu bağlamda görüşmeler görüşmeci katılımcı havasında değil, boksa dair sohbet gerçekleştiriyormuşuz havasında geçti. Böyle olması katılımcılardan derinlikli bilgiler almamı kolaylaştırdı.

Bu bağlamda tasarlanan yarı yapılandırılmış bireysel görüşmeler toplam 17 katılımcıyla: 15 erkek boks yapan, 2 de antrenörle yapıldı. Bu 2 antrenör erkek ve kadın olmak üzere yarı yarıya belirlendi. Antrenörlerden birisi hem salonun sahibi ve baş antrenörü aynı zamanda Boks Milli Takımlar antrenörü, diğeri de Kadınlar Avrupa Boks Şampiyonluğu dâhil pek çok unvanı bulunan antrenör olmak üzere alanda iyi tanınan çok değerli iki antrenör. Görüşmelerde boksa katılım süreci, boks ve boks salonu, erkeklik, beden ve sınıfsal ayırım başlıklarında alanla alakalı zengin içeriklere ulaşılması hedeflenen soruları sınıflandırılarak ayrıntılandırıdım. Soruları spor sosyolojisi alanındaki mevcut boks literatüründen, sınıf çalışmalarından ve alandaki gözlemlerden yararlanarak oluşturdum. Bununla birlikte her katılımcıya sosyo-

demografik bilgileriyle alakalı bir form vererek, Tablo 1.'de de görülen katılımcılar hakkında daha kapsamlı bilgilere ulaştım. (EK-3) (EK-4) (EK-5)

İlk görüşme pilot görüşme kapsamında 15 Kasım 2021'de Zoom üzerinden gerçekleştirildi. Pilot görüşmeden yola çıkarak sorularda eksik veya fazla olan kısımlar eklendi veya çıkartıldı, yeni görüşmelerde katılımcıların cevaplarına göre sorular şekillenmeye devam etti. Görüşmelerin büyük bir kısmı Zoom programında gerçekleştirildi. 2 antrenörle görüşme yüz yüze alanda gerçekleştirilerek ses kaydı alındı. Online görüşmeler temel olarak hem maliyet hem de zaman açısından katılımcılara ve araştırmacıya büyük katkı sağlar (50). Katılımcıların pandemi koşullarını öne sürerek, dışarıda veya boks salonunda görüşme yapmayı kabul etmemesi üzerine bulunan bu çözüm ile birlikte her görüşme katılımcıların rızası alındıktan sonra kayıt altına alınarak muhafaza edildi. Görüşmeler gönüllülük esasıyla, katılımcıların belirledikleri gün ve saatlerde, görüşmelerden önce katılımcılara bilgi formu verilerek gerçekleştirildi. Görüşmelerin ortalama uzunluğu 1 saat 15 dakikadır.

### *Veri Toplama Süreci*

27 Eylül 2021 tarihinde Dinamo Boks'ta katılımlı gözleme başladım. O tarihten itibaren haftanın 3 günü (pazartesi, çarşamba, cuma) saat 19'da başlayan antrenmanlara 18 civarı gidip, 21 ve sonrasında çıktım. Antrenmanlar 20.30'da bitiyor ve grup antrenmanlarından kimse genelde 21'e kadar alanda kalmıyor. Girişleri ve çıkışları, alanın tüm dinamiklerini incelemek adına alanda fazladan zaman geçirdim. Alan notlarını antrenman öncesi veya sonrası, küçük hatırlatıcılar şeklinde cep telefonuna veya not defterine notlar olarak, etraflıca yazmak üzerine şekillendirdim. Antrenman dönüşü hatırlatıcı notlar aracılığıyla kapsamlı alan notları tuttum. Alan notlarını antrenman dönüşünde yazdığım için ertesi günler alan notlarını kontrol ettim ve bunu rutin haline getirdim. 15 Kasım 2021 tarihinde daha önce farklı boks salonlarından da tanıdığım, şimdi Dinamo Boks'ta antrenmanlara katılan katılımcıyla pilot görüşme gerçekleştirdim. Pilot görüşmeyi danışmanım Prof. Dr. Canan Koca Arıtan ile detaylı olarak inceledik ve eklenecek sorular ile çıkartılacak sorularla görüşmelerdeki soruların son hali belirlendi. 1 Mart 2022 tarihinde alanda veri toplama sürecini sonlandırdım.



### 3.6. Verilerin Analizi

Etnografi araştırmasını yürütürken Bourdieu'nün alan teorisi ve pratikler seti çerçevesinde Braun ve Clarke'ın (67) tematik analiz yöntemini etnografik betimlemeyle birlikte kullandım.

Etnografide esas olan analizdir ve veri toplamayla eş zamanlıdır (49, 50, 51, 61, 70), analiz alana girilen ilk andan bulguların yazılmasına kadar süregelen aşamadır (63). Nitel araştırma yöntemlerindeki analiz aşamalarının aksine etnografi alana girilen andan itibaren alanda geçirilen süre boyunca tüm veri toplama tekniklerini analizin bir parçası sayar (49): bu bağlamda tematik analizle birlikte alana dair tutulan etnografik alan notları da analizin bir parçasıdır ve etnografik betimleme adına büyük önem taşır. Veri toplamayla eş zamanlı gerçekleştirilen analiz katılımlı gözlemlerle, alan notlarıyla ve bireysel görüşmelerle veri koleksiyonuna dönüştü. Etnografi yürütülürken ulaşılan veri seti araştırılan alanın ortak örüntülerinin betimlemesi ve grubun ortaya çıkarttıkları temaların tanımı ile genel yorumlama yapılarak analiz edildi (50). Araştırılan alanın veya grubun nasıl işlediğini gösteren konulara yönelik tema analizi ile bulguları açığa çıkarttım ve sistemin nasıl çalıştığını ortaya koydum (63). Verilerin analizinde içeriden bir bakış açısıyla katılımcıların görüşlerine dayanarak bu görüşleri kelimesi kelimesine alıntılar aracılığıyla aktardım (54, 63) ve sonrasında araştırılan alanla ilgili genel kavrayış geliştirebilmek adına veriyi bütüncül olarak analiz ettim (50). Bu doğrultuda toplanılan birçok kaynaktan elde edilen verileri genel etnografik betimlemeyle birlikte tematik analiz yöntemi kullanılarak analiz ettim (63).

Araştırma konusuna göre esnek bir metot olduğu için (67) verilerin analizinde etnografik betimlemeye ek olarak tematik analiz kullandım. Tematik analizde kuramsal esneklik tanınır ve tümevarımsal bir yöntemdir (67). Tematik analizin sağladığı kuramsal özgürlük (67) sayesinde zengin verileri ayrıntılı biçimde etnografik betimlemeyle birlikte analiz ettim. İlk kodların oluşturulmasından temaların ortaya çıkmasına kadar oldukça net bir yöntemi barındıran tematik analiz için esnekliği sınırlandırıcı herhangi bir yönerge bulunmaz (67). Bu sayede de sınırlı ve kısıtlı bir çerçeveden değil geniş kuramsal özgürlük aracılığıyla temalara ulaştım. Braun ve Clarke (67) tematik analizin aşamalarını şu şekilde verirler: 1. Veri ile tanışma, 2. İlk

kodların oluşturulması, 3. Temaların oluşturulması, 4. Temaların gözden geçirilmesi, 5. Temaların isimlendirilmesi ve tanımlanması, 6. Raporun oluşturulması. Bu doğrultuda Braun ve Clarke'ın (67) tematik analiz aşamalarını etnografik betimlemeyle birlikte alan teorisi çerçevesinde takip ettim. Verilerle ilk tanışma alan notlarının düzenlenmesi ve pilot görüşmenin ardından yapılan ikinci görüşme aşamasında gerçekleşti. İş artık hakikaten ciddiye biniyordu: veriler birikiyor, veri koleksiyonu kendini açığa çıkartmaya başlıyordu. Daha o zamanlardan veri koleksiyonunun tam da etnografi tanımlarında yer aldığı gibi oldukça dolu olacağını anladım. Bu doğrultuda herhangi bir tasarrufa ya da kısıtlamaya gitmedim, verilerin fazlalığı bende herhangi bir endişe uyandırmadı. Etnografik analizi alana girdiğim ilk andan itibaren yapsam da tematik analiz adına ilk kodların oluşturulması alandan 1 Mart 2022 tarihinde veri toplamayı sonlandırmam üzerine son alan notunun da tutulmasından sonra mart ayında gerçekleşti. Oldukça fazla ham not içerisinde tüm sayfaları tüm soruları ve alan notlarını tek tek ayıklayarak kodlara ulaştım. Kodların doğrultusu çok netti, herhangi bir tema karmaşasına girmedim. Temaların ne olacağına dair bir endişeyle karşılaşmama sebepim hem paradigma çerçevesinde araştırmayı ve kuramsal çerçeveyi çok net kurmuş olmak hem de katılımlı gözlem sonucunda oluşacak temaları ve bireysel görüşmelerdeki cevapların güzergahının oluşturacağı son noktayı katılımlı gözlem süresince az çok tahmin etmekten kaynaklandı. Temalar kesin olsa dahi defalarca kere kontrol ettim, bunu da sayfalarca ham veri arasında boğulmamak ve önemli sayılabilecek tek bir yeri dahi atlamamak adına yaptım. Danışmanım Prof. Dr. Canan Koca Arıtan'la son kez kontrol ettikten sonra temalar tamamen kesinleşti. Bu aşamada hem araştırma paradigmasına hem de araştırma problemine uygun olacak şekilde, kuramsal çerçeveyi de yansıtmalarını önceleyerek temaları isimlendirdim. Temaları Şubat 2023'te 1 aylık sürede yazdım, veri analizinin raporlaştırılması da Bulgular bölümündeki nihai halidir. Bu bağlamda Braun ve Clarke'ın (67) oldukça net olan tema analizi yönergelerini harfiyen uyguladım.

Etnografik betimleme aşamalarında da çeşitli yolları takip ettim (59, 61, 63, 64, 66). Sadece ham veri alıntısını yorumlayıp geçmek gibi bir acemilik yerine kuramsal açıdan alanı ön plana koyarak alıntıları ortak örüntüler halinde detaylı betimledim. Etnografinin en önemli aşaması olarak, herhangi bir okuyucudan ziyade araştırmacı

grubundan herhangi birisi dahi araştırmayı okusa karşı çıkacağı herhangi bir şey olmamasına düşünömselliği ön planda tutarak dikkat ettim. Toplanan ham veriler hakkında geniş açıklamalarda bulunarak hem alanın hem kuramın hem de verinin genel analizini yaptım. Farklı şekillerde elde ettiğim veri koleksiyonu (katılımlı gözlem, yarı yapılandırılmış bireysel görüşmeler, alan notları) üçgenleme ve çaprazlama yapmama olanak sağladığı için verilerin inandırıcılığını ve geçerliğini kontrol altında tutabildim. Alana özgü kelimeleri veya davranış biçimlerini aslına uygun olarak aktardım, herhangi bir çıkartma yapmadan “neyse o” üzerine anlatıyı inşa ettim.

Ulaştığım veri setini boks alanında sınıfsal ayrımı göstermek adına Braun ve Clarke’ın (67) tematik analiz aşamalarıyla, temaların ayrıntılı tanımlamasını da kapsamlı etnografik betimleme aşamalarıyla takip ettim (49, 50, 51, 59, 60, 61, 63, 64, 66).

**Tablo 2.** Veri analizi sonucunda ortaya çıkan temaların tanımları

	TEMA	ALT TEMA	TEMA HAKKINDA
1	<b>Boksörler, Boks Yapanlar</b>	Boksörlerin İşçi Sınıfı Habitusu Boks Yapanların Üst Sınıf Habitusu	Bu tema boksörler ve boks yapanlar arasındaki derin sınıfsal ayrımı faillerin habitusları ve sınıf habituslarına odaklanarak ortaya koydu.
2	<b>Sınıf Yapıları: Alandaki Sermayeler</b>	Alandaki Sosyal Sermayeler Alandaki Kültürel Sermayeler Bedensel Sermayenin Hacmi	Sınıf yapıları özelinde sınıfsal ayrımı daha da görünür kılabilmek adına boksörler ile boks yapanların sermaye hacimlerinin farklılıklarına odaklanıldı.
3	<b>Oyuna Giriş: Bir Tane Eldivenle Çözülecek Şeyler</b>	Kapsamlı Antrenman: Tam Paket Dövüşmeyi Öğrenmek Sağlık Etkisi	Orta-üst toplumsal sınıfların boks alanındaki çıkar ve faydalarıyla birlikte alana girmek, alanda olmak ve alanda kalmak üzerine nedenlere odaklanıldı. Orta-üst toplumsal sınıfların boks pratiğine katılma mantıkları analiz edildi.
4	<b>Açık Sınırlar</b>	Boksun Doğası Antrenöre Saygı	Boks alanının sorgulanmadan kabul edilen hâkim kanaatlerinin orta-üst toplumsal sınıflardaki karşılığı çözümlendi.
5	<b>Boks Sektörleşti</b>		Orta-üst toplumsal sınıflar için faydayı maksimize eden bir tüketim nesnesi haline dönüşen, sektörleşen boksun dinamikleri incelendi.

### 3.7. İnandırıcılık

Nitel araştırma yöntemlerinin kullanımındaki sıklık, araştırmalara dair geçerlik, güvenilirlik, inandırıcılık gibi konulara dair endişeleri de beraberinde getirir.

Lincoln ve Guba'nın (76) araştırma bulgularının dikkate değer olup olmamasının nasıl belirleneceği hakkında ortaya koyduğu tartışmanın ardından nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve inandırıcılık üzerine çok sayıda doğrultu belirlendi (49, 50, 51, 52, 77). Yapılan tüm tartışmalarda belirlenen doğrultularda nitel araştırmaların da geçerli ve güvenilir olduğunun ortaya konulması konusunda hemfikir olundu. Kabul edilecektir ki nitel araştırmalar epistemolojik zeminde tek bir doğrultuyu ve ölçütü kabul edemeyecek kadar geniş yelpazeye sahiptir.

Eleştirel paradigmada geçerlik, güvenilirlik ve inandırıcılık farklı bir yolu takip eder. Araştırmanın tarihsel konumlanması her doğrultunun önündedir (55) ve araştırma probleminin toplumsal eşitsizlikler, hegemonya, cinsiyet, sınıf, kültür ve ekonomi-politik bağlarını ön planda tutmak zorundadır. Araştırmanın problemleri çerçevesinde ulaşılan bulgular mevcut eşitsizlik yapılarını gösterdiği ve toplumsal dönüşüme katkıda bulunup praksise katkı sunduğu ölçüde niteliğini kazanır (78). Bu doğrultuda Bulgular bölümü mevcut eşitsizlik yapılarına odaklanır ve gösterir, praksise bu şekilde katkıda bulunur.

Diğer açıdan inandırıcılık nitel araştırmanın geçerliği adına belki de nicel araştırmadan daha fazla ve çetrefilli bir yığın ilkeye bağlıdır. Uzun süreli alanda kalma ve düzenli gözlem (76), çeşitleme (52), meslektaş değerlendirmesi (76), yansıtıcı yorumlama (68), araştırmacının özgeçmişi, nitelikleri ve deneyimleri (68), aktarılabirlik açısından ayrıntılı betimleme (52, 76,).

Uzun süre alanda kalma ve düzenli gözlem ile hem etnografik açıdan araştırılan alanın deneyimlerini daha aktif anlamlandırabilir hem de işleyişin durmaksızın kendini tekrarladığı yerde sonuçtan ve ulaşılması hedeflenenden daha emin alandan ayrılabiliriz (76, 61, 63). Veri çeşitlemesi sayesinde tek bir kanaldan veriye ulaşmaktansa gözlemler, görüşmeler ve alan notları gibi daha farklı kaynaklar aracılığıyla veri koleksiyonunu oluşturmak, araştırmanın inandırıcılığı için kilit önemdedir (52). Meslektaş veya akran değerlendirmesi de daha önce nitel bir araştırmacının bakış açısının gerçekleştirilen araştırmada denetim ve destek alabilirlik mekanizmalarının işleyişi için kritiktir (76). Yansıtıcı yorumlama nitel araştırmada araştırma grubundan ziyade araştırmacının kendi değerlerinin ve bakış açısının sürekli

farkında olmasını ve neyi nasıl bildiğini kendine düzenli olarak hatırlaması gerektiğini vurgular (68). Araştırmacının özgeçmişi, nitelikleri ve deneyimleri hem araştırmacı durumuyla ve kimliğiyle yakından alakalı hem de tek veri toplayıcı ve analizi gerçekleştiren olarak araştırmacının güvenilirliği ve işlemleri gerçekleştirirken yeterliği inandırıcılık adına önemlidir (68). Katılımlı gözlem ile hem verileri toplayabilmek adına uzun süre alanda kaldım hem de işleyişin kendini tekrar ettiğinden emin olarak alanda veri toplamayı sona erdirdim. Veri çeşitlemesi ile sadece katılımlı gözlem kolaycılığına karışmadım, aynı zamanda yarı yapılandırılmış bireysel görüşmeler ve alan notlarıyla veri koleksiyonumu tamamladım. Yansıtıcı yorumlama bir kısmıyla özdüşünümselliği anımsattığı için eleştirel paradigma üzerine kurulan araştırma probleminin farkında olarak araştırma boyunca mesafeyi korudum.

Bunlarla birlikte Koca (79) da spor bilimlerinde nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlikten ziyade inandırıcılığı ön plana koyar. Nitel araştırmacı, verilerin analizinden bulguların sunumuna kadar inandırıcılığı sağlayabilmek adına çok çeşitli stratejiler kullanır. Etnografik araştırmalarda araştırılan alanın kültürel pratiklerine daha fazla süreyle dâhil olma ve katılımcılarla birden çok görüşmeler yapma araştırma alanındaki uzun süreli etkileşim için önemlidir (79).

Tracy'ye (80) göre nitel araştırmalarda inandırıcılığın sağlanması 4 aşamayla olur: 1. Yoğun betimleme, somut ayrıntılar, 2. Çeşitleme veya kristalleştirme, 3. Çok seslilik, 4. Metodolojik çeşitleme. Yoğun betimleme ve somut ayrıntılarla destekleme stratejisini kullandığım önceden belirtmişim: etnografi araştırmasının temel özelliklerinden olan ayrıntılı betimleme, aktarılabilirliğin sağlanması için önemli bir stratejidir (79). Bununla birlikte veri toplarken araştırma grubunun amaçlı örneklem üzerinden belirlenmesi de inandırıcılığı sağlayabilmek adınadır (68).

Bulgular bölümünde yaptığım her şeyin haritası olarak Yöntem bölümünde özellikle belirtmem gereken bir nokta var: alan araştırmasını yürütürken araştırmanın amacını ve problemini etkileyecek, alanda yöntemsel herhangi bir problemle karşılaşmadım.

#### 4. BULGULAR

Verilerin analizi sonucunda elde ettiğim bulguları 5 temada sınıflandırdım. Boksörler, Boks Yapanlar teması habitus ve sınıf habituslarına odaklanarak diğer temalara kapsayıcı giriş niteliği taşıyor. Alt temalarında işçi sınıfının ve orta-üst sınıfların ayrı ayrı sınıf habituslarına dair bulgular sınıfsal ayrımı detaylandırmak adına önemlidir. Sınıf Yapıları: Alandaki Sermayeler teması alandaki sermaye hacimlerinin izleğini sunar. Alt temalar ayrışan bulguların içeriğine dairdir: bedensel sermaye boks alanında hacim değeri en yüksek sermaye türüdür, bu bağlamda bir alt tema olarak faillerin neden bu alanda olduklarına dair de bulgular barındırıyor. Oyuna Giriş: Bir Eldivenle Çözülecek Şeyler faillerin boks alanındaki çıkarlarına odaklanıyor. Alt temaları da ayrışan ama yine çıkarlarını ortaya koyan bulgulardan oluşuyor. Açık Sınırlar teması alanda sorgulanmadan kabul edilen kanaatleri gösteriyor, bulgular faillerin bu kuralları içselleştirme, sorgulamama dinamikleri üzerine kurulu. Boks Sektörleşti teması kültürel bir tüketim alanı olarak boksa odaklanıyor.

**Tablo 3.** Araştırmanın bulguları

<b>Boks Alanında Sınıfsal Ayrım: Orta-Üst Toplumsal Sınıfların Boks Alanındaki Pratikleri</b>		
	<b>TEMA</b>	<b>ALT TEMA</b>
<b>Tema 1</b>	Boksörler, Boks Yapanlar	Boksörlerin İşçi Sınıfı Habitusu Boks Yapanların Üst Sınıf Habitusu
<b>Tema 2</b>	Sınıf Yapıları: Alandaki Sermayeler	Alandaki Sosyal Sermayeler Alandaki Kültürel Sermayeler Bedensel Sermayenin Hacmi
<b>Tema 3</b>	Oyuna Giriş: Bir Tane Eldivenle Çözülecek Şeyler	Kapsamlı Antrenman: Tam Paket Dövüşmeyi Öğrenmek Sağlık Etkisi
<b>Tema 4</b>	Açık Sınırlar	Boksun Doğası Antrenöre Saygı
<b>Tema 5</b>	Boks Sektörleşti	

#### 4.1. Boksörler Boks Yapanlar

*Faillerin şu ya da bu spor pratiğine meyletme mantıkları, yatkınlıklar sisteminin bütünlüğüne, yani yaşam biçimlerinin var edildiği temel olan habitusa yerleştirilemediği sürece anlaşılabilir. (Bourdieu, 1978)*

Habitus en yalın haliyle toplumsal olarak karşılığı bulunan yatkınlıklar sistemini anlatır. Toplumsal olarak haritalandırılan eylemler zamanla pratikler haline dönüşür. Bedenimizin fail olarak eylemde bulunduğu her şey habitus etrafında şekillenir ve toplumsal karşılığı vardır. Toplumsal uzamda aileden, yakın çevreden edinilen tüm yatkınlıklar habitusu oluşturur ve günceller. Diğer deyişle gerçekleştirdiğimiz her eylem sınıfsaldır: habitus sınıf mefhumunun en önemli gösterenlerindedir. Herhangi bir eylemde bulunmak, bunun nedenleriyle ve sonuçlarıyla birlikte habitusu işaret eder. Yatkınlıklar bütünü, yatkınlıklar sistemi, failin yatkın olduğu pratikler dolayısıyla sınıf habitusu için önceliklidir. Habitus, pratiklerin normlara saygıyla ya da rasyonel hesaplamalarla değil, kendiliğinden, bir yatkınlık bütünü sayesinde olageldiğini niteler (13). Bilinçli düşünceye ihtiyaç duymaz, bu bağlamda yatkınlık ile ilerleyen pratik, alışkanlıkla ayrılır. Toplumsal uzamdaki konuma göre şekillendiğinden sınıf habitusu, en erken yetişme tarzıyla oluşur: yeni deneyimler habitusu etkilese de ağırlık yetişme tarzındadır (13, 28, 29). Dolayısıyla fail habitusuna uygun pratik sergiler. Renkler ve zevkler tartışılır hale gelir çünkü sınıfsaldır. Sınıf habitusunun temeli pratiğin ne sebeple icra edildiğiyle açığa çıkar: tercih ve beğeni altındaki yatkınlıklar bizi habitusa ulaştırırken, toplumsal uzam içerisindeki konumsa bu habitusunun sınıfsallığı hakkında bizi bilgilendirir.

Bu bölüm, Boksörlerin Alt Sınıf Habitusu ve Boks Yapanların Üst Sınıf Habitusu isimli iki alt temada incelenecektir. İki alt temayı incelemeye başlamadan önce, bulguların en yoğun olduğu Boksörler Boks Yapanlar ayrımından bahsedilecek, görüşmelerden ve alan notlarından yararlanılacaktır. İki alt temada ise işçi sınıfı habitusu ve orta-üst sınıf habitusunun boks alanındaki karşılıkları incelenecektir.

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerde, gözlemlerde ve alan notlarında göze çarpan en önemli bulgu katılımcıların boksörlerle aralarındaki derin farkı kendiliklerinden kabul etmeleridir. Ne boksör olmak gibi iddia

içindedirler ne de boksör olmak istemektedirler. Serbest zaman aktivitesi olarak gerçekleştirdikleri boks, sınıf habituslarının bu alana oldukça aykırı oluşuyla da boksörler, boks yapanlar ayrımını görünür kılar. Failin boksa yatırım yapma sebepleriyle birlikte toplumsal uzamdaki konumu habitus hakkında edinebileceğimiz fikirleri açığa çıkartır. Diğer bir failin bu alana tamamen zıt pratiklere sahipken boks alanına kendi habitusu aracılığıyla girme çabasıysa, alanın hem değişen yüzünü hem de habitusla birlikte güncellenerek geldiği son görünümü ortaya koyar.

Yarı yapılandırılmış görüşmeler süresince tüm katılımcılar boks pratiğinin disiplin, acı ve ıstırap kapsamı boyutunda işçi sınıfı sporu olduğunu söylediler. Kendilerinin, diğer katılımcıların ve orta-üst toplumsal sınıfların boksör olmaya niyetleri olmadığını, boks alanında bu pratiği devam ettirme sebeplerininse kilo verme, bedensel sermayeyi geliştirme ve sokağın tehlikelerinden kendilerini koruma olduğunu açıkladılar. Cevaplar aracılığıyla görünen derin ayrım, Boksörler, Boks Yapanlar teması olarak ortaya çıktı. Bu bölüm mesleği de içeren ama meslekten ziyade habitusları ve özellikle sınıf habituslarını ortaya koyar. Orta-üst toplumsal sınıfların boks pratiğinde kayda değer geçmişleri olmadığı gibi daha fayda sağlayacakları serbest zaman aktivitesi veya daha rahat "tam paket" (kilo verme, sosyalleşme, tehlikeden korunma, serbest zaman aktivitesi) buldukları anda boksa devam etmeyecekleri, burada kariyer oluşturmak istemedikleri de bulgulardandır.

Bu doğrultuda Bourdieu'nün (28) alan teorisi çerçevesinde altını önemle çizdiği gibi tüm temalar birbiriyle iç içe ve bağlantılıdır. Habitusu sermayeden, doxayı illusiodan, hepsini alandan ayrı okumamız mümkün değildir. Boksörler, Boks Yapanlar teması diğer temalara giriş niteliği taşır ve kapsayıcıdır. Sınıfa bakabilmenin en kapsamlı koşulunu taşıyan sınıf habitusu üzerinden Boksörler, Boks Yapanlar teması bulgulara ve diğer tüm temalara kapsayıcı giriş niteliği taşır. Sınıfı, alanı, faillerin sermayelerini, illusioalarını, alanın doxalarını anlamlandırabilmek adına habitus birincil kaynaktır.

Bourdieu (13, 28) sınıfsal konum ile habitus arasında kurduğu nedensel bağlantıyla sembolik sınırlar oluşturur. Kurulan bu sembolik sınırlar toplumsal



uzamdaki statü gruplarına işaret eder. Farklı tüketim alanlarında konumlanmış pratik çeşitlilikleri sınıf habitusu göstereni olarak aşıkardır.

Boksun tam paket olarak en aktif spor olması katılımcıların tamamının ilgisini epey çekmiş: kilo vermek, kaslanmak, gergin bedene sahip olmak, savunmayı öğrenmek... Fayda gözeterek boksu seçmeleri, daha faydalı olsaydı örneğin eskrimi seçecek olmalarıyla farksız. Orta-üst sınıf habitusunda spora katılım noktasında en önemli işaretler sağlıklı yiyecekler, gergin ve kaslı fit beden ve minimum yaralanma olarak görünürken (14, 28) işçi sınıfında durum çok farklıdır. Gündelik, hayatta kalmaya ve günü geçirmeye yarayan hazır gıdalar, şekerli besinler, daha aktif mücadele ve bedensel yaralanma riskine tahammül: bu işaretler alt-işçi sınıflarının statü atlamak pahasına hayatta kalabilmek yolculuğuna (28) işaret eder. Şuayip'in bahsettiği kedi metaforu, burada boksörler boks yapanlar ayrımında kilit olan sınıf habitusunu kavramak için önemli ipucudur.

Ya boksörlerin çoğunun da böyle olduğunu düşünüyorum. Dayak yiye yiye burunlarını kaybede kaybede bi seviyeye geldiklerini düşünüyorum. Şimdi ya bunu kedi gibi düşünebiliriz yani dışardaki bi kediye lazer tuttuğunuz zaman oyun oynamaz çünkü onun bir sürü derdi sorunu vardır zaten. Yemek bulması lazımdır evlatlarına bi şey getirmesi lazımdır soğukta hayatta kalması lazımdır bi köpekten bi insandan kaçıyo olması lazımdır ama ben şu an evimdeki kedimle sabaha kadar lazerle oyun oynayabilirim.

Üst sınıf habitusu serbest zaman aktivitelerini sıklıkla icat eder, günceller veya devam ettirir (13). Bu serbest zaman aktivitelerinde gözetilen en kapsamlı nokta faydadır. Gündelik olanda göz ardı edilebilecek şey bu aktivitelerde maksimum faydayla açığa çıkar (81, 82). Fayda ne kadar çoksa serbest zaman aktivitesi o derece anlamlıdır. En nihayetinde bu aktiviteler de hem kendi sınıflarında hem de diğer sınıflarla hegemonyanın devamı ve sürekliliği için mücadele alanlarıdır (13, 14, 28).

Nispeten boks alanına yeni katılsa da alanda olduğum süre boyunca gözlemlediğim katılımcılar arasında bu işi gerçekten öğrenmek isteyen tek katılımcı Eymen'di. Eymen 1.93 boyunda ve 90 kilo ağırlığında, bir özel üniversitede endüstri mühendisliği öğrencisi. İzmir doğumlu: annesi de babası da mimar. Büyükbabası

mimar, büyükbabasının babası da fizik okumuş. 14 yaşında Ankara'ya geldikten sonra neredeyse Çayyolu'ndan hiç çıkmamış. 10 senelik profesyonel basketbol kariyerinde önemli takımlarda oynadığı için basketbolu simgesel sermaye olarak boks alanında da kullanabiliyor. Önceden yaptığı bu spor ona boy ve kilo avantajı olarak boks alanında çıkar sağlamış: eski kilosuna dönmek ve rekabet tutkusunu yeniden yaşamak. Eymen oluşan ayrımla birlikte artık görece sektörleşen boks alanının orta-üst sınıf habitusunda serbest zaman aktivitesi halini aldığından bahsederken ayrımın temelini ekonomik olduğuna da işaret etti:

Elit boksör ya da profesyonel boksör deyince bi kere yoktan gelmesi lazım bu adamın. Yani yoksa belli bi yerden sonrası gerçekten çok akıl karı değil, arkadaşlarım bana söylüyor sen deli misin dövüşüyorsun vesaire vesaire o kadarına tamam, bi şey değil ama artık onların boyutunda bi kere çok ciddi bi kafana darbe yiyosun, darbe alıyosun senin işin oluyo şeyin oluyo yani. Çok fazla uzun vadeli ve para kazanma durumun yok, aslında çok küçük kısmı boksörlerin para kazanabiliyo. O yüzden aslında çok seçilebilecek yol yöntem değil. Basketbolda bile böyleyken boks basketbola göre çok daha amatör ve buna rağmen para kazanamadım ben basketbolda sporcu olarak, boksör olarak kazanmam çok daha zor, çok daha meşakkatli bi şey. Bi kere sporcu biri ile boksör aradaki fark şu, biri boksör biri boks yapıyo. Aradaki en büyük fark o benim gözlemlediğim. Birinin hayatı o, diğerinin hayatının bi aktivitesi o. Onu mutlu eden aktivite o. Boksör olan boksu belki sevmiyordur artık. Ben basketbol oynadığım zamanlar biliyorum, nefret ede ede antrenmana gidiyordur veya şey ede ede gidiyordur. Yani her antrenmanda kendini zorlamak zorunda boksör. Ama serbest zaman aktivitesi olarak yapan insan kendini zorlamak zorunda değil, kendi kendine işte spor yapıyo, diğeri öyle değil maça çıkıyo kaybediyo, hayatı ona bağlı. O yüzden işin daha pisleştiğini şey olduğunu düşünüyorum öyle olduğu için.

Alanı konumlar arasındaki nesnel ilişkiler ağı olarak tanımladığımızda (28) söylenmemiş ya da kurumlaşmamış giriş engelleri, çok nadiren hukuksal sınırlar biçimini alırlar (29). Alan, alanın etkisinin görüldüğü uzam ve uzamda failin başına gelenler nesnel ilişkilerle birbirine bağlı olan faillerin, maddi ve simgesel ilişkilerinin pratiklerinde yüzeye çıkar. Toplumsal uzamdaki konum habitusunun belirleyicisidir. Bu boks salonundaki sınıf habitusu orta-üst sınıf habitusudur, alt-orta sınıf habitusu veya işçi sınıfı habitusu kabul görmez. Kabul görmek ifadesini daha net tercüme edebiliriz,

işçi sınıfı habitusu salonda kendine yer bulamaz. Örneğin, Şuayip’le sparring<sup>10</sup> yaparken yüzüne yumruk atamazsınız, en fazla mide ve karın bölgesine yumruk atabilirsiniz. Bu çok net bir reddediştir, ringe çıkmayı reddeder, gerekirse başka salon ya da başka spor bulur. Salonun sahibi ve antrenörleri alt-işçi sınıf habitusunun en derin niteliklerini gösterecekler de artık Bourdieu’nün (14) sıklıkla bahsettiği işçi sınıfının spor aracılığıyla statü atlaması zaten gerçekleşmiştir. Salonda yırtık tişört, eski ayakkabı, güncel ve oldukça pahalı olmayan spor ayakkabıları dahi ayıplanır. Bu hadise, egemen sınıfların diğer sınıflarla mücadelesinin de spor alanında hangi seviyede olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Ayrım kelime itibariyle sınıfsaldır. Belirli özellikleri, kendine has -hukuki olmayan, tabii ki- özellikleri olsa da tamamen yalıtılmış ve kendi içine kapanmış görünmese de bu alanda en önemli kural alt sınıf habitusunun faillere “maruz” bırakılmamasıdır. Orta-üst sınıf habitusunun en önemli göstereni diğer sınıf habituslarıyla olan mücadelesi ve onları alt sınıflar olarak adlandırmalarıdır (13). Bu durum alana giriş engeli demektir. Alan güç ilişkilerinin değiştirilmesini hedefleyen ve sürekli kendini güncelleyen mücadele yeriye, aynı zamanda da sürekli değişim yeriye (29) toplumsal uzamda boks alanı olarak tanınan mefhumun dünyanın hemen her yerinde işçi sınıfı habitusu üzerinden şekillendiği durumda, araştırmanın yapıldığı alan – faillerin işgal ettikleri konumlar ve uzam itibariyle orta-üst toplumsal sınıf habitusunu sürekli günceller.

Uraz Ankara’nın köklü ailelerinden birine mensup. Ailesi uluslararası ticaret alanında çalışırken kendisi de bu mesleğe yönelmiş. ODTÜ’de yüksek lisansını Asya Çalışmaları üzerinde yapmış. Etnografi hakkında epey birikimi mevcut, salonda araştırmamla en çok ilgilenen Uraz oldu. Aralıklarla fitness yapsa da yaklaşık bir senedir boks yapıyor. Sınıfsal ayrımın oldukça farkında olması boksun mantığının kabulünü de içeriyor. Boks müسابaka ya da mücadele alanı olarak değil, serbest zaman aktivitesi olarak görmesi habitusuyla uyum içerisinde.

<sup>10</sup> Antrenman maçı. Yaygın boks antrenmanı yöntemidir. Geleneksel boks salonlarında müsabakaya hazırlanan boksörlerin teknik ve taktik becerilerini geliştirmeleri adına antrenman sistemlerinde antrenörler tarafından sıklıkla tercih edilir. Sparringin amacı kazanmak değildir: ringe içerisindeki el-ayak-göz koordinasyonunu artırmayı, kondisyonu yönetmeyi, bedene gelen darbelere karşı dayanıklılığı artırmayı ve süreye aşinalığı sağlamaktır. Genellikle koruyucu kask ve dişlikle yapılır. Şiddeti antrenör belirler. Müsabaka tarihleri yaklaştığında sparring sayılarında artış olur. Boks müsabakasında tek bir yumruk dahi kilit önemde olduğundan sparringin her saniyesi çok kıymetlidir.

Profesyonel boksör genelde böyle fakir ailelerden, hayat şartlarından çıkmış adamların iyi yaptığı bi spor olabilir. Böyle daha zor koşullardan gelmiş insanların yapabileceği, başarılı olacağı, sürekli yapabileceği bi şeymiş gibi geliyor. Çayyolu'ndaki işte şey belli oturan kesim, hani o insanlar da geliyolar ama şey, hani böyle bu boksör falan olcak bi şey görmedim açıkçası. Ben de değilim zaten de hani gidiyim de bi maç yapıyım belki basamakta belki bi gün Türkiye'de bi şeyler yaparım sonra yurtdışına giderim gibi bi şey yok bi ortam yok yani.

Antrenman sisteminin çok net sonuçlar vermesiyle ve sadece orta-üst toplumsal sınıflara hitap eden salonuyla Dinamo Boks orta-üst toplumsal sınıflar için biçilmiş kaftan. Arden ODTÜ mezunu bir mühendis. Yazılımla uğraştığı için işi neredeyse bütün hayatını kaplıyor. Batıkent'ten bu salona gelmesinin sebebi iş yerine çok yakın olması. İş çıkışlarında geliyor ve nereye geldiğinin, ne istediğinin tam olarak farkında. Arden'in sınıf habitusları bağlamında söyledikleri boksörler boks yapanlar ayrımını derinleştirir:

Sen resim yapmayı sevebilirsin ama ressam olamazsın yani ressam olabilmen için hem o yeteneğe ihtiyacın var hem o yılların birikimine ihtiyacın var. Yani boksör adam yıllardır bu işin içinde yani çocukluğundan beri çok büyük ihtimal bu işin içinde ve bunu profesyonel olarak yapıyor. Sistem öyle olunca boksörler ve boks yapanlar arasında böyle bi fark var bence. Hani nasıl yani kalkıp her gitar çalan da dünyanın en iyi sanatçısı olmuyo veya işte atıyorum her piyano çalan da şey olmuyo neydi o adamın adı... yani çok iyi piyanist olmuyo... ya da işte halı sahada top oynuyo diye Messi değil gibi gibi yani böyle örnekleri çoğaltabilirim işte aralarındaki fark emek ve ve bi taraf hayatını bundan kazanıyo diğer tarafın hobisi.

“Bir taraf hayatını kazanıyor bundan, diğer tarafın hobisi.” Arden'in görüşmelerde söylediği bu cümle neredeyse tüm katılımcıların açıklamalarının ortak noktası. Birinin hayat mücadelesiyken diğerinin serbest zaman aktivitesi olması ayrımı alana girerken dahi oldukça görünür kılar: bu salonda boks statü atlamak, müsabakalara katılmak, derece elde etmek veya hayatının parçası haline getirmek için yapan fail yok. Neredeyse yok ya da görece yok değil, yok. Çoğu için doğru yumruk atmaları bile mühim değil. Aktivite, elde edilebilecek en fazla fayda, kilo verebilme, sosyalleşme aracı, sembolik sermayeye yatırım, sosyal sermayenin genişlemesi... Alan kendini durmadan yeniliyor ve bu orta-üst sınıf habitusunda hiç de garipsenecek durum değil zira çoğu antrenmanda zaten büyük aralarla sohbetler gerçekleştiriliyor.

Beden soğuyor, tekrar kum torbasına veya ringe ya da şınava dönmek oldukça güçleşiyor. Gözlemin burada en önemli tarafı: diğeri, ötekinin yaptığında da kendini var etmek istiyor. Dolayısıyla sohbeta katılan kişi sayısı durmadan büyüyor. Doxa devreye girene kadar, antrenör antrenmana devam edilmesi gerektiğini söyleyene kadar sohbet devam ediyor. Tomris Hoca, sohbetlerimizden birinde bana diğerlerini göstererek Avrupa Şampiyonası'na hazırlanırken bir şınavı eksik çeksek ya da bir yumruğu hafif yanlış vursak antrenmandan kovardı hocamız, diyor.

Sarp salonun yaşça en büyük katılımcısı. Ondan daha büyük yaşta olanlar grup dersine gelmekten ziyade özel ders alıyorlar. Sarp da bir süre sonra özel derse geçenlerden. Boks bilenler, boksun içerisinde olanlar boksun özel dersle verilmesine hayretler içerisinde yaklaşacaklar, yaklaşıyorlar ama bu da artık oldukça normal karşılanan bir hadise. Müsabık boksörlerin üyelik sistemiyle, para ödeyerek boks salonuna giriş yapılmasına şaşırıldığı zamanlardan, işçi sınıfı faillerinin alınmadığı spor salonlarına geçiş Türkiye'nin haritası aynı zamanda. Neoliberal politikaların uzun süredir toplumdaki yansıması (31, 32) kendisine boks alanında da görünürlük sağladığından bu durum aslında yok edilen veya yok olan kültürlerin nasıl tıkanıldığını da açıklıyor. Uzun seneler boyunca judo, 4 seneyi geçkin fitness, 10 seneye denk tenis ve aralıklarla boks Sarp'ın spor geçmişini ve yatkınlıklarını ortaya koyuyor. Bunların hepsini "işçi sınıfından arıtılmış" mekanlarda yapması ve evine yakınlığının en önemli sebep olması tercihler sistemini bize göstererek habitusu ortaya koyuyor:

Biri para kazanıyo bu işten diğeri hobi olarak yapıyo, en büyük fark bu. Hani teknik olarak da nasıl bir fark dersin biri gerçekten o işi yapmak için yaşıyo yani uyumasından beslenmesinden başlayıp cinselliğine kadar hayatının her şeyini o spora göre organize ediyö. Ha biz yapıyoruz: belki aklımızın bi noktasında yani bu akşam spora gidicem yediğime içtiğime dikkat ediyim veya orda o kadar enerji harcıyorum biraz da şunlara da dikkat ediyim de hani göbeğim varsa göbeğim gitsin ne biliyim bacağıım kalınsa bacağıım incelsin (gülüyor) gibi şeyler düşünebiliyoruz illaki ama ne kadar bunu yüzde yüz takip edebiliyoruz ben kendim adına takip edemiyorum. (Sarp)

Boks alanında müsabaka geçmişleri ya da gerçekçi sparring deneyimleri olmamasına rağmen, antrenmanları imkânlarıncı düzenli şekilde götürmeye çalışan katılımcıların alanın habitusunu hem oluşturmaları hem güncellemeleri hem de sınıf

habitusları çerçevesinde yeniden şekillendirmeleri sayesinde alan, boks hareketlerinin uygulandığı spor salonu izlenimine sahip. Araştırma boyunca alanın en etkili faili görünen İbrahim, sosyal sermayesinin de yardımıyla hem diğer faillerle arasındaki ilişki hem de antrenörlerle kurduğu derin bağ ile öne çıkan figürlerden. Antrenmanlarda ve antrenmanlardan sonra kurduğumuz arkadaşlık sayesinde tüm katılımcıların da eklendiği arkadaşlık ortamı oluştu. Araştırma süresine denk gelen doğum günüm de İbrahim'in organizatörlüğünde salonun çoğunluğuyla kutlandı. Burada İbrahim'in nispeten daha önce 2 sene süreyle kick-boks yapması, o dönemde burnunun defalarca kırılmasıyla oluşan sembolik sermayesi sayesinde duyulan derin saygı da büyük rol oynadı. Her ne kadar işçi sınıfı habitusu salonda kabul görmese de alanın en önemli doxalarından birisi boks sanatı ve pratiğini teknik açıdan yeterli denecek seviyede gerçekleştiren faillere duyulan derin saygı. Burnu kırık olan fail, sparringlerde rakibinden birkaç adım daha öndedir (2, 8, 9). Özellikle orta-üst toplumsal sınıfın riski minimize edecek pratiklere katılımı düşünüldüğünde (13, 14, 28, 81) İbrahim, önemli boks çalışmalarında karşımıza çıkan şekilde (2, 7, 8, 9, 11) sembolik sermayesine farkında olarak ya da olmayarak müthiş katkı sundu ve salonda geniş saygı gördü: *"Boks yapanlar bi yere yükselmek zorunda olurlar kendilerini öyle hissederler boksörler zaten bir yerdedir. Boksörler başka boks yapanlar başka."*

Boks işçi sınıfı sporudur. Boks boksörlerin mesleğidir ve sınıfsaldır. İşçi sınıfına mensup erkek fail bedenini yaralayabilir (11), bedenini hırpalayabilir (9), bedenini çeşitli antrenman ve yarışma pratikleriyle zorlayabilir (2), riski maksimum seviyede kabul edebilir: böylelikle bedeni üzerinden hayatta kalır. Bu para kazanma hadisesi statü atlama düşüncesinden çok "hayatta kalmak" üzerinedir. Sokaktan kurtulmak ve buna rağmen hayatta kalmak. Wacquant'ın (2) tarif ettiği gibi çoğu hiçbir yere ait değildir: tüm amaçları birisi ya da bir şey olabilmektir. Ötekileştirilmeyen, sınıf baskısı hissetmeyen, sadece yaşamak isteyen birisi. Bir pratiği hayatta kalmak için yapan ve serbest zaman aktivitesi olarak yapan arasındaki ayırım sınıf habitusunun temel görüneniştir.

Aybars mühendis. Doktorasının son dönemlerinde olduğundan salonda Aybars'la sohbetlerimizin geneli akademik alanda ilerliyor. Çok uzun süredir vücut geliştirme alanında aktif olduğundan bedeni salonda sembolik sermayesini de açığa

çıkartıyor. Bedensel sermayesi, salondaki çoğu failden daha kabul görür vaziyette. Bu erkekler arası sohbetlerde sıklıkla öne çıkar (83). Nispeten yeni olduğu dönemlerde bir eşleşmemizde sparring yaparken ona hiç vurmadığımı görünce kendinden geçmiş gibi üzerime gelmeye çalışmıştı. Ben yumruktan kaçtıkça sinirleniyor, daha sert gelmeye çalışıyordu. O sıralar hiç kimseyle sohbet etmeyen kendi halinde birisiydi. Demir Hoca bana "abi sen de vur artık, bir hoş geldin diyelim," dediğinde ben de maça ortak oldum: Aybars bir daha benimle hiç eşleşmek istemedi. Haftalar sonra o da aramıza katıldı. Aybars'ın aşağıdaki ifadeleri orta-üst sınıf habitusunun boksa bakışı için kilit önemde:

Boksörün işi o. Adam onla para kazanıyo onla yaşıyo doğal olarak onun antrenmanı çok daha sert, zorlu olduğu için hayatı ona göre kuruluyo ve tabii ki gelişmesi, fiziği her şey de ona göre daha hızlı oluyo, ihtiyacı o çünkü. Bizde öyle bi şey yok. Ben mesela antrenman maçında o kadar yardırıramam çünkü ertesi gün iş var. Kapalı bi gözle toplantıya giremem ya da ne bileyim analiz yapamam tek gözüm kapanmış bi şekilde. O anlamda boksörlerle boks yapanlar arasındaki en önemli fark sporda gösterdiğin çaba farkı. Onlar hani hayatları için mücadele ediyö biz bi hobi olarak bi ilgi alanı olarak bunla ilgileniyoruz ama hani kendi hayatımızın da bi alanı olduğu için o ilgi belirli bi sınır içinde kalmak zorunda ya çok hırpalayamazsın kendini çok zorlayamazsın kendi sınırların içinde kalmak zorundasın.

Boksörler boks yapanlar arasındaki ayrımın en dikkat çeken taraflarından bir tanesi de disiplin. Boksörlerin boks antrenman rutinine sadık kalmaları ve bunu kapsamlı disiplin içerisinde sürdürmeleri aradaki ayrımı daha da büyütür. Yaşam tarzı farklılıkları, Bourdieu'ye göre (13, 28), bireylerin toplumsal uzamdaki mevkii üzerindeki çatışmalara ve bu uzamın kendisinin yapısına derinden bulaşmıştır. Sınıf ve statüyü bu bağlamda birbirine bağlayan Bourdieu toplumsal uzamdaki konumun neden önemli olduğunu açıklar niteliktedir. Toplumsal uzamdaki konumları itibariyle katılımcılar boksu serbest zaman aktivitesi olarak görüyorlar:

Yani hayatı kazanmak veya kazanmamak işte bokstan. Benim hayatımı kazandığım alan benim okumam oldu yani hani oradan da ilerliyorum... Sürekli boks konusunda iyi olmamı gerektirecek hiçbi şey yok. Yarın da bıraksam benim hayatımda bi şey değişmicek belki farklı sporlara yönelcem belki ama o adamların sürekli kendini geliştirmesi işte hayatın her alanında işte uykusundan yemesine içmesine titiz ve disiplinli olması gerekiyor. Ben o kadar disiplinli olmayı kaldırabilcek biri miyim

bilmiyorum yani öyle bi ağır disiplin süreci altına girmedim yani okumak dışında.  
(Arden)

Mike Tyson mesela anlatır sabah kalkıyodum 4'te mi 5'te mi 7, 8 km koşuya çıkıyomuş adam geri gelip yemeğini yiyip yatıyomuş. Yani abi 4'te 5'te abi savaş çıksa kalkacağımi düşünmüyorum. Disiplin olarak çok önde insanlar bi de abi bu işten parasını kazandığı için adam hani geçimini kazandığı için... (Doruk)

Pratikler sistemi habitus tarafından ne toplumsal normlara saygı atfeder ne de rasyonel hesapla işler. Burada habitus, bilinçli düşünce sistemi doğrultusunda eylemlerimizi gerçekleştirmediğimizi, toplumsallığımızın içerisinde gerçekleşen yatkınlıklar bütününe karşılar. Yatkınlık ve alışkanlık arasındaki derin fark habitusu anlamlandırabilmek için kritiktir. Zira alışkanlık şeylerin süregeldiğini nitelerken yatkınlık kendiliğinden pratikler üretir. Bourdieu (13) sıklıkla tenis oyuncusu üzerinden örnek verir: tenis oyuncusu hücumu geçtiğinde stratejisini devreye sokarken beklenen sonucu herhangi diğer sonuçlara kıyaslamadan bu pratikte bulunur. Tüm bu pratikler sistemi içerisinde toplumsal alan olarak ele alınan boks alanının sınıf yapısı toplumsal uzamdaki mesleki konumlar bir yana kültürel ve ekonomik sermayenin dağılımı bağlamında da birbiriyle ilişkili pozisyonlar ağını gösterir. Habitus sosyalleşme süreçlerinde aileden, toplumdaki, yakın çevreden öğrenilenlerin, eğilimlerin ve yatkınlıkların içselleştirilip pratik sistemine dönüşmesidir (29), toplumsallaşmış öznellik barındırır. Fail toplumsal uzamdaki konumunu habitus sayesinde hem süregelen şekilde tekrar tekrar öğrenir hem de günceller.

Mecburiyet ve devam etme gereksinimi meslek olarak karşımızdayken orta-üst toplumsal sınıf habitusunda serbest zaman aktivitesi gibi zorunluluk içermeyen ve faydaya dayalı olarak ön plana çıkan alana giriş katılımcıların tümünde görünür. Aşağıdaki alıntılar orta-üst sınıf habitusunun disipline bakışını gösterirken, boksörler boks yapanlar ayrımını da ortaya koyar:

Profesyonel bi boksör hani bi boksör hayatını buna adanmış olması lazım yani sadece bundan para kazandığı için değil işine olan saygısından bi kere çok daha fazla antrenman yapması lazım. Bizim hobi olarak yaptığımız bu birkaç saatlik şeyi onlar belki her gün çok daha fazla yapması gerekiyor daha farklı antrenmanlar yapması gerekiyor ona göre beslenip ona göre uyuyup her şeyi ona göre düzenlemesi lazım.



Biz ise boks hayatımıza göre düzenliyoruz yani ben yarın gelmezsem öbürsü gün gidebilirim ya da önümüzdeki hafta içi gitmicem mesela İstanbul'da şehir dışında olcam dediğim gibi... O yüzden çok farklı olduğunu düşünüyorum hem zihinsel olarak hem fiziksel olarak bizden çok daha iyi fiziksel durumda olmaları da gerekiyor. Bizim gibi amatör olarak ilgilenenlerin fiziksel durumu önemli değil açıkçası orda biz spor yapmak için ordayız açıkçası bunların işi o ve ringe çıktıklarında da zaten hani dayak yiyip yemicekleri de buna bağlı. (Ege)

Biz mesela arada bi kaçamak yapıyoruz antrenmanda tolere ediyoruz ama onların oturduğu belli bi rutin var onun dışına çok çıkmıyolar çünkü ortada çok büyük bi emek var bizimkinin bikaç katı nerdeyse sürekli bi emek var... boks yapanlardaki boks algısıyla boksörlerdeki boks algısı da muhtemelen farklı çünkü boksör onu daha profesyonel yapıyorsa onu iş olarak yaptığı için ondan zevk alma şeyi eşığı belki boks yapandan daha az olabilir çünkü onu iş haline getirdiği için artık mecburiyet algısı oluşmuş olabilir biz daha hobi böyle işte güçlenme açısından yaptığımız için bizim için daha eğlenceli oluyo aktivite olarak. (Yalın)

Bourdieu (14) sporda artan arz hadisesini, spor pratiğine katılma ya da terk etme durumunu, aktörlerin alana getirdiği beklentiler, çıkar ve değerlerle bunlar arasındaki uyumun pratikler sistemine dâhil olmasıyla sahip olduğumuzu açıklar. Bu bağlamda boksörler disiplini tam anlamıyla kuşanmıştır (2, 8, 10). Disiplinin önemi işçi sınıfının bu duruma kesin kez hazır ve dâhil olduğudur. Boks alanına dâhil olan orta-üst toplumsal sınıf failleri gözlemler doğrultusunda genellikle bir süre sonra bu alana devam etmezler ve bu alanda kariyer elde etme amacı taşımazlar. Durak gibidir onlar için boks: beklersin, biner ve gidersin, bu kadar. Hedef yerine getirilmiştir, serbest zaman aktivitesinden en önemli verim alınmıştır. Boks sanatının ve pratiğinin getirdiği eğilimlere sahip değildirler. Boksörse toplumsal koşullarda ya da ekonomik koşullarda idare ettirilemeyecek hayat düzenine sahiptir, muhakkak ödül dövüşçülüğü üzerinden kariyer inşa etmek durumundadır, muhakkak bedeniyle para kazanmak zorundadır. Bu fiziksel ve zihinsel çilekeşlik (2) durumuna sebat etmek orta-üst toplumsal sınıf faillerinin tam da karşısında konumlandığı sınıf habitusudur. Salonun sahibi ve baş antrenörü Demir Hoca hem milli takımda hem de kendi salonunda sayısız boksörle ve boks yapanla çalıştığı, kendisi de eski bir boksör olduğu için ve boks alanında oldukça geniş sermaye hacmine sahip olduğu için ayrımı detaylandırmak adına söyledikleri oldukça önemlidir:

Disiplin olarak çok daha fark var. Yani gerçek bir boksör tüm hayatını adamadan bu branşta başarılı olması mümkün değil çünkü çok zor çok çok zor bir branştır işte dışardan ya da tvden izlediğimiz gibi işte niye son bir dakika vurmuyor yoruldu elleri düşürdü falan her anını bütün antrenman sistemini tam yapması gerekiyor ona göre beslenmesi ona göre uyku saatinin olması gerekiyor buna adamadan dediğim gibi hiçbi şekilde ilerlemesi söz konusu değil ama normal keyfi için gelen insanlar istediği zaman antrenman yapabilir yapmaya da bilir istediği gibi yiyebilir çünkü hayatın içerisinde bi tık da hobi birazcık keyif bi kardiyovasküler sistemi kuvvetlendirme kuvveti güvenliği artırmak için yaptıklarından dolayı arada tamamen uçurumsal bir fark var. Hayata bakış açısı da tamamen farklı çünkü çoğu insanın mesleği var ve bu insanlar kendi mesleklerinden para kazanırken burda da zaten keyfi yapıyorlar. Profesyonel olanlar amatör boksörler de dahil para kazanmasına hayata bakış açılarına sadece bunun üzerin odaklı oldukları için her saniye her anında sadece bu branşa yönelik ne kadar daha fazla dinlenebilir ne kadar daha fazla antrenmanı kaliteli çıkarabilirim ve ne kadar daha iyi beslenebilirim düşüncesi oluyo. Ondan dolayı tamamen bir asker kıvamında yaşamlarını sürdürüyorlar.

Alanda orta-üst toplumsal sınıfların serbest zaman aktivitesi haline dönüşen boks antrenmanı, boksörlük haricindeki tüm pratikleri hafifletilmiş derecede içinde barındırır. Wright'ın (20, 27) beyaz yakalı boks tanımında mesleğe vurgu vardır: işçi sınıfının tüm sınıf habitusunu sergileyen boksörlerden ayrılmak, boksörlerin temsil ettiği sınıfa dâhil olmamak, bu pratikleri kabul etmemek beyaz yakalı boks olarak adlandırılır. Trimbur'un (26) görüşmelerde elde ettiği müşteri kelimesi, müsabaka dışındaki hemen hemen tüm pratiklerde orta-üst toplumsal sınıfların bu alana neden katılım sağladıklarını açıklar. Boks pratiği artık müşteri kelimesine de beyaz yakalı kelimesine de aşınadır. Bu yüzden boks yapanlarla boksörler arasındaki derin ayrım boks üzerinden değil, ancak sınıf üzerinden ele alınabilir.

Tomris Hoca sayısız şampiyonluğu bulunan eski boksör, yeni boks antrenörü. Boksörlerin “sokaktan kurtulmalarının” anahtarı olduğu için boks alanının oldukça önemli ve iyileştirici olduğu görüşünde. Sayısız antrenörle çalıştığından ve boks alanında sosyal sermayesi ve bedensel sermayesi en üst düzeyde olduğundan salonda Demir Hoca'dan sonra en saygı gören antrenör. Kadınlar Avrupa Şampiyonluğu dolayısıyla alanda simgesel sermayesi de oldukça kuvvetli olan Tomris Hoca, ayrımı detaylandırarak işçi sınıfının sokakla mücadelesini ve üst sınıf pratiklerinde sağlığa kavuşmak vurgusunu ön plana taşır: ‘(Düşünüyor) ... yani şöyle ki boks yapanlar

*gerçekten profesyonel olarak boks yapan insanlar genelde maddi durumları kötü olup da bi spora yönelim gerçekleştiren ve hani genelde sokakta büyüyen maddi durumu elverişli olmayan insanlar gerçekten boks branşıyla ilgilenir profesyonel veya amatör olarak dövüşür. Sağlık için yapanlar ise birazcık daha elit düzeydeki insanlar yani üst sınıf, üst insanlar.”*

Disiplin farkı, boksta antrenman maçları olarak bilinen sparring maçlarında da çok fazla açığa çıkar. Boksörler için müsabakaya hazırlığın son noktası sparringtir. Sparring maç havasında geçer, haliyle bütün stratejinizi orada kullanmanız gerekir çünkü yumruk yemek alışık olmayan biri için kolay hadise değildir. Yumruk yemek boks alanında hadisedir. Yumruk yedikten sonra sakinliği koruyup maça devam edebilmek boksörlerin maç hazırlıkları sırasında defalarca çalıştıkları, bitmek tükenmek bilmeyen antrenmanlarda sık tercih edilen yöntemdir. Sohbetlerimizden birinde Demir Hoca’dan antrenmanı milli takım antrenmanı havasında geçirmemizi istediğimde antrenman sonunu hiç kimse görememişti. Antrenmanların ağırlığına daha önce de şahit olmuşum bu yüzden benim adıma sıkıntısı olmadı, bu antrenmanları Demir Hoca’yla öncesinde defalarca kere gerçekleştirdim. Sağ yumruğunuzu yere sabitleyip, dizleriniz bükülmeden yumruğunuz etrafında 1 dakika boyunca hiç durmadan döndüğünüzü düşünün. Doğrulduğunuzda, gard pozisyonu aldığımızda ister istemez başınız dönecektir. Benzemez ama yumruk yemeye biraz yaklaşabilir. Doğrulur doğrulmaz torba dövmeye devam etmeniz gerekiyor. 1 dakika dönüş, hiç beklemeden 1 dakika torba. Boksör bambaşka hadise için hazırlanırken boks yapanların çoğu bu antrenmanı yapmayı reddettiler. Katılımcıların büyük çoğunluğu hayatlarında hiçbir kavgaya girmemiş, yumruk atıp yumruk yememiş failler. Dolayısıyla ring içerisinde sparring yaparken onlardan yumruk atmalarını beklemek abesle iştigal. Sadece tekniklerini geliştirecek, yumruktan korunmak adına ritüel halini alıyor bu halde sparring. Katılımcılar, değişen eşleşmelerle (sıklet gözetilmeksizin) sık sık sparring yaptıkları için (alt bölge, sadece sol el, sadece sağ el, sadece omuzlar, çok nadiren yüz, çok nadiren serbest karışık) açıklamalarda farkın devasa olduğunu anımsatıyorlar: Berk’in bahsettiği gibi herhangi boksörle herhangi boks yapanın sparringi karşılaştırılamayacak seviye farkına sahiptir: *“Devasa... yaklaşık on sene önce müsabık boksörlüğü bırakmış birisiyle ve yaklaşık benim kadar benden daha*

*kilolu birisiyle bi antrenman maçı yaptım ve ringin içinde küçücük ringin içinde dokunamadım yani adama. Dokunamadım yani yumruk atamadım yaklaştım yani hani bu çok farklı bi şey yani. Cristiano Ronaldo ile halı saha maçı yapmak gibi bi şey yani inanılmaz bi seviye farkı var. Geçenlerde bi tane müsabık boksör arkadaş söylemişti Avni'nin Canelo'yla maçı için. Ben oraya çıkmak için bi takometre varsa ömrümden bi 5 sene veririm dedi. Bunlar tahayyül edilemeyecek seviyeler. Bunlar çok büyük atletler yani. Belki 7 yaşından beri belki günde 10 saat antrenman yapan adamlarla kendimi karşılaştıracak... yani mükemmel yani çok saygıdeğer insanlar.”*

Disiplin işçi sınıfında ve alt-orta sınıflarda yüzeydeyken, orta-üst toplumsal sınıfların disipline bakışları katmanlı. Ödül dövüşçülüğünde ve özel olarak boksörlükte aşılması gereken kıstaslar vardır. Ya tekrar sokağa dönülecektir (2, 8, 10), zor hayat şartlarında farklı alanlara savrulup dururken kimi zaman suça da bulaşılacaktır (2, 9, 23) ya da spor yoluyla statü atlamak (14), habitusun tamamen uygunluğu aşamasında da boks yoluyla daha fazla uyum (2, 8, 10, 12) gözetilecektir. Antrenmanlardan birinin sonunda Uraz, kriterleri yaş haddinden sağlayamadığından araştırmaya katılımcı olamayan birisi, Demir Hoca ve ben Kıtalararası Ağır sıklet Boks Şampiyonu Sinan Şamil Sam hakkında sohbet ederken, salondaki katılımcıların müsabakalarda bir raunt bile dayanamayacağını anlatıyorum. Tek bir raunt bile o ringde bulunmak mümkün değil çünkü boks böyle bir şey değil, sohbet sohbeti açıyor. Anlatırken Demir Hoca arkadaşlara dönerek şöyle söylüyor: *çiğ çiğ yerler, ne burun bırakırlar ne kaş, kemikleri kırarlar. Onlar milli takım için aç kurtlar gibi saldırıyorlar, geldikleri büyüdükleri yer çok net belli. Seni net bir düşman olarak görüyor çünkü o noktada. Sen bir rakipsin ve sana kaybederse milli takım yolu tıkanacak, tekrar o berbat hayata dönebilir. Seni ne pahasına olursa olsun yenmek zorunda. O adama yumruk atamazsın o durumda çünkü hayatı yumruk yiyerek geçmiş. Mümkün değil, 1 raunt çok zor.* Aşağıdaki ifadelerde örnek olarak da verdiğim benzer durumu, disiplinin inat değil artık işçi sınıfı habitusunun işleyen çarkı olduğunu tüm katılımcıların söylemelerinde görüyoruz:

Zihinsel adanmışlık ve bedensel çilekeşlik işçi sınıfının tipik habitusuysen (2, 14) boks pratiğinde bu durumu üstlenen sadece boksördür. Boks da en nihayetinde kapitalist üretim alanıdır ve sadece failleri (boksör, antrenör) ile görece seyircilerinin

bir kısmı işçi sınıfı mensubudur. Menajerler, yöneticiler, bahis şirketleri de her oyun alanını olduğu gibi boks alanını da ellerinde barındırırlar. Hepsi bir kenara, oyunun kuralları Antik Yunan oyunlarından bu yana egemen sınıfların kontrolünde şekillenir (2, 5, 19). Dolayısıyla egemen sınıf proleterya ilişkisi bağlamında boksörler proleterya (2). Adanmışlık üzerinden kurulan bağ ile sınıfsal ayrımın en görünür olduğu yer habitustur:

Yani gerçekten profesyonel anlamda boksör olabilmek için gerçekten hayatınızı bu işe adamanız lazım bence. Yani ben boksa başladığım dönemden beri hep takip ediyorum boksörlerin hayatlarını hayat stillerini işte bazılarının belgesellerini bu zamana nasıl geldiğini ya bu sadece boks için de geçerli değil zaten yani elit seviyede spor yapabilmek için gerçekten hayatını ona adaması gerekiyor teniste de futbolda da aynı şey. Burda biraz da mantalite farklılığı var hani bi işe gerçekten kendini adamak çok farklı bi şey hayatını onun üzerine kurmak ama bir spor için boks yapmak benim gibi yani hayatımızda bi saatinizi ayırıyorsunuz kendinize ve gidip antrenman yapıyorsunuz öbür türlü hayatınızı ona adıyorsunuz. (Bora)

Toplumsal uzam soyut bir temsile (13) failer işgal ettikleri konuma bağlı bakış açısına sahiplerdir. Bedene işlenmiş zorunluluk olarak habitus failin pratiklerinin tümünü sistematik şekilde günceller. Esas nokta farklılıklardır. Toplumsal olarak inşa edilen beğeni ve yatkınlık farklılıklarda kendini ortaya koyar. Sınıflanmış ve sınıflanan pratikler, aynı sınıfa mensup diğer failerle nesnel olarak bütünlük içerisindedir (13). Ayrımdan bahsederken üç tüketim yapısı sınıf habitusunu anlamlandırmak adına da oldukça önemlidir: beslenme, kendini takdim ve temsil için yapılan harcamalar. Bu bağlamda tamamen zıt iki sınıfın aynı alanda var olabilme çabası ayrımı daha da büyütür. Eymen de bunu vurguladı: *“Tamamen çok çok çok zıt olduğunu düşünüyorum. Yani ortak noktaları sadece boks sporuyla birazcık uğraşmış olmaları diyebilirim yoksa olduğu gibi taban tabana zıt olduğunu düşünüyorum.”*

Şuayip yaptığı işi hayatına yayanlardan. Daha doğrusu yaptığı ve uğraştığı iş doğrultusunda hayatını şekillendirir. Çok küçük yaşlardan beri bu mesleğin hayalini kurmuştur ve hayale hazırdır. Dolayısıyla hem habitusu hem sermayesi hem de statüsü gereği boks artık onun için serbest zaman aktivitesidir: *“Ben kendimi şu an tamamiyle amatör işte gym yerine boksa gitmeyi tercih etmiş biri olarak görüyorum profesyonel*

*olsaydım şu an ip atlıyodum diye düşünüyorum (gülüyor) veya bi boks maçı izliyo olurdum veya eski boks maçlarını tarıyo olurdum boks oyunu oynuyo olurdum boksla ilgili bi şey yapıyo olurdum yani.”*

Diğer yanda tüm hayatını yine mesleği üzerine kuran ve serbest zaman aktiviteleri neredeyse yok olan boksörlerin boks yapanlardan farklı noktada oluşu, hayatta kalma ve hayatı idame ettirme adına dayanılan ve çoğu alandan ve hatta zamandan fedakârlık edilen çarka benzer. Boksörlük meslektir ve işçi sınıfı habitusuyla hemen her bağlamda uyuşur (2, 16). Antrenman, düzenli beslenme, kısıtlı sosyal aktivite, kısıtlı sosyal sermaye, ödül dövüşleri, bedensel sermaye yatırımı... Ayrım neredeyse her alanda sürekli güncellenir:

Profesyonel boksörler hani iş olarak yapıyolar yaşam tarzı olarak da yaptıklarını düşünüyorum hani ona göre adam besleniyo. Ona göre ne biliyim uyuyodur, yaşamını düzenliyodur, sosyal aktivitelerini ona göre ayarlıyodur ama hani biz sosyal aktivite hobi olarak yapan insanlar, benim gibi hani, o kadar hani beslenmesine ve yaşam tarzına o kadar etkilediğini zannetmiyorum. (Uraz)

Sonuç olarak boksörler boks yapanlar ayrımının en mühim durağı sınıf habitusudur. Meslekten ziyade yaşam tarzları bağlamında birbirinden tamamen ayrılan bu iki grubun tek ortak noktaları boks sanatı ve pratiğiyle biraz yakın biraz uzak ilgilenmeleridir. Literatüre baktığımızda benzer bulguların olduğunu görüyoruz. Örneğin, Wacquant (2) Chicagolu erkek boksörler üzerine gerçekleştirdiği etnografi araştırmasında işçi sınıfı erkek boksörlerin habitusunun işçi sınıfı habitusuyla ortak olduğunu bulgulamıştı. Boksörün habitusunun işçi sınıfı habitusuyla tamamen uyum içerisinde olduğu üzerine kurmuştu araştırmasını. Aynı bulgular Ishioka (8), Fulton (10), Woodward (11), Paradis (9), Deuchar vd. (12) gibi önemli boks çalışmalarında da karşımıza çıkar. Boks literatürü boksun işçi sınıfı sporu olduğu konusunda hemfikirdir. Ortak nokta, boksörün beden işçiliği bağlamında emek değer eşleşmesinde proletaryaya ait olduklarıdır. Boksörlerin sporla ilgili olmayan güncel olaylarda ya da özel hayatla ilgili bilgi alışverişinde oldukça kapalı oldukları belirtilir. Tersine, boks yapanların sınıf habitusları gereği orta-üst toplumsal sınıflarda rahatlıkla hem sporla ilgili olmayan güncel konular hem de özel hayat hakkında bilgi alışverişi yapılabilir. "Muhabbet sararsa" antrenman dahi bir kenara bırakılıp beden

soğumasına aldırış etmeden muhabbete devam edilebiliyor. Bu durum boksörlerin bir amacı olarak boks anlamamız için sınıfsal ayrımı açığa çıkartır: boks yapanlar boks sadece bir araç olarak görürler, maksimum fayda elde edebilecekleri hobi.

Bunun dışında pratiğin birleştirici ve üretici ilkesi olan habitusa (13) dönmek boksörlerle boks yapanlar arasındaki ayrımı açıkça ortaya koyar. Toplumsal kimlik kendini farklılıkla tanımlayıp ortaya koyuyorsa (13, 28, 29) işçi sınıfı habitusunda boks yoksulluktan geçici bir süreyle değil tamamen kurtulmayı ön görür (2, 5, 14). Boksun doğası ve doxası boksun bir işçi sınıfı pratiği olduğudur. Bu doğrultuda orta-üst toplumsal sınıfların katılımıyla alanın doğası arasında oluşan derin ayrım, boksörlerin ve boks yapanların habituslarına ayrı ayrı odaklanmayı gerektirir.

#### 4.1.1. Boksörlerin İşçi Sınıfı Habitusu

*“Halk sınıflarının bedenleriyle, bedeni öne çıkartan veya konu alan her pratikle (perhiz veya vücut bakımı, hastalıkla veya tedaviyle ilişkili) kurdukları araçsal ilişki, yüksek enerji ve efor yatırımı gerektiren, ağır ve acı veren (örn. Boks) ve hatta bedenini kendisini tehlikeye atan sporları seçmelerinde de kendini gösterir.” Bourdieu, 1984*

Boksörler ve boks yapanlar arasındaki derin ayrım öncelikle sınıf habitusları aracılığıyla gerçekleşir. Sınıf habitusları ekseninde ayrımın en yüzeyde olduğu yer aşinalıklardır. İşçi sınıfının pratikler sisteminde cezalandırmaya dayalı dayak, tokat, ceza oldukça yaygındır (2, 13, 14, 29) ve deneyimle öğrenme orta-üst sınıf habitusuna nazaran neredeyse hiç yoktur. Aşinalık, boks alanının diğer sınıflarca vahşi bulunan doğasını, yumruklaşmayı, *tatlı bilim* (19) olarak dövüşmeyi, sınırlar çerçevesinde şiddeti ya da tüm sorgulanmadan kabul edilen kurallarını işçi sınıfı pratiklerinde normalleştirir. Aşinalığın oluşturduğu uzaklık orta-üst toplumsal sınıf pratiklerinde normaldir çünkü orta-üst toplumsal sınıf habitusunda deneyim, göstererek öğrenme, ikaz gibi davranış kalıplarıyla cezalandırma ve dayanın yerini alır (13).

Aşinalık bağlamında işçi sınıfı habitusu ve boksörlerin habitusu aynı pratikler üzerine kurulu. Şuayip açıklamasında aşinalık ve ayrım üzerine eğilirken daha önce dayak yemeyen birini dayak yemeye ikna edemezsiniz, söylemi üzerine durdu. Bir önceki bölümde Şuayip ile sparring yaparken çok net bir reddediş olarak yüzüne

vuramazsınız, demiştim. Bu alıntıda Şuayip kendisini dayak yemeye ikna etmekle bir boksörü dayak yemeye ikna etmenin bambaşka örnekler olduğunu savunuyor. Şuayip lafin gelişi herhangi bir yumruğu dayak olarak niteleyebilecekken, boksör herhangi bir yumruğu bedeninde ve zihninde çoktan normalleştirmiştir. Şuayip'in "alışık olmamak" üzerinden kurduğu söylem, ayırımın ve aşinalığın görünürlüğünü artırır.

140 jurnos diye bi belgesel vardı. O belgeselde zaten bi boksörlerin hayatının nasıl olduğunu anlatıyordu. Gerçekten içler acısı ve bunun da alt kesimde olmasının aslında ne kadar doğal olduğunu da fark ediyosun çünkü bi çocuğu dayak yemeye ikna edemezsiniz daha önce yemediyse, bu da öyle bi şey yani. Ya bu çok kritik bi şey ya bi çocuk daha önce dayak yediyse boksör olmayı kabul eder ama yemediyse kafasına bir soru işareti olursun. Ben 24 yaşında sadece antrenman için başladığımda bile kafamda soru işaretleri vardı acaba orda bana vuracaklar mı diye çünkü alışık değiliz. Üst kademede zaten aile faktörü ve maddiyat çok ön planda olduğu için sıkıntılı insanlardan çok rahat uzaklaşıp kaçabiliyorsunuz. Gittiğiniz mekan gittiğiniz okul, gittiğiniz dersane, yediğiniz içtiğiniz yerler zaten çok problem çıkacak yerler olmuyo ama alt tabaka için böyle değil. Alt tabakanın yemek yediği yerle benimki aynı olmadı çocukluğumdan beri. O yüzden beni dayak yemeye ikna etmekle o çocuğu zaten dayak yemeye ikna etmek çok farklı şeyler oluyo.

İşçi sınıfı ağrı ve acı veren, bedeni tehlikeye atan, risk içeren pratiğe atılım hadiselerine aşınadır (14). Sokakta büyüyen bir insanın sokağa dair pek çok aşinalığı mevcuttur. Aşinalık kıstasında en önemli mesele ise "iyi hissetmektir". Sayısız maça ve antrenman maçına çıkmış, Avrupa Kadınlar Boks Şampiyonu Tomris Hoca da bunun üzerinde durdu. Aşına olanın korkusu olmaz: *"Alt sınıflar dışarıda büyüdükleri için nerde ne zaman kendilerini savuncaklarını çok iyi biliyorlar ve bu şekilde boks branşına geldiklerinde de kendilerini evlerindeymiş gibi hissediyorlar açıkçası. Bu branşı yaparken ve ringe çıktıklarında hiçbir korkuları yok. Kendileri oldukları gibi oldukları için bu branşı yapmayı seviyorlar."* Aşinalık ayırım adına kilit önemdedir. Boksör sokaktan gelir, sokağı bilir. Salonun sahibi ve baş antrenörü Demir Hoca'nın söyledikleri boksörün işçi sınıfı habitusunun özeti gibidir:

Yarışmacı olan kısımlar daha tabii ki de maalesef varoş mahallelerden katılan insanlar oluyo. Varoş derken kötü anlamda değil hani gelir durumu kötü belki de sosyo kültürel yapı olarak da çok iyi olmayan semtlerden insanlar katılıyolar. Bunu bi çıkış olarak görüyolar, dövüşerek para kazanma isteği oluşuyo kimi insanlarda. Yani spor zevkine



ben bunu öğreniyim eğlenceli olsun spor da yapıyım diyenler genelde sosyo kültürel yapı olarak hani daha iyi yerlerden ve maddiyatı iyi insanların katıldığını gözlemliyorum ama normal yarışmacı olacak kesimin yüzde 99.9'u hep maddiyatı kötü ya da okumuş etmemiş ailelerin çocukları oluyor. (Demir Hoca)

İşçi sınıfı habitusunda spor yoluyla statü atlama (2, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14), toplumsal uzamda edinilen konumu yukarıya taşıma boks alanında sıklıkla karşılaşılır. Günümüzde boksun sektörleşmesiyle artık boksörler boks kariyerlerinin bitiminden sonra antrenörlüğe ya da boks menajerliğine devam etseler de seneler boyunca boksörlerin çoğu boksu bıraktıktan bir süre sonra iflas ettiler. Çoğu sokağa geri döndü. Dünya boksunun efsanesi Mike Tyson, Kıtalararası Ağır Sıklet Boks Şampiyonumuz Sinan Şamil Sam ve daha pek çok boksör alkole sığındı. Statü atlansa dahi habitusun izleği çoğu boksörde kendini anımsattı. Müthiş fedakârlık ve çilekeşlik içerisinde geçen boks kariyerine veda etmek hem sağlık tehlikeleriyle dolu yaşlılığı hem de oldukça ağır antrenmanlardan geriye kalan serbestliği yerine bir şey koymak zorunluluğuna dönüştürdü. Hayatta kalabilmek adına yapacaklarının sınırı olmayan işçi sınıfı failleri için boks, kurtuluş olmaktan ziyade hayatın kendisine dönüştüğünden ne disiplinle ne de fedakârlıkların boyutuyla karşılık bulunacak senelere yayılmış kariyerdir. *“Tamamen bence insanın içinden, ruhunda olan bi şey. Boksörlerinkinde de belki dövüşmek savaşmak vardır,”* diyerek habitusun en temel anlamını ortaya koyan Şuayip açıklamasının devamında bu noktaya değindi:

Alt sınıfta çok ezilip bükülmüş bi insan bu duvarları bu şekilde yıkmak... ama yani şöyle de bi şey var insan belli bi noktaya geldikten sonra yapabileceklerinin pek de bi sınırı kalmıyo. O yüzden boks da orda bi en azından legal bi çıkış yolu olarak görülüyö olabilir ve garipsemem ben de bunu yani. Bundaki sorunda da bence toplumun yarattığı bi şeydir yani mesela çünkü alt sınıfta bi kadını düşünürsek toplumun düşüncesi ilk şey bu kadın işte genelev kadını olcağı falandır. Erkek olduğu zaman da işte dolandırıcı, dövüşçü, karaborsacı falan... toplumun dayattığı şeyden dolayı muhabbet buraya geliyo. Ordaki zorlukları aşmak için boksör olan birini de ben suçlamam yani.

İşçi sınıfının spor aracılığıyla toplumsal uzamdaki konumuna statü atlatma çabası sınıf çalışmalarında Bourdieu'nün (13, 14) sıklıkla üzerinde durduğu konu. Zor hayat şartları, statü endişesi, sokaktan kurtulma çabası, hayatta kalma ihtiyacı, birisi olabilmek düşüncesi bağlamında işçi sınıfının hayatla kurduğu araçsal ilişki boks

alanında kariyerden çok kendini gerçekleştirme imkanındır. Uraz ve Çağın zor hayat şartları üzerinden boksör olma hadisesi üzerinde durdular:

Mesela hep Ulus'ta falan işte ne bileyim daha eskiden Çinçin mahallesinden falan da öyle çok adam çıkardı, işte bi yerlere gidip kendini geliştiren hatta olimpiyatlara Avrupa şampiyonalarına katılanlar vardı, dövüş sporu olunca o tip mahallelerden çıkıyo belki hani fiziksel dövüş sporlarının gelir dağılımıyla alakalı falan bi etkisi vardır. Belki hani gelir dağılımı veya etki seviyesine daha kolay ulaşma imkanı olan insanlar bi şeylerle uğraşmayı tercih etmiyolar. Onun nedeni de belki bunu bu kadar önemli bulmuyolar belki hani kendilerine de bi zarar verme durumu var ya fiziksel olarak. Hani hiç bu işlere girmeyelim, başka şeylerle uğraşalım falan diyo olabilirler yani, madem daha iyi imkanlarım var, daha iyi imkanı olmayan da bunla... (Uraz)

Şöyle çoğu gerçekten hani belli bi zor yani zor bi hayatı yaşadıkları için boksu seçiyolar hani ben çok araştırıyodum abi mesela çok zor bi hayat şartı var orda ve kadın ya da adam başına her türlü bi şey gelebiliyor ve diyo ki yeter artık diyo boks salonuna gidiyo okulu düşünemiyolar yani bi de boks salonu sürekli orda vakit geçirmek için o büyük paraları kazanmak için gerçekten orda yaşamaları o boks salonunda yaşamaları lazım o yüzden çoğunun eğitim durumu çok parlak olmuyo yani ben şöyle söyliyim bana bi tane üniversite okumuş boksör söyle desen şu an söyleyemem abi. (Çağın)

Ankara'nın Çinçin Mahallesi bilinen en eski yerleşim yeri olan Kale'nin eteklerinde yer alan, orta-üst toplumsal sınıfların girmekten imtina edecekleri, halk sınıflarının yoğunluklu olduğu ve Ankaralılarca tehlikeli olarak nitelendirilen mahalledir. Kentsel dönüşümle birlikte Çinçin'in çoğu dağılmış, yerine TOKİ konutları yapılmış olsa da kent tarihi, kent sosyolojisi, siyaset bilimi, mimarlık tarihi ve şehir bölge planlama açısından oldukça önemli bir noktadır ve sayısız akademik çalışmaya konu olmuştur. Çinçin üzerine internetten veya arşivlerden ulaşabileceğiniz hemen her belgeselde ailelerden birinde dövüş sporlarıyla uğraşan bir erkek muhakkak bulunur. Boksun milli takım tarihinde Çinçin'in ayrı yeri dahi vardır. Boğazın Boğazı lakabıyla tanınan Kıtalararası Ağır Sıklet Boks Şampiyonumuz Sinan Şamil Sam, katılımcılardan Demir Hoca'nın yakın tanıdığı, İbrahim'inse liseden üst dönem arkadaşıdır. Ankara'da boks camialarında hacmi yüksek simgesel sermayeye sahiptir. Ankara'da boksör boks yapan ayırımından söz edileceği zaman boksör kelimesi eğer müsabıksa akla ilk önce Çinçin Mahallesi'ni getirir. Coğrafi uzamda dağılım,

ekonomik veya kültürel merkezlere olan uzaklık toplumsal uzamdaki konumun gösterenidir (13, 28). Aşağıdaki alıntılar durumu özetler niteliktedir:

Ya abi bu boksörlerin hayatına baktığımda adam zaten o boksa gitmemiş boks ona gelmiş diyim yani. Adam zaten kavga ediyö vesaire birisi görüyö diyo ki bu kavga edebiliyor diyo o şekilde başlatıyolar. Adam fakir oluyo abi misal bu işlere başlıyö zaten sokakta yaşayan adamdan daha iyi kim kavga edebilir ki. Boksörlerin büyük çoğunluğu bence alt tabakalardan insanlar oluyo bu dışlanan diyim. Ben abi bundan önce Çinçin'de Mamak'ta Türközü'nde falan oturduk yani abi yaşaman gereken yere göre oynaman gereken kişilik değişıyo mu diyim hani daha sert görünmen gerekebiliyo çünkü abi meslek lisesi vesaire oluyo yani abi nası diyim hani sizinle konuştuğum gibi konuşsam orda espri yapsam güleç olsam 2 saniyede darma duman ederler abi adam bi laf atsa sen bi şey demesen direk olarak ezmeye çalışır. Yani abi bi nevi şeyin gerekliliği deyim ya erkek olmanın. (Doruk)

Statü endişesine dair temel bağlam hem kuramsal çerçevede hem literatürde karşımıza çıktığı kadar katılımcıların ortak söyleminde de karşımıza çıkar. Uraz'ın ifadesinde de görüldüğü gibi boksun işçi sınıfı için çıkış noktası olarak görülmesi alanın sorgulanmadan kabul edilen kanaatlerinde başı çeker: *'Dar gelirli ortamlardan geldikleri için belki bi çıkış noktası olarak görmüş olabilirler hem başarılı olursan baya şöhret kazanmaya başlıyosun bi de parası iyi olduğu için yapıyolardır diye düşünüyorum. Onlara boksör denebilir ben sadece hobi olarak yaptığım için... onlar bi meslek olarak yapıyorlar ve yaşamlarını ona göre ayarlıyolar... Yani adamın nerde yetiştiğini nasıl ne şartlar altında yetiştiğine bakmak lazım.'* Statü endişesi etrafında geçirilen çocukluk, hayatta kalma güdüsüyle geçirilen gençlik ele alındığında, aşinalık ve sınıf habitusuyla birlikte kültürel sermaye yatırımından oldukça yoksun olan işçi sınıfları, sporu bu bağlamda da kurtuluş yolu olarak görür. Çağın'a göre eğitim eşitsizliğinden doğan sınıf ayrımı statü endişesine de dönüşür: *'Çok eğitim şansı olduğunu düşünmüyorum hani çünkü küçük yaşta Çinçin'den çıkmış dedik ya abi orda bile hayat mücadelesi başladı çocukluğunu bile yaşayamamıştır. O yüzden abi sadece boks boks boks: adını duyurmak istemesi, kendine rahat bi ekonomik yaşam sağlamak istemesi ve boks aşkı tabii ki de sadece boksa konsantre olduğu için bazı şeyleri göremicektir abi napalım abi (gülüyor).'*

Gelir ve eğitim seviyesi gibi nitelikler toplamı ya da tek bir nitelik veya koşullayan-koşullanan ilişkisi üzerinden yani üretim ilişkileri içerisindeki toplumsal konumdan yola çıkarak dizilen nitelik serisinden toplumsal sınıf tanımlanamaz (13). Toplumsal sınıf ve sınıf habitusu tüm bu pratiklerin ayırt edici niteliklerinin arasındaki ilişkiyle tanımlanabilir (13, 28, 29). Bu doğrultuda eğitim ve kültürel sermaye habitusunun başlıca göstereni olarak sınıf habitusunda merkez önemdedir.

Adamın büyüdüğü sosyo kültürel şartları, yaptığı spor... düşünsene abi adam sürekli dayak yiyerek gelmiş ya o zaman Türkiye'yi de biliyoruz kim bilir hangi feleğin hangi çemberinden geçti. (Arden)

Profesyonel olarak yapmayı düşünmedim. Çıkamaz bataklık çünkü yani, bi yere varsa düşünürüm çok seviyorum ama bi yere varmaz. Öyle orda kaybolup gidersen yani. Şimdi bi sonraki turnuvada uyduruyorum Türkiye şampiyonasına gittim, orda da hadi diyorum ki dereceye girdim napcaksın? Bizim salonda çalışan bir sürü. X var Avrupa şampiyonu, Y var Türkiye şampiyonu Avrupa'da dövüşmüş çocukların hepsi, antrenörlük yapıyor işin sonucunda ki bunlar kurtulmuş olanlar, diğerleri mesela gittik orada bir sürü arkadaşınız vardı. Bakıyosun çocuklar hala oradan kurtulamamışlar bataklıktan yani bu tozun toprağın içinde yuvarlanıyorlar. Üste çıkmıyor şey yönlendiren eğitim ve vizyon eksikliğinden dolayı sporu yönlendiren başındaki kişinin o spor üste taşınmıyor belki biraz da spordan dolayı hem spor üste taşınmaya çok müsait değil çünkü biraz aslında işin gerçeği birazcık, nasıl anlatayım, şey bi spor kafasız bi spor mu diyeyim... Ekmeği al bunu buraya koy diyo adam sana gidiyo koyuyosun ekmeği ama sorgulayan bi insan olsa çok fazla şey yapmaz. Orta düzeyde sorgulayan insan ben yapıyorum diye bu sporu çok fazla yapmaz. O çocuklarda tam tersi, sen olum git 10 saat orda dolmuş bekle sonra geri gel desen vallahi gidip 10 saat dolmuş bekleyebilir çünkü hiç tanımadığın insanla dövüşüyon 9 dakika çok saçma sonra da geri gidiyosun çok saçma. (Eymen)

Sınıf habitusu göstereni olarak kültürel sermaye ve işçi sınıflarında görünen görece düşük kültürel seviye (13) ayrımı anlamlandırabilmek adına, bir boksör olan Tomris Hoca'nın söyleminde de görünür. Boks sınıfsal durumundan da kaynaklı Türkiye'de en görmezden gelinen sporlardan birisi: *''Boksörlerin sosyo kültürel yapıları düşük. Sebebini de şöyle düşünüyorum. Yurtdışında gittiğimiz müsabakalarda konuştuğumuz boksörler milli takıma gittiklerinde okul hayatını devam ettirebildiklerini söylediler. Ama bizde öyle şartlar elvermiyor. Ben üniversitedeyim, beden eğitimi öğretmenliği okuyorum. Milli takım kampı için yazın bile hocama*

*gösterdiğimde bana benim için mi milli sporcu oldun deyip kağıdı geri yüzüme fırlattı ve dersinden kalmak zorunda kaldım ve bi de bildiğim bi dersti, anatomi dersinden kalmak zorunda kaldım. Hani okulla boks branşını eğer elit düzeyde yapıyosak ikisini bi arada götüremiyoruz maalesef bu yüzden de illaki birinden feragat etmek zorunda kalıyoruz.”*

Sınıf habitusları üzerinden oluşan ayırım hem alanda hem sermayelerde hem illusiolarda anlam bulsa da boksun sektörleşmesine rağmen hemen her boks pratiğinde aktif sorgulanmadan kabul edilen hâkim kanaat boksörlerin halk mahallelerinden ve halk sınıflarından geldiğidir. Yaşam uğraşı adına geçen ömürde kültürel sermaye yatırımı sınıfsal lükstür. Bora'nın da işaret ettiği gibi kültürel sermaye artırımı dünyadaki her pratik gibi sınıfsaldır: *“Maalesef genelde boksörlerin elit kısımları biraz daha böyle varoş taraflarından geliyor. Varoş demiyim de bu işe hayatınızı adadığınız için, hayatınızı çocukluğunuzdan beri adadığınız için açıkçası normal eğitiminize çok bi vakit ayıramıyorsunuz. Çocukluğunuzdan beri belli bir zamanınızı hayatınızı ona adadığınız için geri kalan şeylere çok vakit kalmıyor insan kendini çok fazla geliştiremiyo o bakımdan sosyo kültürel olarak çok hani şey alt demiyim de nasıl diyim işte varoş taraflardan geliyolar genel olarak.”*

İşçi sınıf habitusunda kültürel sermaye artırımının önündeki temel engel, sermaye gruplarının imkanları hem kendilerinin belirlemeleri hem de imkanları kendi ellerinde tutmalarıyla başlar. Durum orta-üst toplumsal sınıflarda normalleşme aşamasındayken artık diğer halk sınıfları ötekidir, diğeri, istenmeyen. Boksörlerin eğitim seviyeleri üzerine sorduğum soruya Eymen'in cevabı ayırımı özetleyecek düzeydedir: *‘Düşük. Çok düşük derim. Düşük, ortalama altı derim. Bizim salon yani, turnuvalara şeye gidince görüyorsun esasında yapanla şeyin durumu çok farklı yani maçlara katılmak için yapanla spor için yapan arasında çok dağlar olan spor boks... birbirleriyle alakası yok.”*

Pratiklerin birleştirici ve üretici ilkesi olarak sınıf koşulu, bedene işlemiş olan habitusa inilerek görünür kılındığından (13) boksörlerin sınıf habitusunda üretilen şey beden merkezlidir ve pratiklerin çoğunluğu beden üzerinden gerçekleşir. Acıya dayanıklılık, risklerin göz ardı edilişi, yumruğa ve kavgaya aşinalık, mücadele azmi,

disiplin, fedakârlık ve çilekeşlik, devam etme kabiliyeti habitusun bizzat içerisinde yer alan sınıf koşullarıdır. Beden merkezli pratiklerle birlikte Wacquant'ın (2, 16) üzerinde sıklıkla durduğu çilekeşlik, fedakârlık ve üretim, kendiliğinden alana ait olmanın getirdiği pratik olarak karşımıza çıkar. Sınıf habitusu koşulu olarak boksörün bedeni üzerinden dünyayla kuracağı bağ ve harcayacağı emek, yaşamla arasında oluşan çarkın tezahürüdür.

Boksörlerin ekonomik, ya çok güçlü olduğunu düşünmüyorum. Çünkü bizim ülkenin çok garip bi spor algısı var. Ama Türkiye'de nedense hani öyle çok bokstan çok zengin olan deli dehşet paralar kazanan ben çok duymadım belki de bilmiyorum ama X bile hani dünya uluslararası şampiyonu olmuş ve aynı antrenörlüğü yaparken aynı yaşta Rusya'daki adam daha çok para kazanıyo demişti. (Yalın)

Emek zamanının inşasının, düzenlenmesinin ve kullanılmasının kapitalizmin öncü özelliği olduğunu Marx (36) göstermişti. Egemen sınıflar aracılığıyla kapitalizmin öncelikli hedefi işgücünü ve çalışma saatlerini arttırmaktır. Emegın daha aktif kullanımı, emegın sömürsü kapitalist sistemin devamlılığı için çıkardır. Beden sermayesinin emek zaman karşılığı olarak boksörler proletaryanın ta kendisidir (2). Diğer taraftan işçi sınıfı habitusunun yansması olarak boks, işçi sınıfının statü atlama endişeleriyle birlikte içerisinde de çok fazla girdaba sahip. Çok yüksek seviyelere, milli takıma, olimpiyatlara, dünya şampiyonalarına katılım sağlanmadığı sürece ortalamanın çok altında ekonomik getirisi olan bir pratik.

Türkiye'de çok da böyle yurtdışı kadar iyi kazandıran bi spor değil. Ama böyle finansal olarak ne kadar kazandıklarını bilmiyorum Türkiye'de ama genelde böyle bi şikayet olduğunu duyuyorum yani. Başarılı olan adamlar bile bi kazanç sağlayamıyolar. (Uraz)

Profesyonellik seviyesine ulaşmamış olanlar ülkemizde amatör sporla uğraşan olarak da geçiyo her ne kadar milli sporcu da olsa zaten olimpik atletler de amatör sporcu olarak geçiyo ama onların ekonomik durumunun çok iyi olmadığını düşünüyorum en azından diğerleriyle kıyaslandığında arada uçurum olduğunu düşünüyorum. (Ege)

Neoliberal politikalara ek siyasal İslamcı politikalar ışığında Türkiye'nin değişen toplum yapısıyla birlikte (30, 31, 32, 48) kuşkusuz sınıfların da yapısı durmaksızın değişiyor. Alan hem sermayeleri hem habitusları hem de illusioları

güncellerken sınıflar dönüşüyor. Bununla birlikte dönüşmeyen şeylerden pek azı, dövüş sporları ve federasyonlarının yönetim kadrolarının Türkiye’de ve dünyada her zaman milliyetçi muhafazakâr kesimlerin ellerinde bulunduğundan ve bu branşların etkili spor kulüplerinin en az ilgilendiği amatör branş olarak görüldüğünden boks alanında da manzara oldukça benzer.

Boks aslında alt... sınıflardan oluşan genelde buralardan gelen ve buralardan geldiği için de müsabık sporcular antrenörlerin de biraz öyle olduğu bir yerdir. Ankara’da benim sanırım gitmediğim boks salonu kalmamıştır ve çoğunluğu sağ, sağ muhafazakar hatta biraz daha dinci... İslamcı denilebilecek kesimlerden insanlardan oluşur. Milliyetçi muhafazakar vesaire hatta işte dediğim gibi faşist yani dümdüz. Demir hoca öyle birisi değil... salona gelen profil biraz başka. Kadın gelebiliyor mesela. Üstü başı o iğrenç boks salonu kokusundan biraz arınmış bir yer orası. Ya dediğim gibi boks sevgisi başka bi şey ama biraz da orasının hani sınıfsal olarak ve gayet aslında tamamen estetik olarak... güzel bi yer olması şık bi yer olması gelen giden insanların biraz daha bana hitap etmesi, görünce rahatsız olmayacağım, görünce siyasi polemige girmek zorunda olmayacağım, yaşam tarzıma karışmayacak yani antrenman metodu anlatıyorum diyerek size bi şeyler empoze etmeye çalışmayacak insanlar. (Berk)

Katılımcıların orta-üst toplumsal sınıflara mensup oldukları gerçeğinden yola çıkarak, söylemlerindeki ince detaylar dahi ayrımı pekiştirir. Neoliberal politikalarla yoksullaştırılan halk sınıfları (30, 31) eşit dünyada eşit imkanlardan faydalanmak yerine tarih boyunca egemen sınıflar tarafından yok hükmünde sayıldı. Sarp, boksörlerin neden boks yaptığı sorusuna gülererek *“para kazanmak için yapıyodur başka nedeni yok bence,”* cevabını verdi: *“Yani profesyonel anlamda orta alt sınıfın yaptığı bi spor dolayısıyla sosyo kültürel olarak da çok şey değiller üst seviyede değiller ama şeydir yani içinden tek tük yine üst seviye adamlar çıkabilir.”* Boksun sektörleşmesi temasında karşılaşacağımız gibi artık neredeyse her mahallede kolaylıkla bulunan boks salonları özünde halk sınıflarının katıldığı, daha erken yaşlarda başlanılan pratik alanı olarak karşımıza çıkar. Orta-üst toplumsal sınıfların tamamen kendi seçtikleri alanda, kendi seçtikleri şekilde serbest zaman aktivitelerine katılması (13) seçilen alanda halk sınıflarını öteki konumuna iter. Orta-üst toplumsal sınıfların hem kendi sınıflarıyla hem de halk sınıflarıyla mücadelesi bağlamında (13, 14, 28) orta-üst toplumsal sınıfların pratiğe katıldığı alanlarda halk sınıfları istenmeyen

konumdadır. Sarp'ın açıklaması bu noktadaki sınıfsal ayrıma dairdir: *“Alt gelir grubundan biraz daha yaşlı küçük çocukların yaptığı bi spor hani gittiğinde çok kendini oraya ait hissetmiyorsun dolayısıyla çok devam edemiyosun öyle bi yapıdan şimdi günümüzde biraz daha hani mahallende bulabilceğin biraz daha kendine kaşa olarak uygun insanlarla aynı ortamda bulunabilceğin bi spora dönüştü gibi geliyor bana.”*

Her zaman egemen sınıfların kontrolünde olan spor alanına ek kurallarından işleyişine kadar boks alanında da hegemonyanın izleri oldukça açıktır. Boksa artan ilgi, boksun sektörleşmesi ve yaygın boksa katılım süreçleri dışında boks çok uzun süredir, günümüzde dahi spor olmaktan çok şiddet olarak görülüyordu, görülüyor. Olimpiyat Komitesi boksun da içerisinde yer aldığı birkaç spor branşını Tokyo 2020'den sonraki olimpiyatlarda kaldırmaya karar dahi vermişti<sup>11</sup>. Hades'in (19) biyopolitik açıdan ehlileştirilmiş şiddet olarak nasıl günümüze geldiğinden bahsettiği boks egemen sınıfların halk sağlığı yararına düellonun ortadan kaldırılması sonrasında yükselişe geçen pratiktir.

Boksörlerin ekonomik düzeylerini düşük buluyorum hem maddi anlamda hem de ilgi olarak. Gerçekten boks branşıyla ilgilenen birine hem maddi destek çok sağlanılmıyo daha yeni yeni tamam kabul ediyorum daha yeni yeni boksa ilgi arttı ama bundan öncesine de dayanırsak eğer boks branşını daha eski zamanlarda bir spor olarak görmeyen insanlar vardı. (Tomris Hoca)

Statü endişesi olarak işçi sınıfı habitusunun toplumsal uzamdaki sınıf konumunu atlamayı başarmaktan başka düşüncesi olmadığından, kurtuluş umudunu tamamen bu pratiğe bağladığından çoğu işçi sınıfı pratiğinde olduğu gibi boks pratiğinde de en iyi olmak dışında gayesi yoktur.

Adamın yıllardır emek verdiği bi alan. Ve yani adam o konuda artık profesyonelleşmiş ve bu konuyu en iyi o biliyo yani şey gibi düşün çok iyi bi finansçı bu kadar iyi bi finansçıyı lokantada kasanın başına koyamazsın. Bu adam gidicek zaten bu adam bu

<sup>11</sup> "Olimpiyat Komitesi'nden Türkiye için kötü haber" (NTV Spor). 11.12.2021. (Erişim Tarihi 16.02.2023) <https://www.ntvspor.net/olimpiyat/olimpiyat-komitesi-nden-turkiye-icin-kotu-haber-61b467ec8b3262a134321b6b>



kadar iyi boksör ve bundan hayatını kazancak ve kazanabiliyosa neden kazanmasın.  
(Arden)

Sonuç olarak boks pratiği işçi sınıfı habitusuyla sınırsız uyum içerisindedir. Orta-üst toplumsal sınıf faillerinin boks pratiğine katılma mantıklarıyla alakalı sınıf habituslarıyla devam edeceğim.

#### 4.1.2. Boks Yapanların Orta-Üst Sınıf Habitusu

*“...görülür ki spor da her pratik gibi, hâkim sınıf fraksiyonlarının kendi aralarında ve aynı zamanda diğer toplumsal sınıflarla olan mücadelesinin bir nesnesidir.”  
(Bourdieu, 1978)*

Boks sanatı ve pratiğinde orta-üst toplumsal sınıfları rahatsız edecek her şey mevcuttur (2, 7, 13, 14, 20, 26, 27). Beden emeği üzerinden oluşturulan üretim süreci orta-üst toplumsal sınıf habitusunun kesin reddidir. Bununla birlikte ödül dövüşlerinde devamlılık sağlanması adına boksörlerin sosyal çevreden, kültürel sermayeden, aileden, cinsel hayattan yaptıkları fedakârlık orta-üst toplumsal sınıfların aşına olmadıkları pratiklerdir (7, 20, 26, 27). Yaralanma riski, bedensel sakatlık riski, ağır antrenmanlar ve disiplin işçi sınıfı habitusunda olağan karşılanır. Yumruk, dayak, ceza, dövüşmek, şiddet gibi orta-üst toplumsal sınıfların tamamen yabancı oldukları pratikler göz önüne alındığında boks egemen sınıflarda uzak durulması gereken tehlike olarak açığa çıkar. Boks sanatı ve pratiğinin gerekliliği olan eğilimlerle, seneler boyunca neredeyse bıktırarak tekrarlarla sahip antrenmanlarla inşa edilen bedensel yatkinliklerle, katı diyetlerle oluşan alışkanlık sistemine sahip değillerdir. Orta-üst toplumsal sınıf pratikleri bu çarka aşına değillerdir ve aşına olunmayan rahatsız eder. İşçi sınıfı habitusunda boks salonu müsabakalara yoğun şekilde hazırlanılan üretim mekanyken, beden, emek ve zaman üçgeninde üretim alanıyken orta-üst toplumsal sınıflarda boks salonu faydayı maksimize edecek serbest zaman aktivitesi mekânıdır.

Boks yapanların orta-üst toplumsal sınıf habitusları gereği boksa katılmalarının en önemli illusosu bedensel faydalarıdır. İleriki temalarda göreceğimiz boksun tam paket antrenman sistemi, tüm bölgelerin hem kaslanıp hem yağlardan ve fazla kilolardan kurtulması boks yapanların alandaki varlıklarının temel sebebidir. Bu

durum habituslarıyla ortaklık içerisindedir. Herhangi bir müsabaka geçmişleri yoktur ve herhangi bir müsabakaya dâhil olmak istemezler. Antrenman sistemindeki fayda dışında boks alanında herhangi bir çıkarları yoktur. Beklenen ve sürpriz olmayan bu durum Yalın'ın "zengin" tanımında ayrımı genişletir.

Okuduğum bi kitap var orda çok güzel bi söz vardı. Parasını daha çok kazanmak için harcamıyosa para harcamaz diye bi şey vardı zenginler için. O mantıkla da yaşadığı için adam fayda sağlamicak bi şeye efor sarf etmeyi tercih etmiyor yani boksa bu yüzden geliyor olabilir. Çünkü darbe yicek eee karşılığında biraz boks eğitimi almış olacak. Onun için materyalist bi fayda değil yani hatta aksine bissürü beyin hücresinin ölümü demek yaşamın kısalması demek hastalığa davetiye demek. O yüzden tercih etmesini ben çok doğal karşılıyorum daha böyle elit viskini içersin yudumlarken atışını yaparsın saha içinde gezer başka bi yer beğenip oraya gidersin arkandan eşyalarını taşıyanlar... şimdi zengin gerçek zengin demek ego demek, egonu sürekli tatmin eden okşayan bissürü etrafında insan var ama boks öyle değil. Ünlü olmadığın sürece kimse yüzüne bakmıyo kimse saygı duymaz. Zengin daha nazlıdır kendini yormaz yıpratmaz orta gelir dediğin adam daha böyle fedakardır kendini feda etmeye daha meyillidir o yüzden boks gibi sporlarla uğraşmaya daha yatkındır. (Yalın)

Boks alanında simgesel sermayesi çok kuvvetli olan Tomris Hoca hem geleneksel boks salonlarının hem de günümüzün sektörleşen boks salonlarının en yakın tanıklarından. Dolayısıyla boksörler, boks yapanlar ayrımının önceki alıntılarda olduğu gibi oldukça farkında. Salonun dinamiklerini iyi bilmesi, Demir Hoca'nın olmadığı dönemlerde grup antrenmanlarını yönetmesi ve en önemlisi, günde pek çok özel ders vermesi hem alana hakimiyeti hem de orta-üst toplumsal sınıf habitusunun boks alanında nasıl tezahürü olduğunu göstermesi açısından önemli. Tomris Hoca da orta-üst toplumsal sınıfların bu alanda var olma sebeplerinin sınıf habituslarına onay verecek şekilde fayda olduğunu açıkladı: *"Üst sınıflar şu şekilde oluyo. Yaşları birazcık ilerlediği için ve normal birebir dersleri bile hocam ya ben bunu yapmıyım deyip caydıkları için üst sınıflar biraz daha rahat oluyolar. Biz antrenörümüze ses çıkartmayı bırakın elinizi gardınızı düşürdüğünüz zaman salondan kovulurdunuz disiplin çerçevesinde. Ama bu üst sınıfta disiplini sağlamak istersek eğer üyeler bizi yanlış anlayıp gitmek isterler. Bizim amacımız burda tabii ki sağlıklı bir şekilde sporu öğretmek ve kendini savunmayı öğretmek. Biz bu kadar disiplinli çalışırsak eğer bu*

*sefer herkesi spordan soğutucuz. Bizim amacımız sporu sevdirmek hayatlarına ekletmek.”*

Coğrafi uzam ele alındığında toplumsal dağılım, ekonomik ve kültürel merkezlere erişim uzaklığı, sermaye artırımlarındaki beğeni ve tercihler sistemi, hangi pratiğin neden gerçekleştiği gibi etkenler toplumsal uzamdaki statünün gösterenidir. Berk’in de belirttiği gibi boks salonunun Ankara’nın en üst gelirli mahallelerinden olan Çayyolu’nda bulunması, salonun dinamiklerinin yani alanın dinamiklerinin habituslar aracılığıyla sürekli güncellenmesi de alanın orta-üst toplumsal sınıfların serbest zaman aktivitesine dönüşmesine katkı sunar. Alana katılan çeşitli sermaye türleri, daha doğrusu failler, alanda durmaksızın güncellenen habitusları aracılığıyla alanı orta-üst toplumsal sınıfların etkin uğrak noktasına çoktan dönüştürmüşlerdir: *“Çayyolu’nda bi salonun ucuz olması mümkün değil bi kere Ankara şartlarında gelen insanların da maddi sıkıntı yaşamaları mümkün değil çünkü şey değil bu yani mecburi bi ihtiyaç değil ekmek almıyosun ya da arabana benzin koymuyosun kombini yakmıyosun yani bu senin artı... bi artı değerinden vereceğin lüks bi tüketim bu aslına bakarsan. Çoğu eğitilmiş insanlar hani bu noktada bi rahatsızlığım yok ama diğer dediğim şey yani bokssa eğer konu boksla alakası yok oraya gelenlerin yüzde 90’ının.”*

Ekonomik sermayeleri işçi sınıflarına kıyasla oldukça yüksek olan orta-üst toplumsal sınıf habitusu sahibi failler hem kültürel sermaye artırımını konusunda hem de alanda var olabilmek konusunda oldukça geniş imkanlara sahipler. Bu bağlamda boks onlar için hayatta kalma, hayata tutunma, devam edebilme, statü endişesi, birisi olabilmek, geçinme kaygısı veya üretim mekanizması değil ücretini ödeyerek faydasını maksimum seviyede almak istedikleri serbest zaman aktivitesi. Yalın görüşmede boks yapmanın zenginlik göstergesi gibi bir hale büründüğünü söylerken Aybars da Türkiye’de boks yapanların orta-üst sınıflardan olduğunu belirtti. Eymen ise Tomris Hoca gibi boks yapanların hem ekonomik sermayeleri hem de pratikler sistemi çerçevesinde sınıf habituslarının orta-üst sınıflardan oluştuğuna değindi.

Katılımcılar hep orta, orta-üst. Türkiye’de çok zor dar gelirli olup da bırak boks ilgi alanıyla uğraşmak çok zor bi şey. (Aybars)

Böyle bi şey gibi zenginlik göstergesi gibi. (Yalın)

Bizim salondaki boks yapanların ekonomik düzeylerinin biçoğunun iyi, biçoğunun da çok iyi olduğunu düşünüyorum. Ekstra, ekstra gelen insanlar oluyor, Demir abinin anlattıklarına göre arada yani halkın böyle bütün salonu tek başına satın alabilecek bi adam geliyor gidiyo mesela... enteresan buluyorum yani. Sokakta zor karşılaştığın insanlar olduğunu düşünüyorum. Ha eğitim düzeyidir karşılığını alırsın konuşursun konuşamazsın anlaşılamazsın o başka bi şeydir ama cebindeki mal varlığı olarak malı mülkü parası olarak çok üst düzey çok başka bi şey olduğunu düşünüyorum. (Eymen)

Orta sınıftan gelenler de var ama genellikle üst sınıftan üyelerimiz. Yaklaşık olarak son 2 yıldır üst sınıf insanlar daha çok boksa katılım gerçekleştiriyö. (Tomris Hoca)

DİSK-AR'ın (71) 17 Haziran 2021 tarihinde yayımladığı rapor Türkiye'de en zengin yüzde 10'luk grubun ortalama gelirinin en yoksul yüzde 10'luk grubunkinin 15 katı olduğunu ortaya koyuyor. Alanda veri toplamamın son günü olan 1 Mart 2022 baz alındığında TÜİK enflasyonu mart ayı için 61,14 olarak belirlerken ENAG'a göre yıllık enflasyon yüzde 142,63<sup>12</sup>. Bu atmosferde orta sınıfın dâhil işçi sınıfının herhangi serbest zaman aktivitesi veya hobi oluşturması mümkün görünmüyor. Her ay yoksulluk sınırının yeniden rekor kırdığı coğrafyada boks alanıyla ücretini vererek, üyelik sistemine dâhil olarak serbest zaman aktivitesi boyutunda ilgilenmek oldukça güç görünüyor. Boks yapanların bu durumdan etkilenmediği görünüyor. Serbest zaman aktiviteleri ya da hobi edinme bu bağlamda sınıfsaldır. Antrenmanlardan birinde alan notlarıma yazdığım gibi: *“Demir Hoca ve katılımcılarla ekonomi üzerine sohbet ederken herkes oldukça rahat görünüyor. Demir Hoca kulağıma doğru eğilip, abi biz bunların arasında fakir kaldık, diyor.”*

Faydadan yola çıkarak alana girişteki serbest zaman aktivitesi illusiosunun alanın halk sınıflarının yaşadığı mahallelerdeki doxalardan elbette ki ayrı, tamamen kendine has doxaları mevcut. Sınıf habitusları aracılığıyla güncellenen doxaların Çayyolu semtinin farklı sosyal kültürel yaşayış ve edinimleri de göz önünde bulundurulduğunda, alanın failleri boks adına neredeyse hiçbir merak sahibi değildir. Orta-üst toplumsal sınıf habitusunda boks, sektörleşen boks alanında aynı sınıftan insanlarla saatlerini ve temposunu kendi belirledikleri fiziksel aktivite haline dönüşür.

<sup>12</sup> "TÜİK yıllık enflasyonu yüzde 61,14 ENAG ise yüzde 142,63 olarak açıkladı." (euronews). 04.04.2022. (Erişim Tarihi 19.02.2023) <https://tr.euronews.com/2022/04/04/tuik-y-ll-k-enflasyonu-yuzde-61-14-enag-ise-yuzde-142-63-olarak-ac-klad>

Dolayısıyla hem Uraz'ın hem de Doruk'un belirttiği gibi alan tamamen aynılık çerçevesi üzerine tasarlandığından orta-üst toplumsal sınıfların serbest zaman aktivitelerine hizmet eder konumsallığa sahiptir.

Dinamo Boks'a gelen kitle böyle birbirini işte ne bileyim, rencide etmeye ya da böyle acayip birbirini ezmeye çalışan bi ekip değil. Bizim semt Çayyolu olduğu için biraz farklı bi sosyo kültürel yapısı var. Demetevler'de falan gitsen daha farklı bi yer, bizimkinde daha böyle birbirine sert giren adamlar falan görmedim. Genelde okumuş kişiler geliyo yani. Belli bi eğitim seviyesi, iş gücü sahibi olanlar ya da üniversite mezunları yani direk sadece ben boks yapcam diyen adam ben görmedim açıkçası. Ortak özellik bu olabilir. (Uraz)

Hani az çok tahmin etmişim abi sonuç olarak Bağlıca Çayyolu vesaire böyle elit bi yer öyle insanların harala gürele hır güre çıkarcak insanlar olmadığını biliyodum zaten. (Doruk)

Bourdieu (13) egemen sınıfların sosyal sermaye yatırımlarının sınıflarının devamlılığı açısından dayanak olduğunu açıklıyordu. Bu dayanak orta-üst toplumsal sınıfların habitusunun kaynağı adına oldukça önemlidir. Layık mekân hadisesi orta-üst toplumsal sınıfların tüm pratiklerinde görünürdür. Eğitim olanaklarından sosyal kültürel aktivitelere katılım olanaklarına kadar her pratiklerinde aynı toplumsal sınıf habitusunun failleriyle inşa edilmiş alanlara katılım sağlarlar (13, 28). Aşağıdaki alıntılardan anlaşıldığı gibi orta-üst toplumsal sınıfların habitusunun en önemli özelliği, kendilerini “kendi sınıflarına layık” mekânlarda rahat hissetmeleridir. Halk sınıflarından herhangi bir ortam veya kişi onları görece rahatsız etmeye yeter. Eğitim sermayesiyle, özelinde kültürel sermayeyle, genelde ise simgesel sermayeyle donatılan orta-üst toplumsal sınıflar tüm pratiklerinde faydayı ve layığı gözetirler. Bourdieu (13) eğitim sermayesinin tüm pratiklerde ailenin toplumsal uzamdaki konumunu, statüsünü ve ekonomik düzeyini gösterdiğini belirtirken, sadece sermayenin hacmi ve yapısıyla da toplumsal sınıfa ulaşılamayacağını açıklar. Tek başına nitelikler toplamı da sınıf habitusu için yetersizdir. Niteliklerin her biri ve bu niteliklerin tüm pratikler üzerindeki etkisi üzerinden oluşan nitelikler arası ilişkilerin yapısıyla (13, 28) toplumsal sınıf sistemine ulaşabiliriz. Bu bağlamda cinsiyet, yaş, toplumsal veya etnik köken, gelir, eğitim seviyesi gibi nitelikler istisnasız tüm katılımcılarda inşa edilmiş orta-üst toplumsal sınıfı gösterir. Habituları, sermayeleri,

illusioları alanla mutlak uyum içerisinde ve pratikleri de bu doğrultuda gerçekleşir. İnşa edilen yetkinliklere ayırdıkları yer ve değer, her alanın kendi özgün mantığı içerisinde değerlendirileceğinden boks alanında toplumsal yetkinliklerine ‘‘dayanak’’ sağlar.

Ortamda çok zıt düşüncelere hakim olan insanlar yok. Onun nedeni de dediğim gibi zaten öyle insanları Demir Hoca barındırmaz 1, 2.’si de o ortamda hoş karşılanmaz yani. (Bartu)

Genelde yine benim gibi üst sınıf ya da üst orta sınıf ya da en kötü orta sınıf. Orda bi alt sınıftan birisini ben görmedim. Çoğunun iyi ekonomik koşullarda olduğu belli yani boksun artık zaten sanırım biraz değişen bir yapısı var o noktada. (Berk)

Genelde hep doktor mühendis üniversite öğrencileri hep kültür seviyesi düzgün kaliteli insanların olduğu bi salon. Zaten aslında üye portföyümüze uygun olmayan kişileri de biz tatlı bi şekilde reddediyoruz. Hani kadınların da çocuğun da çok rahat edebildiği, insanların kız arkadaşıyla eşiyile gelebildiği çok huzurlu olabildiği bi spor salonu. Boks deyince böyle ön yargılar olduğunun farkındayız bunu kırmak için zaten yıllardır çabalıyoruz. Başardığımızı da düşünüyoruz. (Demir Hoca)

Katılımcıların çoğu alanda kendi antrenman saatlerini seçme şansına sahipler. Hafta içi her gün 19 ile 20.30 arası grup antrenmanları mevcut, ek olarak hafta sonları 11 ile 12.30 arasında grup antrenmanları gerçekleşiyor. Boksör antrenörünün belirlediği antrenman sistemine kesin suretle uymak zorundayken, boks yapan kendi seçtiği saat dilimini kendi seçtiği günü, bir gün gelemediyse ertesi gün de gelebilme kolaylığıyla elde eder. Salondaki üyelik sistemi aylık olarak hesaplanır. Haftada 1, 2, 3 antrenman ya da sınırsız antrenman gibi seçenekler vardır. Örneğin pazartesi, çarşamba ve cuma günleri olmak üzere haftada 3 gün üyelik sistemine kaydoldunuz. Şifrenizi aldınız, döner turnikeye şifrenizi girerek salona giriyorsunuz. Pazartesi günü canınız gitmek istemezse, sınıf habitusunuz gereği böyle bir lüksünüz olduğundan, salı günü antrenmana katılabilirsiniz veya o haftayı 3 antrenmanla kapatacak şekilde diğer boş bir gün ya da hiç gitmezsiniz... Antrenmanlara katılmadığımız günler bir sonraki aya yansımaz. Üyelik o ay için geçerlidir. Bu lüks işçi sınıfı habitusunda mevcut değildir ve boksör sözgelimi böyle bir eylemde bulunursa çok ciddi yaptırımları da beraberinde getirir. Boksörseniz tek bir antrenmanı dahi kaçırmaya lüksünüz yoktur. Oysa orta-üst toplumsal sınıfların müsait olmama veya yorgun hissetme gibi çeşitli

bahaneleri vardır çünkü alandaki pratiklerin başlıca sebebi alandaki faydayı gözeten serbest zaman aktivitesi oluşudur. Emek zamanı kendi yönetme alışkanlığı (281, 81, 82) orta-üst toplumsal sınıfın sermaye artırımı esas alındığında faydanın izleğini gözetmek sınıf habituslarına tamamen işlemiştir.

Akşamleyin 7-8.30 arası, ama o gün müsait değilsem ya da çok yorgunsam gelececek gibiysem ya da yorgunsam daha dinlememiş hissediyosam ona göre ertesi güne falan atıyodum. (Bartu)

Ben spor yapmak için gidiyorum o konsantrasyonla gidiyorum. Enerjik ve mutlu hissediyorum zaten şeyim yoksa yeterli enerjim yoksa hani o gün spor yapabileceğimi hissetmiyosam hem fizik olarak hem kafa olarak gitmiyorum zorlamıyorum yani. (Sarp)

Şimdi daha düzenli olduğu için hayatım işim belli saatim belli çalışma sorumluluklarım belli biraz onun da yardımıyla şu an da oturttum ama o zamanlar oturtmamıştım. (Oytun)

Boksun fitnesstan, vücut geliştirmeden, tüm antrenman sistemlerinden bambaşka antrenman yöntemi olduğu aşikâr. Günümüzde çoğu profesyonel futbolcunun kamp dönemlerinde ayrıca boks antrenmanlarını antrenman sistemlerine eklediklerini biliyoruz (86). Yüzme branşının efsanesi Michael Phelps'in antrenmanlarına boks eklediği<sup>13</sup> ve farklı spor branşlarının antrenman sistemlerinde aralıklarla boksun da yer aldığı<sup>14</sup> biliniyor. Kapsayıcı antrenman sisteminin çekiciliği ve orta-üst toplumsal sınıf habitusuna işlenen darbeden korunmak dürtüsü boksun sadece antrenman sistemi olarak görünürlüğü arttırıyor. Bu durumda bile oldukça zor, ağırlı ve senelere yayılmayan boks antrenman sistemi eksikliğini hiçbir etkisinin

<sup>13</sup> "Fastest Times I Have Ever Seen: The Boxing Training Regime That Helped Michael Phelps Become the Greatest Olympian Ever" (essentially sports). 07.05.2022. (Erişim Tarihi: 26.03.2022). Erişim adresi:

<https://www.essentiallysports.com/boxing-us-sports-swimming-news-fastest-times-i-have-ever-seen-the-boxing-training-regime-that-helped-michael-phelps-become-the-greatest-olympian-ever/>

<sup>14</sup> "BOXING WORKOUTS: THE SECRET OF NFL FOOTBALL PLAYERS" (fight camp). 07.08.2021. (Erişim Tarihi: 26.03.2023). Erişim adresi:

<https://blog.joinfightcamp.com/training/boxing-workouts-the-secret-of-nfl-football-players/>

"Mixing in martial arts to improve on-field performance" (NFL). 28.10.2015. (Erişim Tarihi: 26.03.2023). Erişim adresi: <https://www.nfl.com/news/mixing-in-martial-arts-to-improve-on-field-performance-0ap3000000567511>

"Want To Improve Your Sport? Try Boxing!" (stack). 22.08.2020. (Erişim Tarihi: 26.03.2023). Erişim adresi: <https://www.stack.com/a/want-to-improve-your-sport-try-boxing/>

olmayacağı aşikâr. Farklı sporlardan boks alanına katılım sağlayan failer, özellikle vücut geliştirme çalışanlar, etkili antrenmanlarda oldukça zorlanırlar.

Bizim sporda ben gerçekten hakkını veren çok insan görmedim açıkçası yani. Hani şu 3 dakika 4 dakika hani kendim de böyleyim hani farklı değilim 4 dakika şeyse ya da 15 dakika en basitinden ip di mi, onu gerçekten 15 dakkasını atlayan görmedim yani illaki 1-2 dakkasında biri boş yapar (gülüyor) yorulur, mecbur yani ara verir. Sınıfsal karakteri etkileyebilir sonuçta mesela bilmiyorum ben yorgun olsam da... mesela ip atlıyorum abi bacağım yanıyo artık atlayamıyorum çıkmıyor belli 10 15 saniye dinleniyom mesela sonra tekrar atlamaya başlıyom. 5.'de 10.'da takılıyom tekrar atlamaya başlıyom orası ayrı ama başkası işte yoruldum deyip o dinlenme süresini... ben mecbur soluklanıyorum 10 saniye, bi iki dakkeye çıkartıp o kaslarındaki yorgunluk o kaslarındaki ağrı da geçince biraz daha başlayabilir. (Bartu)

Müsabaka hazırlığı olmadığı gibi müsabakalara hazırlık adına boks pratiğine uygun etkin beden üretimi, etkili sparringler, kesin diyetler ve tartışılmaz disiplin modeli alanda kendine yer bulamaz. Alanda gerçekleştirilen ve sunulan pratiklerin en önemli nedeni ve sistematığı orta-üst toplumsal sınıf habitusuna işlemiş olan faydadır.

Profesyonel sporcu çıkacağı bi salon değil o tarzda bi yer değil ama benim gibi 39 yaşına gelmiş artık olimpiyata katılma hayalleri bitmiş (gülüyor) insanlar için uygun yani. Hiç kimse profesyonel olmak için oraya gelmiyor. Ertesi gün herkesin işi var yani orda adamın ağzını burnunu kırıp ertesi gün göndermenin ne ona faydası var ne ona faydası var. Ringe çıkıp çok ne kendime ne başkalarına bi şey ispatlamak gibi bi derdim yok. (Sarp)

Alan tamamen orta-üst toplumsal sınıfların katılımcı olması üzerine inşa edilmişken alanda elbette ki antrenörler mevcut ve antrenörlerin hemen hepsi ya Türkiye'de ya da Avrupa'da şampiyonlukları olan boksörler. Katılımcılar zaman zaman antrenörlerin kendi antrenmanlarını izlediklerinde ve şakayla karışık sparring teklif ettiklerinde karşılarındaki boksörün nasıl emek üretim sistemi anlamında aktif beden inşa ettiğine tanık oluyorlar.

Ringe çıktım abi adama dokunamadım dedi ki iyisin iyisin dedi ama abi adama dokunamadım ve adamdan hem uzunum hem kolum daha şey hem de daha iriyim ama adama yaklaşmıyorum misal o yüzden abi dediğin gibi abi sokak dövüşüyle bu aynı şey değil ciddi anlamda aşırı farklar var. Evet abi yakalanmıyor. (Doruk)



Tempolu antrenman sisteminin yegâne nedeni maçlarda istenilen dayanıklılık seviyesini inşa etmektir. Boksun oldukça ağır antrenman sistemi orta-üst toplumsal sınıf habitusunda “bilinen” şey değil, tarihi de yok. Dolayısıyla katılımcılar alanda gördükleri diğer failleri ya da boksörleri baz aldıklarında faydayı arttırmak istedikleri noktada artan antrenman temposuna çoğu zaman uyum gösteremiyorlar çünkü antrenman sadece 1,5 saatlik beden aktivitesi değil. Antrenman sistemi uyku, diyet, sosyal kısıtlar, kilo kontrolü gibi pek çok farklı etkeni içinde barındırır. Bu yüzden ayırımın izlendiği yerlerden birisi de antrenmanlar oluyor. İşçi sınıfı habitusunda disiplinin ve acıya tahammülün önemini göz önünde bulundurduğumuzda orta-üst toplumsal sınıf habitusunda layık olmak ve emek harcamak arasındaki derin kesişim alanda çok nettir. Tomris Hoca da buraya değindi: “*Yani bi tık eğer ki tempolu antrenman yaptırırsak bundan çok yoruldukları için zorlanıyorlar. Zorlandıklarında da bırakmak istiyorlar aslında bu tempolu şey için geliyorlar. Antrenman yaparken çok zorlanıyorlar antrenman bittiklerinde teşekkür ediyorlar. O arasını tam tutmak bizim için çok zor oluyo açıkçası. Hani yapıcaksınız dayanıcaksınız evet her türlü yanlarında oluyoruz üyelerimizin ama çok fazla şey istiyorlar birazcık ben yatıyım yiyim içiyim ama six packlerim çıksın (gülüyor).*”

Tüm katılımcıların ortak görüşü alanda herkesin diğer faillerle yakın iletişimde olmaları. Üst sınıf tarzı yaşam için elde edilecek maddi ve kültürel araçlar ve bu yolla oluşan sembolik sermayeler toplumsal uzamdaki statü korunması ve yükseltilmesi adına sosyal sermaye artırımı içindir (13). Bununla birlikte alana dâhil olan her fail, öncelikle Demir Hoca’nın kabulünden geçtikleri için, alanda olası herhangi ters etki beklenilmez ve kabul görmez. Aynılık ya da benzerlik tüm sınıflarda olduğu gibi orta-üst toplumsal sınıf habitusunda oldukça önemli gösterendir. Aynı ya da benzer eğitim sermayeleri, benzer kültürel sermayeler, benzer alanlara ilgi, benzer pratikler sistemi habitusa işlenmiş sınıf gösterenleridir. Katılımcıların hepsi “*Salondaki katılımcıların size karşı yaklaşımları nasıldır?*” ve “*Bu alana katılmalarının sebepleri sizce nelerdir?*” gibi sorulara aynı cevabı verdiler. Orta-üst toplumsal sınıf habitusunun dövüş pratiklerine uzaklıkları, sosyal aktivite ihtiyacı olarak verimi en yukarıda pratiğe yönelmeleri artık sektörleşen boks antrenmanlarına yönelmelerinin sebebidir. Sektörleşen ve müşteri kabul eder vaziyete gelen boks, ileriki temalarda

görebileceğimiz üzere faillerin aktardığı gibi sıkıcı fitness antrenmanlarının yerini almıştır ve orta-üst toplumsal sınıf boksun kapsayıcı antrenman sistemini ve ek olarak kardiyo egzersizlerinin çok kısa sürede sonuca ulaştırmasını keşfetmişlerdir. Geriye alanda keyifli vakit geçirmek, “dövüşmemek”, yararı gözetilen serbest zaman aktivitesini yerine getirmek kalır.

Aşağı yukarı aynı tipte insanlar benim sebeplerimle aynı sebepler olabileceğini düşünüyorum. Hepsinin hayatta stresleri işleri güçleri aile yaşantıları var. İnsanlar orda kendilerine bir saat ayırıp deşarj olabilmeleri farklı insanlarla sohbet edebilmeleri kendi vücutlarına yarar bi şey yapabilmeleri için bi saatlerini ayırıyolar. Burda bi şeyler öğrenip işte dışarda kendimi korumam lazım mantığıyla gelen insan ben hiç görmedim açıkçası orda ya da yani hissetmedim. (Bora)

Ringe çıkmak boks pratiğinin, seneler süren antrenmanların, oldukça ağır geçen hazırlık sürecinin nihayet sergileneceği ve eğer yapılan sparringse hataların daha ilk rauntta ortaya çıkacağı en önemli aşamadır. Boksörler için ringe çıkmak nihayet “bir şey yapabilecek olmak” duygusuyla kazanma ihtimalinin en yüksek olduğu nokta olduğundan oldukça önemlidir. Önemi bir tarafa boksör için ringe çıkmak boks pratiğinde bulunduğu her eylem içerisinde en kolay olanıdır. Hazırlık aşamaları öylesine yorucu ve zordur ki antrenman sistemleri, diyetler, sosyal yaşam kısıtları, hayattan fedakârlıklar öylesine yıpratıcıdır ki ringe çıkmak kısa süreliğine de olsa bu ağır disiplinden bir nebze kurtuluş manasını taşır. Sparring için dahi olsa en azından 1 defa ringe çıkan boksör ya da boks yapan boks müsabakasının salonda kazanıldığını bilir. Salondaki antrenman sistemi Amerikan filmlerinin muhteşem montajlarındaki gibi ringin içerisinde gelen o son dakika celallenmeleriyle değil bıktırarak tekrarlarla, neredeyse hep aynı tekrarlarla, senelere yayılan pratiktir. Dolayısıyla boks yapanların bu pratikteki varlıklarının sebebi, habituslarında işlendiği üzere, boksla alakalı değil tamamen antrenman sisteminin kapsayıcılığıyla alakalıdır. Orta-üst toplumsal sınıf habitusunda boks mücadele amacı değil serbest zaman aktivitesidir. Boksun doğasına karşı orta-üst toplumsal sınıf habitusunun alanda alandaki pratiklerini ve habituslarına bu denli aykırı alanda var olma çabalarını Tomris Hoca'nın açıklamasıyla pekiştirebiliriz.

Grup antrenmanlarında insanların sadece antrenör başında varken çalışması ve onun haricinde durması çok dikkatimi çekiyo çok gözüme batıyo (gülüyor). Özel derslerde de şöyle bi şey oluyo hani sürekli lapa almak istiyolar ama boksun sadece lapa olmadığını bi türlü üyelerimize anlatamıyoruz. Evet birebir ilgilenmede torba aynı zamanda kendimizi nasıl geliştireceğimizi nerde ne vurmamız kendimizin karar vermesini sağlıyo. Gölge boksu hayali bi rakiple birlikte nasıl karşılık verdiğimizizi sağlıyo. Lapada evet karşılıklı çalışıyoruz ama tekniği sürekli biz söyledığımız için dışarıda umarım olmaz kendini savunması gerektiğinde dışardan tekrar bi uyarın beklicek biz bunu istemiyoruz. Biz herkesin kendini biz yokken de başında antrenör yokken de rahat bi şekilde boks antrenmanı yapmasını ve kendini savunabilmesi için aslında bu branşı öğretiyoruz. Bu salona gelenlerden bahsedelim genellikle üst sınıf insanlar oldukları için sürekli başlarında durmak ve sürekli ilgi istiyolar. (Tomris Hoca)

Futbol branşını ele aldığımızda pek çok insan futbol antrenmanını neredeyse hiç önemsemez: esas olan futbol oynamaktır. Mahalle aralarında, sokaklarda, okullarda ve toplumsal alanların aşikâr olduğu çoğu yerde futbol oynamak pratik olarak yerleşmiştir. Antrenmanı önemsenmez. Beden eğitimi derslerinin çoğunda ya da teneffüs saatlerinde, okul çıkışlarında öğrenciler daha ısınmadan futbol oynarlar. Dolayısıyla kamusal alanda futbol branşının antrenman sistemi çok da önemsenen hadise değildir. Futbol için esas olan futbol oynamaktır çünkü. Boks alanındaysa orta-üst toplumsal sınıf habitusunun inşa ettiği üzere orta-üst toplumsal sınıf failleri boks yapmayla hiç ilgilenmez. Görece hiç veya neredeyse hiç değil, hiç ilgilenmezler. Esas olan illusiodur, faydadır. Fayda da boks antrenmanında gizlidir. Sadece bu durum dahi ayrımın sınıfsal boyutunu gözler önüne sermeye yeter:

Müsabakalara katılma ihtiyacı hissetmeyebilir çünkü şöyle zaten hayat standartları çok yukarda olduğundan dolayı ya bu tabi benim düşüncem daha az stresleri olabiliyor çok güzel arabalara biniyolar çok güzel yemek yiyolar. Kimisinin güzel kız arkadaşı oluyo kimisinin yakışıklı erkek arkadaşı oluyo bi müzik aleti çalıyo güzel aktiviteler oluyo yani hayatın içerisine dövüş katmak istemiyo. Çıkış yolu olduğundan dolayı daha maddiyatı düşük kişilerin daha çok maça yöneldiğini gözlemliyorum. Genelde dediğim gibi maddiyatı düşük kişiler dövüşmeyi tercih ediyorlar. (Demir Hoca)

Sonuç olarak boks sanatı ve pratiğinde orta-üst toplumsal sınıfları rahatsız edecek her şey mevcuttur. Boks yapan orta-üst toplumsal sınıf failleri sınıf habitusları gereğince alandaki maksimum faydayı elde etmeye çalışırlar, müsabakalara herhangi

bir ilgileri yoktur. İleriki temalarda göreceğimiz üzere sağlık etkisi, antrenman sisteminin tam paket olması gibi faydalar orta-üst toplumsal sınıfların boks alanına sızma teşebbüslerinin başarıyla sonuçlandığını ve boks alanının artık sektörleşerek devam ettiğini gösterecektir. Tüm bunlara rağmen müsabakalar boyutunda boks ve boksörlük halen işçi sınıfı faillerinin pratiğidir. Sadece bu durumdaki fayda ve layık olma hadisesi dahi ayrımı net şekilde gösterir.

#### 4.2. Sınıf Yapısı: Alandaki Sermayeler

Öte yandan, insanın şeyi de artıyo özgüveni de çok fazla artıyo. Geçen mesela işte ofisteki arkadaşlarla halı sahaya gittik. Arkadaşım çok faullü daldı bana. Bizim diğer arkadaş da bizim arkadaşımız bayadır boksa gidiyo falan filan dedi. Çocuk da niye şimdi söylüyorsunuz hani faul yaptıktan sonra söylenir mi yani, abi dedi ben kanat değiştireyim, yaptıklarım için özür dilerim, dedi. Bir daha maç boyunca görmedim çocuğu yani. Kız arkadaşım la bi yere gidiyoruz tanışıyoruz falan filan. A merhaba napıyorsunuz nasıl gidiyo falan, ben de işte boksa gidiyorum falan: ya boksa mı gidiyosun falan diyince herkes konuşmasına bi dikkat etmeye başlıyor, akrabalar da dikkat ediyor falan. Hoşuma gidiyo artık, daha çok saygı da çünkü şeyin de farkında kafası atarsa bizi sabaha kadar dövecek (kakhaha) o yüzden bu adamla iyi geçinmemiz lazım. O da iyi bi özgüven veriy o aslında. Benim aslında böyle bi niyetim hiç yoktu ama insanlar korkuyolar, korksunlar da o kötü bi şey değil yani (kakhaha). (Şuayip)

Toplumsal uzam içerisinde faillerin sermaye türlerini edinimleri, artırımları ve kullanımları sınıf koşulunu ve statüyü anlamlandırabilmek adına birbirlerine bağlıdır. Her alan sermaye türlerinin biriktirildiği veya kullandığı yer olarak birbirinden ayrılır, her alanın sermaye türleri kendine özgüdür. Alanın ve sermaye türlerinin karşılıklı bağımlı olması, alan içerisinde habituslar aracılığıyla sürekli güncellenmesi o alanın özgül değerini gösterdiği gibi hem eğilimleri hem de pratiklerin doğrultusunu ortaya koyar (28).

Toplumsal hiyerarşiler ve egemen yapılar üretimin tüm araçlarını ellerinde bulundururlar: Marksizm'in asıl itirazı burada yatar. Hem yapısal Marksizm'in hem de Neo-Marksizm'in ortak doktrini açıktır: toplumsal sınıflar arası savaş ile üretim ilişkileri egemen yapıların ellerinden alınacak ve işçi sınıfı egemen yapıyı ekonomik anlamda etkisiz hale getirecektir. Bu bağlamda bütün tarih sınıf savaşları tarihidir.

Bourdieu (13, 28) ekonomik çatışmanın toplumsal sınıflar arası mücadelede yeterli olmayacağını ileri sürer. Her alan diğerinden bağımsızdır ve her alandaki mücadele sadece kendisine özgüdür, diğer alanlarla işlevi yoktur. Sınıf yapısından bahsedeceksek, ekonomik sermaye kendi başına hiçbir şeyi açıklayamaz (13). Kültürel, simgesel ve sosyal sermayelerle birlikte ekonomik sermaye o alanı tanımlayabilmemiz ve diğer alanlarla mücadelesini ya da toplumsal uzamdaki konumunu anlamlandırabilmemiz için dört kritik esastır. Sermayeler ve habituslar aracılığıyla oluşan pratik sisteminde alanı anlamlandırabilir, sınıf yapısının detaylarını elde edebiliriz. Dolayısıyla Bourdieu'nün kuramsal çerçevesinde sınıf yapısı Marksist teorilerden ayrılır (43). Marksist teoride üretim araçlarıyla ilişkilerin konumuna göre pozisyon sınıf yapısını ortaya koyar (36, 43). Bourdieu (13) ise üretim araçlarını elinde bulduranlar ve doğrudan üretenlerden arasındaki ilişkiye değil, toplumsal iş bölümü içerisinde yer alan hemen her failin oluşturduğu pozisyonlara odaklanır. Mesleki iş bölümü üzerinden oluşan toplumsal uzam ve bu toplumsal uzam üzerindeki statü veya konum için her alanın kendine özgü sermayeleri aracılığıyla, sermayeyi alana sürme şansına sahip failerin habituslarıyla, alanın hâkim kanaatleriyle ve failin alanda var olması için çıkarıyla oluşan geniş alan tanımı sınıf yapısını oluşturur.

Faillerin hangi sporu neden tercih ettikleri sınıf habituslarında açığa çıkar ama sadece sınıf habitusuyla açıklanamaz. Branşa özgü faydalar (*illusio*) dâhilinde serbest zaman, ekonomik sermaye ve kültürel sermaye de pratik sistemini anlamlandırmak adına önemlidir. Orta-üst toplumsal sınıf, artık sıradanlaşmış olarak gördükleri, herkesin kolaylıkla erişebileceği sporlardan ya da serbest zaman aktivitelerinden uzaklaşarak kendi toplumsal sınıflarının beğeni ve takdirine yakın gördükleri golf, tenis, yatçılık, atçılık, kayak, eskrim gibi sporlara yönelirler (13). Kendilerine ayrılan özel yerlerde bu sporu gerçekleştirmek bile diğer toplumsal sınıflarla ve kendi toplumsal sınıf habitusuna sahip failerle mücadele alanıdır (13, 14, 28). O mücadele alanında kozlar hazırdır, sermayeler kuşanılmıştır. Sosyal sermaye artırımı için fırsat kollanırken, kültürel sermaye durmaksızın öne sürülecektir. Ekonomik sermaye zaten o alanda var olmanın temel koşuluysa simgesel sermaye ise toparlayıcı etkisiyle alandaki güç ilişkilerinin daha görünür olması için fırsattır. Fail zamanını kendi seçtiği şekilde, kendi seçtiği yerde, tamamen istediği bir eşle (ya da eşsiz) gerçekleştirdiği

pratikler sisteminde sadece faydayı ve bedenle ilişkisini öne sürer. Herhangi bir toplumsal sınıftan herhangi bir failin herhangi bir sporu benimsemesi bedeniyle kurduğu ilişki bağlamında mümkündür. Bir sporun egemen sınıfların sporu sayılabilmesinin tek koşulu, beden kullanımının “yüksek haysiyetine” (13) gölge düşürmemesidir.

Boks alanına tamamen yabancı orta-üst toplumsal sınıfın failleri alanda çeşitli kozlara elbette sahipler. Öncelikle toplanma alanı, kendi seçtikleri ve bedenleriyle ilişkileri doğrultusunda alana girişi kabul ettikleri ve alana girişin en önemli koşulu olan ekonomik sermayeyle birlikte alanda kullandıkları ve edindikleri simgesel sermayeden bahsedilecek, ardından alan için kilit önemde olan sosyal ve kültürel sermayeler incelenecektir. Araştırmanın en önemli bulgularından olan bedensel sermaye kullanımı, artırımı veya geliştirilmesi ise sermayelerin son teması olarak ele alınacaktır. Sermayenin ve dağılımının yapısı alanın en önemli ilkesi (28) olduğundan sınıf habituslarının kapsayıcı gölgesinde sermayelerin öne sürülmesinin alandaki karşılığı ayrımı açığa çıkartır.

Katılımcılar boks alanındaki ekonomik durumun, boksörlerin ekonomik sermayesinin, kültürel birikimlerinin oldukça farkındalar. Hem meslek olarak boksörlüğün hem de sınıf habitusu olarak işçi sınıfı pratiklerinin boks alanındaki kozlarına oldukça hakimler. Katılımcıların hepsi ekonomik sermayelerinin Dinamo Boks'ta var olmaları ve pratik sistemlerini sergileyebilmeleri, sermaye kozlarını oynayabilmeleri veya sermaye artırımına gidebilmelerinin temel şart olduğunu konusunda da hemfikir. Hepsi toplumsal uzamdaki statülerini, kendi sınıflarını, konum dağılımlarını orta-üst bulanıklığından kurtarıp üst olarak tanımladılar.

Benim hem annem hem babam mimar. Türkiye'nin, şöyle üst sınıf olarak tanımlayabilirim... çoğu insan asgari ücretle çalışıyor Türkiye'de. Ortalama deyince asgari ücret. Asgari ücret üstünde maaş aldığım için hem annem hem babam hem de ben çalışıyorum antrenörlük yapıyorum. Sonuçta özel okulda okuyorum o yüzden üst diye tanımlayabilirim. Üstün üstün üstün üstü (düşünüyor) yani Türkiye'nin durumundan dolayı biraz da üst diye tanımlayabilirim.” (Eymen)

Sınıfsal ayırım habituslarda görünürdü. Hem mesleki olarak hem serbest zaman aktivitesinde bulunabilme imkânı olarak hem de sınıf habitusu olarak ayırımın boksörler, boks yapanlar altında iki farklı uca yayıldığı aşikâr. Boks alanını temel aldığımızda ekonomik sermaye boksörler için ulaşılması ya da artırımı gereken bir şey iken boks yapanlar ekonomik sermayeyi alana giriş için kullanır. Egemen olan ve üreten ilişkisi boks alanında da geçerliliğini korur.

Boksörlerin ekonomik durumu yani boksör olarak bu kişinin bir maça çıkması bir sponsorluk alması bir desteğe ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Bunun da ne kadar sürede 1 yıllık bazda bakarsan kaç maça çıkıyodur, tahminlerim yani 10 maça çıkıyorsa iyidir diye düşünüyorum. Hiçbi fikrim yok 10 maça çıksa ordan da ekonomik anlamda ne kadar bi gelir elde edebilir? Yani boksörlerin Türkiye şartlarında profesyonel Türkiye takımı olarak bir maçlara çıkması ve kazanması gerektiğini heralde iyi para kazanabilmek için bi kazanması bi şampiyonluğa ihtiyacı vardır. Tabi koçunun da aynı şekilde şampiyona sayesinde bi gelir elde etmesi gerekir yani bu durumda biraz tabi kaç tane boksör var piyasada kaç kişi buna odaklanıyo zor görünüyo hani sadece boksörüm adı altında ama işte ben boksörüm bu alanda başarılarım oldu ve şu anda da bir işletme sahibiyim diyosa daha iyi olduğunu düşünüyorum. (Oytun)

Orta-üst toplumsal sınıf habitusunda fayda gözetilen pratiğe dâhil olunurken bedenle kurulan ilişki doğrultusunda öncelik kazanan serbest zaman aktivitesinde harcanan ekonomik sermayenin muhakkak geri dönüşünün olması gerekir. Ekonomik sermayeden eksilen miktar ya fayda olarak maksimum seviyede geri dönmeli ya da herhangi bir sosyal ya da kültürel artırımı olmalıdır. Layık olmak ve fayda gibi orta-üst toplumsal sınıflarla tamamen özdeşleşen iki anlam, serbest zaman ayarlanabildiği süre içerisinde ekonomik sermayedeki görece düşüşü arka plana itecektir. Serbest zaman ayarlanabilirliği, konfordan feragat ve diğer serbest zaman aktiviteleri arasında en faydalı olanı tercih etmek arasında önemli bir problemdir. Çözümü çoğu zaman bedenle kurulan ilişkide ve sermaye türlerinin artırımı ya da öne sürülmesi fırsatıyla açığa çıkar. Bununla birlikte konfordan feragat orta-üst toplumsal sınıf habitusuna ve illusiosuna uyumlu değildir.

Getirilerini düşündüğüm açıkçası ekonomik anlamda çok da takılmıyorum işte istediğim tarzda bi boks eldiveni aldım, işte böyle daha böyle tatlı bi şey oldu, işte gittim güzel bi şort aldım güzel bi tişört aldım vs. hani ekonomik anlamda böyle

etkileri oldu açıkçası çok çok da etkilemedi şey anlamında. Bu kadar kalori yaktım ama işte dönüp bi çikolatayı da gömemiyosun o yüzden hani öyle bi etkisi oldu.  
(Arden)

Katılımcılar kendi ekonomik sermayelerinin farkında oldukları gibi boksörlerin alandaki ekonomik sermayelerinin de kesin olarak artabilme imkanının mümkün olmadığını, tüm beden-emek-zaman üçgenindeki senelere yayılan fedakâr antrenman sistemlerinden sonra dahi herhangi bir ekonomik artırım elde edememe ihtimallerinin farkındalar. Burada ayrımın sınıfsal görünürlüğü hem sınıf habitusları adına hem de ekonomik sermayenin yapılar üzerindeki etkisi adına daha da derinleşir.

Beşiktaşlıyım son zamanlarda takip etmiyorum çok ama hani gençliğimde takip ettiğim dönemlerde aynı takımda Sergen de vardı Ali Eren de vardı. Şimdi yetenek açısından bakarsan aralarında dünyalar kadar fark var ama Ali Eren de ferrariyle dolaşabiliyodu. Takım sporlarında biraz daha öyle belli açıkları kapatacak yeteneklerin varsa onunla da iş görebiliyosun ama bireysel sporlarda bi şey vardır ne eğrisi derler örümcek eğrisi heralde bu pes falan oynadıysan orda da hani yuvarlağa yakın olman gerekir bi tarafının çok zayıf olmaması gerekir. Bireysel sporlarda hikaye biraz öyle yani o grafiğin yuvarlağa yakın değilse çok para kazanabileceğini zannetmiyorum.  
(Sarp)

Ekonomik sermayenin alanda ayrımı doğrudan derinleştiren yapısı mevcut. Meslek odaklı yaklaşıldığında boksörler sınıf habitusları gereği boks meslek olarak icra ederler: bedenleriyle kurdukları ilişki boksun üretim alanı olduğu gerçeğiyle ortadadır. Emek zamanlarının tümünü boksa ayırmaları ekonomik sermaye artırımını ve statü atlama imkanını bu alanda gerçekleştirme çabalarını gösterir. Boks yapanların ekonomik sermayelerinin hacmi ve yapısı sadece gündelik sermayeleri değil, miras kalan ekonomik ve kültürel sermayelerinin de hacmiyle sınıfsal konumu koşullandırır. İşçi sınıfı faillerin ekonomik ve kültürel miraslarıyla, orta-üst toplumsal sınıflara mensup faillerin ekonomik ve kültürel mirası taban tabana zıtlık içerisindedir. Boksörler tüm o zorlu antrenmanlara, fedakârlık boyutlarına, bedensel çilekeşliğe ve ödül dövüşçülüğüne rağmen ekonomik sermayelerini muhakkak artıracaklar ya da sermayenin hacmi bağlamında statünün atlanacağı, toplumsal uzamdaki konumun değişeceği gibi bir kesinlik yoktur (2, 14). Oysa orta-üst toplumsal sınıfa mensup failler ekonomik sermayeleri aracılığıyla çoktan sermaye hacminde ve yapısında söz



hakkına sahiplerdir ve müsabakadan arıtılmış antrenman boyutuyla boks serbest zaman aktivitesi olarak yapma ‘‘ayrıcalığına’’ sahiplerdir. Dolayısıyla tüm o antrenman sistemlerine, fedakârlığa ya da bedensel çilekeşliğe katlanmaya gerek duymazlar. Faydada en ufak sapma olması halinde nasıl olsa yerine daha fazla artışı bulunan fayda konulacaktır. Konulamazsa icat edilir (81) ya da boks gibi en orta-üst toplumsal sınıfla alakası olmayan pratik gibi herhangi bir pratikteki fayda ortaya çıkartılır. ‘‘Şeylerin’’ şık olması koşulu, egemen sınıfların halk sınıflarından ayrılmak için sıklıkla başvurduğu ve artık ekonomik sermayenin harcama pratiklerinin doğrudan muhatap alındığı düzene dönüşmüştür.

Mesela basketbolda NBA var tamam mı hani basketbolcuysan NBA’de işte kaç takım var diyelim 20 takım var her 20 takımın as 12 oyuncusu olsa ne kadar işte 240 tane adam biliniz. Yani 240 tane adamı aşağı yukarı NBA takip eden insan bilir. Veya işte futbolu içerden bilen bi adam işe Premier Lig’de 20 takımı bilir futbolcuların çoğunu bilirsin ama boksta böyle bi şey yok. Boksta seviye 1 tane 2 tane düştüğü zaman o şeyleri bilmek çok zor yani ordaki sporcuları bilemiyorsunuz ve ordaki sporcuların bilinmediği için ordaki mücadeleler dikkat çekmediği için oraya yapılan yatırımlar da daha az oluyor. Bu noktada bu insanların da şey tarafından güçlük çektiğini kesinlikle söyleyebilirim yani maddi açıdan. Sadece boks yaparak hayatını kazanabileceklerine çok ihtimal vermiyorum işte buna milli boksörlerin bi kısmı da dahil çoğu zaten PT’lik yaparak geçiniyor. (Arden)

Elit seviyelerde yapan insanlar çok çok yüklü paralar kazanıyorlar ama bi futbol gibi değil açıkçası. Futbolda mesela 2. Ligde herhangi bi takımda futbolcu olsan da gerçekten iyi paralar kazanabiliyorsunuz ama boksörsen ya elit seviyede olursun ya da böyle futbolda 2. Ligde bir top koşturan adam kadar kazanamıyorsunuz benim bildiğim böyle yani. (Bora)

Ekonomik sermayenin faydanın en üst seviyede alınabilmesi için ortaya sunulan koz olduğu gerçeğinden yola çıkarak bu sermayenin alandaki hacmi birincildir. Orta-üst toplumsal sınıf yapısındaki en önemli koz ekonomik sermayedir. Failler ekonomik sermayeleri doğrultusunda alana girerler, alanda var olurlar ve alanda pratik devamlılığını sağlarlar. Hiçbirinin ne müsabık boksör olmak ne de ringe çıkmak gibi faydaları vardır. Tüm pratik kendilerini layık gördükleri bedene ve kiloya ulaşabilmenin en hızlı ve en kalıcı yolunu elde edebilmek, bunu elde ederken hem sosyal sermaye artırımına gitmek hem de simgesel sermayelerini ve bedensel

sermayelerini güçlendirmek, sunabilmektir. Bu durum tam olarak orta-üst toplumsal sınıfların bir pratiği neden gerçekleştirdikleri sorusunu cevaplar.

Yani siz müsabık bi sporcu olmayacaksınız burdan para kazanmayacaksınız bilakis üstüne para veriyorsunuz ama o da işte bunu sevmekle alakalı işte bahsettiğim kendinle alakalı disiplinel şeyler işte kilo vercem böyle bi hedefim var, omuz yapcam, kol yapcam, öyle fotoğraflar koycam. Ya fotoğraf koymak çok klas bi davranış gibi gözükmebilir ama bu da bi disiplin yani insanlar onun için uğraşıyo ciddi ciddi sonuçta vücut geliştirme diye bi şey var falan. Yani sonrasında o protein içmeler bilmem neler falan baya uğraşıyo hani mesai yani. (Berk)

Simgesel alanda habitus kilit önemdedir. Toplumsal uzamda habitusun çizdiği doğrultuda pratikler sergilendiğinden bedene yerleşmiş toplumsallığı eyleme dökmek, ‘’sudaki balık’’ gibi hareket etmek, simgesel sermayeyi çevreleyen en önemli kıstastır (28). ‘’Her şey -miş gibi’’ olurken, pratiklerin habitusa indirgendiği durumda simgesel sermaye ‘’tanınma sermayesinin’’ elde edilmesidir (13, 28). Simgesel sermaye grup arası ilişkileri ve grup hiyerarşisini değiştirmeyi öngörür: toplumsal uzamda başkaları adına var olma biçimidir (28). Tanımı ele alındığında orta-üst toplumsal sınıfların daha fazla artı değere sahip olmayı arzuladığı noktadaki kendini beğenmişlik, tanınırlık sermayesi oluşturması açısından ekonomik sermayeyi de arkasına aldığında ‘’korunma alanı’’ sağlar. Orta-üst toplumsal sınıfa mensup fail eğer güç ilişkilerini elinde barındırıyorsa bunu blöf stratejileri manasında ‘’iktidar sahibiymiş’’ gibi dahi kullanabilir (28). Burada açığa çıkan önemli husus her alanın sermayesinin o alanda var olmasıdır. Boksla edinilen sermayelerden sadece bedensel sermaye ve simgesel sermaye farklı alanlarda kullanılabilir (2, 9). Sosyal sermaye ilişkiler ağı olduğundan zaten akışkandır. Nihayetinde simgesel sermaye orta-üst toplumsal sınıflar için gösterme ihtiyacı, diğerine rağmen var olabilme, ortaya koyma, tüketimi meşru kılma fırsattır. Simgesel sermaye kullanımındaki fayda, ‘’şeref madalyası’’ (28) olarak açığa çıkarsa da iktidar sahibi olmaya hakkı olduğunu düşünen sınıfın elindeki en önemli güçtür.

İnsanların boks yapıyorum dediği zaman geriliyo olması hoşuma gidiyo. Yani biraz daha hareketlere laflarına dikkat ediyorlar aslında bu bizde herkese duyulması gereken bi saygı ama sebebini bilmediğim şekilde dayak yiyebileceklerini biliyo olmak

insanlara böyle bi geri vitese taktırıyor sanırım. Ne kadar 2022'de de yaşasak hala ilkeliz hala o dürtüler duruyo galiba bi şekilde bi yerlerde. (Şuayip)

Simgesel sermaye aracılığıyla oluşturulmaya çalışılan korku iklimi orta-üst toplumsal sınıf erkekleri arasında hem sınıf hiyerarşisi adına hem de hegemonik erkeklik göstereni olarak (83, 91) blöf yoluyla ilişkilerdeki iktidarı ele geçirmeyi gözetir. Orta-üst toplumsal sınıf erkeklerde simgesel sermaye sunumu ve hegemonik erkeklik özellikleri benzerliği itibariyle de korunma alanı, sığınak görevi görür. Burada boksun faydası sadece serbest zaman aktivitesi, kilo vermek, tam paket antrenman sistemine dâhil olmak, sosyal sermayeyi geliştirmek ve bedensel sermayeyi durmaksızın güncellemek bir yana, faydayı maksimize eden mefhumu sergileme ihtiyacıdır. Sosyal medyada görünüm isteği de benzer simgesel yapıyı örgütler. Simgesel sermaye orta-üst toplumsal sınıf erkeklerin camdan kalkanıdır, cam oldukça dayanıksızdır.

Şeyi de fark ettim aslında yani genel bi algı olarak sanırım hani işte dışarda işte atıyorum bi bayram ziyaretinde akrabalarla doluştüğünüzde ben boks yapıyorum dediğiniz zaman bi sessizlik oluyo hani bi korku salıyosunuz ama o salona girdiğiniz zaman şeyi fark ediyosunuz yani orda kimse birbirini dövme için gelmiyo oraya hani oraya herkes spor yaparken keyif almak için geliyo. O yorgunluğu orda atabiliyor yani ben mesela 5-6 aydır boks yapıyorum ama biz basketbol maçlarında çok daha fazla tartışma olay çıkıyordu çok daha fazla sorun çıkıyordu veya bi futbolda halı sahaya gittiğim zaman çok fazla problem çıkıyordu. Ben boksta işin biraz daha terse döndüğünü düşünüyorum yani orda insanlar zaten o hırslarını o bertaraf edebildikleri için sosyal hayatlarında pek daha da sakin daha da ılımlı olduklarını düşünüyorum yani ben mesela geçen bi şey yaşadığımda trafik kazası yaşadığımda tahminimden çok daha sakin kalabildim yani bunun bence boksun getirdiği özgüven ve o hırsı o öfkeyi veya işte hayatta yaşadığımız bi sorunun stresini orda atmanızın çok büyük bi etkisinin olduğunu düşünüyorum yani. Çok sakin bi şekilde ha döver mi döverdim ama dedim ne gerek var yani. Adam suçlu zaten bi de niye döviyim zaten yorgunum (gülüyor) zaten hevesimi almışım... o adam karete boks falan biliyo mu bilmiyo yaaa boşveer (gülüyor)... (Şuayip)

Sınıf yapısının göstereni olarak tüm sermaye yapılarının birbiriyle bağlantısı alanda ayrımın açığa çıkmasını daha detaylı gösterir. Ekonomik sermaye sayesinde alana giriş, alanda bedensel sermaye aracılığıyla edinilen simgesel sermayeyi

sergileme imkânı, bu doğrultuda oluşan sosyal sermayede hiyerarşik üstünlük orta-üst toplumsal sınıf pratiklerinin oyun metaforundaki kozları olarak açığa çıkar.

İlk başta tanıyanlar çok şaşırdı yani işte yan flüt çalan çocuk basket oynayan naif çocuk şimdi yumruk atacak hani bi garipseme oldu. Uzaktan nadiren görüştüğüm insanları bi korku kapladı onlar belki de onları sevmediğimi bildikleri için de olabilir bilmiyorum lan bu da bizi de sevmiyodu zaten şimdi bi de boksu öğrenmiş falan diye. Yeni tanıştığım insanlar direk korkuyolar hani bunu kız arkadaşımın şeyinde çok yaşıyorum bi işte derneğe toplantıya gittiğimiz zaman napıyosun ya niye geç kaldın ya bokstan çıktım da anca geldim falan dediğin zaman haaa boks mu güzel abi o da iyi spor falan hani... baya bi korku kaplıyo... sosyal hayatta böyle bi şey oldu, iş hayatında tabi şey oluyo ya bu çocuğu kızdırmayalım hani kafası atar döver bizi cnc makinasına sokar gerek yok falan insanlarda ufak bi korku oluşuyo. (Şuayip)

Ekonomik sermaye artırımını orta-üst toplumsal sınıflarda simgesel sermayenin sunumuna ön ayak olur. Burada kültürel sermayenin farklı boyutları mühim olsa da sınıf habitusları gereği var oldukları her alanda iktidarı ele geçirmek adına açık bir koz yarışına giren failer hem kendilerine hem çevrelerine sürekli "bir şey kanıtlamak" isterken bulurlar kendilerini. Şeyler kanıtlanmalı ve sermaye artırımını sağlanmalıdır. Bedel neyse ödenir, doğru yanlış işin içinden çıkılır ve elde edilenler alan mücadelesinde sunulur.

En basitinden çünkü yani boksta o vücuda ulaşmak çok daha böyle o seriliğe o hıza o güce ulaşmak çok daha zor fakat işte ben şu an başlasam çok iyi bir PT ile çalışmaya fitness çalışmaya ünlü olduğum için haftada 5 gün PT ile çalışabilecek param var istediğimi yiyecek param var yani çok hızlı şekil alırım ama o güç demek değil o emek vermek değil. (Arden)

Sermaye zaten özü itibariyle o alanda belli birkaç kişinin elinde toplanan toplumsal enerjiyse (28) ve bunun hukuk yoluyla dağıtımı gözetiliyorsa (13, 28) sermayelerin eşitsizliğinin görünür olduğu alanların başında kuşkusuz spor gelir. Hangi spor pratiğine neden katılım gösterildiğinin sınıfsal cevabı doğabiliyorken, dağılımın eşitsizliğinin görünürlüğü açısından ayırım boks alanında da benzerdir. Her alanda olduğu gibi boks alanında da egemen sınıfların hem kendi içlerinde ama genelde halk sınıflarıyla mücadelelerinin izleri vardır. Sermaye alanda türemekle kalmaz aynı zamanda sadece o alanda geçerlidir. Alana devamlılık sağlayan, sadece

alandaki değeri olan ve tüm bu pratikler sistemine dâhil olmak için hacmi geliştirilen sermayedir.

#### 4.2.1. Alandaki Sosyal Sermayeler

Alanda ilişkiler düzeyinde failin başına gelen her şeyi sosyal sermaye içerisinde değerlendirebiliriz (28). İlişkiler ağı üzerinden kurulan yeni pratik, sınıfın yapısının orta-üst olduğu gerçeğiyle de aynılığı gündemde tutar: failer sınıf habitusları kapsamında aynılık üzerinden ilişki kurarlar. Yüksek ekonomik sermayeye sahip failerin ekonomik sermaye artırımı için en önemli koz olan sosyal sermayeleri kullanması, ekonomik sermaye artırımının maddileşmiş sosyal sermayede görünür (28) olduğunu doğrular. Sosyal sermaye bir anlamda orta-üst toplumsal sınıfların kazanımını ve artırımını en çok önemsedikleri ekonomik sermayeye ulaşma aşamasında kültürel sermayeyle ve kapsayıcı simgesel sermayeyle birlikte sınıf yapısındaki kozların özgül ağırlığı açısından oldukça kıymetlidir.

Etnografide temel odak araştırılan kültüre dair alanın üyesiymiş gibi alanda aktif rol almaktır (61, 63, 70). Sosyal sermaye ve ilişkiler ağının kıymeti orta-üst toplumsal sınıflar için kilit önemdedir (13, 28), bu sebeple temas sporu olmasından ve aynı sınıfın faillerinin alana katılmasından kaynaklı diğer katılımcılarla iletişim kurabilmek oldukça kolay. Hem alandaki gözlemlerim süresince hem de görüşmeleri gerçekleştirmek adına katılımcılarla yakın ilişkiler içerisinde oldum. Alanda kabul gören en hâkim kanaat, boks yapan orta-üst toplumsal sınıf katılımcıların alan hiyerarşisine saygısı. Alandaki hiyerarşi sırasına göre antrenörlerden sonra alandaki en eskiler gelir, bu geleneksel boks salonlarında çığnenemez kuraldır. Demir Hoca hem milli takım antrenörü hem de salonun sahibi ve baş antrenörü olduğundan bu konuda da oldukça net. Alanı elbette ki failerin habitusları ve sermayeleri alanla etkileşimleri kapsamında durmaksızın güncelleseler de alanın da kendine ait doğası mevcut. Çoğu antrenmanda hem koşuları hem ısınmayı hem soğumayı bana bırakan Demir Hoca'nın sayesinde salondaki hiyerarşide araştırmacı olmama rağmen yerimi aldım. Antrenmanlar süresince katılımcıların neredeyse hepsiyle antrenör gibi ilgilendim, kendimi tutamadım. Vuruş-duruş bozuklukları, yumruktan kaçma, adımlar, torba

dövmek ve boksa dair daha pek çok şeyi hem eşleşmelerde hem de antrenman süresince göstererek anlattım.

“Demir Hoca: torbacılar sevkiyat başlasın, diye klasikleşen esprisini yaptıktan sonra yanıma gelerek bugün ne kadar torba dövelim, diye soruyor. Epey kalabalığız. Demir Hoca benimle sohbete geldiği zaman herkes etrafımızı sarıyor zaten: bir şekilde sohbete dahil olmak istiyorlar. Daha antrenman başlayalı 20 dakika oldu. 5 dakika koşu, hızlı bir ısınma, ardından 10 dakika molasız ip. Çoğu nefes nefese. Ringin etrafına oturarak dinleniyorlar. 45 dakika molasız, diyorum gülererek. Demir hoca “yok mu arttıran” diye bağırıyor gülererek. Müthiş bir uğultu. Herkes şakayla karışık bana kızıyor. 45 dakika aralıksız torbayı dövüyoruz, durmadan mola verenleri Demir Hoca gaza getirmeye çalışıyor. Meselenin sadece torba dövmek olmadığını, yorulunca torba etrafında nefesi kontrol ederek ayak da çalışabileceklerini, mesafe kontrolü yapabileceklerini, kaçıp içeri girebileceklerini anlatıyorum. Bu artık klasikleşen antrenman içi sohbetleri. Geleneksel bir boks salonunda bu sohbet antrenman saati içerisinde yapılamaz. Terleri çoktan soğudu, sohbete çoktan koyuldular. Buradakilerin çoğunun meselesi hiçbir zaman boks olmadı.” (Alan notları, Dinamo Boks, 23.02.2022)

Boks salonu alan için sosyalleşme aracı olarak da dönüşüm geçirdiğinden alanda faillerin ilişkiler ağına katkıda sağlaması açısından sosyal sermaye artırımları oldukça yüzeydedir. Failler orta-üst toplumsal sınıf habitusundan yola çıkarak sınıf yapılarında zaten sermaye hacimlerinin çoğunu bahsi geçen sermayenin ya da diğer sermaye türlerinin artırımı adına gerçekleştirirler. Bu doğrultuda alanda görüşme yaptığımız tüm katılımcılar orta-üst toplumsal sınıfların alanda sosyal sermaye hacimlerinin arttığını belirttiler:

Ben birkaç tane insanla tanıştım özellikle hani sparring yaptığımız birkaç tane arkadaş var onlarla diyalogum daha şey oluyo tabi ister istemez güçlü oluyo. Hani birbirimize ister istemez bi şeyler gösteriyoruz arabası yoksa beni metroya atar mısın diyo. Hani sohbet muhabbet çok kapalı bi insan değilsen kafa dengi birileriyle tanışiyosun. Bu biraz da şeyle bağlantılı bizim salonda abuk subuk insan olmadığı için aslında sohbet etme fırsatı bulsan herkesle paylaşabileceğin şeyler var ama oraya sosyalleşmek için mi gidiyosun sporunu yapıp çıkmak için mi gidiyosun o biraz önemli. (Sarp)

Ama tabii ki boks yaptığımız ortamda arkadaşlarla tanıştık çok tabi orda bi güzel bi ortam oluştu ve bunun da katkısını gördüm. (Oytun)

Her ne kadar eş sistemiyle ya da takım olarak yapılmasa da boks branşında da ekip oldukça önemli. Boks sporunun bireysel görünümündeki yanılı tüm hazırlık aşamalarının bireysel olduğu fikri. Antrenörlerden sparring eşlerine, salondaki diğer boksörlerden ya da boks yapanlardan kurulu oldukça geniş katılım ağı içeren pratik olduğundan boks müsabaka anlamında bireysel branştır. Sparring eşleşmelerinde ister istemez karşınızdaki rakibinizle konuşmak durumundasınız. Bu durum boksun bireysel spor olmaktan ziyade, antrenman aşamasının tamamen çoğul düzeyde gerçekleştiği gerçeğini göz ardı ediyor.

Grup dersleri açısından bakacak olursak yeni arkadaşlıklar oluyo çok güzel. Yani çok konuşma, işte yeni arkadaşlıklar, aynen yeni arkadaşlıklar oluyo. Yeni insanlar tanıyosun ben mesela adamla sonuçta bir insanla darbe ve kontak pardon darbe demiyim kontak ilişkisine girince ister istemez bi şey paylaşıyosun abi o yüzden o adamla yakın da olabilirsin kötü de olabilirsin o yüzden iki ayrı uç yani (gülüyor). (Çağın)

Bi kere her yaştan insanlar var. Mesela gidip bi 40 yaşındaki 50 yaşındaki bi insanla ben arkadaş olamam yani. Mesela salonda bence o Demir Hocanın biraz getirisi böyle ara ara yaptığı işte grup etkinliğiyle ara ara çiftli etkinliklerle birazcık sosyal ilişkileri de destekliyo her yaştan insanın olması güzel yani. İşte 14-15 yaşında çocuklar da var. İşte 25-30 yaşlarında orta yaşlar da bizim gibi, 40lı 50 yaşlar da var. (Bartu)

Boks her ne kadar tek başına da olsa bi ekibin olmak zorunda seni çalıştıran birileri olmak zorunda seninle çalışan birileri olmak zorunda. Bu senin kültürel şey sosyal şeylerini de geliştirecek ve sosyal yetilerin gelişirken de kültürü de bunla beraber yukarı taşıyabilirsin diye düşünüyorum. (Arden)

Failin alandaki yükümlülükleri ve fayda gözetimi diğer alanlarla kıyaslandığında daha özgüldür. Farklı alanların sınıf yapısına hâkim olabilmek için o alanı da incelemek gerekir. Dinamo Boks'ta hemen her katılımcının sosyal sermaye artırımı ve bu kazanımın getirdiği rahatlık orta-üst toplumsal sınıfların kurdukları ilişkiler ağının bire bir aynısıdır. Boks alanına dair oluşan derin algı ve keskin doxa, ileriki örneklerde de göreceğimiz gibi boks alanına katılan failerin sataşan, ileri geri konuşan, hırçın kişiler olduğu. Bu hâkim kanaatin nasıl oluştuğuna dair sorularımı katılımcılar cevaplandıramadılar. Dinamo Boks'ta ise kendilerini rahat hissettikleri,

orta-üst toplumsal sınıfların kendilerini “layık gördükleri” imtiyazlı alan ile faillerin sosyal sermaye kazanımlarına da yansır.

Şimdi normalde bir spor salonuna gittiğinizde ağırlık kaldırmaya gittiğinizde ordaki insanların egosuyla boks salonundaki insanların egosu çok farklı yani burda insanlar o kadar açık o kadar konuşulabilir insanlar oluyolar ki yani ilk başta böyle bi önyargıyla geliyosun orda ben boksa geliyorum millet birbirine şey yapıyo hiç öyle bi şey yok ya da bilmiyorum benim geldiğim boks salonu böyle insanlardan oluşuyo. Gerçekten insan kendini çok rahat hissediyor tanımadığın insanlarla konuşmak çok kolay geliyor o bakımdan özgüven olarak çok rahatlıyorsunuz. Ben mesela ağırlık salonuna gittiğimde ordaki insanların o kasıntı hareketleri o birbirlerine bakışları zaten herkes sürekli orda birbirini işte ben daha fazla ağır kaldırırm sende şöyle yaparım böyle yaparım ordaki ego insanı rahatsız ediyö birazcık ama boks salonu öyle değil boks yapan insanlar öyle değil ya da dediğim gibi bilmiyorum bizim salon biraz daha öyle insanlardan oluşuyo çok rahatlatıyor insanı yani sosyal açıdan. (Bora)

Her alanın kendi özgül sermayeleri mevcut, diğer alanlarla mevcut alanın kıyası alan içi sınıf yapılarında ayrımı işaret etmese de alanın kendisi hakkında bilgi vericidir. Sosyal sermayenin bu alanda sunumu ve artırımı, her alanda olduğu gibi sadece kendi alanına özgüdür. İlişki ağı olarak bu alanda kazanılan sosyal sermaye, diğer alanlardaki pratiklere dâhil olurken kullanılacak yapı olabilir. Bu durum orta-üst toplumsal sınıfların ilişkiler ağı aracılığıyla sıklıkla kullandıkları bir yöntemdir.

Daha farklı branşlara göre belki de daha yoğun bi arkadaşlık (düşünüyör) oluşabiliyor diye düşünürüm. Şu şekilde aslında lise yıllarında ve üniversite yıllarımda kendi halı sahalarda futbol maçı yapardık orda böyle ya da işte daha evvelden çalıştığımız yerlerde oranın spor müdürü ya da genel müdür ya da takım bilmem nesi o futbol maçında bile insanların o işini oraya taşıma ve birbirlerine üstünlük sağlama derdinde olduklarını görüyodum. Maçta bile birbirlerine aralarında çok iyi arkadaşların bile küfürleşip kavgâ ettiklerini gözlemledim. Burda her şey o an çarpışma anı olduğu için herkesin burdaki iş konumu yok aşiretmiş yok zengin iş adamıymış yok sıkıntılıymış hiç fark etmiyor herkes birbiriyle dövüşüyo ve içtiği suyu yan yana otururken beraber paylaşıyor gerçek bi dayanışma hoş bi mücadele birbirine istem dışı zarar verdiğinde lavaboya gidip o onun yüzünü yıkıyo. O anlamda diğer branşlara göre çok daha samimi olduğunu ve çok daha delikanlı bir ortam olduğunu düşünüyörüm. (Demir Hoca)



Orta-üst toplumsal sınıf habitusuna dâhil failer kendilerini rahat ettirecek ortamlarda, kendileri seçtikleri şekilde pratiklerde bulunurlar (Bourdieu, 1984, 2021). Alanda devamlılık hissiyatı için sermaye ve habitus bağlamında sınıf yapısının uygunluğu biricik koşulken sosyal sermaye kazanımının alanda devamlılığa sebebiyet verdiğini gözlemledim. Birçok fail, büyüyen arkadaşlık ortamı dolayısıyla antrenman günlerini dahi ortak olacak şekilde ayarladılar. Alana giriş illusiosuna da dâhil edilecek şekilde oldukça kuvvetli ilişkiler ağını gösterdiğinden kendi sınıf yapısına mensup diğer failerle ortak fayda üzerinden geliştirilen tanışıklık, alanda devamlılık adına oldukça açıktır. Aşağıdaki alıntılar bu çerçeveye odaklanır:

Bizim salonda yapmamızın sebebi antrenörle kafa yapımız uyuyo yani o da benim gibi tamam bi şeyler yapıyoruz bi hedefimiz var ama bundan biraz da keyif almaya bakalım kafasında bi insan. O benim hoşuma gidiyo e ekip arkadaşları gayet tatlı iyi insanlar, antrenör benim kafada olduğu için ekip de eğlenceli bi ekip olduğu için burayı tercih ediyorum yani. (Şuayip)

Bi kere zaten seni hiç tanıımıyodum öncesindekilerle biraz konuşmuştum hocalarla. Senin yaklaşımın çok iyiydi ordaki birkaç kişi iyiydi. Demir Hoca da öyle Tomris Hoca da öyle hepsi harikulade yani. Üstten bakma kibir yok sadece böyle hepimiz insanız mantığıyla bakan insanlar olduğu için her şeyi konuşmak kolay her şeyi yapmak kolay. Çok farklı tiplerden çok farklı hayat tarzlarından insanlar edinmeye başladım tanışmaya başladım. Zaten insan ilişkilerim iyiydi daha da iyileşti. Sonrasında grup dersine geldim senle tanıştım ve senin gibilerle iyice ortam sıcak daha zaten başka bi şey aramıyorum yani iyi eğitim sıcak ortam yeterli imkan, bu kadar. Dolayısıyla Dinamo Boks çok güzel oldu yani. (Yalın)

Yani sevdiğim özellik bir grup halinde iletişim kurabilmemiz işte bireysel olarak da birbirimizle iletişim kurabilmemiz yani sadece spora geldim aaa selam verdim geçtim tarzı değil bir iletişimimiz olması hoşuma gidiyo. Orda günlük hayatlarımızdan işte sorunlar iyi durumlar hani ne olursa günlük aklımıza gelen şeyleri konuşabilecek kadar samimiyetimiz olması hoşuma gidiyo. (Oytun)

Yani normalde Salı Perşembe Pazar gidiyodum ben ama bu aralar biraz pazartesi Çarşamba Cuma gelmeye başladım biraz da sizle tanıştıktan sonra öyle yaptım (gülüyor). (Arden)

Alan ve sermaye birbirine bağımlıdır, bu noktada her sermaye türü yapısı gereği sadece kullanıldığı alanda geçerlidir. Boks alanında kazanılan sosyal sermaye

diğer sosyal alanlar için akışkanlık görevi görür. Orta-üst toplumsal sınıflar sosyal sermaye aracılığıyla kurdukları ilişkiler ağını ekonomik sermaye artırımını da dâhil olmak üzere hem kültürel sermaye artırımında hem de yeni serbest zaman aktivitelerinde faydayı gözeterek kullanabilir (13, 28). Bedensel sermaye aracılığıyla edilen simgesel sermaye Berk'te yeterli değildir. Antrenmanlara belirli disiplin içerisinde katılmaz. Yapabilecek daha iyi işi olmadığı, içmediği veya faydasını daha görünür elde edebileceği herhangi bir pratiğe dâhil olmayacağı zamanlar antrenmanları anımsar: *“O konuda bi değişim olduğunu zannetmiyorum. Yani bizim gibi insanlar için işte avukatım ya da işte edebiyatçiyım hani boks hep insanların gözündeyani ne alaka falan gibi bi şey oldu ya da ne bileyim bi toplantıda mesela cvni görürler aaa boks yazıyor falan böyle bi müstehzi bir gülümseme olur insanların suratında. Çok bağdaştırılamaz branşımızla. O yüzden hani sosyal hayatımda pek de hani adını andığım bir şey değildir sadece salondaki insanlar ya da yakın arkadaşlar bilir benim boks yaptığımı yoksa hani avukatlığın içinde bi faydası olmaz bana hiçbir zaman.”*

Serbest zaman aktivitesine katılımdaki fayda, orta-üst toplumsal sınıf failleri için kilit önemdedir. Ayrıcalık ve layık olma hissiyatının oluşması ve güncellenmesi faydayla birlikte alandaki pratiklere devam etmenin ön koşuludur. Alana girişte etkin sermaye olan ekonomik sermaye, alanda devamlılık açısından yerini sosyal ve kültürel sermayelere bırakır. Amaç, simgesel sermaye kazanımı sağlanırken hem bedensel sermayenin aktif şekilde yeniden çizilmesi hem de faydayı genel anlamıyla muhafaza etmektir. Aşağıdaki alıntılar buna dairdir:

Kendimi iyi hissediyorum yani öyle çok vahşi sinirli agresif bi şey yok zaten tanışıyoruz zaten daha çok gırgır yapıp yağ yakalım terleyelim vücut ısısın şey modundayız kendimi öyle şey hissetmiyorum gergin, mutsuz, işte keyifsiz hadi bitse de gitsek falan bu modlarda hiç hissetmiyorum gayet zamanımın güzel geçtiği kendimi iyi yoğurabildiğim güzel geyik yapabildiğim bi ortam olarak görüyorum boks. (Şuayip)

Arkadaş tarafına baktığımda işte gider gitmez tanıştığım Doruk vardı galiba işte onunla tanıştım ondan sonra aradan birkaç hafta geçti sizle tanıştım vs bu da bi farklı bi noktaya getirdi işte. Bi goygoy yapabilmek orda yeni tanıştığım insanla ortak bi şeyi paylaşıp onun goygoyunu yapabilmek de çok güzel bi lüks aslında. (Arden)

Orta-üst toplumsal sınıfların pratiklerindeki fayda arayışı sosyal sermayeler aracılığıyla kurulan ilişki ağıyla da yakından ilgilidir. Katılımcıların neredeyse hepsi boks alanına katılımlarını tam paket antrenman sistemini uygulayacakları, sıkıcı ağırlık kaldırmadan başka serbest aktivitesi arayışı olarak belirttiler. Bu doğrultuda aynı sınıfın yapısından insanların rahatlıkla faydalarını ve kozlarını sergileyebilecekleri alanda pratikler sistemine dâhil olmak, kendilerini layık hissetme ve alana devamlılık açısından da oldukça önemli. Alanda kazanılan sermaye yapıları ve sosyal sermayelerinin yoğunluğunun diğer ilişki ağlarında da ilgi uyandırıyor olması sosyal sermayelerinin yoğunluğunun aynı orta-üst toplumsal sınıf habitusuna sahip faillerin oluşturduğunu gösterir.

Ya şöyle ordaki hikayeleri anlatmak güzel oluyo yani salondaki hikayeleri anlatmak güzel oluyo ben biraz da esprisine şey yapıyom işte gidiyim de bugün biraz yiyim bugün şöyle dayak yedim bugün böyle dayak yedim vs hani bu tarz muhabbet açıcı unsuru oluyo boksun bi de hani insanlar merak ediyö ya napiyosun nası gidiyo işte ne öğrendin hakkaten etkisi var mı işte ne kadar ter atıyosun vs hani bunlar muhabbet açan şeyler oluyo unsurlar oluyo o yüzden o noktada da bence sosyal hayata öyle bi etkisi var en azından yani bi hobinin olması bi spor yapıyo olmam insanlar tarafından tabii ki hoş görülüyö yani hani... bi şeyler yapıyosunu anlatabiliyosun. (Arden)

Aynı sınıf yapısı içerisinde farklı meslek gruplarından insanlarla kurulan ilişki ağları, alan içerisinde çok fazla örnekte olduğu gibi arkadaşlık ortamının oluşmasına da katkı sağlar. Antrenmanlardan önce veya sonra birlikte vakit geçirmek, antrenman dışında başka alanlarda buluşmalar düzenlemek ve orta-üst toplumsal sınıf habitusunda çok önemli yeri olan “eğlenceye katılmak” gibi durumlar sosyal sermaye aracılığıyla alandaki orta-üst toplumsal sınıf yapısını ortaya koyar.

Ya orda hani boks salonunda sen de biliyosun farklı çevreden insanlar falan var. Onlarla hani sosyal anlamda daha farklı insan gruplarıyla tanışmış oluyosun. Bazılarıyla arkadaş oluyosun. E farklı yaş grupları da var, daha senden yaşı büyük daha ufak adamlar falan da geliyor, o yüzden hani çeşitlilik katıyo, insan neyi, insan sermayesi bakımından (gülücükler). (Uraz)

Dediğim gibi çok farklı insan tanyosun boksta yani her türlü insan bürokrati da geliyor öğretmeni de geliyor askeri de geliyor polisi de geliyor ya her türden insan geliyor ya kültürel olarak tabii bunlarla ister istemez etkileşime giriyosun zaten bire

bir çalıştığın böyle bi şey yaptığın oluyo ve gerçekten söylüyorum hani stresten çok uzaklaştırıyo. (İbrahim)

Sonuç olarak sosyal sermayeler alandaki ilişki ağlarının sınıf yapısındaki karşılığıdır. Failler alandaki sosyal sermayelerini oldukça rahat şekilde artırabilir ve bunu diğer alanlara akışkan şekilde ilişkilendirebilir. Alanda ‘‘hır güür çıkartan, hırçın, sataşan, alt sınıf’’ birisi yoktur ve bu sebeple ‘‘kendilerine göre’’ layık oldukları yerde, layık oldukları biçimde (28) pratiklerini ortaya sunabilirler. Alanda herhangi bir tehlike yoktur. Her sermayenin özgül ağırlığının o alan içerisine bağımlı olduğunu da unutmadan, edinilen sosyal sermayelerin geniş ilişkiler ağı ya da toplamda sosyal sermaye ağı içerisindeki akışkanlığı da orta-üst toplumsal sınıflar açısından oldukça önemlidir.

#### 4.2.2. Alandaki Kültürel Sermayeler

Kültürel sermaye ansızın oluşan hacme ve yapıya sahip değildir (13). Sınıf yapılarında en önemli gösteren olarak gizlidir, herhangi bir başka sermaye yapısıyla da kısa sürede ekleme yapılamaz. Ekonomik sermayeden kültürel sermayeye yatırımın en büyük maliyeti zamandır (13, 28, 29). Kültürel sermaye bir anda, sınırsız şekilde elde edilen yapı olmadığı gibi edinimi ve hacmi senelere ve kuşaklara yayılır. Ekonomik sermayenin hacmi ne kadar kuvvetli olursa olsun aileden ve okul aracılığıyla sistemli şekilde edinilmeyen kültürel sermayenin sınıf yapısındaki en önemli koşul olması şüphesizdir: egemen sınıflar kültürel sermayeyi satın alamazlar ancak yatırım yapabilirler, bunun için de uzun zaman gereklidir. Bu bağlamda kültürel sermaye sınıf yapıları adına en önemli gösterendir. Geliştirilmesi, miras olarak aktarılması ve sınıf yapısını koruyarak teslim edilmesi sınıf yapısının hacmini ve toplumsal uzamda devam edebilirliğini açığa çıkartır. Kültürel sermaye hacmi için aktarım gereklidir, aile ve okuldan gelen aktarımların hacme katkısındaki önem, miras kalan kültürel sermayenin hacmiyle de doğrudan bağlantılıdır (13, 28, 29). Ekonomik sermaye kadar görünürde ve ön planda değildir, gizlenmiştir, toplumsal uzamdaki sınıf konumlarının devamlılığı ve aktarım açısından kuşaklar arası sınıf yapılarının ve konumun korunması adına orta-üst toplumsal sınıf pratiklerinde eşsiz değere sahiptir.

Kültürel sermaye bedenselleştiği için yatırımı oldukça zaman ister (13). Ailede miras yoluyla kuşaklar arası bağlantıyı da çerçevlendiren, okullar aracılığıyla da hacmi genişleyen kültürel sermaye dolayısıyla sınıf habitusuyla da derinden bağlantılıdır. Toplumsal uzamda konumlanan sınıf yapılarını anlamlandırabilmek adına ekonomik ve kültürel sermaye ağırlıkları ayırt edicidir. Alanda veya mesleki sistem içerisinde sahip olunan, genelde toplumsal uzam dâhilinde sahip olunan konum sermayelerin hacmine göre belirlenir. Fiili olarak kullanılabilir kaynak ve güçler seti (13) olarak sermaye faillerin sermaye ağırlıklarına göre nitelendirilir. Sınıf yapısının en önemli göstereni olarak kültürel sermaye, ‘‘hacim, kompozisyon ve yörünge’’ temel alındığında tüm sermaye türleri arasında en gizli dayanaktır. Mekân, yetişme biçimi ve yetiştirilme tarzı, habitusun aktarımı, sermaye edinimleri ve dolayısıyla sınıf yapısına entegre olurken gerçekleşen tüm kültürel kazanımlar toplumsal uzamdaki sınıf gösterenidir (28).

Tarih boyunca oyunlardan spora geçiş egemen toplulukların elit kesimlerine eğitim kurumlarında verilen imtiyazla gerçekleştiğinden (14, 81) ve okulun serbest zaman olarak pratiklerinin toplumsal işlevlerle donatımı, sporun egemen sınıfların hem kural koyucu hem de fail olarak ellerinde takvimlendirildiğini gösterir.

Sınıf yapısının gizli göstereni olarak kültürel sermaye en çok aktarım yoluyla gerçekleşir. Aileden ve okuldan, iletişim ağı aracılığıyla yetkinlik edinilen her mefhum kültürel sermaye hanesine ve hacmine dâhil olur. Orta-üst toplumsal sınıfların habitusunda daima statüyü korumak ve devam ettirmek gerçeği yattığından başarılı bir üniversite ardından kariyerli bir meslek sahibi olmak oldukça önemlidir.

Dediğim gibi. Ben elit a takımında basketbol oynayamamamın sebebi de belki o hani gözümü karartıp gitsem oraya Efes Pilsen’e belki olurdu. Torpil bana ne lan ben de yaparım diyecek durumda olsam belki olurdu. Benim büyükbabam bile mimar, büyükbabamın babası da fizik okumuş. Hep aile okuyarak geldiği için onu tercih etmemiş. (Eymen)

Annem emekli öğretmen. Babam da mühendis. Yani ben hep o ilkokuldan sonra girilen Anadolu liselerinin son temsilcisiyim. İyi bi anadolu lisesi sonra iyi bi üniversite okuyunca zaten hani avukat olmayacağım ben boksör olacağım demek hani ben de zaten dediğim gibi öyle bi motivasyonum yoktu ama aileme böyle bi şey de

söylemek gülerken biraz onları şoke edici bir durum olurdu yani. Öyle bi dediğim gibi hani ben istedim de onlar ailem beni baskılayarak ya da senin sınıfın bu değil sen bunu yapamazsın gibi bir durum olmadı. Ama belki o anadolu lisesine girecek o ortamda olmasaydım o üniversiteyi kazanacak ortamda olmasaydım başka türlü bi eğitim alsaydım o zaman bu kadar da boks hali hazırda seviyorken belki başka türlü bir şey olabilirdi ama dediğim gibi iş oralara hiç gelmedi zaten. (Berk)

Boksörler boks yapanlar arasındaki sınıfsal ayırım sınıf habitusları aracılığıyla görünür olsa da sermaye hacimlerinin hemen hepsinde şüphe bırakmayacak şekilde nettir. Katılımcıların hepsi kültürel boyutta boksörlerden kendilerini farklı, ileride, daha yüksek seviyelerde görüyorlar.

Kültürel olarak da var şöyle (gülüyor) eğitim açısından onlar hayatlarını boksa adadıkları hani sonuçta biz belli bir eğitim geçirip hayata devam ettiğimiz için eğitimsel kültürel açıdan da bizim pozitif olarak bi farklılığımız olduğunu düşünüyorum... (Bora)

Yani benim gördüğüm genelde demin bahsettiğim konu gibi yani şey eğitim yani üniversite mezunu hiç görmedim mesela vardır belki de ben yani karşılaşmadım. Genelde işte böyle 10 yaşından sonra falan başlayan insanlar işte belli işte yerlere gelip hem yurtdışında hem burda yerel turnuvalardan başlayıp işte ülke çapında falan olabiliyosa dünya çapında ya da kıta çapında falan şeylere katılıyolar. İşte onlardan dereceler alıp bu şekilde de devam ediyolar hani (düşünüyor) sonra da boks hocası oluyolar işte gördüğüm açıkçası ya da boks hakemi, bizim hoca da zaten boks hakemliği falan yapmış. Onun dışında böyle çok şey adam görmedim yani bunu yapıp işte beyaz yakalı bi işte çalışan falan yani profesyonel olarak. Beyaz yakalı bi işte çalışan falan görmedim. Yani daha çok mavi yaka sektöründe çalışan falan oluyo yani, ben de eskiden boks yapıyodum işte derecelerim falan vardı falan filan. Onu da bıraktıktan sonra adamların pek bi boksla alakası kalmıyo yani... yani mavi yakaya geçtikten sonra falan yani genelde hani böyle vücudu falan da bırakmış oluyo. (Uraz)

Orta-üst toplumsal sınıf sermaye hacmi ve yapısında önemli kıstaslardan bir diğeri, işçi sınıfı pratiklerinden tamamen zıt pratikler sergilemek ve bu pratikler sistemine işçi sınıfına dair herhangi bir işleyen katmamaktır. Pratik alanları yapıları itibariyle zaten hem kendi içlerinde hem de farklı sınıflarla mücadele alanları olduğundan kültürel sermaye hacmi işçi sınıfı pratiklerinden ve işçi sınıfı sermaye yapılarından konum olarak tamamen zıt kutupta konumlanmak açısından orta-üst toplumsal sınıflarda temel hedefdir. Şuayip'in açıklaması bu noktada oldukça mühim:

Kültürel açıdan boks hiçbi bok katmadı (gülüyor). İyi arkadaşlar kattı işe sen olsun İbrahim olsun Demir Hoca olsun güzel insanlarla tanışma fırsatı oldu. Bunu aileye anlatma konusu baya zorladı beni yani aileye ilk başta hep şey gibi düşündü ya çok agresif heralde stresten falan filan olarak düşündü aile demiyim da daha doğrusu akrabalar diyim babam falan gayet durumun farkındalardı zaten ama akrabalar biraz hmhm sen sen bi sorun var biriyle bi sorun mu yaşadın falan, hani salak şey zannediyor gidip boks öğrencem gidip adamı dövsem zannediyor hani böyle film gibi zannediyor bunu böyle ha ben de karete kidim aynen. (Şuayip)

Orta-üst toplumsal sınıfların ellerindeki en önemli koz ekonomik sermaye olarak görünse de kültürel sermaye hacmi ayrımın en gizlenmiş (13) tarafıdır. İşçi sınıfı faillerinin ve boksörlerinin kültürel sermaye hacimlerinin oldukça düşük olduğunu savunan katılımcılar, kendi kültürel sermaye hacimleriyle boksörlerini derin uçurum olarak ayrı tutarlar. Alandaki ayrım sınıf yapılarına derinden sızmıştır. Aşağıdaki açıklamalar bunu kanıtlar:

Bunu bireyden ziyade sosyoloji ile açıklamak lazım galiba ülkeyle bizim Türkiye’de de öyle yani bir Türk boksörün maksimum BESYO okuyacağını düşünürsen... profesyonel bi boksörün yani ne kadar entelektüel altyapı ya da nasıl bi sosyal çevrede olabilir ki arkadaşları belli olacaktır maddi durumu belli olacaktır vs ya da bi çok iyi durumu olan bi ailenin çocuğunun boksör olması çok da yani beklenir bi durum değil pek mümkün de değil ama diğer türlü bakılırsa... yine genel olarak söylüyim bokstan ziyade bi sporcunun mutlaka ben zeki bi insan olduğunu düşünüyorum mutlaka... dediğim gibi o öz disipline sahip olmak zorunda olduğu için mutlaka kendini geliştirmek zorunda yani sonrasında maddi imkanlar olduktan sonra bunu yapabilecek imkanı vardır en fazla o zaman yapabilir ama bi zeka seviyesi bi en azından... o motor frekansları kullanacak kadar iyi... bi zekaya sahip olması zaten şart ama diğerlerinin dediğim gibi çok bireysel bakılabileceğini düşünmüyorum. Yani mekan... büyüdüğü yer büyüdüğü koşullar ailesi vs en çok ülkesi mutlaka etkiliyordur en çok. (Berk)

Üniversite okudularsa garanti BESYO okumuşlardır diye düşünüyorum yani BESYO alanında kendilerini geliştirmişlerdir diye düşünüyorum. Bunu gidip de başka bi kulvardan eğitim alıp adam 30 yaşına geldi hayatını kurdu bi anda yönünü değiştirdi de boks alanında profluğa gitti diye bi hikaye hiç aklıma gelmiyor. Yani ben boksa spor dalından bir kulvar olarak hani bir geçiş kanadı olarak bakabilirim ancak şu anda. (Oytun)

Eğitimin kültürel sermaye hacmi içerisindeki yoğunluğuna ek olarak bilginin kültür boyutunda nesillerden aktarılması aracılığıyla oluşan alışkanlıklar, dili kullanma biçimleri, zevk ve beğeniler kurumsallaşmış kültürel sermaye adına da detayları açığa çıkartır (13). Hiyerarşik düzendeki eğitim yetersizliği sınıf yapıları arasında paylaştırılmış, egemen sınıflar bu hiyerarşide en üst rütbeyi edinmişlerdir: dolayısıyla her alan gibi eğitim alanı da diğer halk sınıflarıyla mücadele alanıdır (28). İşçi sınıflarının eğitime olan mesafesi aracılığıyla egemen sınıflar kültürel farkı normal hiyerarşik düzenmiş gibi gördüğünden ve gösterdiğinden sınıfsal ayırım derinleşir ve ekonomik sermayeler arasındaki fark meşrulaşır.

Valla futbolcular Oxford mezunu... boksörlerin yani, çok net bi şekilde şey yapabiliyorum. Sen bu işi bildiğin için yani çok futbolcular boksörlere göre Oxford mezunu gibi... maça turnuvaya girince bi form imzalıyosun orda, bi çocuk geldi abi bana bunu doldurabilir misin diyo yani, ya abi formda bi tek ad soyad imza yazıyo. Ad soyadını imzasını sen nasıl dolduramıyosun ya, tamam ver doldurayım dedim de, adın ne diyom söylüyor, soyadın ne? (gülüyor) Adını soyadını yazmayı bilmiyor. Onlar korkuyo o kağıdı doldurmaktan dolduramıyo, çok ciddi bir şey var, çok eğitim seviyesi çok düşük. (Eymen)

Boks pratiğinin ve tüm o antrenmanların en önemli noktası boks müsabakasıdır. Tüm hazırlıklar, bitmek bilmeyen antrenman ritüelleri müsabaka kazanmak ve kazanmaya devam etmenin koşuludur. Orta-üst toplumsal sınıfların boks alanında müsabakayı dışarıda bırakarak gerçekleştirdikleri pratik, sınıf yapısının göstereni olarak mücadele ya da müsabaka olmadan bedenleriyle kurdukları ilişki bağlamında beden yatırımını içeren serbest zaman aktivitesine dönüşür. Önümüzdeki boks müsabakalarına katılmayı düşünüyor musunuz, sorusuna Şuayip çok net verdiği yanıtla bunu açıklar: *“Yok. Döverler abi.”*

Müsabaka anlamında çok tehlikeli olduğunu düşünüyorum. Ha şu an yaptığım seviyede bi çekincem yok ama bi ileri aşamaya müsabakaya götürmem çünkü orda yani biz şimdi kendi aramızda yaparken kıvamını ayarlayabiliyoruz yani soruyoruz hani acıtıyo mu durum nasıl veya birimizin bi yerine ters bi yumruk geldiği zaman canımız sıkılıyo. Ya ne gerek vardı falan, ben kendim yaptığı zaman da kötü hissediyorum karşı taraf yaptığı zaman da karşı taraf kötü hissediyö. Eldiven kayıyo kafasına dirseğine karın boş ters bi yerine geliyo. Bi insana zarar vermek de zarar almak da keyif verici değil. Zarar vermek daha vicdani bi şey yaratıyo. Keşke ben



yeseydim diyosun yani. Müsabakaya çıktığın zaman ama mesela geçen izledik yani yarışmaya hazırlanan çocukları tak tuk vuruyolar birbirlerine ama ben kafamla para kazanan bi insan olduğum için dayak yemek istemiyorum (kakhaha atıyor). (Şuayip)

Kültürel sermaye sınıf yapısı içerisinde en önemli koz olduğundan ve kazanımı ekonomik sermaye hacmi ne kadar kuvvetli olursa olsun zaman istediğinden orta-üst toplumsal sınıfların ayırım için sıkı sıkıya kuşandıkları kozlarıdır.

### 4.2.3. Bedensel Sermayenin Hacmi

*Boş zamanlarında boks yapanlarla düzenli boksörler arasındaki sınırı belirleyen ve bir kategoriden diğerine doğrudan geçişi engelleyen de yine bu zaman içinde bedene yapılan yatırımdır; dövüş tekniğinin bedene yavaş yavaş dâhil edilmesi ve temel ilkelerinin bedenselleştirilmesi sürecidir. (Wacquant, 2004)*

Sermaye dağılımının alana özgü oluşu, alana özgü farklı sermaye türlerini daha görünür kılar. Boks alanında özgül ağırlığı en yüksek sermaye türü bedensel sermayedir. Boksörler bedenlerini işleyen ve üreten makine gibi yetiştirdikleri için (2, 8, 9, 10, 11, 16) hem antrenman süreçleri boyunca hem de salon dışında oldukça titiz şekilde korurlar. Fiziksel kaynaklar aracılığıyla oluşturulan sermaye (2) müthiş bakım ve yatırım gerektirir. Boksörün bedeniyle kurduğu ilişki de sınıf göstereni olarak mühimdir: boksör bedeni hem emek-zaman bağlamında üretim alanıyken aynı zamanda müsabakalar ele alındığında açık hedefdir. Tüm bu hazırlık aşamalarının tıpkı kültürel sermayede olduğu gibi anlık veya kısa süre içerisinde oluşmadığı bilgisi bedensel sermayeyi boks alanıyla ilişkilendirebilmek adına önemlidir. Bedensel sermaye antrenörlerle kurulan yoğun ilişkiler aracılığıyla senelere yayılan, neredeyse birbirinin aynısı ve oldukça ağır antrenman sistemlerinin durmaksızın devam etmesiyle oluşan özgül üretimdir. Antrenmanlar, dövüşler, katı diyetler, haftalık ve aylık uyulması gereken programlar, disiplin uygulamaları, boksörün bedeniyle ilişkisi bağlamında bedenini gözlemi gibi pek çok farklı etken boksörün bedensel sermayesini maksimum seviyeye çıkartması için görünen en etkin maddelerdir.

Bourdieu (14) işçi sınıfı faillerinin bedensel sermaye hacimlerinin değişim değerinin egemen sınıflarinkinden çok daha düşük olduğunu savunur. İşçi sınıfı failleri

bedensel sermayeyi kültürel sermayeye dönüştürmek adına gerekli olan araçlar setine daha sınırlı erişime sahip oldukları için bedensel sermayeleri düzenli olarak değersizleştirilir.

Boksörlerin bedenleri boks alanında sundukları sermayenin tamamıdır. Herhangi başka sermaye türüne ihtiyaç duymazlar ve esas olan tek şey bedensel sermayedir. Beden öğrenme ve üretim mekanizmasına dönüşürken aynı zamanda alet ya da silahtır (2, 5, 8, 10, 11). Sermaye hacim olarak yatırım gerektiriyorsa boks alanında bedensel sermaye boksörün yatırım yaptığı tek yapıdır. Boksörler yoğun antrenman tempoları ve tüm o fedakâr beden üretimi aşamaları, kıran kırana geçen dövüş deneyimleri boyunca bedenlerinde pek çok tahribata şahit olurlar. Baş parmak başta olmak üzere parmaklarda, bilekte ve ellerinde pek çok kırık, burun ve çenelerde defalarca kere kırılan kemikler, retinada ve kaş bölgesinde derin yarıklar ve yüz bölgesinde ciddi kesiklerle pek çok kere karşılaşılırlar (Bozdarov vd, 2022). Devam edebilmek adına bunlar anlık tedavi edilse de bokstan emeklilik aşamasından sonra bir boksör için bu rahatsızlıklar hayatı devam ettirememeye noktasına kadar gelebilir (Wacquant, 2004). Punch drunk sendromu adıyla mesleki hastalık olarak boksörlerin beyin yapılarına ve baş bölgesine aldıkları yumruklarla oluşan ciddi tahribat, çok ciddi yaşam engelleri barındırır (86).

Wacquant (2, 16) boks alanında doğrudan fail, yarışmacı, işçi sınıfı habitusuna sahip olan boksör sermayesinden pugilistik sermaye olarak bahseder. Pugilist, dövüşçü, yarışmacı, ödül dövüşçüsü anlamlarına karşılık gelen kapsayıcı ifadeyken boks yapanların sermayelerini karşılamayacağı için bu araştırmada herhangi bir boksörün bedensel sermayesi değil boks yapan orta-üst toplumsal sınıfların bedensel sermayeleri incelenecek.

Boks alanında sıkletler<sup>16</sup> ele alındığında çok zayıftan çok kaslıya çok kısıdan çok uzuna kadar oldukça geniş skalada kilo ağırlığı üzerinden eşleşme esas alınır.

<sup>16</sup> Amatör boksta 12 profesyonel boksta 15 sıklet bulunur. Sıkletler beden ağırlığına göre belirlenir. Amatör boks sıkletleri: hafif sinek sıklet 48 kilo, sinek sıklet 51 kilo, horoz sıklet 54 kilo, tüy sıklet 57 kilo, hafif sıklet 60 kilo, hafif welter sıklet 63,5 kilo, welter sıklet 67 kilo, yarı orta sıklet 71 kilo, orta sıklet 75 kilo, yarı ağır sıklet 81 kilo, ağır sıklet 91 kilo, süper ağır sıklet +91 kilo. Profesyonel boks sıkletleri: hafif sinek sıklet 47,1 kg, sinek sıklet 50,8 kg'a kadar, horoz sıklet 53,5 kg, hafif tüy

Ağırlık farkları boks müsabakasının eşleşme mantığının esasıdır. Eşit kurallar, eşit kilo, aynı ring. Orta-üst sınıfların bedensel sermayeyi artırma ve özgül hacmi kapsayıcı şekilde kurma çıkarları tamamen sağlıklı bedene sahip olma algısından kaynaklanır. Gözlemler ve görüşmeler bu durumu doğrular.

Bedensel sermaye yatırımının ne boyutta olduğu, yani alanın hâkim kanaatıyla uyumlu şekilde daha gergin ve kaslı bedene sahip olmak alanda simgesel sermayenin de hiyerarşik düzende artmasına katkı sağlar. Demir Hoca'yla başlayan hiyerarşi zincirinde antrenörlerden sonra daha uzun süre alanda olanlar ve ardından bedensel sermayesini simgesel sermayeye dönüştürenler gelir. Sunum fırsatı orta-üst toplumsal sınıflar için kaçırılmaması gereken fırsattır (13). Boksör olabilmek için bedensel sermayeye ihtiyaç var, boks yapanlar için ise boksör olabilmek endişesi yok, dolayısıyla bedensel sermaye sembol niteliğinde sınıf yapısının göstereni olarak hacme sahip. Beden orta-üst toplumsal sınıflarda sergilenme anlamında da simgesel sermayeyi çağrıştırdığından sınıf yapıları arasındaki ayırım bu temada daha açıktır.

Boksun antrenman sistemi, düzenli uygulandığı zaman failin kendi sağlıklı kilosuna ulaşmasını sağlayan en hızlı pratiktir. Düzenli ve diyetlerle, uykuyla, dinlenme süreleriyle yani tüm antrenman boyutuyla izlendiği takdirde beden boy-kilo ortalaması olarak fiziksel kültürün olağan noktasına erişir. Yağ oranı azalır, kuvvet kazanımı elde edilir, beslenmeye bağlı kaslar aktive edilir. Alandaki gözlemlerim ve katılımcılarla görüşmelerim boyunca hepsi alana giriş sebeplerinden birisi olarak kilo vermeyi ve bedensel görünümü işaret ettiler.

Çok ciddi kilo verdim normalde ben basket oynarken bile benim karın kasım gözükmeydi yani şimdi de çok karın kasım yok ama kilo oralardan bel bölgesinden vesaire yağ verdiğin zaman oralarda bi şekillenme oldu belim inceldi yüzüm inceldi her şekilde her yerden yağ yaktım. Sağlık olarak kendimi çok daha iyi hissediyorum. Hareket kapasitemin çok daha iyi olduğunu hissediyorum. Benim için ideal buymuş ama dediğim gibi ideal vücut dedik ya yani mesela abi o yapar onun vücudun bambaşka bi şekilde girer bunun en büyük örneği yani diyorum ya Andy Ruiz de bu

---

sıklet 55,4 kg, tüy sıklet 57,2 kg, yarı hafif sıklet 59 kg, hafif sıklet 61,2, süper hafif sıklet 63,5 kg, yarı orta sıklet 67 kg, hafif orta sıklet 69,7 kg, orta sıklet 62,6 kg, süper orta sıklet 72,2 kg, hafif ağır sıklet 79,4 kg, yarı ağır sıklet 90,9 kg'a kadar, ağır sıklet 90,9 kg'dan fazla.

spor hayvan gibi günde kaç saat antrenman yapıyo ona rağmen onun vücudu böyle onun için ideal vücut oymuş ideal kilo oymuş o yüzden herkes ağır sıklet olur yoksa, o adam kilo verince ideal kilosuna kavuşunca o adamdan o kilo çıkıyo. O adam yapınca o kilo çıkıyo. Yani o yüzden çok ideal bi şey olduğunu düşünmüyorum. Her insanın kendi idealine yaklaştırdığını düşünüyorum boksun. (Eymen)

Aybars alanda bedensel sermayesi en kuvvetli katılımcılardan, senelerdir gerçekleştirdiği ağırlık kaldırma idmanları, fitness ve bodybuilding çalışmaları sayesinde salonda hem sosyal sermayesini hem de simgesel sermayesini sonuna kadar kullanabiliyor. Boks alanında bodybuilding yapmış olmanın ya da eşsiz boks antrenmanına sahip olmayan bedenin hiçbir şey ifade etmeyeceğinin farkına sparringler aracılığıyla vardıktan sonra gerçekleştirdiğimiz görüşmede görüntü ve sağlığın bedensel sermaye hacminin en önemli göstereni olduğunu belirtti. Bu durum orta-üst toplumsal sınıfların bedeniyle ilişkisinin ne boyutta olduğunu ortaya koyar: *“Genel olarak sağlığa önem veririm. Hani sağlığı etkileyen de bi şey olduğu için aslında görüntüyle sağlık bi arada geliyo ama görüntü güzel olsun diye sağlıksız haplar vesaire kullanmam. Ama hani bi sporu yapıyosan zaten sağlık geliyo onla birlikte görüntü de geliyo.”*

Bedensel sermaye yoluyla elde edilen simgesel sermaye, sunum ve fayda boyutunun yanı sıra sağlık için de önemli kıstas. Katılımcıların hepsi “Bedensel görünümünüze önem veriyor musunuz?” sorusuyla oldukça ilgilendiler. Arden ise sağlıklı bedenin daha erken zamanlarda inşasının hayatını oldukça değiştirebileceğini, şimdiki kazanımları doğrultusunda bunu çok küçük zamanlardan bu yana gerçekleştirmiş olmayı dilediğini dile getirdi: *“Ben mesela pişmanım yani keşke 14 15 yaşında gitseydim Kütahya’da yoktu böyle bi salon. Keşke gitseydim yani öyle bi şey ki yani o zamanlardan alışmış olmak bana ilerdeki vücudumu daha iyi yapar işte daha kuvvetli omuzlar genişler hiç bi şey yapamasam bi sporu iyi bi şekilde yapıyo olurdu o konuda bence biraz farklılık için olabilir.”*

Bedensel sermaye söz konusu olduğunda katılımcıların orta-üst toplumsal sınıf habituslarından yola çıkarak, “sizce bedensel görünüm boks alanında nasıl olmalı,” sorusu sınıf yapısı adına oldukça açıklayıcı cevaplara sahip. Bedensel sermayeden bahsederken hem erkeklik anlamında hem de orta-üst toplumsal sınıfların bedeniyle

kurduğu ilişki bağlamında faillerin boks alanında beden algısını anlamlandırmak oldukça önemli. Orta-üst toplumsal sınıfların beden algısına göre beden tamamen sağlıklı, sergilenebilir olmalı:

İdeal tabi bana göre yağ oranı oldukça düşük böyle sallanan bi yeri olmamalı yanak dahil. Sıkı ve şey olmalı yani dirayet güçlü olmalı. Çok da böyle şey olmamalı büyük pazılı büyük göğüslü sırtları kocaman gibi değil daha az böyle kimyasal ya da işte dıştan takviye kullanıp daha böyle doğal yaşayan doğal beslenen ve sürekli zinde kalan bi vücut yapısı olmalı. (Yalın)

İyi boksörlere baktığımda aslında onlar da kendi aralarında çok değişiyorlar fakat genel benim gördüğüm daha sağlam bi vücut duruşu işte hani kas gruplarının genel olarak güçlü olması hiçbirinin diğerinden abartılı değil ama hani dengeli bi vücut yapısı güçlü bi kas grubu. Özellikle yüksek kondisyon gerekiyo bence ideal bi boksör için. (Aybars)

Gösteren olarak bedenin karşılığı orta-üst toplumsal sınıflarda çoğunlukla simge anlamını taşır. Sunulan, iyi olarak gösterilen, sağlam beden orta-üst toplumsal sınıf erkeklerinin neredeyse kalkanıdır. Bunu elde etmenin en kolay yolu kapsamlı kardiyo antrenmanlarının yanı sıra antrenman ritüeline sahip boks alanındaki disiplinli tekrarlar. Bunun çoktan farkına varan orta-üst toplumsal sınıflar, herhangi bir müsabakaya hazırlanmak yerine boks alanından maksimum faydalarını alıp yollarına devam ederler, boks onlar için herhangi bir hayatta kalma çabası değil gösterme gayretine dönüşmüştür:

Yaklaşık 1 ay ara vermiştim orda da Belarus'a gittim çok votka falan içtim çok yemek yedim göbeklenip geldim. Mesela şu an yediğime içtiğime çok dikkat etmiyorum ama sadece haftada 3 gün spor yaparak o göbeğin yarısını attım. Daha iyi görünmene daha sağlıklı olmana faydası oluyo. Çok yediğine içtiğine dikkat etmesen de sadece o ritüele bağlı kaldığında spor yaptığında o bile etki ediyö. (Sarp)

İster işçi sınıfı yapısına ister orta-üst yapıya mensup olsun, herhangi bir fail, boksun antrenman sistemine dâhil olup düzenli antrenman sistemi oluşturursa herhangi bir cümleyle ya da herhangi bir görselle anlatılamayacak şekilde bedeni gelişim gösterir. Gözlemlerim, alanda geçirdiğim süre, araştırmadan önceki boks kariyerim boyunca bunu en yüksek seviyede gözlemledim. Çok hızlı şekilde

bedeninizin normal kilosuna düşebilir, çok hızlı şekilde yağ-kas kütlelerini normale çekebilir, çok hızlı biçimde kondisyon anlamında maksimum seviyelere ulaşabilirsiniz. Boks alanına bir kere dâhil olduktan sonra ve antrenmanları düzenli takip ettikten sonra bedeninizin hareket kabiliyeti, daha önce şahit olmadığımız şekilde gelişecektir:

Boks ile ilgilenip bu sporu bu antrenman temposunda olup da ister istemez zaten şey oluyosun yani hani o vücudun gelişimi sen elinde olan bir durum değil yani mecburen yani o şeyleri o antrenmanları kaldırabilmek için mecburen sağlıklı ve düzenli besleniyosun o antrenmanları yaptıktan sonra o şekilde beslendikten sonra sen ne yaparsan yap kilolu kalamıyorsun. (Bora)

Bedensel sermayenin kazanımının ve geliştirilmesinin orta-üst toplumsal sınıflarda görülen en etkili sebeplerinden birisi de sağlık etkisi. Sağlıklı beden daha aktif kullanılacağı inancı katılımcılar tarafından oldukça kanıksanmış durumda. Bedenin ideal kilosuna ulaşmasıyla hem daha şık ve gösterişli beden elde edilecek ve bu sayede özgüven yeniden inşa edilecek hem de geliştirilen bedensel sermaye sayesinde daha sağlıklı beden ön plana çıkacaktır.

Üstüme giydiğim bir kıyafetin yakışması güzel bir şey yani bunu bir göbeğin olmasıyla olmaması arasında çok büyük bir fark var ikisinin de mesela aynı beden kıyafeti giyiyosun ama ikisinin de duruşu çok farklı geliyor ve aynaya baktığında ister istemez önem veriyosun. Önem vermeyen insanlara saygı duyuyorum hani verilmemesi gerekiyor da olabilir ama bunun diğer yan etkisi olarak da işte beden sağlıklı olmak işte güne zinde başlamayı getiriyor güne zinde başlamak sürekliliği devam ettirebilmek için sağlıklı yaşam sağlıklı yemek işte sağlıklı uykuya gidiyo ve bu senin hayat kaliteni arttırıyor. Hayat kalitenin artması demek daha güzel bir yaşam sürmen ve işte diğer bir takım potansiyel sağlık sorunlarına karşı seni aslında hazırlayan onları yaşamadan bir hayat devam ettirebilmen demek. Bütün bunlara baktığında evet yani vücudunun daha derli toplu olması aslında bunun birazcık umudunu verdiği için, sağlıklı bir yaşamın beni beklediğini bana telkin ettiği için sağlıklı bir vücudum olmasını istiyorum. (Arden)

Bedenin sunumu orta-üst toplumsal sınıf için tartışılmaz konumda. Simgesel fayda ön planda tutulduğunda bedensel sermaye ilk intibadan kendini kabul ettirmeye

kadar oldukça geniş çerçevede faillerin ihtiyaç duydukları koz. Aşağıdaki alıntılar beden görünümünün önemli olup olmamasına dair:

Önemli. Kesin önemli. Evet evet zaten herkes buna da bakıyo yani tamam belki herkes öncelik olarak tutmuyodur ve tek başına önemli değil ama önemli kriter tabii ki. (Ege)

Önemli tabii ki dışardan ilk gördüğün bi insana neye göre yargılicaksın hiç tanımiyosun etmiyosun yani ne o çekici gelecek sana görünüş... görünüş çekici gelecek. (Bora)

Bedene önem veriyorum ki zayıflamak istiyorum yani vermek zorundayım zaten işin ucunda sağlık var. (Şuayip)

Önemli değil ama daha göbeksiz görünmek önemli artık tişörtleri rahatça giymek istiyorum. Kasım olmasın bu kalsın böyle vücut kalsın ama göbeğim gitsin. (İbrahim)

İngiliz ağır sıklet boks şampiyonu Tyson Fury ile Meksikalı ağır sıklet boks şampiyonu Andy Ruiz boks alanında bedenleri en tartışılan 2 ağır sıklet boksör. Fury Wilder'ı, Ruiz Joshua'yı tartışmasız yenerek kemerlerin sahibi oldular. Hem Fury hem de Ruiz, bedensel görünümleri itibariyle toplumun zihninde yer alan boksör imajını yerle bir edecek bedensel görünüme sahip. Göbekliler, göğüsleri sarkık, yüzleri şiş... Çok tartışılmalarına rağmen ikisi de ağır sıklet kemerine sahip oldular. Boksörün bedeni sert, kaslı, çekici, gergin olur doxasının böylelikle yıkılmasına böylelikle şahit olduk. Bedenin görünüm anlamında değil, işleme bağlamında bir çark düşünüldüğünde bedensel sermayenin önemini kavrayabiliriz. Orta-üst toplumsal sınıflar bedensel sermaye gelişiminin görüntüye sıkışıp kaldığı doxasından sıyrılmadan sadece görüntünün "iş yapacağından" eminler. Boksör için bedensel sermaye tamamen kondisyonla ve güçlenmeyle alakalıyken boks yapanın bedensel sermaye tarifi tamamen kilo verme ve kazandırdığı simgesel görünümdür.

Bi boksörün bedeni şöyle söylüyim baya kilolu göbekli boksörler de gördüm ağır sıkletlerde ama tabii ki Kliçko sahneye çıkınca seyircinin de tepkisi bi başka oluyo. Yani ona sempati duyuluyo herkes ona sempati duyuyo (gülüyo) hatta Joshua'nın kemerlerini kaybettiği bi adam vardı... mesela Fury de bana sempatik gelmiyo bu da çok kötü bi şey ama fiziksel görünümünden sempatik gelmiyo (gülüyor). (Ege)

Yani bi sporcunun bi boksörün bedeni de yani gerçekten fit bi vücudu olmalı bence ama ondan sonra bakıyorum Fury'e hiç alakası yok abi (gülüyor) boksörün bedeni diye bi şey yok ben anlamıyorum o konuda. Ama biraz da istisna aslında bakarsan abi Fury gibi boksörler öyle çok fazla yok. (Bora)

Alanda bedeninin önemi hem ikili ilişkilerde hem alanın kendisinde oldukça açıktır. Gözlemlerim süresince katılımcıların hemen hepsi kilo verdiler. Düzenli antrenman takip etmeyen, yeme-içme disiplini oturtmayan katılımcıların çoğu ya uzun aralar verdiler ya da boksu bıraktılar, bunun yerine fayda açısından daha az eforlu serbest zaman aktivitesi arayışına girdiler. Salondaki hiyerarşi sebebiyle boksa yeni başlayan her katılımcıyı Demir Hoca öncelikle benimle tanıştırdı, grup derslerine yeni katılacak hemen her katılımcı bana öncelikle kilo verme ve güçlenme süresini sordular. Salondaki müsabık boksörlerin yani antrenörlerin kilo hassasiyeti normal bir sporcuya ya da antrenöre göre oldukça kuvvetli. Bu da boks alanının getirisi: sıkletler arası geçişler ya da aynı sıkleti korumak boksta en önemli antrenman disiplinlerinden birisi, neredeyse 7-8 yaşlarından itibaren durmaksızın bu antrenman sistemine sadık olan antrenörler ile katılımcılar arasında da temel sohbet konuları kilo ve kaslanma üzerine. Antrenmanlara 1 hafta katılmadıysanız ve yeme-içme düzeninizi katılmadığınız hafta bozduysanız bu hemen dikkatlerini çekiyor. Antrenörler bedenleri görerek hem kilo tahmininde hem de antrenman eksikliğinde dosdoğru tahminlerde bulunabiliyorlar. Dolayısıyla alandaki faillerin en önemli illusiosu bedensel sermaye kazanımı ve gelişimi. Alandaki ilişki ağlarının, sohbet odaklarının da çoğunluğu kilo ve kaslanma. Alandaki en geçerli hâkim kanaat boksun ciddi seviyelerde kilo verdiriyor ve bedensel sağlığa kavuşturuyor oluşu. Orta-üst toplumsal sınıflar tam olarak bu hâkim kanaatle ilgileniyorlar, kilo vermek, güçlenmek, bedensel sağlığa kavuşmak. Boksun burada hiçbir önemi yok.

Sparringin temel amacı müsabık boksörlerin boks maçlarına hazırlanmasını sağlarken aynı zamanda hem yumruk darbelerine karşı savunmayı öğrenmek, doğru tabirle yumruk yemeyi öğrenmek hem de kondisyonu kontrol edip rauntlar boyunca kondisyonu kontrollü harcamak. Orta-üst toplumsal sınıfların sparringleri grup antrenmanları boyunca genelde alt bölge üzerine oldu: başa darbe yok, alt bölge yumruklardan kendini savun ve hamlede bulun. Nadiren serbest, sınırsız sparring yaptığımızda da çok dikkatli olmanız gerekiyor, sert bir yumruk atamıyorsunuz, tüm



katılımcıların görüşmelerde söylediği gibi: ‘‘*Ertesi gün işe gideceğiz, şişmiş bir gözle gidemeyiz.*’’ Boks alanında bedensel sermayenin sadece kaslı, gergin, sert bedene sahip olduğu yanlışlığı da hem yapılan çalışmalarla (2, 9, 10, 11, 16) hem de profesyonel boksörler beden imajlarıyla kanıtlanmıştı. Sadece kaslı, gergin, sert bedene sahip olmak boks ve boksör için yeterli değil. Kondisyon, hız ve çeviklik: sıketler göz önüne alındığında bedensel görünümünden çok daha önemli özellikler. Bu bağlamda bedensel görünüm sağlamak ve katkı sunmak amacıyla alana dâhil olan hemen her katılımcı boks pratiğinin oldukça aktif kondisyon istediğine şahit olunca sparringe çıkmamaya daha çok özen gösteriyorlar, çıksalar da en azından yüze yumruk yememeye. Bartu bodybuildingde oldukça önem veren bir spor hekimi. Salona ilk başladığı andan itibaren vurup kaçma gibi minik şakalarla geçiştirdiği sparringe ilk kez çıktıktan sonra bedensel görünümün boks alanında bedensel sermaye açısından hiçbir ehemmiyetinin olmadığını diğer katılımcılar gibi anladı:

Omuzları esnek olsun ki bence dar olsun yani omuz şeyi, geniş olunca vücudu kapatamıyor yani... aynen. Onun dışında sırtı kuvvetli olması lazım yani aslında yumruk ilk başta sırt kaslarından çıkıyo. Sırtın zaten bütün vücudu dayanıklı olması lazım yani, onun dışında da kuvvet olarak yani sırtı ne kadar kuvvetli olursa o kadar güçlü vuruş yapar yani bacakları yine dayanıklı ve kuvvetli olması lazım çünkü yani gerçekten yani çok fazla öyle profesyonel maçlar falan yapmadık ama ringde işte hızlı saldırılara geçtiğin zaman 1 2 dakikalık falan böyle nefes nefese kalıyosun ve bacakların hareket etmek istemiyo yani hareket edemiyo yani hem kuvvet eksikliği hem dayanıklılık eksikliği o açıdan var bende onun dışında daha karna yumruk falan yemeden böyle bi de karna yumruk falan yiyince iyice bacaklar falan kitleniyo yani.

(Bartu)

Sonuç olarak orta-üst toplumsal sınıfların bedenleriyle kurdukları ilişki bağlamında sınıf habitusları, alanda var olmalarına neden olan çıkar ile faydaları ve özgül sermaye yapıları bedensel sermayelerinin özgül ağırlığına yaptıkları katkı anlamında uyumludur. Failer orta-üst toplumsal sınıf olarak bedensel sermayeyi sağlıklı beden göstereni olarak simgesel sermaye boyutunda kullanarak sınıf habituslarıyla tam uyum içerisinde pratik sistemine devam sağlarlar.

### 4.3. Oyuna Giriş: Bir Tane Eldivenle Çözülecek Şeyler

Oyun metaforuna göre oyunda olmanın ve oyuna katılmanın (28) belirli sebepleri vardır. Oyuna katılmama seçeneği, oynamamak varken oynama hali, oyuna doğrudan müdahil olmak sınıf habituslarına gizlenmiş çıkarları görünür kılar. Çıkar, oyun alanında elde edilecek sadece maddi boyut değil, akla gelebilecek diğer hemen her türlü şey olarak oldukça geniş anlam alanına sahiptir. Elde edilecek çıkar, alana duyulan ilgiyle doğrudan alakalıdır. İlgi kelimesinden türeyen *illusio* Bourdieu'nün kavramsal çerçevesinde oyun metaforunu anlamlandırabilmek ve failin çıkarları bağlamında sınıfsal habituslarını ve sermaye yapılarını anlamlandırabilmek adına kilit önemdedir. *Illusio*, failin bir alana dâhil olmasının nedenidir (28). Orta-üst toplumsal sınıfların, kendi sınıf habituslarına tamamen ters biçimde şekillenen ve işçi sınıfına ait olan boks pratiğinde ne işleri var? Araştırmanın en önemli sorularından olmakla birlikte, orta-üst toplumsal sınıf faillerinin alandaki çıkarları, faydaları, alana girme, dâhil olma ve devam etme sebepleriyle beraber hem özgül yapılar hem de sınıf habitusları üzerinden boks alanındaki sınıfsal ayrımın bir diğer göstereni *illusiodyu*.

Alanda araştırma adına geçirdiğim süre içerisindeki tüm gözlemlerim, katılımcılarla görüşmeler, alan notları, hepsinin ortak noktası orta-üst toplumsal sınıf faillerinin boks alanındaki illusiolarının öncelikle tam paket antrenman sistemiyle kilo vermek, ardından sağlıklı bedene sahip olmak ve kısmen dövüşmeyi öğrenmek. Alana girişte önemi çok yüksek olan sınıf habituslarının ve sermaye yapılarının özgül ağırlıklarını önceki temalarda ele almıştık. Burada bu alanda neden oldukları ve neden devam ettiklerini analiz ederken hem tüm temalar adına kapsayıcı olan sınıf habituslarından hem de sınıf yapılarından destek alacağım. Boks alanına katılan orta-üst toplumsal sınıf faillerinin alandaki fayda ve çıkarlarını *illusio* aracılığıyla açıklayacağım.

Habitus ile alan arasındaki derin ilişki illusioyu anlamlandırmak açısından failin nedenlerini gösterir (29). Orta-üst toplumsal sınıfların boks alanındaki illusioları boksun sektörleşmesiyle birlikte bir çift eldivenle çözülecek hale gelmiştir:

İşte insanların o presentable olmak o postürü düzeltmek dertleri o yani. Bokstan ziyade bunu en hızlı nasıl yapabilirim? Biraz şey gibi fiyat performans gibi yani en çabuk nasıl elde edilebilir bu, işte boks varmış bu ara gibi bi şey yani ya da yüzmek vesaire biraz daha meşakatli şeylerden ziyade daha kolay hani sonuçta havuza iletişim erişim daha zor bi şey yani. Islandın ettin daldın onu yaptın bunu yaptındansa bi tane eldivenle çözülebilecek şeyler o yüzden sanırım biraz da o yani tamamen görünümle presentabllıkla o görünümün fiziksel yani takım elbise yakışsınla başlayan instagram video koyduma kadar giden bi tamamen... şekille ilgili bi şey olduğunu düşünüyorum. Boks da bunun için kısa bir yol böyle hani çok aylarca yıllarca... ağırlık kaldırmadan kendi vücut ağırlığınızla ve sert antrenmanlarla sıkılaştıran çok iyi bir kardio o yüzden çok tercih ediliyor bence son zamanlarda. Biraz fiziki görünümle o yüzden de zaten üst sınıflara hitap ediyor olabilir presentable yapıyor sizi. Postur mu diyorlar ona hani böyle hani omuzlar momuzlar hani dik tutan onu sağladığı için olabilir. Kadınlar için kalça güzelleştirmesi bile sebep olabilir yani. (Berk)

Orta-üst toplumsal sınıf habitusunda faillerin bedenleriyle ilişkileri hem habitus göstereni olarak hem de bedensel sermaye olarak boksörlerinkinden tamamen farklı. Burada *illusio*'yu anlamlandırmak için faillerin sınıf yapılarının da aracılığıyla alandaki en önemli çıkarları kilo vermek ve bu kiloyu sabit tutabilmek. Daha az teferruatla daha fazla fayda. Failler bir alana dâhil olurken "*oyunun oynanmaya değer olup olmadığını çok nadir sorgularlar,*" (28). Alandan elde edecekleri özgül ağırlık tüm pratikler sisteminde oldukça geniş yankıları olan çıkarları işaret ediyor. Kilo ve kalıcı kondisyon orta-üst toplumsal sınıfların alandaki çıkarlarının en görünür yanlarını oluşturur:

Bu iki sebepten dolayı ben boksa geldim. Hem teknik açıdan bi şey öğreniyorum, kendimi geliştiriyorum hem zamanım daha keyifli geçiyo hem de daha kalıcı bi şekilde vücuduma etkisi oluyo... yaniii kondisyon anlamında da dayanıklılık anlamında kas anlamında kilo verme anlamında çok daha efektif olduğunu düşünüyorum. Benim boksa gelme sebebim bu. Çoğu kişiye de tavsiye ediyorum zaten yapmalarını... Yüzde 70'i kilo vermeye geliyo ve bunu yaparken de benim gibi keyif alıp hem bişiyler öğrenmeyi isteyen ekip var. Yüzde 10'u instagram için geliyor ya şurda 2 basalım da bi vidyo gönderelim hikaye atalım için geliyor onlar çabuk gidiyo zaten yüzde 10luk kısım onlar mesela vücut da iyi farklı bi şey deneyimlemek için geliyolar gibi geliyo bana. Benim jenerasyon ise hem zayıflayalım hem sağlığımızı başından erken bir zamanda yoluna koyalım hem de bunu yaparken keyif

alalım modunda geliyo gibi geliyo. Benim gördüğüm motivasyon genelde insanlarda kilo vermek yani yüzde 80 kilo vermek insanlarda gördüğüm. (Şuayip)

Varsayılan ve üretilen özgül çıkarlar (29) olarak *illusio* faydanın görünen kısımlarına daha çok odaklanır. Burada odak sınıf habitusunda gizlidir: sınıf habitusu bedenle kurulan ilişki ve bedene işlenmiş yatkınlıklar bütünü bağlamında alana giriş için *illusio*'yu da çerçeveslendirir. Fail alanda kazanım elde edeceğini düşündüğü hemen her şeyi sınıf habitusu ve sınıf yapısı etrafında şekillendirir. İşçi sınıfı habitusu için elde edilecek faydalar orta-üst toplumsal sınıflar için çoktan kazanımı olan, düzenli şekilde güncellenerek artırımı gerekli olan şeyler bütünüdür. Burada gereklilik hem *illusio* hem de üretilen özgül çıkarların sınıf yapısına uygunluğu adına önemli bileşene sahiptir. Bileşenin vardığı yer orta-üst toplumsal sınıfın hemen her pratiğinde doğrudan fayda gözettiği genelde simgesel özeldede bedensel sermayenin hacminin genişletilmesi ve muhakkak sosyal sermayenin artırımını içerir. Eymen orta-üst toplumsal sınıfların neden boks alanına dâhil oldukları üzerinde durdu:

Bir sosyalleşme, ikincisi sağlıklarına ekstra katkısı olur. Üçüncüsü dövüşmeyi öğreniyorlar ne kadar şey olmasa da bir yerde dövüşmeyi öğreniyorsun ne kadar faal yani terminatör olmasan da hiç dövüşmemiş birine göre çok daha çok fark eder yani hiç sıfır birden her zaman büyüktür. Bi çok insanın yaşı da hayli 45-50li yaşlarında insanlar var. Onlar için hele ekstra ekstra ekstra sağlıkları için pozitif yönde yani bana demiştin ya abi ne kattı sana sağlık olarak ne değişti, ben 18-20 yaşında olduğum için... çok fazla bi değişim yok zaten vücudum sağlıklıydı yani ki benim ben bile sağlıksızdım ama o insanlar için 45-50 yaşındaki bi insan için çok daha olumlu. (Eymen)

*Illusio* fayda ve çıkarları salt ekonomik kazanımlara sıkışmaktan kurtarır. Faydanın alan özelindeki katmanına odaklanarak ekonomik indirgemecilik başta olmak üzere her tür indirgemecilikten kurtulmamızı sağlar (29). Kazanım, fayda ve çıkar anlam itibariyle gündelik terminolojide sadece ekonomik olana karşılık düşse de faydanın çok katmanlı çeşitleri mevcut. Alanı baz aldığımızda kilo vermek ve sağlıklı olmak ile başlayan derin fayda zinciri sayesinde failin alana neden devam ettiği de rahatlıkla cevaplanır:

Şundan eminim insanların burda rahat huzurlu olabildiği, üye de çok seçen bi salon olduğumuz için kadınların çok rahat edebildiği ve onlara çok özen gösterdiğimizden

dolayı çok rahat edebildiği bi salon. Öncelikle kadınlar çok rahat edebiliyor salonumuzda onun dışında 13, 14, 15 yaşında gelen arkadaşlarımıza da geleceğimiz de olduklarından dolayı ekstra özene özene davranıyoruz. Yaşı büyük insanların da burda yapabileceği düzeyde antrenman programı sunuluyo. Keyifli kaliteli bi ortam. Kişiyi kapıda karşılarız gönderirken de güle güle deriz öperiz sarılırız hani samimi bi ortamız. Antrenman kalitemize de güvenen bi salonuz. Hani ferah havalandırma olarak da geniş bi salon olduğu için de çoğu salona göre de daha yoğun talep gören bi salon olduğumuzu düşünüyorum. (Demir Hoca)

Orta-üst toplumsal sınıfların boks antrenmanına yatırım yapma mantıklarının bir diğer sebebi özgüven. Özgüven görüşmeler boyunca oldukça sık tekrarlandı. Antrenman sistemine dâhil oluşun getirdiği simgesel sermaye ve bedensel sermaye orta-üst toplumsal sınıfların asla ellerinin tersiyle itemeyecekleri özgüven inşasını da beraberinde getirir. Beden değişmiştir, kilo verilmiştir, kas kütlesi artmıştır ve sosyal ilişkiler ağı genişlemiştir. Orta-üst toplumsal sınıf faili erkekler için boks antrenmanına dâhil olmanın faydası sınıf faydalarıyla aynı izleği taşır. Yalın ve Aybars'ın özgüven üzerine söylemleri, orta-üst toplumsal sınıf illusiolarının görünürlüğünü adına önemlidir:

Bi kere güçleniyosun zaten. Kondisyonun böyle ağır ağır ama iyi geliyo. Sağlam geliyo. Savunma öğrendikçe böyle bi bence özgüven de gelmeye başlıyo. Herangi bi olayda kavgaya gitmesini istemiyosun yani gerek duymuyosun ama kavgaya giderse de ne yapacağını iyi bildiğin için bi durumda da özgüvenlisin yani onu hissettim. Başka, kollarım omuzlarım göğüslerimin güçlendiğini hissettim. Karın egzersizlerinde karnımın böyle sertleştiğini hissettim. Kafamın daha böyle boşaldığını zihnimin psikolojimin rahatladığını hissettim. Çünkü böyle müzik son ses olup antrenman yaptıktan sonra böyle bi gevşeme böyle ruhane bi huzur hissettim baya güzel şeyler yaşadım boks esnasında. (Yalın)

Şöyle illaki hani hep söylenir ama doğru ben bu kadar hani net olcağını tahmin etmezdim hani mutlaka bi kendine güveni artırıyo bu bi gerçek. Arkadaşlarla değil ama işte sokakta şurda burda bi kendine güveni artırıyo. Bu en azından Türkiye şartlarında bi gerçek. (Aybars)

Burada Yalın'ın açıkladığı ‘‘kavgaya gitmesini istemiyorsun yani gerek duymuyorsun’’ ya da Aybars'ın ‘‘sokakta şurda burda bi kendine güveni artırıyor’’ açıklamaları orta-üst sınıf habitusunda dövüş pratikleri ve çocukluk zamanlarından bu

günlere herhangi bir dayak pratiği yerine deneyimi ön plana koyan ailesel kalıttır (13, 14, 28). Tıpkı genetik gibi aktarılır sınıf habitusu: öncesinde herhangi bir dövüş deneyimleri yok, sokakta bu tarz bir şeyle karşılaşmışlıkları yok, seçilmiş yerlerde seçilmiş kişilerle örülü sermaye yapıları mevcut. Dolayısıyla bu antrenman sistemine dâhil olduklarında elde ettikleri özgül çıkar, simgesel sermayeye muhakkak dönüşüyor. Kavga edebilirim ama bakın etmiyorum, özgüven sahibiyim: burada kavgayı öncelememek, kavgadan kısmen çekinmek sınıf göstereni olarak aşıkardır. Tomris Hoca'nın habitus bölümünde açıkladıklarına dönelim: sokaktan geldikleri ve dövüşmeyi iyi bildikleri için boksörler boks alanında kendilerini çok rahat, evlerindeymiş gibi hissediyorlar, diyordu. Şuayip'in simgesel sermaye bölümünde açıkladıklarına dönelim, boks yaptığını her sosyal ağda vurgulayarak oluşan korku ikliminden fevkalade bahtiyardı. Özgüven bu noktada pratiklerin sergilenmesi anlamında da illusio'yu inşa eder.

Boks alanına dâhil olduktan sonra alanda devam etme nedenleri de illusio'nun konusudur. Kendini alana kaptıran oyuna da kaptırır (28). Düzensiz hayat serbest zaman aktivitesiyle dahi toparlanabilir, kilo fazlası fayda bağlamında giderildiği gibi aynı zamanda gösterişçi nesne olarak beden sergilenebilir, seçimler faydaları en fazlayı zorlayacak şekilde gerçekleşir. Görünür hedef olabildiğince hızlı şekilde fazla kilolardan kurtulmak adına boksun disiplinli antrenman sistemine sudaki balık gibi kendini kaptırmaktır. Sınıf habitusu bölümündeki disiplin ayırımını anımsayarak, disiplin illusio'sunu detaylandırmak adına katılımcıların aşağıdaki açıklamaları orta-üst toplumsal sınıfın boks alanında tam olarak ne aradığının da cevabı niteliğindedir:

Boksun inanılmaz bi disiplin katkısı oldu bana hani. Ya ben açık konuşmam gerekirse disiplini biraz kaybetmişim. Özellikle Amerikan futbolunu da bıraktıktan sonra birazcık böyle hani işte gece hayatı falan DJ'lik derken birazcık rehavet olmuştu şimdi boksla beraber inanılmaz bi disipline girdim gece hayatını hiç özlemiyorum. İyi ki de böyle bi sağlıklı hayata kavuşmuşum dedim mesela hani ben bu arada beslenmeyi de gerçekten boksa göre yapıyorum. (Çağın)

Yani güçlü olmanın... nasıl bi şey olduğunu fark etmek çok iyi bi şey bi kere özgüvenle ilgili bi şey onun haricinde de yani öz disiplin bence asıl önemlisi yani haftada 3 gün antrenman yapınca insan boşu boşuna dur salak gibi hamburger yiyim bissürü bira içeyim bilmem ne falan olduğu zaman onun ağırlığını ertesi gün

taşıyacağını bildiğini için hani sırf onu taşımamak için bile biraz daha hafif olabilmek için biraz daha rahat antrenman yapabilmek için bile bi disipline giriyor. Gidip o saatte antrenman yapmam lazım demek bile disipline sokuyor. İnsanlara diyorsunuz ki benim şu gün işim var şu gün şu saat şu saat arası yokum telefonu ben almadan gidiyorum mesela genelde. O bile çok iyi geliyor. 1 saat öncesi aşağı yukarı 1 saat esnası 1 saat sonrasında o telefonsuz 3 saat bana çok iyi geliyor. O arada müvekkil derdi olmuyo bilmem ne olmuyo. Sadece sporla boksla ilgileniyorum. O. Onun haricinde yani işi yani ufaltıp biraz da şakayla vurursak her şeye iyi geliyor yani. Sevişirken bile iyi geliyor o kadar squat yaptıktan sonra testesteron insana. Dediğim gibi yani heralde en önemlisi özgüven ve disiplin. (Berk)

Alanda doğrudan dövüşmeyi öğrenmek ile alanda bulunuyorken dövüşmeyi öğrenmek arasında çok ince bir çizgi var. Boks alanına katılım zaten basit anlamda kabul içerir. Örneğin bu salona başlayacaksınız, herhangi bir yerden bilgi aldınız. Fayda çıkar analiziniz aşırı olumlu, alana geldiniz, baş antrenörle veya orada bulunan herhangi başka bir antrenörle konuşup antrenman sistemi hakkında bilgileri aldınız, aklınızdaki sordunuz. Burada zaten size doğrudan dövüş deneyimine dâhil olmayacağınız, fakat bu minvalde bir antrenman sistemine tabi olacağınız anlatılır. Dolayısıyla alana doğrudan dövüşmek için gelen kimse yoktur. Burada çıkar ve fayda: kilo, sağlık etkisi ve bunları gerçekleştirirken dövüşmeyi öğrenebilmektir. Niyet doğrudan dövüşmeyi öğrenmek değil faydanın yanına başka bir fayda ekleyebilmektir. Serbest zaman aktivitesindeki fayda orta-üst toplumsal sınıf failleri için gündelik yaşamlarından sıyrılma, rahatlama ve sosyalleşme anlamlarını da taşır. Bu aktiviteler fayda anlamında o kadar kesin çerçevelendirilmelidir ki alınabilecek en yüksek verim hacimsel boyutta yapılara katkısıyla tamamen çıkara hizmet etmelidir. Alana katılım ve alandaki kazanımlar tüm katılımcılar adına görünür ve çoğu alandaki kazanımlarının ortak olduğu görüşünde:

Benim tarzımda düşünenler olduğunu düşünüyorum yani kendimi savunuyum ya da diğer açıdan bakarsak bi kafa dağıtıyoruz burda enerjimizi atıyoruz sinir stres atıyoruz iş hayatımızdaki stres ya da aile hayatımızdaki stres bunu bir sinir atma yöntemi olarak değerlendiriyoruz diyenler olabilir. (Oytun)

İşte kilo verdiriyordur, daha dinç tutuyodur daha stres yükünü azaltıyordur biraz da işte sosyal çevre sağlıyodur. Ama az geliyosan çok bi kazanım sağlıcanı sanmıyorum

yani işte böyle ayda 3 kere falan geliyosan yani şey sağlayacağını zannetmiyorum açıkçası. (Uraz)

25, 30 yaş üstünün büyük çoğunluğu şeyden ötürü katılıyo kilo vermek. Aynı sebeplerden katıldım işte kilo verirken işte aynı zamanda da bi şeyler öğrenmek ve buna motive olmak amacıyla katıldım benim anladığım kadarıyla. Çünkü hani düz işte kilo vermek için yapılan fitness pilates vesaire bunlar çok motive sporlar gelmiyor bana insanın gerçekten içinde o isteğin olması gerekiyor ki sürekli devam edebilesin vesaire. Onun dışında işte çok fazla lise çağında çocuk var bizim şeyde onları çok gördüm onlar biraz daha hani vücutlarının toparlanması için vücutlarının güzelleşmesi için hani kilo vermekten ziyade çünkü gelenlerin böyle çok kilolu görmedim açıkçası. Biraz o biraz işte sosyalliği biraz yani (düşünüyor) farklı bi şey yapabiliyor olmak da bunun sebeplerinden biri olabilir. (Arden)

Bi kere tamamiyle yani oranın ortamı için gelenler var oraya. Sırf oranın ortamı için orda haftalık dersini 2'ye katlayanlar var biliyosun. Hani öğrenciler de mesela öğrenci olanlar da var onlar da hani dersten çıkıp hani hiç üzerlerini değiştirmeden geliyolar ya da işte çalışanlar ne kadar yoğun çalışsa da adam geliyor. Bence oraya gelenler çok az bi kısmı gerçekten hani öyle ilerde turnuvaya hazırlanırım işte ringe çıkmak için geliyor ama büyük bi çoğunluğu bence benimle aynı şeyi paylaşıyodur hani bi sosyal bi ortam güzel bi şey zevkli bi şey eğlenceli hani spor aktivitesi. Düşünsene hem spor aktivitesi hem muhabbet hem böyle güzel cıvıl cıvıl insanlar her kültürden insanlar ki içlerinde böyle hani nası desem göze batacak 1 kişi ben göremedim ben şu ana kadar salonda yani rahatsız edecek şekilde boyutta birini göremedim. Herkes mülayim herkes çok iyi. (İbrahim)

Alanın tüm yapısı orta-üst toplumsal sınıfların faydayı maksimum elde edebilecekleri serbest zaman aktivitesi üzerine kuruludur. Spor salonu mantığı geleneksel boks salonu mantığını sadece ödünç alır. Orta-üst sınıf faillerinin alanda tamamen rahat hissetmeleri alana girerken oluşturdukları beklentiler ve illusolarının hem sınıf habitusu hem de sınıf yapıları göz önünde bulundurulduğunda alanla tamamen uyum içerisinde olmasından kaynaklanır. Harekete geçen illusio zaten alanda faili bekleyen faydalar sistemi olarak aynı yörüngededir. Bir alana yatırım yapma mantığı, pratikler sistemi ele alındığında failin toplumsal uzamdaki statüsüyle açıklanabilir. Alanlar birbirinden bağımsızdır ve bedene işlenmiş yatkinlikler hangi alanda hangi illusioya cevap aranacağını açıklar. Yatkinlikler bütünü, sınıf yapısı ve alana girmek ve devam etmek için gerekli olan çıkar, fayda ve kazanımlar birbirinden



bağımsız değillerdir. Hâkim kanaatlere ne şekilde cevap verileceği de sınıf habitusunda gizlidir. Berk de bunu özetledi: ‘*Senin dediğin gibi (gülerek) orada iyi hissedersin. Gerçekten iyi hissediyorum yani...*’

Fayda boyutu gözetildiğinde orta-üst toplumsal sınıfların işçi sınıfından mutlak ayırım içerisinde olduğu nettir. Alandaki en görünür illusio kilo verme olarak görülürken kilo vermeyi kapsayan kapsamlı antrenman, sağlık etkisi ve dövüşmeyi öğrenmek illusioları alt temalar olarak incelenecektir.

#### **4.3.1. Kapsamlı Antrenman: Tam Paket**

Boks sanatı ve pratiğindeki antrenman sisteminin mantığı ringin içerisinde rakibin hamlelerini minimum hasarla atlatıp rakibe maksimum kapasiteyle hamle yapabilme yetisinin bedene ve zihne yüklenmesidir (Sugden, 1996; Wacquant, 2004). Bitmek bilmeyen ve neredeyse hep birbirinin tekrarı haline dönüşen antrenmanların temelinde kondisyon açısından ayakta kalabilmek, rauntları eksiksiz ve olabildiğince az hasarla atlatmak ve bunun sonucunda ya puanla ya da nakavt ederek müsabakayı kazanmak yatar. Boksör hazırlığının tamamını bu antrenman sistemi kaplar. Deneyimli antrenörler eşliğinde nihai amaç olan ringe çıkana kadar beden makine işlevi görerek (9, 16) işleyen çarka dönüşür. Çark sert yumruklar atmaya, kondisyonu had safhaya ulaştırmaya, çeşitli hamlelere sahip olmayı, kısıtlı vuruş kombinasyonlarını defalarca tekrarlamayı ve yumruktan kaçınmayı içerir. Çark durmaksızın işlemek mecburiyetindedir.

Orta-üst toplumsal sınıfların boks pratiğine katılma mantıklarının genel çerçevesini kilo verme, bedensel sermayeyi kilo vererek güçlendirme ve bu yolla simgesel sermaye kazanma oluşturuyordu. Tüm bu illusiolara ulaşmak boks pratiğinin kapsamlı antrenman sistemiyle mümkün. Boks kariyeri inşa etmeseler de orta-üst toplumsal sınıf failleri için boks antrenmanı faydayı maksimize ettikleri serbest zaman aktivitesi olarak göze çarptığından bu illusioların maksimizasyonu boksun kapsamlı antrenman sistemi içerisinde ele alınacak.

Boksun antrenman sisteminin pek çok farklı branşta elit seviyedeki sporcuların antrenman sistemlerine dâhil ettikleri pratik olarak karşımıza çıktığından bahsetmişim. Kapsayıcı antrenman sisteminin orta-üst toplumsal sınıf beden algısının daha sağlıklı, fit, görünüm açısından ideale yakın derecede sergilenebilir oluşuna (13) hizmet etmesi boks alanının sadece araç olduğunu ve alandaki derin sınıfsal ayrımın antrenman sistemiyle dahi apaçık olduğunu ortaya koyar. Tomris Hoca orta-üst sınıflar için boks alanının dövüşmeyi içermeyen sadece araç olduğunu özetledi:

Fiziksel olarak hem aerobik hem de anaerobik vücudu çalıştırıyor, kuvvette devamlılık çabukluk güç hepsini bir arada kapsadığı için hem çabuklaşmak istediğinizde hem de kuvvetlenmek istediğinizde bu branşı tavsiye ediyoruz. Şimdi herkesin aynı şekilde antrenman programını kaldırmica için herkese ayrı antrenman programı hazırlamak gerekir. Herkesin ortak bi alanda buluşması çok zor. Bu milli takımda da geçerli sadece bu üst sınıf için değil, alt sınıflarda da amatörde de profesyonelde de herkesin kendine ayrı bi fizyolojik yapısı olduğu için herkese ona göre antrenman programı hazırlanır. (Tomris Hoca)

Boks pratiğinin hazırlık aşaması olan antrenman sisteminin odaklandığı tek bölge sırt, omuzlar ve kollar değildir. Boks tüm bedeni ele alan, bütün kas gruplarını harekete geçiren (9, 16) ve bunu her antrenmanda yeniden güncelleyen oldukça kapsamlı antrenmana sahip. Hem boks alanında yetişen hem de spor bilimleri mezunu Demir Hoca'nın bu konudaki açıklamaları oldukça mühim:

Tabii ki de çok iyi bi kuvvet kardiyo antrenman sistemine sahip olduğu için keyif alabilmek stres atabilmek için de çoğu insan yapabiliyo. Bunun dışında da tabii ki de bu spor keyifli bi branş teknik olarak da ve hani bütün vücutta komple çalıştırdığından dolayı tercih ettiklerini düşünüyorum ama ilk öncelik çoğu kişinin kendi güvenliğini sağlayabilmek için bu spora başladığını düşünüyorum. İnsanların hani fitnessa da göre donanımı bilgisi arttı internet aleminden dolayı da her şeyi daha fazla araştırmaya başladılar bu antrenman sistemini kick boksun boksun muay thainin bu tarz dövüş branşlarındaki aslında antrenman sisteminin ne kadar kaliteli olduğunu fark ettiler araştıran insanlar aslında buna yönelmeye başladı. (Demir Hoca)

Alanda derin bilgisi ve deneyimi olan tüm antrenörler, çoğunlukla etkin boks kariyerleri bittikten sonra antrenörlüğü seçerler. Milli takım seviyesindeki antrenmanlar, ülke genelindeki müsabakaların antrenmanları, serbest zaman aktivitesi

olarak yapanların antrenmanları farklı düzeylerde ve seviyelerdedir. Serbest zaman aktivitesi olarak boks yapanların faydası, hem sparring antrenmanlarına minimum seviyede katılmak hem de etkin boks antrenmanlarıyla illusio'yu kıyasıya elde etmektir.

Antrenöre de bağlı olabilir diye düşünüyorum. Çünkü antrenör ne kadar katkı sağlamak istiyorsa bunu kendisi bilcektir. Hiç bilmeyen birinin bunu fark etme olasılığı düşük. Ondan dolayı hani insanların yapabilecek kapasitede verirse çok zorlamadan da bir sürü gösterile öğretiler de bilir. Ama çok üst seviyede insanların yetenek seviyesinin çok üstünde şeyler yüklendiğinde o zorluklar aslında keyifsiz bir kısma da geçirecektir o anlamda zorlu kısmı çok yoğun hissedilebilir diye düşünüyorum. Normalde de aslında herkesin yapabileceği şişmanın zayıfının güçlüünün güçsüzün cesaretlinin cesaretsizinin herkesin çocuğun çocuğun herkesin yapabileceği bir branştır sonuçta kişiye de özel antrenman sistemi sunduğundan dolayı 60 yaşındaki bir insana da çok düşük nabız aralığında boks antrenmanı verilebilirken 7 yaşındakine de çok üst tempolarda antrenman sistemi uygulanabilir. (Demir Hoca)

Diğer spor branşlarıyla geçmişi olan katılımcılar, bunu herhangi lisanslı düzeyde gerçekleştirenler özellikle boksun antrenman sisteminin tüm bedeni kapsayacak şekilde etkili diyet listesiyle birlikte çok hızlı şekilde sonuç alınacağını hem alandaki sohbetlerde birbirleriyle hem de görüşmelerde aktardılar.

Ya bir kere şöyle söylüyüm çok farklı kasları çalıştırıyor hani belden sadece sanki yumruk atıyomuşuz belden yukarıymış gibi ama gerçekten belden aşağı da bacaklar da ki en önemlisi ciğerler kondisyon çok geliştiriyor mesela. O kondisyonu spor salonunda elde edebileceğimi hiç düşünmüyorum çünkü hani ne kadar koşsan da aynı zamanda zıplayıp yumruk atıp her şeyi aynı anda yaparkenki kondisyonu ciğer geliştirmek her sporda olmuyo. Ya mesela futbol da oynadım basket de oynadım onlarda da tabii kondisyon fizik çok önemli ama bilmiyorum farklı yani. Yani boksta aradığım her şeyi geliştirmeyi fırsat tanıyo hem kaslarımı hem kondisyonumu. Hem de karar alma da önemli tabii. (Ege)

Boks yapan orta-üst toplumsal sınıflar her ne kadar boks alanında bir müsabaka kariyeri inşa etmeyi düşünmeseler de bu alana girdikleri için ve alanda devam etmeyi kabullendiklerinden kapsamlı antrenman sisteminin parçası olan boks tekniklerini de öğreniyorlar. Üstelik bu onlar için adeta biçilmiş kaftan, tamamı eski veya halen müsabık boksörlerden oluşan antrenör kadrosu, sahibi ve baş antrenörü aynı zamanda

boks milli takım antrenörü: dolayısıyla boks tekniğini herhangi bir boks kariyeri inşa etmeden öğreniyor olmak her ne kadar acayip bir durummuş gibi görünse de orta-üst toplumsal sınıfların fayda arayışındaki serbest zaman aktivitesi alana çoktan hakimiyeti kurmuş durumdadır. Önceki temalarda katılımcıların ‘‘o tarz insanları Demir Hoca salona almıyor zaten,’’ açıklamalarına geri dönecek olursak Bourdieu’nün (13, 14, 28) üzerinde sıklıkla durduğu üst sınıfların kendi seçtikleri yerlerde kendi seçtikleri şekilde kendi faydalarını ön plana koyarak pratikler sistemine dâhil oluşları orta-üst toplumsal sınıflarla alan arasında muntazam uyum oluştururken boks alanıyla orta-üst toplumsal sınıf arasındaki derin sınıf ayrımını da ortaya koyar. Antrenman sistemi öğrenilmiştir, illusiolar gerçekleşmiştir, sermaye hacimleri genişletilmiştir ve beden herhangi bir yara almaz. Aşağıdaki alıntı bu doğrultudadır: bu biçilmiş kaftan alanın tamamına yayılmış vaziyettedir.

Şöyle öncelikle şimdi ilk başta tabii ki spor için kondisyon için şey olarak geliyoruz ama bi işi yaparken de hani gerçekten en azından yaparken hani öğrenmek bilmek hani tekniğiyle şeyiyle öğrenmek istiyor insan şimdi her spor salonunda illa ki oluyo işte boks hocası kick boks hocası bilmem ne hocası muay thai hocası falan şimdi bazı salonlarda bi hoca mesela bütün dersleri veriyö mesela bi insan bütün branşlarda uzman olamaz ama burda ben ilk geldiğimde mesela birlikte özellikle orda Demir hoca da söylemişti biz sadece boks veriyoruz boksta da iddalyız çünkü benim geçmişim belli burdaki hocaların geçmişi belli yaptığı işler belli bu adamlar bu işi bilen adamlar bilen adamlardan ders almak gerekiyo ben de o yüzden Demir Hoc’anın salonunu seçmiştim. Allah’tan da orayı seçmişim belki başka bi salonu seçsem bu sporu bu kadar sevmeyebilirdim o bakımdan çok mutluyum yani. (Bora)

İllusio tanım itibarıyla hiçbir zaman tek boyutlu değildir. Oyuna giriş, oyunda kalma ve oyuna devam etme ilgiler bütünü de kapsar. Geniş fayda tanımı orta-üst toplumsal sınıf faillerinin koz hacimlerine yatırımlarını da ön planda tutar. İbrahim geçmişteki kick boks deneyimiyle zaten boksun antrenman sistemine dair derin bilgisi olan bir katılımcı: ‘‘Sırf biraz kondisyon olsun diye aslında ama sağlık sektöründe çalıştığım için biraz da kendimi korumak için diyim yani hani o şekilde. Hem de iyi bi kardiyo yani.’’

Antrenman içerisinde yer alan yöntem çeşitliliği hem bedeni aktif olarak kullanmayı hem de bedenin gelişimini etkilediğinden failerin tam paket antrenman sisteminden tam paket verim almaları alanda oldukça görünür:

Bi de abi gerçekten çok şey bi spor ya. Benim abi bissürü tanıdığım... vücut bisiklete binen yüzme ama abi bu spor gerçekten diğerlerinden çok daha farklı çünkü kondisyon güç dayanıklılık her şey var abi içinde hani tam paket istiyosan en mantıklısı budur gibime geliyo. (Doruk)

İşte zaten biliyosun boksa bi önceden bakmıştım deneme dersine katılmıştım baktım işte hani farklı farklı şeyler var bi antrenman içinde ip atlıyosun koşuyosun ısınıyosun birbirinle işte böyle bi antrenman maçı yapıyosun. Ondan sonra yani yumruk torba dövüyosun falan teknik antrenmanlar falan var hani öyle bi çeşitliliği hoşuma gitti hani sıkılmadığımı düşündüm 1 yıldır falan da devam ediyorum onun için başladım yani. (Uraz)

Ya bi kere şöyle söyliyim çok farklı kasları çalıştırıyo hani belden sadece sanki yumruk atıyomuşuz belden yukarıymış gibi ama gerçekten belden aşağı da bacaklar da ki en önemlisi ciğerler kondisyon çok geliştiriyor mesela. (Ege)

İllusiolar birbirlerine eklenerek ilerlerken boksun kapsayıcı antrenman sisteminin çatı görevi görüşü orta-üst sınıf faillerinin alana yatırım yapma mantıklarını da yüzeye çıkartır. Bir pratik sistemine dâhil olmak için gereken özgül çıkar, elde edildiğinde alanda kalmaya da yetiyorsa kapsayıcı hacim artımı ve artık ‘’oyunda olmanın’’ (29) getirdiği ferahlık hem habitusu hem de alanı güncelleyerek faydaları gün yüzüne çıkartır.

Farklı bi şey yapıyo olmak insana güzel bi şey katıyo yani o yüzden bi çekincem yok yani bokstan çünkü amacım şey değil yani kalkıyım az önce dediğim gibi müsabakalara katılayım Türkiye şampiyonasına gideyim Milli takıma gitmek değil yani bana sadece fiziksel olarak eski o hayat kalitemi versin çocukluğumdaki o hayat kalitemi versin benim için yeterli. (Arden)

Orta-üst toplumsal sınıf failerin boks alanına yatırım yapma mantıklarını incelemek için illusiolarının kapsayıcı bütünlüğünden yola çıkarak boksun kapsamlı antrenman sisteminin faydayı maksimize etmenin temel koşulu olduğu ortadadır.

Bununla birlikte ek çıkar olarak dövüşmeyi öğrenmek, alanda yatırım yapma mantığının derinine inmek adına önemlidir.

Bir de ağırlık kaldırmanın sıkıcı temposundan uzaklaşmak adına tam paket olarak boksa yönelme hadisesi var:

Ya şöyle bi spor yapmak istiyodum yani bi süredir spor yapıyodum ama hani fitness yapıyodum daha çok da fitness yaparken şey oluyodu böyle hem gittiğim salonda aletler de inanılmaz sıkıcı oluyodu ve demotive ediyodu bu yüzden beni motive edecek ve hani spor yaparken de bi şeyler öğrenecek, iyi yağ yakıp iyi kardiyo yapabilcağım bi spor istiyodum. Böyle araştırırken de işte boks aklıma geldi ya ben yapabilir miyim falan filan diye düşünürken işte gittiğimiz salonu buldum dedim olur mu olur mu işte başladım. Baya da severek gidiyorum şu an hani o ter atmak çok güzel geliyor stres atmak çok güzel geliyor. Biraz o yüzden başladım açıkçası. Ya ailem çok anlamıyolar yani hani neden boks işte neden gidip orda dövüşüyorsun vesaire gibi şeyleri oluyo cevapları oluyo arkadaşlarım baya destekçi. İşte herkes şey dedi yani fitnesssta atçağın teri burda işte 3 katını atarsın 4 katını atarsın vesaire arkadaşlarım çok destekleyici oldu seni motive edecek bi şeye ihtiyaç var yani senin bi şeyleri öğreniyo olman lazım yine fitnesssta sadece ağırlık kaldır ağırlık kaldır... (Arden)

Arden'in anlattığı her şey boks alanına katılan orta-üst toplumsal sınıf faillerinin Dinamo Boks alanında neden var olduğuna dair çok net cevaplar içeriyor. Ağırlık kaldırma ve kuvvet antrenmanlarının tekdüzeliği orta-üst toplumsal sınıf failleri arasında sıkıcı, basit ve zahmetli görülüyor. Katılımcıların hepsi sıra bekleyerek gerçekleştirilen kuvvet antrenmanı pratiği kısmından oldukça rahatsız. Bu bağlamda ortaya ihtiyaçlar çıkıyor. Boks tam paket antrenman sistemine sahip oluşuyla hem tekdüzeliği kırıyor hem de faydayı maksimize edecek şekilde planlanan Dinamo Boks alanında faillerin seçtiği yerde, seçtiği şekilde, seçilmiş kişilerle birlikte gerçekleştirdikleri serbest zaman aktivitesine dönüşüyor. İhtiyaçların karşılığında elde edilmesi beklenen faydalar, sermaye hacimlerini alana girişte ve alan içerisinde kullanan faillerin beklentisine karşılık verdiğinden elverişli durum hem doxalara uygun pratikler sergilemeyi hem de sermaye hacimlerini genişletmeyi mümkün kılıyor.

Ya şöyle abi ben 30 yaşındayım bu zamana kadar sürekli sporla ilgileniyodum daha öncesinden işte ağırlıktır işte futboldur falan onlarla ilgilendim en son ağırlıkla

ilgileniyodum ama bi yerden sonra sıkılmaya başladı açıkçası. Yani ben mesela ağırlık salonuna gittiğimde ordaki insanların o kasıntı hareketleri o birbirlerine bakışları zaten herkes sürekli orda birbirini işte ben daha fazla ağır kaldırıyorum senden şöyle yaparım böyle yaparım ordaki ego insanı rahatsız ediyö birazcık ama boks salonu öyle değil boks yapan insanlar öyle değil ya da dediğim gibi bilmiyorum bizim salon biraz daha öyle insanlardan oluşuyo çok rahatlatıyor insanı yani sosyal açıdan. Olabilir artık insanlar hani sporla alakalı hani kendileriyle alakalı bi şey yaparken farklı şeylere de yönelmek istiyolar benim gibi ben mesela önceden ağırlık kaldırma işiyle uğraşıyodum ağırlık kaldırıyodum bodybuilding yapıyodum crossfit yapıyodum ama artık hani bunu başka şekilde de yapabileceğini düşünmeye başladı insanlar o yüzden işte boksa veya bilmiyorum kick boksa muay thaiye yöneliyo insanlar spor yapmak için. (Bora)

Katılımcıların hemen hepsi fitness, bodybuilding ya da spor salonu deneyimi yaşamışlar. Ağırlık kaldırma antrenmanlarına ve kuvvet programlarına düzenli devam eden katılımcılarsa Uraz, Bartu, Arden, Oytun, Aybars, Sarp, Çağın, Yalın, Bora, Ege. Boks alanına girişte yeterli sermaye hacimleri, orta-üst toplumsal sınıf habitusları, doxaları kabul edecek illusioları alanda zaten elverişli konumda. Bedensel sermaye hacmini artırma girişimi olsa da faillerin o alanlardaki illusiolarının karşılanmaması ‘oyunda kalma’ süresini en aza indirgeyip illusioya uygun alanı bulma girişimine dönüşmüş.

Yani bi de şöyle bi şey var insanlar ağırlık yani gym mantığındaki ağırlık salonlarında çok sıkılıyo abi hani ben yıllarca ağırlık yaptım gerçekten çok sıkılıyo insan ve boksta böyle şey mesela ben ilk başladığımda şey olmuştu çok farklı hareketler hani işin içine crossfit de giriyor çünkü çok farklı hareketler yapınca vücut diyo ki a ben bunları hiç yapmadım ondan zevk almaya başlıyo öyle öyle gidiyo çok güzel bence (gülüyor). (Çağın)

Uzun süre şeye gittim gym’e gittim orda da artık gelen şeyle değişmeye başladı yapı değişmeye başladı işte daha önce biraz daha hani parantez içinde düzgün diyim düzgün insanların yaptığı bi sporken son dönemlerde son birkaç yıldır çok çarçakalın da gidip gelmeye başladığı bi ortama dönmeye başladı işte spor salonları çok kalabalıklaşmaya başladı bi aletin başında sıra bekliyorsun falan millet sohbet ediyö orda sosyalleşmeye gelen de var o yüzden biraz ondan da soğudum. (Sarp)

Ben eskiden ağırlık çalışıyodum yani böyle. Böyle şişmek amaçlı değil de fit kalmak adına. Ağırlık çalışırken de çok böyle rutin oluyo bazı şeyler işte sürekli ağırlık indir kaldır falan daha çeşitli antrenmanı olan bi şey arıyodum. (Uraz)

Farklı spor alanlarına katılım sağlayan failerde de hem durağanlık hem de fazladan efor sınıf habituslarına dair illusiolarını tatmin etmeyeceğinden yeni arayış karşılığını boks alanında açığa çıkartır:

Fitness bi yerden sonra çok durağan gelmeye başladı çünkü sadece ağırlık kaldırıp indirme. Sonra capuera da çok fazla geldi akrobasisi işte temposu workshopları derken bi de o ara kilo aldım motivasyon iyice düştü. Tam böyle havada zıplayıp atladığım zamanlar. O yüzden onları bu şekilde bırakmış oldum. (Yalın)

Toplumsal uzamda statü sahibi hemen her failin herhangi bir alandaki önceliği illusiosudur. İllusiolarının sınıf habituslarıyla uyumu konusunda en ufak aksaklık sınıf yapısının hacminin genişletilemeyeceği ya da alanda “oyunda kalmanın” anlamsızlığını gösterir çünkü fayda maksimize edilemez, sermaye hacimleri geliştirilemez ve doxalar kabul edilebilirlikten çoktan çıkmıştır. Alanda kalma veya oyunda kalmanın en önemli sebebi illusioysa (13, 28, 29) Dinamo Boks orta-üst toplumsal sınıf failer için biçilmiş kaftandır.

Ben ilk haftadan bırakma huyum olmuştu fitness zamanında üf dedim şimdi kim gitçek falan filan böyle ondan sonra hani burası bu boksa başladığım zaman iyi geçti zaten hani ortamı da sevdim çalışma stilini de sevdim arkadaşları da sevdim onun da heyecanıla devam ettirdim ve düzene oturttum hani kendime de şaşırdım çünkü ben iş olarak çok yorucu bi işte çalışıyorum fiziksel anlamda çok yorucu oluyo bunu belki gün kaçırmıyım atlarım diye düşünüyodum ama şu anda düzenli gidiyorum hiç kaçırmadım şu zamana kadar. (Oytun)

Spor hekimi olduğu için hem kas sistemlerine hem bedendeki yağ alışverişlerine hem de kondisyon anlamında diğer branşların ve alanların antrenman kapasitelerine oldukça hâkim olan Bartu kuvvet, kondisyon, koordinasyon bağlamında boksun tam paket antrenman sisteminin ve alanın illusiosuyla uyumuna değindi. Ege’yse salt kuvvet antrenmanına dâhil olma pratiğinin bunaltıcı devamlılığı yerine illusiolarını ön plana koyarak alana girişini özetledi.



Dayanıklılığım kesinlikle arttığını hissediyorum. İşte body buildingde özellikle fitness yapmıyosam dayanıklılığı çok kalmıyor yani hani kaldırırsın otuz kilo da kaldırırsın 40 kilo da kaldırırsın ama uzun süre bi şey taşımaya geldiği zaman baya mesela poşet taşıyosun marketten aldığın poşetleri falan o çok yoruyodu mesela. Boksun o anlamda faydası oldu onun dışında da body buildingde işte daha çok üst vücut odaklı çalışırken boksta bana kalırsa çok fazla alt vücut çalışıyo yani. Tamam kollar omuzlar sırt oynuyo ama bacak da çok fazla kasılıyo zaten bacaklarım da çok iyi olmadığı için gerek işte kuvvet dayanıklılık açısından gerek de işte o koordinasyon açısından işte sürekli hoca hareket edin hareket edin diyodu. (Bartu)

Aslında spor salonuna falan gitmeyi düşündüm o da sıkıcı geliyo ağırlık kaldırmak sürekli o yüzden boks biraz daha keyifli hem de yine bütün kasları çalıştırıyo o yüzden buna karar verdim. (Ege)

Fitness alanından çıkıp boks alanına dâhil olan tüm katılımcılar kendi seçtikleri alanda, boksun tam paket antrenman sisteminin kendilerini daha rahat ettirdiklerini ve faydalarının daha görünür ve daha tatmin edici olduğunu dile getirdiler:

Fitness yerine başlayıp fitnessa göre bi fitness yapıyo bi boks yapıyo aradaki uçurumu görünce devam etmek istediğini düşünüyorum herkesin. Yani herkesi çevirip dursan herkes fitness mı boks mu yaaa saçmalama tabii ki boks der, fitness kesinlikle aynı kalem aynı yere konulamaz der yapan birine sorsan. Ama bi fitness yapan birine sorsan onu öyle cevaplamaz görmediği için, öyle olduğunu düşünüyorum. (Eymen)

Alana katılım sağlayan orta-üst toplumsal sınıf faillerin bir elveriş ve fayda sistemini öncelediği çok açıktır. Ağırlık kaldırmanın ya da kuvvet çalışmanın sıkıcı temposu hem illusio kapsamında hem de alana giriş ve alanın sektörleşmesinin daha net anlaşılması bağlamında görünür.

Yaşlı kesim yani belli bi yaşın yaşlı kesimden kastım 40 ve üstü bu kesim gördüğüm kadarıyla direk kilo vermek amacıyla buraya geliyolar. Ve tahminen onlar da benim gibi gym ve fitnessa sıkıldıkları için bi şey öğrenelim bi yandan zaman nasıl geçti anlamayalım modunda oldukları için boksa geliyolar gibi geliyo. (Şuayip)

İşçi sınıfı faillerinin boksa yatırım yapma mantıkları hayat mücadelesiyle doğrudan bağlantılıdır (2, 5, 6, 8, 10). Orta-üst sınıf faillerinin boksa yatırım yapma mantıkları serbest zaman aktivitesinde faydayı maksimize ederek gösterişçi tüketim

ürününe ulaşır, simgesel sermaye hacmini artırmaktır. Alan ve illusiolar uyum içerisindedir.

#### 4.3.2. Dövüşmeyi Öğrenmek

Orta-üst toplumsal sınıfların kültürle olan ilişkisi kültürlü kişiler, pratikler ve nesnelere (13) arasında erken katılımı gösterir. Şeylerin sadece deneyim aracılığıyla öğrenilmekle kalmadığı aynı zamanda icra da edildiği aile geleneği çok yaygındır. Aileden edinilen her şey miras olarak görülür (13). Maddi miraslar kültürel miraslara da dönüşür: kalıtım sadece deneyimsel aktarım değil aynı zaman hem maddi hem de kültürel sürekliliğin ilişkisidir. Beğeni nesnelere ile aracısız aşinalık (13) kültürel mirasın sonucudur. Edinme biçiminin etkisi tüm sınıf habituslarını ve sınıf yapısını kuşatır.

Orta-üst toplumsal sınıfların aşinalıkları arasında ceza sistemi, dayakla öğrenme, dövüş gibi pratikler yerine deneyim mevcuttur (13, 28, 29). Edinme biçimi işçi sınıfında cezaya, dayakla öğrenmeye ve dövüş gibi pratiklere açıkken orta-üst toplumsal sınıfların aşinalık sisteminde dövüş pratiği kendine yer bulamaz.

Orta-üst toplumsal sınıf failleri özgül çıkarlarını alanda en ufak kusur olmadan sergilerler. Kilo vermeye ihtiyaçları vardır, bunu yaparken daha aktif beden elde etmek ve bu bedenin gösteren olarak simgesel boyuta ulaşması istenir, bu ikisiyle birlikte kondisyon kazanımı ve sağlığın oldukça iyileşmesi isteği baskındır. Hepsisiyle birlikte kapsayıcı antrenman sistemi sayesinde artık serbest zaman aktivitesine dönüşen boks alanında hem sosyal sermaye hacmi genişletilecek hem de illusiolar sınıf habitusuna ve sınıf yapısına ters düşmeyecek şekilde alanda olacaktır.

Orta-üst toplumsal sınıf faillerinde boks alanına dair tüm bu illusioların arasında bir de görünmeyen, saklı, çok dile getirilmeyen, aşına olmadıkları dövüşme pratiğini öğrenmek yer alır. Orta-üst toplumsal sınıf failleri dövüşme pratiği adına neredeyse hiçbir deneyime sahip değilken illusiolarının etkin alana girme baskısı, alandaki faydayı elde etme ve daha fazla faydaya ulaşma amacı kültürel sermaye hacimleri oldukça donanımlı olan bu failleri öğrenme rayına sokar. Sınıf habitusları

gereği ilk yaşlarından itibaren deneyimler aracılığıyla pratikler sistemine dâhil olduklarından yeni bir deneyim (dövüş bile olsa) onlara cazip gelecektir çünkü bu deneyim kendi seçtikleri yerde, kendi istedikleri şekilde, kendi sınırlarına göre olacaktır. Fayda her zaman ön plandadır.

Spor amaçlı yapanların çoğunluğunun aslında bilincinin altında ya da bize söylemedikleri... ben birazcık sokakta hani kendilerini hani güvensiz hissettiklerinden dolayı çoğu kişinin yapmaya başladığını düşünüyorum. Yani çoğunda belki de yanlış da düşünüyor olabilirim de bi stres atayım bi keyif alayım düşüncesiyle çoğunda karşılaşıyorum. Çoğu insanın mesela iç dünyasını anlatmadığını içinde böyle ne huzursuzluklar varsa söylemediğini gözlemliyorum. Belki de yani sokakta çok daha iyi kavga ediyim diye gelip ama bize söylemeyip ben aslında spor olsun diye yapıyorum diyen kişiler de olabilir. Çoğu kişi stres atmak için geldiğini anlatıyo. Ben öyle olmadığını düşünüyorum. Ortak özelliği çoğu kişinin başlarken çok dürüst olmadığını düşünüyorum (kahkaha atıyor). (Demir Hoca)

Boksa artan ilginin kapsamlı antrenman boyutuyla ilgisi oluşu, tüm antrenman pratiğinin rakibin hamlelerinden sakınmak ve rakibe hamle yapabilmek adına bedeni ve kondisyonu güçlendirici etkisiyle yakından alakalı. Orta-üst toplumsal sınıfın alandaki illusio gösterenlerinden biri bu kapsamlı antrenman boyutunun faydayı öncelemesiydi. Kapsamlı antrenmana dâhil olan her fail ne kadar boks alanına ilgi duymasa da ya da boks adına kariyer inşa etmek istemese de hem vuruş tekniklerini hem de yumruktan kaçma gibi daha alana özgü teknikleri öğrenir duruma gelir. Alandaki gizli illusio olası durumda kendini savunmayı öğrenme isteğidir.

Dediğim gibi zayıflamak için gelen de var onları da gözlemliyoruz hani fazla etliye sütlüye karışmıyor sporunu yapıyo gidiyo. Bu işe kafayı takmış olanlar da var hani sürekli üstüne bi şeyler koyayım biraz daha iyi olayım ama şöyle bi genellemede bulunabiliriz bissürü spor varken gelip boks yapıyosan illaki bi şey vardır yani yarın öbür gün dışarda bi şey gelirse kendimi savunabileyim diye bi durum vardır bende de var diğer herkeste de oranı değişmekle birlikte vardır diye düşünüyorum. Ortak hani ortak bi şey bulmamız gerekirse bence bu. (Sarp)

Hem de işte böyle sokakta da işime yarayabilecek bi şey olsun diye. Yani kavga eden bi adam değilim normalde de başımıza bi şey gelirse işte kendimizi korumak adına. İşte yumruk yerken bi iki tane de biz atalım falan filan diye işte öyle boksa gitmeye karar verdim. (Uraz)

Tüm bu gösterenlerin dışında bir de toplumsal gerginliklerin tezahürü mevcut. Katılımcılarla alanda gerçekleştirdiğimiz sohbetlerde en önemli şikâyet noktası trafikte karşılaşılabilecekleri ağır hakaret ve karşı tarafın dövüş belirtisine karşı uyguladıkları tepkisizlik. Bu tepkisizlikleri sınıf habituslarıyla uyum içerisinde çünkü evvelinde herhangi bir dövüş deneyimleri olmayan failerin dövüş esnasında kendini savunmak adına başvuracağı yöntemler daha önce dövüş deneyimi olan faile ya da failere göre kuşkusuz daha etkisiz olacaktır. Sergilemek ve kullanmaktan ziyade illusioolar kapsamında bunun da eklenerek artı faydaya dönüşmesi illusioolarına bir ek seçenek daha sunar. Geçmiş temalardaki özgüven hadisesini anımsadığımızda boks alanına katılmanın derin özgüven oluşturduğunu söyleyen katılımcılar, tam da Demir Hoca'nın anlattığı gibi alana girişlerinde ya da görüşmeler boyunca bu illusiooyu gizli tutuyorlar. Oytun ve İbrahim'in anlattıklarına göz atalım:

Boksa katılmamın en büyük sebebi insanların artık sabırlarının kalmaması hayattaki streslerini atmak için birbirlerine isyankar halleri ve bunun karşılığında kendilerini fiziksel durumlarda yansıtmalarından kaynaklı biraz savunma sporu olarak gördüğüm için biraz stresimi atmam için uygun gördüğüm için yani özetle hem stres atıyorum hem kendimi savunuyorum. Hayatta nolacağı belli değil görüyorsunuz yani sokaklarda araba sürüyoruz o gidiyo laf atıyo o gidiyo hareketler bilmem neler falan. Dedim en azından sıkı durabileceğim karşısında kendimi savunabileceğim ve bi yandan da bu durumlar yaşanmak zorunda değil umarım yaşanmaz. (Oytun)

Bu sporu bilinçli yapanlar profesyonel olmak için yapar. Ama hani bilinçli olup da böyle bi yere kadar gelemiyceğini gören insanlar da en azından kavgada nasıl hareket etceğini bilmek için boks yapar. (İbrahim)

Doruk babasının komiser olmasından kaynaklı Çiçin, Mamak, Türközü gibi Ankara'nın daha alt-işçi sınıflarının yaşadığı mahallelerde yaşamış. Çiçin Mahallesi hakkında boksörler, boks yapanlar teması altında mahallenin özelliklerinden bahsetmişim. O mahallelerde boksa başlayan herhangi bir fail hem mahalle tarafından hem de boks alanında sokaktan kurtulmuş olarak var sayılıyor. Dolayısıyla müthiş bir sınıfsal ayırım karmaşası içerisinde büyüyen Doruk, tanıklıkları neticesinde boksun en temel yetkinliği olan dövüşme beceresini öğrenmek ve gerektiğinde kullanmak illusiosunu alanda çok sık kuşanır ve neredeyse alanda her sohbetinde sıklıkla dile getirir. Sabırsızdır, bir an önce öğrenmek için can atar.

Kızların genel olarak şeydir abi heralde bi spor yapma istediğidir. Ondan sonra erkeklerde de şey olabilir abi yani sonuç erkek olduğu için yarın öbür gün bi sıkıntı... bi de mesela ben 4, 5 yıl önce Suriyelilerle kavga ettim abi 2 kişileri baya böyle bıçak çekecekti hani zar zor kurtuldum diğerine yumruk attım hani ama öyle bi yumruk attım ki abi adamın dişleri kırıldı çenesi çatlamış bir kötü hissettim. Abi ama şeyden hani herif bıçak çekiyo o anki göt korkusuyla... o mahallede de çok problem oldu abi hani sağda solda tanıdığım var bu olay olduktan sonra 1 hafta boyunca beni aramışlar bana da bunu arkadaşım söyledi. Ondan sonra şimdi abi tek başına olsam hani bi şekilde koşarsın moşarsın hani babamla yürüyüşe çıksam annemle markete gitsem misal kız arkadaşım ile iki geziyim desem bi karşılaşsak bitti abi yani ayvayı yedim orda o yüzden abi... bu yeni gelen Suriyeliler de Afgan almışlar 3 milyon Afgan bi de hepsi erkekmiş abi ondan. Ben bunları gördükten sonra her an her şey olabilir her şeye hazırlıklı olmak çok zor abi o yüzden ben şöyle bi şey yaptım. (Doruk)

Kendini koruma amacı sert mahallelerde işçi sınıflarının yaygın başvurduğu bir yöntem. Salonun sahibi ve baş antrenörü, aynı zamanda milli takım antrenörü Demir Hoca'nın da boksa başlama hikayesi bu sert mahallelere dayanıyor. Bu mahalleler tanık olduğunuz, gördüğünüz, okuduğunuz veya duyduğunuz sert mahallelerden çok daha sert, çok daha zor yaşam koşullarına sahip mahalleler. Ankara'da sınıfı fark etmez herhangi bir kimsenin ismini duyduğunda imtina edeceği mahalleler. Sosyal kültürel açıdan kenara atılmış, ekonomik sermayeleri neredeyse yok, hiçbir devlet kademesinin ilgi göstermediği, çok geniş akademik çalışmalara konu olsa da hep görmezden gelinmiş, orada duran ama asla ilgilenilmeyen mahalleler: *"Sert bi mahallede büyüdüğümünden dolayı açıkçası kendimi koruma amaçlı başladım öyle sporcu olmak amaçlı başlamadım. Sonraki süreçte yaklaşık 22, 23 yaşına kadar aktif."* Boks alanında sınıfsal ayırım budur.

Grup dersleri ve özel dersler alanda üyelik sisteminin işlediği iki seçenek. Grup derslerinde diğer boks yapanlarla aynı imkanlara sahipken özel derslerde bire bir öğrenim temeli mevcut. Personal trainer denilen kişiye özel antrenörler sayesinde hem grup antrenmanlarında hem de özel derslerde alana dair her şey rahatlıkla konuşulur durumda. Alandaki antrenörlerle daha sık iletişim ağları failer için büyük fırsat, tüm illusioları antrenörlerin elinde:

Özel dersin sebebi tercihlerinden birisi kişi sadece kendisiyle ilgilenilmesini istiyorsa ve hani kimsenin olmadığı süreçleri de tercih edebilir. Bunun dışında da daha detaylı ekstra sadece ona yönelik antrenman sisteminin uygulanmasına yönelik bi antrenman istediğinden dolayı özel dersi tercih edebiliyo. Bunun dışında grup derslerinin tercih edilmesinin sebeplerinden birisi. Kimisi daha uzun süreli 1,5 saat olması daha ekonomik olması kimisi sosyalleşebilmek açısından da grup dersini tercih edebiliyor genelde özel derslerde antrenman maçı çok ısrar ederlerse hocalarla yapıyolar ama grup dersinde farklı farklı kişilerle sparing yani antrenman maçı yapabilirler ondan dolayı da bu şekilde ilerlemek çok hızlı kaydedilebiliyor hani ikisinin de aslında avantajları var. (Demir Hoca)

Alandaki sohbetler boksun tam paket oluşunu defalarca gösterir. Bu tam paket hadisesi kilo vermeyi, sağlıklı olmayı, bedensel sermayeyi hacimlendirmeyi ve simgesel sermayeye ulaşmayı, aynı zamanda da dövüşmeyi öğrenmeyi kapsar. Soyunma odasında, molalarda, antrenman öncesi ve sonrasında orta-üst toplumsal sınıf faillerin sohbetlerinin çerçevesini genellikle illusioları oluşturur. Bu durum şaşırtıcı değildir, orta-üst toplumsal sınıf habitusuyla uyumludur. Aynılık ilkesi alandaki tüm faillerin illusiolarına odaklanmalarına daha fazla olanak sağlar:

Bence bi çoğunluğu kilo vermek için sağlıklı olmak için dövüşmeyi öğrenmek için oluyo olabilir. Dövüşmeyi öğrenmek için yapıyo olabilirler. Kadınların kendini korumayı öğrenmek için yaptığını düşünüyorum. Kadınların popüler olduğu için yaptıklarını da aslında düşünüyorum. Öyle bi şey var. Öyle bi düşüncem var. (Eymen)

Dövüşmeyi öğrenmek, orta-üst toplumsal sınıf faillerinin fayda analizi açısından sınıf habituslarıyla uyum içerisindedir. Çünkü dövüşmeyi öğrenmek vuruş stilleri öğrenmekle veya kısa süreli, yüze darbeyi dışlayan antrenman maçlarıyla doğaldır ki öğrenilemez. Hiçbir şey maruz kalınmadan öğrenilemez. Boks alanında herhangi bir müsabaka kariyeri inşa etmeden tamamen illusio odaklı çıkarı ön plana koyan alana katılımları, alanda devamlılıklarını sağlamak adına boks pratiğinin fazladan faydası olarak illusolarına eklenmesinden rahatsızlık duymazlar. Önümüzdeki bölümde orta-üst toplumsal sınıf faillerinin boks alanına yatırım yapma mantıkları içerisinde yer alan sağlık etkisi incelenecek, tam paket antrenman sistemine sahip bir serbest zaman aktivitesi olarak gördükleri boksun sağlıklarına faydaları analiz edilecektir.

### 4.3.3. Sağlık Etkisi

Spor türlerinin sınıfsal farklarını anlamak sınıf habitusları kapsamında farklı maliyet ve faydaları anlamakla mümkündür (13). Ekonomik, kültürel veya fiziksel faydalar faillerin o sporu neden gerçekleştirdikleri ya da o spor alanında faydalarının istikametinin sınıf yapıları ve sermaye hacimlerinde nasıl etki bırakacağını sınıf habitusları kapsamında detaylandırır. Kısa veya uzun vadeli faydalar, ki orta-üst toplumsal sınıflarda en önemlisi olarak ortaya çıkan sağlık etkisi, spora neden katılım sağlandığı hakkında temel görüş belirtir. Kısa ve uzun vadeli faydalara odaklanıldığında elde edilecek fayda veya faydalar bütünü hangi sınıfın hangi spor türüne neden meylettığı hakkında derin kavrayışlar sunacağından *illusio* sınıf yapısının göstereni olarak oldukça önemli bir niyet belirleyicisidir.

Sınıf ayrımının en temel örneklerinden biri gıda tüketimi üzerinden verilebilir (13). İşçi sınıfı et ve daha ağır gıdalar ve paketlenmiş ürünleri tercih ederken orta-üst toplumsal sınıflar daha titiz pişirilmiş balık, sebze gibi ürünleri tercih ederler (13, 28). Bu tercih sisteminin sağlığa etkisi öncelikli koşuldur. Katılımcıların tamamı görüşmeler süresince yemek tercihleriyle ilgili olarak paketlenmiş gıdalardan uzak durduklarını, sağlıklı ev yemeklerini, sebze ve balık türlerini tercih ettiklerini belirttiler. Bu durum sağlık etkisi olarak sadece bir gösteren. Orta-üst toplumsal sınıf faillerinin sağlıklı olan derin ilişkisi aile etkisiyle küçük yaşlardan bu yana etkin sınıf yapısının gerçekleştirilmesi adına hem kültürel sermayeyi hem de sosyal sermayeyi hacimlendirecek şekilde kendi tercih ettikleri, daha sağlıklı ve daha korunaklı olana yönelmeleriyle orta-üst toplumsal sınıf pratikler sisteminin en net gösterenleridir.

Boks pratiğine katılan orta-üst toplumsal sınıf faillerinin illusioları hakkında artık fikrimiz var. Ön planda kilo tutulsa da bedensel sermayenin hacimlendirilmesinin en önemli ayaklarından biri sağlık. Sağlıklı, fit görünüş orta-üst toplumsal sınıf simgesel sermayesinin değişilmez göstereni (2, 7, 13, 14, 16, 28, 20, 26, 27). Sağlıklı, fit beden doğaldır ki etkili kondisyon antrenmanı ile ortaya çıkar. Buraya yatırım yapmak, serbest zaman aktivitesinden maksimum verimi alarak faydayı ön plana koymak hem boksun sadece araç olduğunu hem de orta-üst toplumsal sınıf habitusuyla

ve sınıf yapısıyla gerçekleşen pratiklerin uyumlu olduğunu gösterir. Aşağıdaki alıntı tüm katılımcıların sağlık etkisi *illusio*'sunun ortak noktasını niteler:

Boks ben takip etmiyodum bi arkadaşımın böyle bi tavsiye aldım hem kondisyonumu artırmak için hem de keyiflidir diye düşündüm o şekilde başladım boksa yani daha öncesinden bir takibim bir şeyim meyilim yoktu açıkçası ama başladıktan sonra esas ilgim alakam artmaya başladı. Şöyle öncelikle kondisyonunuzun inanılmaz artıyo yani o an fark etmiyosunuz belki ama başka bi spor yaparken örneğin mesela boksu belli bi süre yaptıktan sonra arkadaşlarımla mesela basket maçı veya bi futbol maçı oynadığımda kondisyonumun inanılmaz arttığını fark ettim. Dayanıklılığımın inanılmaz arttığını fark ettim yani tabii ki bunla alakalı olarak vücudunda da görsel olarak değişiklikler yaşıyo ama hepsinden önemlisi mental olarak çok rahatlıyorum. Hani işte torba dövüyorum stres atıyorum mantığından değil ama bilmiyorum boks beni diğer sporlara göre daha fazla rahatlatıyo açıkçası. Günde 1,5 paket sigara içiyorum normalde benim solunumumda problem yaratıyo tabii özellikle gece uykularımda verimli uyku uyuyamıyorum gerektiği kadar oksijen alamıyorum her sabah kalktığımda böyle bi yorgun bitik kalkıyorum hiçbi zaman uykumu alarak kalkamıyorum. Daha doğrusu kalkamıyodum işte boks yaptığımız zaman kondisyonunuzu ciğeriniz öyle bi açıyo ki bi de boks yaptığımız dönemde sigarayı çok daha az içiyosunuz açıkçası bu en azından bilmiyorum belki benim için öyledir antrenmana girmeden 2 saat önce falan sigara içmeyi kesiyorum. Antrenman sonrasında 1, 2 saat o istek olmuyo çünkü gerçekten inanılmaz yorgun oluyosunuz benim hem az içmemi sağlıyo hem de bu kondisyonla beraber gece daha rahat uyku uyuyamamı sağlıyo o bakımdan benim solunumuma çok büyük destek oluyo yani. (Bora)

Herhangi bir antrenman sisteminde düzenliliğin sağlandığı takdirde zaten sağlık açısından pek çok fayda sağlanacağı aşikâr. Boks antrenmanının kapsamı dolayısıyla diğer hiçbir antrenmanda eşine rastlanılamayacak derecede kondisyon yüklenmesi, orta-üst toplumsal sınıf faillerinin bedenle kurdukları ilişki bağlamında oldukça çile verici antrenman sistemine neden katıldıkları sorusunu akla getirebilir. Burada unutulmaması gereken boks alanıyla Dinamo Boks alanının birbirinden tamamen farklı oluşudur. Boks sadece teknik anlamda ortaklaşalık içerir. Burada geleneksel boks salonlarından ayrılan taraf alanın tamamen orta-üst toplumsal sınıfların katılımına hizmet edecek şekilde planlanmasıdır. Sınıf habitusları artı sınıf yapısı aracılığıyla alanın sürekli güncellenmesi orta-üst toplumsal sınıf habitusunda boks alanına pratik yapma mantığına dair ne kadar *illusio* oluşabilecekse hepsine



hizmet etmesidir. En önemli fayda kuşkusuz kilo verme, bununla birlikte gelen bedensel sermaye ve sonucunda elde kalan sağlık etkisidir.

Özellikle nefes alışverişi olarak çok rahatladığımı hissediyorum hani o ciğerlerimin açıldığını çok hissetmeye başladım. Onun dışında bel çevremde birazcık bi incelme var... özellikle çok fazla sınav çektiriyor Demir Hoca şey sonunda spor sonunda onlar baya vücudumu toparlamaya başladı göğsümdeki sıkışmayı kollarımdaki sıkışmayı hissetmeye başladım. En önemlisi kondisyonu çok hissetmeye başladım yani bikaç hafta öncesine kadar iki adım attığımda tıkanmaya başlıyordum bi de sigara içtiğim için çok fazla kolaylıkla tıkanıyordum şimdi onu biraz aştım açıkçası. Vücudumun toparlaya başlaması psikolojik olarak etkiliyo bi de bi şeyleri başarabiliyor bi şeyleri yapabiliyor olmam. Şimdi boks dediğin şey normal şartlarda hakkaten hani insanların birbirini dövdiği biraz da egosunu beslediği bi spor ama yani gittiğin salona göre çok da değişen bi şeymiş ben onu fark ettim. Şimdi gidiyorum oraya herkes yardımcı olmaya çalışıyo çok güzel bi şey yani. (Arden)

Demir Hoca salondaki hiyerarşiyi baz alarak alana giren yeni katılımcıları grup dersi alıyorsa öncelikle benimle tanıştırır. Kilo vermek isteyen katılımcılara Şuayip'i işaret eder: bir hiyerarşi olmasa da Şuayip sembolik sermayesi dolayısıyla iyi bir üretim olarak görülür. Dolayısıyla sunulabilir, sergilenebilir, simgesel sermayesi alanda yeni katılımcılara kapı aralayabilir. 30 küsura yakın verdiği kiloyla yeni başlayanlara gerçekleşmiş illusio olarak sunulması yeni başlayan boks yapanlar için heyecan vericidir. Ben de yapabilirim hissi, simgesel sermayenin verdiği özgüven, kilolardan kurtulma ve sağlık etkisi tüm katılımcıların kendini alana kaptırdığı ilgilerini açığa çıkartır. İllusio burada sağlığı önceler:

Sağlığım çok iyiye gitti e çünkü vücut inanılmaz yani ben ilk kilo verdiğimde işte yaklaşık 19 kilo verdiğimde babamı aradım, baba dedim ben 19 kilo verdim dedim. Babam da anneme dönüp bizim oğlan içindeki damacanayı çıkarmış dedi yani (kahkaha). 19 kilo sanırım tam bi damacana ağırlığı (kahkaha). Sabahları çok daha zinde kalkmaya başladım. En çok sevdiğim yanı o spor yapmanın yani o yüzden istediğim forma ulaşısam da spor yapmaya devam edicem. Sabahları çok zinde uyanıyorum bu müthiş bi duygu. Öte yanda gün içinde enerjim gün içinde çok zor tükeniyor, yorulmuyorum yani enerjim hala kalıyo. Biçok sağlık sorununu geride bırakmış oldum yani ben 135 kiloyken bel ağrısı çekiyodum, sırt ağrısı çekiyodum, omuz ağrısı çekiyodum, boynum ağrıyodu birçok problem yaşıyodum fakat şu an onların hiçbiri yok ve tam tersine daha da üstüne spor yapabilirim, daha da

zorlayabileceğimi hissediyorum vücudu. Sağlığında inanılmaz bir şey oldu değişim oldu bu sadece şey değil yani su içmemize dikkat ediyoruz, etmek zorundayız böbrekleri koruyosunuz. Yediğin işte dikkat etmek zorundasın karaciğerin pankreasını ince bağırsağını koruyosun. Tuvalet sürekli çıkman dikkat etmek zorundasın kalın bağırsanı koruyosun sürekli lifli gıdalar tüketiyosun. Beslenmene ve yediğin şeylere, yağ oranına dikkat etmen lazım bu sayede mideni koruyosun yani ağır olmadığı için iskelet sistemini koruyosun. Bi yandan bi şey öğrendiğin için beynin diğer fonksiyonlarını koruyosun çünkü sadece yürümüyosun farklı aktif hareketler de yapıyosun. (Şuayip)

Boksörlerin boks pratiğine katılma mantıkları oldukça zor hayatlarından ve sokaktan korunarak (2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 24, 27) kendilerine hayatta kalabilmek ve devam edebilmek adına alan açabilmektir. Sınıf habitusları gereği işçi sınıfının dövüş pratiklerine ve beden çileciliğine (2, 13, 14, 28) yatkınlıkları riskleri göz ardı eder ve beden artık üretim mekanizmasına dönüşür: hem silahtır hem de açık hedef. Boks yapanların boks pratiğine katılma mantıkları boksla alakasızdır: kapsamlı antrenman, dövüşmeyi öğrenmek gizliliği ve kilo vermek... İllusiolar gerçekleştiçe ve gerçekleşmesinin çok hızlı olduğu görüldükçe alanın orta-üst toplumsal sınıflara özgü oluşu da hesaba katıldığında alana devamlılık sekteye uğramaz.

Kilo verip sağlıklı bedeni elde ederken aynı zamanda kuvvet kazanımını da sağlarsınız. Üstelik kazandığınız kuvvet doğal kuvvet olduğundan ve aktif antrenman sisteminin parçası olduğundan katılımcıların (özellikle fitness ve bodybuilding çalışanların) sıklıkla dile getirdiği gibi ağırlık kaldırmayla elde edilen kuvvet, boksla elde edilen kuvvetin yanından dahi geçemez. Boks antrenmanında elde edilen kuvvet aktif tekrarlarla inşa edildiğinden ve kapsamlı olduğundan, sadece gündelik bölgesel çalışmak gibi acayip bir sistemi olmadığından ağırlık antrenmanlarına göre hem daha fazla kondisyon hem de daha fazla kuvvet sağlar. Kalıcıdır:

Sürekli vücudunuzda deliler gibi bir kilo değişimi sadece bodybuildingciler gibi bir anda kilo verip düşmeler olmaz hani yarışmacı değilseniz çok hızlı form tutarsınız tüm eklem bağ hibrit sisteminiz muazzam bi şekilde hızlı şekilde kuvvetlenecektir kondisyon ve uyku sistemi de o şekilde o anlamda çok tatmin edici bir branş. (Demir Hoca)

(Düşünüyor) üşümeyi bıraktım. Daha az üşür oldum (gülüyor). Bu sene hastalanmadım, daha hastalanmazsam bakalım, daha kış yeni başlıyo ama... ölçtürmedim sağlıksal değerlerimi ama genel olarak zaten sportif insan olduğum için ama tabii ki fitnessın sana kattığı o sağlık o dayanıklılık o... yapmadığın zamanlardaki enerjyle boksunki tamamen farklı. (Bartu)

Kondisyon kazanımıyla elde edilen daha sağlıklı olma hissi tabiidir ki alana devamlılığı da sağlar. İllusionun gerçekleşmesi ve illusionun devamlılığı orta-üst toplumsal sınıf failleri için tartışılmaz düzeydedir. Alıntılar illusio ve ayırım adına aşıkardır:

Bi kere kondisyon olabilir yani. Herkeste bu şikayet var çünkü öldük bittik ne biliyim sigaradan şikayet eden var beslenmeden eden var işinden eden var spora zaman ayıramıyoruz bilmem ne falan genelde hep bi şey var eskiden şöyleydım şimdi şöyle oldum. Hep bi daha kötü olma durumu var o yüzden ortak özellik kondisyon düzeltme ciğer açma olabilir yani. (Yalın)

Kondisyonumu çok etkiledi... onun dışında yani (düşünüyor) psikolojik olarak nasıl etkiledi şöyle söyliyim yumruk atmak stres attırıyo insana ama şunu fark ettim yemek daha çok attırıyomuş (gülüyor) insan yenilmez olmadığını anlıyo. Kesinlikle hani nasıl yumruk atmakla keyif veriyosa aslında yemek de bi yandan kendini tanıman açısından güzel oluyo... yumruk yediğinde yenilmez olmadığını anlıyosun ama hani camdan yapılma olmadığını da anlıyosun 2 yumrukta da dağılmazsın hem özgüveni yerine getiriyo hem de fazla egonu törpülüyo çok psikolojik olarak insanı geliştiren bi spor. (Ege)

Kilo vermenin sağlık üzerindeki olumlu etkisi alandaki hemen her pratiğe yansır. Amaç zaten boks müsabakasına hazırlanmak değildir, bu amaçla gelenler nazikçe reddedilir. Bir boks kariyeri de inşa edilmediğinden alanın kendine özgü doğası spor salonu mantığında orta-üst sınıf faillerine serbest zaman aktivitesi imkânı sunarken faydalarını da gözettikleri ayınlık ortamıdır. Çağın bu olumlu etki üzerinde durdu:

Ya şöyle söyliyim ben 142 kiloydum başladığımda. Şu an 120 kiloyum mesela öyle bi şey oldu. Ama yani ben en çok şunu çok seviyorum yani hani benim nefesim falan birazcık birazcık demiyim de çok fazla düzeldi hani eskiden merdiven çıkınca gerçekten klişe ama hakkaten nefes nefes kalıyodum. Şimdi benim İngiliz buldoğum var 25, 30 kilo. Onu alıp onla çıkıyoruz koymuyor bile çatır çatır. Yani daha böyle

sakin bi hayatı erişmemi sağladı. Ben daha öncesinde şöyle söyliyim müzik direktörüydüm ben gece hayatının yani DJ'lik yapıyodum uzun süre de yaptım 8, 9 sene falan onu bıraktım yani tercihen bıraktım bu arada ve dedim ki hani birazcık böyle boksla hayatımı disipline sokuyım. Ya şöyle bi planım var benim ben şimdi 142 kilo başlamıştım ya, şu an 120 kiloyum işte 100 kilo olmayı planlıyorum 10 kilo kas almayı planlıyorum. O sırada çünkü kondisyonum nefesim falan da tam olacak eminim yani. (Çağın)

Ağırlık antrenmanlarına devam ederken bir de boks alanına dâhil olan Aybars hakkında geçmiş temalarda bilgi vermiştim. Aybars simgesel sermayesini salonda fazlasıyla ortaya koyan biri. Dolayısıyla bedensel sermayeyi alanda Şuayip dâhil en çok önemseyen katılımcı konumunda. Şuayip'in ulaşmaya çalıştığı bir bedensel sermaye formu varken Aybars çoktan bedensel sermayesini simgesel sermayeye dönüştürmüş durumdadır. Ağırlık antrenmanlarıyla birlikte yaptığı zaman boks sayesinde daha önce hiç olmadığı kadar güçlendiğini söyleyen Aybars ağırlık antrenmanlarının bedensel görünümünden başka hiçbir şeye yaramadığını, herhangi bir kondisyon ya da devamlı bir kuvvet kazanımı elde etmediğini boks pratiğine dâhil olarak öğrendi:

Boksun en önemli katkısı yağ anlamında az yağlı daha fit bir görünüme sahip olmayı sağladı. Bi de sporda hani çok işin tekniğine bunca senedir yapsam da çok hakim değilim işin tekniğine. Sporda hep şeyden bahsedilir plato diye ağırlıkta artık belli bir noktadan sonra aynı ağırlıkları tekrar etmeye başlarsın çok ileriye gitmezsin boks onu kırmamı sağladı aslında ağırlık antrenmanlarıyla birlikte yapınca daha önce olmadığı kadar güçlenmemi sağladı. Psikolojik olarak epey bi rahatladım baya bi stresli yaşıyodum hem iş hem de okul anlamında o açıdan boks ciddi bi rahatlama sağlıyo. Sağlık olarak da kondisyonu çok artırdı yani eskiden koşarken yorulduğum mesafeleri şimdi hiç hissetmemeye başladım. Çok daha rahat koşmaya hareket etmeye başladım.

Sağlık etkisiyle birlikte gelen psikolojik rahatlama da hem gündelik hayatta hem de alanda orta-üst toplumsal sınıf failleri için oldukça önemli:

Psikoloji olarak sabah öyle rahatsız kalkmamaya başladım nerdeyse. Mesela pazartesi, çarşamba, cuma gidiyoruz salı günü dinç kalkıyorum resmen ya. İlk başladığımdaki hamlık hani halı sahaya başlarsın da çok uzun zamandan sonra böyle 2, 3 gün yürüyemezsin ya. Bunda öyle bir şey olmadı ilk zamanlar zorlandım ama

şimdi dimdik kalkıyosun resmen ya sabah başkalarına göre az üşüyom desem bile yeridir yani. (İbrahim)

Benim bu dönemde en büyük çıkarım kendimi mental olarak rahatlatmak oldu çünkü şu an çok yoğun bi işte çalışıyorum. 7/24 çalıştığım bi iş ne pazarımız var ne işte iznimiz var ne özel tatillerimiz var. Şu anda benim kendimi rahatlatılabildiğim deşarj olabildiğim insanlarla rahat sohbet edebildiğim zamanı kendime ayırabildiğim tek yer orası. Aslında bakarsanız gün içersinde sabah kalktığımda aaa bugün antrenman var mı yok mu ilk sorum bu oluyo yani çünkü benim şu an hayattaki tek rahatlama şeyim o. Buraya gitmediğimi düşündüğümde napabilirim diye düşünüyorum yani heralde kafayı yerdim yani. (Bora)

Düzenli spor geçmişi olan orta-üst toplumsal sınıf faillerinin de yaş ilerledikçe bireysel sporlara ilerleme çabalarına alanda tanıklık ettim. Temalarda göreceğimiz üzere ağırlık antrenmanının temposunu sıkıcı bulan failler tam paket fayda sistemiyle aynı zamanda sağlık etkisini de göz ardı etmeden alanda illusiolarını rahatlıkla şekillendirebiliyorlar:

Ben 39 yaşındayım çok küçük yaşlardan beri ben spor yapıyorum. Dolayısıyla spor yapmadığım dönemlerde artık hem psikolojik hem fiziksel olarak kötü hissediyorum sürekli sporla uğraştığım için. Lisedeyken savunma sanatlarına biraz merak sardım ben askeri okul mezunuyum Kuleli'de okudum ordayken judo yaptım 3, 4 sene. Ordan bi içimde savunma sanatlarına merak vardı uzun zamandır da dediğim gibi değişik sporları yapıyorum artık belli bi yaşa geldikten sonra şey biraz zul gelmeye başlıyo biraz da iş hayatı zorsa partnerle yapacağın sporlar için birilerini ayarlamak durumunda kalmak işte organize etmek zor gelmeye başlıyo. Şimdi ben hali hazırda sürekli spor yaptığım için hani bi kas kütle arttı falan diyemicem hatta işte gymi bıraktığım için kas kütle azaldı ama oturarak çok çalışan bi insanım ya arabada oturuyorum ya işte bilgisayar başında oturuyorum dolayısıyla yapmadığım dönemlerde diyim bel ağrıları falan işte boyun ağrıları oluyo bende ister istemez ama boks düzenli yaptığım dönemlerde bunlardan kurtuluyorum. Spor yaptığım zaman o benim stresimi azaltıyor bi de sporu düzenli yapan insanlarda dopamin salgılanması gibi bi hikaye var bilirsin yani onu ben de kendimde hissediyorum çünkü spor yapmadığımda bi eksiklik bi sıkıntı hissediyorum kendimde yaptığımda bi de ben düzenli bi insanımdır bu hafta bunu yaptım deyip tik attığım zaman üstüne o kafamda takıntı kalmıyor artık dolayısıyla sosyal ilişkilerimde de pozitif bi etkisi illaki vardır. (Sarp)

İllusiyoların orta-üst toplumsal sınıf faillerde nasıl aşamalandırıldığını sağlık etkisi üzerinden açıklarken sağlığın kapsayıcı etkisinin en özgül illusio olduğunu belirtmek önemlidir. Kapsayıcı antrenman sistemi üzerinden hem dövüşmeyi öğrenmek hem de kilo vererek bedensel sermayeyi simgesel sermayeye dönüştürecek sağlık etkisini elde etmek tek bir serbest zaman aktivitesi ele alındığında orta-üst toplumsal sınıfların faydacılığı ön plana koydukları pratikler sisteminde sınıf yapılarıyla müthiş uyum içerisindedir.

#### 4.4. Açık Sınırlar

*Her konuma birtakım ön kabuller, yani bir doxa tekabül eder. (Bourdieu, 1984)*

Ne kadar orta-üst toplumsal sınıfların faydalarını ön plana koyarak serbest zaman aktivitesi mekânına dönüşen yapısı olsa da Dinamo Boks, boks salonu adı altında hizmet veriyor. Geleneksel boks salonlarından ayrılan yönlerini saymak çok anlamsız çünkü geleneksel boks salonlarıyla bazı antrenman yöntemleri dışında hiçbir ortak yanı yok. Sınıfsal ayrım bu bağlamda çok net fark ediliyor. Alandaki sistem orta-üst toplumsal sınıf faillerinin kilo vermesi, bedensel sermayeyi hacimlendirerek simgesel sermayeye katkı sunması ve sağlıklı olmaları üzerine kurulmuş bir spor salonu sistemi. Nihayetinde orta-üst toplumsal sınıflar için salon serbest zaman toplanma alanı olarak da görülse alanın kendi içerisinde sorgulanmadan kabul edilen hâkim kanaatleri mevcut.

Burada devreye sorgulanmadan kabul edilen kurallar bütünü olan doxa giriyor. Alanın işlerliğini sağlayan ve alana katılan faillerin alanın kurallarına uymasını sağlayan, kurallara uygun pratiklere sevk eden doxa'dır (46). Hukuki tahakküm içermese de alanda alışlageldik denilen hemen her şey doxa etrafında şekillenir. Failler bunu sorgulama gereği duymazlar, olan şeyler doğal karşılanır çünkü artık kurallaşmış, sistemleşmiştir (28). Alanda en yaygın hâkim kanaat orta-alt veya doğrudan işçi sınıfı faillerinin alana giriş engelleridir. Alana kabul ekonomik sermaye düzeyinde üyelik sistemiyle başlar. Doxa özü itibariyle alanın yapısını boks yapan orta-üst toplumsal sınıf failler için kabul edilebilir ve doğal olarak meşrulaştırır, sorgulanmadan kabul edilen kurallar zinciri doğal karşılanır. Bu durumsa alandaki

hegemonya, hiyerarşi ve tahakküm ilişkilerinin yeniden katmanlanmasına ve alandaki sınıf yapılarının kozlar aracılığıyla yeniden sergilenmesine ve alanın durmaksızın kendini güncellenmesine sebep olur. Dolayısıyla doxa sınıf habitusundan, sınıf yapısından ve sermaye türlerinden, illusiolardan ve pratik sisteminden nihayetinde alandan ayrı düşünülemez (13).

Tarih boyunca güç, savaş, kabiliyet gerektiren pratikler, acıya dayanıklılık gibi mefhumlar erkeklere atfedilmiştir (5, 13, 81, 83). Boks alanı doğrudan dövüş pratiği içerdiğinden, antrenman ve müsabaka boyutunda maksimum düzeyde acıya dayanıklılık ve bedensel riski tolere edebilmek gerektirdiğinden işçi sınıfı erkeklerin pratiği olarak görülür (2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 22, 26, 27, 28, 83). Dinamo Boks Salonu'nda doğrudan boksör yetişmediğinden ve bir boks okulu haline gelmediğinden boks alanına özgü bu doxalara burada rastlanmaz.

Çünkü o zaman kadın boksör yoktu şu an baktığımızda üyelerimden öyle tepkiler alıyorum hocam hani ringe çıkınca sizi tanıyamıyoruz. Demir Hoca diyo ki sen torba döv ben oturiyim sadece seni izliyim hani öyle bi duruma geldi ki kadın erkek boksör farkı da yok yani ben milli takımdayken kadınlarla birlikte artık hani eş düzeyde kadın karşıma getiremedikleri için erkeklerle boks yapıyodum hani bi ringin içine erkek kadın da giriyoruz bu tamamen teknik açıdan işte ringde nasıl duruşu nasıl dövüşü tamamen bununla alakalı öyle güzel maçlar izletiliyor ki kadın olduğunu fark etmiyorsunuz bile. (Tomris Hoca)

Salonun sahibi ve baş antrenörü Demir Hoca kadınların ve çocukların katılımını oldukça önemser. Salonun önemli antrenörlerinden, Avrupa Kadınlar Boks Şampiyonu Tomris Hoca da boksun erkek sporu olarak görülmesi doxasının sebeplerini açıklarken dahi oldukça kızgındır:

Kadınlara çok daha fazla yakıştığını düşünüyorum yani kadın sporcuları izlemek bana daha böyle yırtıcı daha sert olduğu geliyor zaten erkeğin bünyesinde var gibi diye hep böyle bizi yıllarca aşılandı ama kadının aslında daha savaşçı bi canlı olduğunu düşünüyorum. Kadınları izlemesi bence mesela voleybol maçında hani cinsiyetçilik gibi olmasın ama erkek voleybolu o erkekler için o alan küçük bi alanmış gibi gelir bana hep böyle daha büyük alan olması gerektiğini düşünüyorum kadınlarınkini izlemesini çok severim ama erkekte de mesela basketbol severim kadınların basketbol

maçını izlemeyi hiç sevmem. Boks maçlarında da kadınların maçı çok daha efsane yırtıcı daha heyecan verici gelmiştir bana hep yıllardır öyle beğenirim. (Demir Hoca)

Erkek branşı olarak görüyorlar yani bi kadının yapamıcağını düşünüyorlar yapsalar bile bi kadın açısından çok ilerleyemiceni düşünüyorlar. Dövüş branşı olduğu için sadece erkeklerin yapabileceği hani geçmişte de kadınları hep erkekler savunur düşünce zihniyetinden dolayı. Daha yeni yeni bu düşünce zihniyeti kırıldığını düşünüyorum. Tabii ki de kabul etmiyorum, kadın da erkek de yapar (sinirleniyor). Bana boks yapamazsın dediler yaptım, şu an antrenörlük yapamazsın dediler yapıyorum, Hacettepe okuyamazsın dediler okuyorum, bütün herkesin yapamıcağı dediği her şeyi yapıcız! (Tomris Hoca)

Demir Hoca'nın salonu Çayyolu semtine taşır taşımaz spor salonu mantığına dönüştürdüğü dönemlerden bu yana hem kadın hem erkek boks yapanlar alana dâhil olabiliyorlar ve alanda haliyle boksun erkek sporu olabileceğine dair herhangi bir emare yok. Geleneksel boks salonlarıyla da bu yönde ayrışan Dinamo Boks'taki orta-üst toplumsal sınıf faillerinin çoğu yaptığımız görüşmelerde "boksun erkek sporu olup olmaması hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusuna oldukça şaşkırdılar.

Çünkü biraz şeye bakılır yani şiddettir erkek yapar kadın naiftir yapmaz gibi algılanıyo. Yani kadınların katılmasını ben destekliyorum katılmalı isteyen. En azından bi denemeli. O kadar böyle vahşi çünkü bazı kadınlar tarafından şey algılanıyo böyle birbirinin ağzını burnunu kırıyorlar sürekli kafaya darbe alıyolar çok sert sürekli ağır antrenmanlar falan. Onun olmadığını görüp biraz daha böyle kadın çoğunluğunun artmasını isterim tabi. (Yalın)

Ya biliyosun bizim hocamız Avrupa Şampiyonu kadın hocamız. Yani (gülüyor). Kaç işte diğer hoca diyo ya hani sıra sıra ülkelerden insan var hepsini yenmiş bi kişi diyo ya, kadın. Kadın boks yapamaz diye bi şey olamaz ya da işte onlar katı kurallardır bence yani dediğim gibi bunun araştırmasını iyi yapmamış tamamen tek bakış açısıyla bakan insanların verdiği bi şeydir yani boks tamamen kadın şeyi... ya da fiziksel özelliği yetmeyen birinin yaptığı bi şey... (Enis)

Doxa sorgulanmadan kabul edilen kurallar sistemi olarak alanda birçok şekilde karşımıza çıkar. Bunlardan birisi salondaki hiyerarşi. Hiyerarşi sırası salonun baş antrenörü ve sahibi Demir Hoca'dan başlayarak antrenörler, alanda daha uzun süre geçirerek aktif boks pratiğine sahip olanlar, ardından da bedensel sermayesini öne sürenler. Hiyerarşi düzenli olarak yeniden inşa edilir ama ilk 3 sıra kesinlikle sapmaz.



Beden üzerinden oluşan simgesel sermaye bedensel sermayenin boks için tek başına hiçbir işe yaramadığını anlayana kadar katılımcılar arasındaki gizli ilişkiler adına önemli bir mücadele sembolüdür. Sence alanda sorgulanmadan kabul edilen bir şey var mı soruma Berk'in yanıtı:

Wacquant'nın kitabında biraz bahsederdi bunlardan... yani orda mutlaka birisi gelir ve apır sapır konuşanın ağzına biri vurur yani orda çok ukalalık yapmaya gelmez en kötü sparring esnasında orda sevilmeyen birisine yanlışlıkla tırnak içinde yanlışlıkla haddini bildirir ya da ne bileyim şey çok aleni ki yani... şov yapılabilecek bi alan değil orası atıyorum torbayla 5 raunt vurcağın orda çıkan sesi duyuyorsun seni biliyorsun kendi yapabildiğini biliyorsun 10., 15., 50. yumruktan sonra işlerin ne kadar değiştiğini biliyorsun sonrasında şınav çekerken yanındakini görüyorsun hani çok net görülen bi şey yani oradasın o yüzden de yani artistik pozculuk kaldırmayan bi şey. Kim ne yapabiliyorsa en fazla saygı duyabiliyorsun yani orada. Biraz daha fazlasını istiyorsun çünkü en fazla yapabilen genelde ordaki salondaki antrenör oluyor o sana gösterirken çok iyi yaptığı için sen 3 yapıyorsan onun 13 yapabildiğini bildiğin için hani adama gayri ihtiyari bi saygı duyup ona göre hareket ediyorsun.

Boksun tehlikeli spor oluşu alanda oldukça kabul gören bir hâkim kanaat. Sparring yaparken çoğu katılımcının yüzüne vuramazsınız, eğer vuracaksanız tedbirli ve yumuşak dokunuşlarda bulunmak zorundasınız. Sınıfsal ayrım bu doxada daha da görünürdür. Boksörler hazırlık maçlarında ya da herhangi bir sparring deneyimlerinde asıl olana dair ne varsa sunmak isterler, kendilerini gerçek maçın içerisindeymiş gibi görürler. İşçi sınıfı habitusunda spordaki tehlike göz ardı edilir, bedenin yara alma riski kabullenilir. Boks yapanların illusiolarında boksun pratiğine dair, boks yapmanın kendisine dair hiçbir şey yoktur.

Genelde doğru empoze ediliş şekli o şekilde işte illa şöyle olur böyle olur burnun kırılır falan filan diye empoze edildiği için de kadınların çekincesini görüyorum. Mesela insanlar bizi arıyo kick boks için arıyolar işte ya da anlattığımızda boks var dendiğinde orda kafaya vuruyosunuz diyolar ama kick boksta kafaya vurmadığını yani çok yanlış bilgilerle donandıkları için insanlar ya da bilmedikleri için hep böyle boksta kafaya vuruluyo ama kick boksta muay thaide tekvandoda kafaya vurulmadığını düşünüyorlar ondan dolayı böyle önyargılı olduğunu düşünüyorum. Neydi lan soru nereye geldim onu da bilmiyorum. Tamamlarsın abi sen (kakhaha atıyor). (Demir Hoca)

Boksun tehlikeli spor olduğuna dair hâkim kanaat alanda etkisini fazlasıyla gösterir. Katılımcılar alanda etkili bir sparring deneyimi yaşamadıkları için rahattırlar fakat tehlike olduğu doxası sürekli varlığını anımsattığı için aynı zamanda tetiktedirler. Herhangi bir yara almayı göze alamazlar, alana giriş ve alanda kalma şartlarından belki de en mühimi budur.

Ya aileden genelde (gülüyor) daha nazik bi spor yok mu daha birbirinize vurmicanız bi spor yok mu diyenler oldu ama arkadaşlarımdan da benle beraber katılan oldu beraber yaptığımız oldu antrenmanlar dışında buluşup sparring yaptığımız oldu. Yakın arkadaşlarımla onların da ilgisi vardı ama aile çevresinden tabi korktukları için şey yapanlar oluyo çekinenler. Ya yalnız şöyle bi önyargı var arkadaşlarım arasında da bunu duydum abi niye ben başliyim dayak yiyim ya burnum kırılırsa yani halbuki hani profesyonel olmicaksan bizim gibi yapıcaksan bundan pek dayak yemiyosun aslında. (Ege)

Geleneksel boks salonları gibi doğrudan boksa yatırım yapan bir okul kimliğinde olmasa da antrenman sistemlerinin büyük kısmı boks antrenmanını kapsayan alanda boks ve dövüşmeyi rahatlıkla öğrenebilirim, gibi bir algı salona yeni başlayanlarda kuvvetli şekilde tezahür eder. Bu durum alana yeni katılan hemen herkeste coşkulu şekilde görülür. Antrenmanlara devam ettiği zaman antrenman sistemine bir de sparring eklendiğinde en zor branşlardan birine tanıklık anlaşılır. Boks yapanların boksörlere duyduğu derin saygı da buradan gelir. Görüşme yaptığım katılımcıların hepsi boksörlere derin saygı besliyorlar çünkü boksun antrenman sistemine dair fikirleri var. Konuyu Demir Hoca özetledi: “*Teknik alanda hani herkes bi şekilde torbaya vurabilir. Öyle eşli çalışmalarda bi şeyler yapabilir ama ilerletmesi hani öğretmesi kolay gibi görünüyo ama ilerlemesi hani zor bi branştır. Dövüş anlamında antrenman maçları anlamında zorlanabilirler. Torbayı bi şekilde herkes orta seviye düşük ya da iyi kalitede dövebilir ama teknik anlamda profesyonelleşmesi açıkçası çok iyi koordinasyona sahip olması gerekiyo ondan dolayı koordinasyona yönelik bütün antrenman sistemi de ve her şeyi ona yönelik olduğundan dolayı zorlandıkları kısım çok oluyor.*”

Katılımcıların illusioları da doxalarla uygunluk içerisinde. Boks müsabakalarına dair bir istekleri yoktur, dolayısıyla illusiolara ulaşmanın en rahat yolu

doxaları kabul etmektir. Alanda olan biten her şey doğaldır. Alanda sorgulanmadan kabul edilen kurallar hakkında görüşmelerde konu açtığımda katılımcıların çoğu ne diyeceklerini bilemediler, doxa böyledir, bir şeyler gerçekleşir ve gerçekleşen şeyler doxa altında sınırlandırılır. Sorgulanmaz, sadece kabul edilir. Onu anımsatana kadar fail onun sorgulanabilir ya da var olan bir şey olduğunu bilmez. Doxa aslında gizli değil apaçıktır.

Ya boks sert iştir derler aman dikkat et zarar görürsün hani bunlar geliyor aklıma hani boks erkek işi dendiğini duydum işte ya da baktığın zaman yine sosyal medya alanında çok yani son zamanlarda dikkatli baktığım zaman belki de algıda seçicilik vardı eskiden erkeklerin çok fazla sporla ilgili hani foto görüntü video tarzında şeylere ben denk geliyordum belki de seçicilikti daha çok işte boksla kick boksu ayrı tutarak gösteriyorlardı kick boksta kadınlar daha ilgili gibi tekme atma videoları falan gibi falan filan onları görüyordum. Boks evet erkek gibi görünüyö çünkü bi yandan da film dizi sektöründe boksla ilgili sahne olduğu zaman ünlü filmler var diziler var bi boks yerine gidiyo herkes erkek bi tane kadın gördüğümü hatırlamıyorum 90, 2000, 80ler yani hiç kadın hatırlamıyorum ya da işte yapıyorsa da işte ne biliyim kick boks tarzı şeylerde görüyordum direk boks adı altında baktığımız zaman hiç kadın görmediğim için evet hani. (Oytun)

Boks pratiğinin mantığı ve nihai amacı ring içerisinde bir müsabaka olduğundan alana katılan orta-üst toplumsal sınıflar alana girişte çok genel bir önyargı beslerler. Araştırma süresince alana yeni katılan herkeste aynı önyargı vardı. Yeni katılımcıların aklındaki en karmaşık soru da budur: birbirinizi çok mu dövüyorsunuz? Antrenmanlara devam ettikçe aslında sparringin bile istek dâhilinde yapıldığını görmek hem sınıf yapısı bağlamında illusioalarını pekiştirirken hem de Dinamo Boks alanı için bu doxayı geçersiz kılar.

Yeni katılanlar ayna karşısında duruş pozisyonları çalışırken biz aralıksız torba dövdük. İstasyon çalışmasına geçmeden önce 1. ringin etrafında dinleniyoruz. Yeni başlayanlara takılıyorum: antrenman bitimi hoş geldiniz hediyesi olarak tüm salonla tek tek maça çıkacaksınız, sonra hep beraber size saldıracağız. O bir anlık tereddütleri ve şaka olduğunu anladıklarında gelen rahatlıkları ardından tanışıp sohbet ediyoruz. Neredeyse her yeni katılımcıya bunu yapıyorum. **(Alan Notları, Dinamo Boks, 22 Kasım)**

İlk başta böyle bi önyargıyla geliyosun orda ben boksa geliyorum millet birbirine şeyyapıyo hiç öyle bi şey yok ya da bilmiyorum benim geldiğim boks salonu böyle insanlardan oluşuyo gerçekten insan kendini çok rahat hissediyor tanımadığın insanlarla konuşmak çok kolay geliyor. Yani önceden bence vardı işte boks bir erkek sporudur bence önceden vardı ama Türkiye’de bence kadınlar bunu baya yendiler yani. Özellikle bu olimpiyatlarda gelen şampiyonluklardan sonra önceden vardı ama şu an bence yok öyle bi tabu yok yani. (Bora)

Yani zaten benim çevremde yapan yok aslında. Yani işte çalıştığım müşteriler falan var savunma sanayinde çalışıyoruz da askerlerle falan orda hani bazı boks yapan askerler falan oluyo da onlardan bazıları şey dedi yani niye uğraşıyosun böyle şeylerle falan hani ağzın burnun kırılacak falan hiç gerek yok böyle şeylere falan. (Uraz)

Boks yapanlar aktif bir boks kariyeri inşa etmeseler de nihayetinde bu alanda yatırım yapıyorlar. Faydayı maksimum şekilde elde edebilmenin tek yolu düzenli antrenmana katılmaktır. Bu hem sektörleşen boks alanının devamlılığı için hem de boks yapanların maksimum faydayı elde etmesi için neredeyse tabelayla alana yazılacak kadar geçerli hâkim kanaattir.

Tabi insanlar hemen vücutta değişiklik görmek istiyorlar. Bi de artık şehir efsanesi mi denir de hani boksa gidince çok hızlı bi şey olacağını bekliyo insanlar... Çok yorulacağını kabul etmek zorundasın mesela yani ya da ne bilim klasik laf vardır kavgada yumruklar ama o yumruğu yiceksin mesela öğrenebilmek için bana hani kabul edebilceğim şeylerden bi tanesi bu. İşte ciddi efor gerekiyo işte yorulmaktan kastım bu. Hakaten yani antremanlarının çok ciddi olduğunu görebiliyorum belki hani içeri girdiğim için böyle düşünüyö olabilirim dışardaki adam bütün gün yumruk atıyo diye düşünebilir de o sadece bi yumruktan ibaret değil. İşte o yumruğu yemek zaten önemli. Ya bana sürekli şey geliyo kafama burnum bi yerde kaniyacakmış gibi geliyo. Neden olacağını bilmiyorum ne zaman olacağını hiç bilmiyorum ama o burnum hep kanayacakmış gibi geliyor. (Arden)

Boksun güçle ve erkeklikle donatılan doğası, erkek sporu olarak toplumda yerleşen kanaati spor hekimi Bartu’ya özellikle sordum. Sayısız sporcuyla çalıştığından ve çalışma alanı doğrudan spor hekimliği olduğundan bu hâkim kanaatin ondaki karşılığını merak ettim:

bi kadının sportif performansı ile erkeğinki çok farklı tabii bazal seviyede. Tabii ki kadın da kendini geliştirebilir, dayanıklılığını, kaslarını, kuvvetini, tekniğini.

Tekniğini öğrenir mesela çok da iyi teknik öğrenir çok da iyi boksör olur ama dayanıklılıkla performans açısından dediğim gibi bi kere kas oranları farklı kas miktarları farklı kadının vücuduyla. Yani erkek sporu diyemem ama farklar olur mesela her şey eşitlikçi olsun erkekler kızlarla da dövüşün tarzında olursa bi boksta ya da herhangi bi sporda o zaman patlar yani bi tane iki tane kadın çıkar öyle gerçekten yüksek seviyelere çıkan ki yine yani 1.'liğe oynayabileceğini düşünmüyorum herhangi bi kadının. Ama yani yine de atıyom finale kalır yarı finale kalır öyle şeyler olabilir de o kadınlar da zaten hem testosteron miktarını artırmış işte hem maskülen dediğimiz kadınlardır yani kasları falan böyle gerçekten kuvvetlidir böyle artı hani belli bi seviyede işte onların hormonları da değişiyö testosteron miktarı artıyo kadın östrojen miktarı azalıyo falan. O tarz bi kadın da farklı sorunlara yol açar adeti falan düzensizleşir ama yani erkeğe yetişebilir ama dediğim gibi çok öyle fizyoloji elvermiyor bi erkekle kadının dövüşmesine. Yani aynı süreçte aynı emeği bi erkek de bi kadına verdiğin zaman yetenek falan bi şey fark etmezse zekadır yetenektir hani sonuçta her sporda zekayı kullanabilirsin boksta da kontra diye bi şey var yani. Hiç güç istemeyen bi şey sadece o anı yakalaman lazım yani o tarz şeyleri geçerse aynı emekle aynı çalışma düzeniyle falan bi erkeğin bi kadından daha başarılı olacağını düşünüyorum normal standardize edersek onun nedeni de dediğim gibi biyolojik yani testosteron salgımlarken kasları beslerken onlar östrojen salgılıyo östrojen kasları yumuşatan bi hormon mesela. (Bartu)

Toplumsal uzamda boksun erkek sporu olarak algılanması ve topluma yerleşen bu yaygın kanaat alanda kendisine yer bulamaz. Sonraki temada göreceğimiz şekilde alan sektörleşmiş, gösterişçi tüketim nesnesi halini almış, faydayı ön plana koyan spor salonu olarak işlevini yerine getirir. Dolayısıyla boksun hâkim kanaatleriyle Dinamo Boks'taki hâkim kanaatler zıtlık içerisindedir. Bu, zaten boks alanında sınıfsal ayrımın gösterenidir:

Bizim salonda yok ama dışarda biraz daha erkek sporu ya da işte fit vücutlu işte zaten işte efor kapasitesi iyi olan insanların yapması gereken bi spormuş gibi bakılıyo mesela işte göbekli bi amcanın boks yapıyorum dediği zaman herkes güler yani dalga geçer bu hoş bi şey değil yani. Sonuçta bi spor yapıyo ve emek harcıyo ona yani. Dışarda böyle bi şey var ama bizim salonda dediğim gibi yani herkes her yaştan her vücut tipinden her sportif kapasitede insanlar vardı, kızlar da vardı. Az bi kız oranı yoktu tabii ki erkek sayısı çok fazlaydı kıza göre yaklaşık 9'a 1, 8'e 1 falandır tahminim ama yani yine fazla yani şimdi o zaman erkeklerle kızları bir tutarsak eşit olması lazım 4'e 5, 5'e 5 gibi. (Bartu)

Boks erkek sporundan öte, halkın gözünde boks erkek sporudur. Boks yapan bir insan için boks kesinlikle tam unisex bi spordur, basketbol daha erkek spordur futbol daha erkek spordur gerçekten çünkü bi kere herkes kendi şeyiyle nasıl anlatayım ne diyorlar, bissürü kız... bireysel yani... bissürü kız dövüşüyo bissürü şey dövüşüyo ama yani küçük yaşta kız çocuklarını babaları anneleri aileleri kendini savunmayı öğretilsin diye boksa götürüyo. Ama basketbola kendini savunmayı öğretilsin diye değil çocuk isterse götürüyo veya futbola, e kız çocukları da bence kız çocukları boksa da gitmek istemez genel olarak basketbola da gitmek istemez genel olarak yüzdeye vurunca. (Eymen)

Biçok kadın çekiniyodur, önyargılardan korkuyodur. Bizim gibi düşünenlerin sayısının çok az olcağına eminim ben bile mesela bi gyme gitçeğim zaman bi yere gitçeğim zaman kız arkadaşım ile gitsem mi diye düşünüyorum çünkü kendi jenerasyonumu Türk erkeğini tanıyorum oraya gelen kişilerin sevişmek için kadınların kışına bakmak için geldiklerini biliyorum kadınlara hak veriyorum bu kadar öküzin olduğu ortamda nereye kadar adım atacaklar. (Şuayip)

İllusioları gerçekleştirsin isteyen her fail doxaları kabul etmek zorundadır. Doxa fail tarafından illusiolar gerçekleştiği müddetçe sorgulanabilir ya da karşı çıkılabilir hale bürünmez.

Bi yerde okumuştum ya da duymuştum antrenmanı en zor ikinci spormuş. Bir ne bilmiyorum ama ikinci sporun... öyle okumuştum. Ha yani bu kadar zor antrenman yani, sürekli parmak ucunda durmak bi kere insan fizyolojisine aykırı öyle durmuyoruz yani biz, yani o yüzden bi kere doğal duruşu zor bi spor sürekli hani omuzun dönmesi kalçanın dönmesi sürekli çapraz çapraz hareket etmek hani bunların hepsi çok zor, acı verici bi şey onun haricinde hani dediğim gibi ama o disiplin de bunu gerektiriyor o yüzden... yapmayı seviyoruz, sonrasında dediğim gibi yani gözle görülür farkı seviyoruz, kendi vücut ağırlığıyla çalışmanın insanı ne noktaya getirdiğini fark ediyorsun, o ağırlığın gitmesinin gittikçe hafiflemenin ne kadar güzel güzel bir şey olduğunu anlıyorsun o yüzden hani bunun zorluğu zaten güzelliğinde daha doğrusu güzelliği zorluğunda diyim o yüzden şikayet ettiğim durumu yok açıkçası gücümün yettiği kadar açıkçası fiziksel olarak yapamayacak bi hale gelinceye kadar yapmak istiyorum. (Berk)

Orta-üst sınıf serbest zaman aktivite mekânı olarak Dinamo Boks alanında hâkim kanaatler katı değil şeffaftır. Boks alanında sınıfsal ayrımın görünür olduğu yerlerden biri neticede doxalardır. Orta-üst toplumsal sınıfların illusioları çerçevesinde

güncellenen boks alanı ve boks doxaları ‘oyunda kalma’ adına gerekli çerçeveye sahiptir. Alanın doxaları faillerin illusiolarını gerçekleştirecekleri seviyede kabul edilir. Bu sebeple doxalar ve illusiolar kesin uyum içerisindedir.

#### 4.4.1. Boksun Doğası

Orta-üst toplumsal sınıf failleri her ne kadar bir spor branşına katılım sağlamasalar da disiplinle bağlantıları ve illusioları kapsamında boks alanında egzersiz veya fiziksel aktivite pratiğine dâhil olmak arasında yer alırlar. Spor yapan fail daha doğrusu sporcu aynı zamanda meslek gösterenidir çünkü spora katılım eğer katılan kişi sporcu değilse egzersiz ya da fiziksel aktivite boyutunda kalır. Bu bağlamda boksörler ve boks yapanlar ayrımı kendiliğinden oluşur. Boksörlük meslektir ve işçi sınıflarının kendi bedenleriyle kurdukları ilişkiler icra edilir. Boks yapmak fiziksel aktivite boyutuyla spor branşına katılım sağlanan bir serbest zaman aktivitesidir.

Her ne kadar orta-üst toplumsal sınıfların sınıf habituslarına, sınıf yapılarına ve illusiolarına uyum içerisinde bir spor salonu olsa da Dinamo Boks alanı bir boks salonudur. Dolayısıyla boks alanından orta-üst toplumsal sınıfların özgül illusiolarını etkilemeyecek biçimde doxa temin eder. Antrenman sisteminin büyük çoğunluğu boksa dair olduğundan alanda boks alanına ilişkin de pek çok doxa bulunur: fakat bu doxalar alanla uyumlandırılacak şekilde şeffaflaştırılmış, bir müsabaka kariyeri inşa etmeyecek olan katılımcılar için çıkar ve tatmin boyutuna indirgenmiştir.

Çok romantik bir spor olduğunu düşünüyorum... Wacquant'ın kitabını okumuş herhangi birisinin bu konuyla ilgili biraz daha başka düşünebileceğini düşünüyorum. Diyordu ya barbarlığın... son tezahürüdür hani bu çağda bile aslında içimizdeki vahşeti öyle göz göre göre yaşamak ve adil bir ortamda, sıkletlerin bir olduğu bir ortamda birisinin gözünün içine baka baka yalan dolan riya herhangi bir şey yokken hakikaten güçle ilgili zekayla ilgili bir satranç oyunu diyordu. Bu noktada çok romantik olduğunu düşünüyorum. Çok adil, hayattan daha adil ve yani o noktada... kralların sporu dedikleri kadar hakikaten klas bir spor olduğunu düşünüyorum. (Berk)

Boks tehlikeli spordur (2, 5, 23). Boks kariyeri inşa eden ve boks pratiğine yatırım yapan boksör omuzdan itibaren parmak uçlarına kadar çok ciddi kırıklar,

zedelenmeler ve yaralanmalarla karşılaşabilir. Yüz bölgesi defalarca darbe aldığından burunlar, kaş, göz, çene, dişler, kulak hem yırtıklar hem kırıklar hem de çok ciddi boyutta sağlık sorunları ortaya çıkabilir (86). Beyin bölgesinde boks mesleğine özel hastalık türü bulunur: punch-drunk sendromu. Bire bir çeviriyle yumruk sarhoşluğu sendromu olarak çevrilebilir ki ünlü ağır sıklet boksörlerinde görülen parkinsona kadar geniş yelpazede beyni ilgilendiren ciddi hastalıklar ortaya çıkabilir. Boksun doğasının en önemli doxası boksun tehlikeli bir pratik olduğudur:

Boksun spor olduğu bile tartışılıyor birçok insan hatta bence spor değil falan gibi şeyler de söyleyebiliyor yani. İşte vahşi olduğu barbarlık olduğu hani tamam bu barbarlık ama insanlar böyle bakıyorlar ve hani iyi eğitilmiş ve iyi maddi durumu olan bir aile. (Berk)

Böyle ön yargılar olabiliyor ya da işte illa ki bu sporu zevkine yapsanız bile burnun kırılır işte sakatlanırsın işte sadece ne gerek var kavga etmeye gibi böyle ön yargılarla karşılaşıyoruz halbuki hiçbirisi değil tabii ki de burun kırılabilir ama basketbolda da kimisinin bileği burkulabilir dudağına top gelip dişi kesebilir ayağı burkulur gibi bu tarz şeylerde de oluşabilir hani her branşta olduğu gibi bizde de ön yargılar var. (Demir Hoca)

Bi noktaya kadar tehlikeli hani şey... yani fiziksel olarak zarar görebilirsiniz işte yani mesela burnun kırılabilir, işte dişin kırılabilir. Ya bazen oluyo çünkü yorgun gidiyosun mesela pek yapasın yok, sonra yapıyım diyosun ama böyle ne reflekslerin böyle hızlı değil yorgunsun zaten çıkmışsın karşıdaki de güçlü bi adamsa yani adam art niyetli olmasa bile adam yumruk savurduğu zaman sana denk geldiği zaman baya gümlenebiliyor yani. (Uraz)

Serbest zaman aktivitesini kapsayacak şekilde fiziksel aktivite ya da egzersiz boyutunda gerçekleştirildiğinde, sadece antrenman adına yapıldığından boksun tehlikesinin görünürlüğüne gölge düşebilir. Etkin sparring deneyimine katılımı kendi tercih eden orta-üst toplumsal sınıfların çok temkinli, çoğu zaman sadece alt bölgeye vuruşlar yaparak yüz bölgesine herhangi bir darbe almayı reddettikleri de görünür. Boks tehlikelidir doxası orta-üst sınıf boks yapanlar için dikkat edilmelidir hâkim kanaatine dönüşür:

Tehlikeli bi spor olduğunu düşünmüyorum, şu nedenle düşünmüyorum yani kendini iyi geliştirirsen yani kendine denk bi rakiple sahaya çıkarsan bunun çok bi tehlikesi



olmaz zaten hakemler de sporcuları korumak üstüne yönetiyor maçları gerektiği zaman teknik nakavtlar olsun maçı durdurmalar olsun son derece sporcuyu koracak şekilde yönetiyorlar. Tabii ki diğer sporlara nazaran sert bi spor sonuçta karnına ve suratına yumruk yiyosun ama yine de güvenli olduğunu düşünüyorum en azından güvenli hale getirmek için herkes çabalıyo. (Ege)

Tehlike olarak şu şekilde bence bana göre kafes dövüşü diyim hem o kadar ölümcül değil kick boks kadar da sert değil. Vurucağın yerler belli sonuçta yani kaza oranı daha az fakat korunmayı bildikten sonra en hassas darbelerle çıkabileceğin bi spor bence. (İbrahim)

Çok tehlikeli bi spor olduğunu düşünmüyorum. Spor çünkü herkes bi şekilde yapıyo. Burun kırılmayı falan tehlikeli sayıyorsak ben futbolcu olup da sakatlanmayan ciddi problem yaşamayan kimseyi görmedim herkesin bağı ya öyle ya böyle bi mutlaka bi şeyleri oluyo o çok daha tehlikeli uzun süreli sakatlık açısından. Boksta çok fazla buna insanların düşündüğün yapan kitlenin tehlikeli mi acaba bu ya diye düşündüğünü ben pek zannetmiyorum açıkçası ya da bunla ilgili kaygısının endişesinin olduğunu yani boksör dediğin kitlenin endişesinin olduğunu düşünmüyorum ve çok da tehlikeli değil aslında işin gerçeği. Tamamen tehlikesi mental ben dayak yedim ya off muhabbetine, tehlikesi o. En kötü giriyor hakem araya dur diyo. Zaten maçlarda kullanılan eldivenler şey, normal dekatlondan alınan eldivenlerden değil darbe emici eldivenler. Yani o kadar darbeyi normalde antrenmanda bi salonda birbirimize vursak ooo kıyamet kopar yani 90 kilo ben ona vuruyom o bana vuruyo 15 tane yani final maçında normalde vursan mutlaka bi yerini kırarsın yani o kadar ağır eldivenle diğerleri çok daha yastık emicili ama profesyonelde bilmiyorum. (Eymen)

“Boks ile ilgili herhangi bir çekinceniz var mı?” sorusuna sınıf habitusu kapsamında alandaki boksör olma boks yapma ayırımından doğan boksun ring pratiğine dâhil olmama eşiği üzerinden cevap veren katılımcıların çoğu, kendi yaptıkları seviyede bir tehlike görmeseler de yine de ufak çaplı badireler atlattılar.

Boks hobi olarak yapanlar için asla demiyorum bunu. Yani mikro kırıklar ister istemez oluyo yani bizim elimizde bile oluyo mesela benim şu kısımlar çıkık değildi bu kısımlarım çıkık olmasının sebebi mikro kırıklar oluşuyo orda vurmaktan oluyo. Hani kafaya darbe almak tabii ki de hoş bi durum değil yani kafaya darbe almak tehlikeli değildir dersem şimdi bana herkes laf eder böyle bi gerçek yok yani hani (kahkaha atıyor). Yani tehlike oranı her şeyde tehlike var abi koşma sporunda da var yani gidersin ayağını öyle bi burkarsın ki o da tehlikeli olur yani. (Çağın)

Boksta amaç darbeden korunmak ve darbe sarf etmektir. Tüm pratik sistemi bunun üzerine kuruludur. Böylesi bir alanda tehlikenin sınırsızlığını spor hekimi olan Bartu'ya özellikle sormak istedim:

Yani tehlikeli bi spor kesinlikle yani ne kadar önlem de alsan ağır sıkletlerde falan çok büyük sorunlara yol açabiliyo kronik baktığın zaman. Sürekli kafaya darbe darbe darbe kesinlikle tehlikeli. Yani özellikle işte profesyonel seviyede tehlikeli bi spor ama profesyonel seviyede çoğu spor tehlikeli zaten. Boks tabii ki yani en yukarlara çıkar çünkü direk dövüş sporu yani öldürebilirsin yani direk bi adamı bi yumrukla gerçekten ama yani çoğu profesyonel spor tehlikeli zaten. Mesela bi kemik kırığını bi tehlike olarak görüyosan ya da ayak bileği kırığını ya da çapraz bağ yırtığını fitbol da tehlikeli. Profesyonel futbol da modern gladyatörler olarak geçiyor zaten baya vurdulu kırdılı dövüş bi spor futbol e diğerleri de öyle basket de öyle voleybol de öyle. Profesyonel seviyede sürekli sporcunun şeyine çok fazla bakmıyor antrenörler şevkine, sürekli kırbaçlıyolar daha ileri daha ileri en en en basitte onlarda stres reaksiyonları oluyo zaten. Ama darbeleri bi spor olması tehlikesini artırıyor yani. Futbolun amacı top oynamak darbede hakem faul çalar. Ama boksun amacı darbe zaten.

Antrenman sistemine alıştıktan sonra devamlılığın önemi, bir boks kariyeri olmasa dahi özgül illusioların gerçekleşmesi adına en önemli hâkim kanaatlerden. Antrenman sisteminin ve antrenörün yönteminin sorgusuz sualsiz kabulü illusioların doxayla uyum içerisinde ilerlemesini sağlar. Orta-üst toplumsal sınıfların alanda bu doxaları kabul etmelerinin tek nedeni özgül illusiolarına ulaşma ve hacimlendirme mantıklarıdır:

Boks biraz dans etmek gibi hani bi yandan bi dövüş ama o ayak hareketleri işte ne bileyim vücut hareketleri o koordinasyon böyle biraz dans gibi geliyor bana onu ben işte böyle kendimi kalas gibi yaptığımı görünce böyle sinirleniyorum ve hani bu işi beceremediğimi düşünüyorum ama insanlar genelde böyle egolu sizi böyle yerecek tipler olmuyolar genelde egosunu çoktaaan bi kenara bırakmış çok aşmış bu konuları insanlarla karşılaşıyorsunuz o bakımdan bi zorluk çekmiyorsunuz onun haricinde dediğim gibi biraz sabırlı olmak lazım öğrendikten vücudunuz zaten o antrenmanlara alıştıktan sonra gitmeyince kendinizi kötü hissediyosunuz yani. (Bora)

Düzenli yapmayı gerektiren bi şey, hani bisiklete binmek gibi değil çok fazla yani işte bıraktığın zaman yani geri döndüğünde belki teknik olarak falan da bazı şeyleri hatırlıyosun ama o fitliğin olmadığı için de istediğin teknik şeyleri yapamıyor hale geliyosun kolayca nefes nefese kalabilirsin yani çok uzun süre de bıraktığın zaman hani o eski teknik keskinliğin falan gidebiliyo. Onun dışında hani direk vücuduna darbe aldığın için fiziksel olarak hani çok can yakan bi spor olabiliyo çoğu zaman, yani genel olarak bu iki zorluğu söyleyebilirim, en temel. (Uraz)

Yüzüne yumruk alıyosun o biraz sıkıntı. 2. zorluğu kondisyon gerektiren bi spor yani kondisyonun olmadığı zaman ringe çıkamıyosun tamam torbayı falan şey yaparsın yumruklarsın ama bi şekilde o işi tam adabıyla yapmak istiyosan kondisyonla olması lazım hani o da sadece salonda olmuyo çıkıcaksın arada bi koşucaksın bi şeyler yapacaksın kendini güçlendireceksin zor kısımları bunlar yani o tarafına da yatırım yapman gerekiyor sporu biraz daha şey yapmak istiyosan sporu ileri seviyede yapmak istiyosan ama tabii ki zorunlu değilsin sadece ben spor salonuna gidiyim orda harcadığım enerji bana yeter diyosan her sporun zorluğu gibi yoruluyosun başka bi şey yok. (Sarp)

(Düşünüyor) ya abi... başlamadan önce ipi bi şekilde atlarım diye düşündüm ip atlamayı da cidden zormuş ya olmuyo yani hani ben beceremiyom gerçi çok olmuyo da gene de hani düşündükten zormuş. Şey de zor abi misal geçen arkadaş ringe çıkardı hani ben sokak kavgası gibi bi şekilde şaparsın diye düşündüm hani böyle sağlı ssollu böyle geçiriyosun ya ama abi blok falan almak gerekiyor blok alıyosun bi de adam yokluyo ya jab mi diyolar sol eliyle böyle orda abi sıkıntı oluyo suratını koruyosun tamam mı böyle hani şey gibi elin geliyor böyle içeri tam elini de kapatamıyosun enteresan bi hal oluyo yani (gülücük). Ya abi bu gard falan oturdu da şey çok hani sonuç olarak sokağı da hani bana vur bana vur diye gitmiyoz gene kapatıyoz eldiven abi kafam kadar olunca sağımı solumu da göremiyorum. (Doruk)

Hiyerarşik düzene ve rakibe saygı da boks alanının en önemli doxası olarak Dinamo Boks'ta mevcut. Bir sparring deneyiminden sonra en nihayetinde birbiriyle yumruklaşan iki fail olarak bakılmıyor hadiseye. Boksun pratiği ringde boks yapmak olduğundan rakibe saygı oldukça önemli ve sınırları çok net. Dolayısıyla en ufak saygısızlık alana giriş engeline kadar gidebilir.

Abi şöyle bişi var her ne kadar benden ince de olabilir kalın da ufak da uzun da misal abi geçen çocuğun adı neydi Doğukan mıydı mesela ringe çıktım abi adama dokunamadım dedi ki iyisin iyisin dedi ama abi adama dokunamadım ve adamdan hem uzunum hem kolum daha şey hem de daha iriyim ama adama yaklaşmıyorum

misal o yüzden abi dediğin gibi abi sokak dövüşüyle bu aynı şey değil ciddi anlamda aşırı farklar var. Evet abi yakalanmıyor. Yani sokakta yine bi şekilde böyle enteresan bi şey atıyosun adamın üstüne falan atlıyosun bi şekilde tutuyosun ama abi burda şey gibi. (Doruk)

Bi de boksun daha düz bi yaklaşımı var o çok hoşuma giden bi konu hani odaklanman gereken daha az sayıda bileşen var. Daha net daha düz bi spor öyle çok dolanbaçlı bi tekniği yok boksun o güzel bi şey bence. Ruhsal olarak da her zaman mücadele içinde olmak iyidir yani işte de böyle okul hayatı akademik hayatında da böyle fiziksel olarak da böyle. Bi mücadele içinde olmak bi rakibin karşısında olmak güzel bi şey bazen işte daha zayıf tarafta olup bazen daha güçlü tarafta olmak bunları görmek bence insanı olgunlaştırıyor. Siyah kuşak beyaz kuşak öyle şeylere gerek yok tatava yapmıyor boks mesela ringe çıktığın zaman zaten karşıdaki senden iyi mi sen mi ondan iyisin hemen belli oluyo 1, 2 saniye içinde belli oluyo. Denksen en güzeli o oluyo aşağı yukarı denk 2 kişiye o çok güzel oluyo. Öyle yani çok, o mesela hiç sözlü olmayan çok net belli olan bi şey bence. Kim daha iyi olduğu daha tecrübeli olduğu... ona göre saygı gösteriyo yani. (Aybars)

Salonun içine gelince kesinlikle orda bi (düşünüyor) o kadar insan sokakta dövüşse ora dünya harbi çıkar orda, elli kişi ordan elli kişi herkes birbirine girer ama salonun içinde dövüşünce kimse kimseyle ringde ne yaparsan yap ring bitince en son sarılıp tebrik ediyorsun antrenörüne saygı ona saygı ona saygı herkesin öyle bi şeyi var. Orası öyle bi yer değil, orasının kaidesi o, birbirine saygı göstermek zorundasın. Orası, orası, ring içinde süre başladığı anda senin öldüresiye dövüşmen lazım. Bittiği anda bitti ama kesinlikle saha dışına taşınmaz. Kesinlikle onun şeyi yok. Kimse sana bunu söylemez. Herkes de onu bilir. Herkes de çünkü herkes de onu bilir çünkü belki sen orda onla kavga etsen, maçı kimse şeye dökmez ring dışına dönmez, genellikle dökmez yani. Dökmemeye çalışır yani. (Eymen)

Tam paket antrenman sistemi ve illusiolar dışında faillerin orta-üst sınıf habitusları bu alanda boks pratiği ve kariyeri adına yatırım yapmaya uygun değildir. Bedenin riski maksimum seviyede kabul etmesi, tehlikeli ve yakın temaslı dövüş pratiğine sahip olması boks pratiğinin zor doğasına tahammülü orta-üst toplumsal sınıf habitusunda mümkünsüz kılar. Dolayısıyla alanda boksörlere derin saygı duyulur:

Ve mesela bunun eğitimini almış dövüşmenin eğitimini almış birine vurmak hiç kolay değil ona göre mesafesini ayarlar şeyini yapar hiç hiç o kadar kolay değil belli bir geçmişin yoksa. Yani mesela ha şöyle bi duyguya şey düşüncem oldu değişikliğim oldu: zannediyosun ki eskiden izliyorsun birinin torba dövmesine bakarak aaa bu çok

iyi dövüşür bilmem ne ben basketbol oynadığım için biliyorum hiç kimseyi antrenmanına göre yargılayamazsın yaptığı şeye göre... Hiç gözükteği gibi değil çünkü o yüzden çok yoktu bende ama şu olmuş olabilir bi yere ne kadar sert vurduğun bama güme sert vurduğun bi adama o kadar iyi vurabileceğin anlamına gelmiyo, o mesela çok şey bi şey. Ya da boksörler bi yere daha sert vurur mu, tam olarak öyle değil. Hareketli bi şeye daha iyi vurur, daha iyi bi yere vurabilir ama büyük kuvvetle vurur mu aynı kiloda başka bi insana. O vuramayabilir hani o boks şeyleri vardır ya jeton atarsın puan gelir onda çok yüksek çıkmayabilir. bi haltercinin daha yüksek çıkabilir. Onu gördüm, onu gözlemlemiş olabilirim boksa başlamadan öncesine göre. (Eymen)

Boksun bireysel görünen bir pratik oluşu da rakiple mücadele ederken oldukça yüklü kondisyon ve koordinasyon gerektirir. Dolayısıyla tüm antrenman sistemi bu doğrultuda gelişmiştir. Yöntem maksimum seviyede kondisyon ve yumruk darbelerine karşı dayanıklılık temin etmek üzerine kurulduğundan mental açıdan pes etmemek üzerine alana dâhil olan işçi sınıfı habitusuyla serbest zaman aktivitesi üzerine alana dâhil olan orta-üst sınıf habitusu arasındaki ayrım oldukça nettir. Boks yapanlar boksörlere derin saygı beslerler: bu durum alanda sorgulanmadan kabul görür.

Sahaya girinceki adrenalin. İşin biriyle kavga etmek dövüşmek... İkincisi ringe çıkıp... Her sporda yorulduğum diyip kendine deme şansın var bunda biraz da olsa ... şansın var. İşte az mı şe yaparsın bunda öyle değil bireysel olduğu için hem de darbe yiyosun. Hem çok yorucu hem çok kondisyon gerektiriyor muazzam kondisyon gerektiriyoy Bi sprinter gibi kondisyon gerektiriyor ve üstüne darbe yiyosun o başka bi duygu sen ona yorulamazsın. Ve ah ben darbe yiyorum yenilicem korktuğum anda kaybedersin. Kesinlikle şey yok yani geri adım attığın an. Biraz daha etkili olsa o vurduğum mu yatırsam maçı kazancaksın. E hakem gircek saycak maçı kazancaksın çünkü karşı taraf da aynı senin gibi o da aynı durumda o işin zorluğu hep bi şey gibi hani değişik temalı filmler vardır ya sen onu bilmiyosun o seni bilmiyo birbirine işkence yapıyosun değişik çok enteresan şey bi şey zor... mental boyutu çok zor fiziksel boyutu da çok zor. Fiziksel olarak onu kaldırabilmek çok zor bi de mental olarak kaldırabilmek de çok zor. Yokluktan gelen çocuk o mental olan durumu daha iyi kaldırdığı için belki zaten o sporu da daha iyi yapıyo. Pes etmek yok yani onun hayatta pes etme şansı olmadığı için pes edemez yani yok öyle bi şey devam edecek. Onu o silmiş kafasından devam edecek. O yüzden de belki devam ediyorlar. (Eymen)

Yani şöyle ne kadar öğrenirsem o kadar aslında hiçbir şey bilmediğini daha iyi anlıyorsun. Ben kendimi üç beş sene önce baya hani fena bi boksör değilim

zannediyordum. Ama burada profesyonellerle ufak tepik sparringler yapınca adama dokunamadığımı fark ediyorsun ufak ringin içinde. Yani bu adamlar hani bırakalı belki üç beş sene olmuş bilmem ne yani, kilo almışlar şey yapmışlar bilmem ne, onları bile müsabık herhangi bir sporcunun ne kadar hani bu işin çok çok çok üst seviyede olduğunu ya da bizim branşımızdan bakarsan bildiğin hani bi doktor neyse bi doçent neyse bu boksörlerinde yani müsabıklarının hani o işin o kadar üst derecesinde olduğunu ve saygıdeğer bi şey olduğunu (gülüş) adamlara dokunmanın bile imkansız olduğunu anlıyorsun. Ne değişti dersin içine girdikçe ne kadar yeteneksiz olduğunu anlıyorsun aslında ne kadar bilmediğini, enstürmanlarda da öyledir ya hani iyi çaldıkça bunun sonunun olmadığını anlarsın bunda da öyle oluyor. (Berk)

“Boks ile ilgili herhangi bir çekinceniz var mı?” sorusu orta-üst toplumsal sınıflar adına en çok bilgiyi alabildiğim soru oldu. Etkin basket kariyeri olan Şuayip’in cevabı:

Orda insanlar birbirine vurmak için çıkıyo vurmak için hayatları boyunca çalışıyorlar. Müsabaka anlamında çok tehlikeli olduğunu düşünüyorum. Ha şu an yaptığım seviyede bi çekincem yok ama bi ileri aşamaya müsabakaya götürmem. Müsabakaya çıktığın zaman ama mesela geçen izledik yani yarışmaya hazırlanan çocukları tak tuk vuruyorlar birbirlerine ama ben kafamla para kazanan bi insan olduğum için dayak yemek istemiyorum (kahkaha atıyor). Şimdi basketbolda bi hata yaptığınız zaman sayı yersiniz boksta yumruk yiyorsunuz (kahkaha atıyor) arada baya bi fark var. Sizi kenara çekerler hocanız azarlar diğerinde havlu atıp döverler (kahkaha atıyor). Ya şimdi fark şu, diğer bütün spor dallarına baktığımız zaman ortada başka bi nesne var. Bi basketbol topu var bi futbol topu var bi raket var bi tenis boksta ortaya koyduğunuz şey nesne vücudunuz bundan dolayı bu nesneyi ortaya koyduktan sonra bunun çok güçlü ve çok dayanıklı olması lazım çünkü o düşerse kaybediyosunuz o kazanırsa kazanıyosunuz gibi bi durum var. O yüzden basketi mesela atıyorum sırtınızın sakat olduğu veya omuz bandajla veya soğuk terapiyle götürürsünüz boksta böyle bir riske girmek daha ziyade ruh hastaları yapabiliyo o yüzden bokstaki fiziksel ihtiyacın diğer sporlardan çok fazla olacağını düşünüyorum, diğer sporlarda fundementalle çözebilceğiniz sorunu boksta çözmeniz çok zor. Boks zekanızla o olayı çözebilceğiniz bi şey değil mesela bizde yıllarca mesela Alex’ten örnek verelim FB’nin en meşur topçusu çok mu kashydı yooo ama mütiş bi zekası vardı. Ama içinden geçtiler... boksta ya çok iyi bi tekniğiniz olması lazım ya da hakaten iyi vücut ve iyi fundemental olması lazım, benim gördüğüm iyi bi vücut ve fundemental Muhammed Ali... çoğu basketçiden çoğu basketçiden çok öndeydi...

Toplumda boksa bakış açısı ve toplumun boks üzerindeki hâkim kanaatleri üzerine konuşurken toplumun boksı ciddi bir kavga aracı, dövüş yöntemi, boksörleri de sıkıntılı insanlar görmeleri çizgisinde tüm katılımcılar mutabık. Bununla birlikte tehlike boyutunu ön plana koyarak boks alanı ve pratiğinden (boks yapmak, maça çıkmak vb.) uzaklaşma toplumsal uzamdaki statü üzerinden kültürel sermaye arttıkça çoğalır.

Boksun spor olduğu bile tartışılıyor birçok insan hatta bence spor değil falan gibi şeyler de söyleyebiliyor yani. İşte vahşi olduğu barbarlık olduğu hani tamam bu barbarlık ama bizim kabul ettiğimiz o Wacquand'ın bahsettiği gibi bir barbarlık değil yani. Birisinin birisine vurması hatta ben şunu duyduğumu hatırlıyorum ben bunu tartıştım çünkü insanlarla. Nakavt dediğin şey nedir, boks neden yapılır karşıdakini nakavt etmek için yapılır. Nakavt nedir bir nevi öldürmek gibi bir şey yani 10 saniyeliğine bilincini kaybettiriyorsun o yerden kalkamayacak raddeye geliyor, bi spor nasıl böyle bi şey amaçlar gibi bir soru. Tabi biz sevdiğimiz için bu spora pek objektif de bakamıyor olabiliriz haklı da olabiliriz aslında ama dediğimiz gibi şartlar eşitken ve gönüllü bir şeyken bu benim için sporluğundan yana bir soru işareti yok ama insanlar böyle bakıyorlar ve hani iyi eğitimli ve iyi maddi durumu olan bir aile ve ben de düşünüyorum çocuğum olsa tamam şimdi seviyoruz boksu ama gözümün önünde birisi çocuğuma dan dan da çocuğuma vurmasını ister miydim, düştüğü zaman ne hissederim, ya da bu an esnasında yediği darbeler benim cannımı nasıl yakar bilmiyorum mesela heralde o annelerimizin babalarımızın o anne baba olunca anlarsın dediği gibi bi şey bu yani şu anda çocuğum olmadığı için zor ama sevdiğim birinin boks yapmasını ister miydim bilmiyorum yani çok yetenekli olduğunu bilmem lazım, çok fark yaratacak seviyede olduğunu bilmem lazım. Lalettayın seviyede bir atletin boks yapması pek de o kadar mantıklı değil yani.” (Berk)

#### 4.4.2. Antrenöre Saygı

Geçmişte bir egzersiz ya da fiziksel aktivite deneyimi olan ya da olmayan herhangi bir orta-üst sınıfa mensup fail sınıf habitusu kapsamında sermaye hacmini genişletmek için çeşitli illusiolarla dayanarak alana giriş yaptı, diyelim. Alana girme aşamasında karşılaştığı ilk kişi Demir Hoca'dır. Demir Hoca failin ne istediğini yıllardır bu sektörde olduğu için hemen anlayabilir. Alandaki doxalar geleneksel boks salonlarında olduğu gibi katı değildir, şeffaftır: bunun nedeni de orta-üst sınıf habitusuna sahip katılımcı popülasyonunun illusiolarıyla uyum yakalama çabasıdır.

Alana girişte üyelik sistemi grup antrenmanlarına istenilen gün ve saatte katılım ile bireysel dersleri istenilen gün ve saatte seçmek üzere yapılandırılır. Üyelik sistemi genellikle aylıktır. Alana girdikten sonra alanda aktif antrenman sistemine dâhil olmadan önce 2 hafta boyunca Demir Hoca eşliğinde boksun temellerini, duruş-vuruş-pozisyon kombinasyonlarını ayna karşısında çalışan failler ister istemez derin saygı geliştirirler. Bu saygıyı bozacak ya da boşa çıkartacak en ufak bir ters durum göremezsiniz, salondaki Demir Hoca dâhil tüm antrenörler üyelerin ve katılımcıların adeta arkadaşları gibilerdir.

Geleneksel boks salonlarında antrenöre saygı alanın en önemli doxasıdır. Burada ise antrenöre saygı kapsamında yaygın doxa, bir boks kariyeri inşa edilmeyecek olmasına rağmen illusioların gerçekleşmesine hizmet edecek rol modelin kapsamlı bilgisi aracılığıyla illusioların elde edilecek olmasından kaynaklanır. Doxaya uyum illusioları gerçekleştirir, oyunda kalma süresini uzatır ve oyunda kalmaktan keyif alır hale getirir.

Başka bi salona gitmediğim için sadece orası için konuşabilirim bazı yerlere gittiğinizde bu işi böyle çok illaki herkes ticaret için yapıyo bu işi ama orada bu iş hani ticaret minimum seviyede kılmış Demir Hoca o yüzden insan kendini çok rahat hissediyor. Yani en basitinden gidiyoruz mesela kahve içiyoruz yani abi başka bi salona gitsen o kahveyi sana 15 liradan satarlar naparsan yap sana bi yerden bi şey satmaya çalışırlar. Şimdi oraya gittiğin zaman bi kahve içer misin diyo yapıyo içiyoruz mesela su içiyoruz paran yoksa başka zaman veriyosun. Orası ticarethaneden ziyade gerçekten arkadaşlarıyla buluşup antrenman yaptığın bi yer gibi yani illaki ticaret bu iş ama onu sana hissettirmiyö hissettirmemesi de şey değil yani sinsilik değil yani hissetmiyosun gerçekten yani öyle değil çünkü orası. E tabi antrenman salonuna girdiğiniz zaman hocanıza saygı bu illaki var tabii ki bu sadece boks için de değil bu genel olarak bizim kültürümüzde olan bi şey. (Bora)

Araştırmaya katılan orta-üst toplumsal sınıf faili herkes alanda Demir Hoca'ya dair geniş saygı ve arkadaşlık besler. Hem salonun baş antrenörü hem sahibi hem de milli takım antrenörü olması boks alanındaki simgesel sermayesini zaten boks camialarında en yüksek şekilde hacimlendirmiştir. Bununla birlikte boksun sektörleşmesi bağlamında orta-üst toplumsal sınıflara spor salonu mantığı altında boks



antrenmanları veren bir mekânın hem sahibi hem de antrenörü olmak, orta-üst sınıf failleri tarafından büyük saygı toplar.

Demir Hocayla iletişime geçtik yaklaşık 2, 2.5 ay önce falan bi gittik görüştük hocam zaten anlattığı zaman hani Demir Hocanın pozitif enerjisi o sakın yapısı çok hoşuma gitti. Hani boks salonuna gittiği zaman harala gürele bi adam bekliyo. Hani ben meraklısı değilim o işlerin hani Demir Hocanın o pozitif tarafı hoşuma gitti. Hocalık yaparken bu sakın yapısı öğretim isteği şevki çok hoşuma gitti. (Oytun)

Antrenman programının hazırlanması ve takibi de Demir Hoca tarafından yapılır, grup derslerinde farklı teknik çalışmalar, kondisyon artırıcı çalışmalar ve doğrudan boks antrenmanına yönelik çalışmalar katılımcıların alana giriş sıklığına göre hafta içi bölünmüş durumdadır. Demir Hoca programın yürütülmesini de üstlendiği için hem illusiolara uyumlu hem de bireysel oldukça fazla konu kendisine danışılır.

Benim bilinçli takip ettiğim bi antrenman yok. Antrenörümün söylediklerini yapıyorum genelde yani o işte benim heralde kiloma, işte tecrübeme yaşıma uygun şeyler çünkü yaş skalası da geniş oraya gelen 15 yaşında çocuk da var 50 yaşında insan da var hani ben tam arada kalıyorum 35 yaşında olduğum için, yani çok dediğim gibi... antrenman tekniği ya da bunların disiplinini bilmediğim için... ne söyleniyorsa ona uymayı tercih ediyorum. Sadece ısınmayı önden biraz uzun tutmaya bi 5-10 dakika girip biraz daha koşmaya, çıkışta biraz daha böyle core antrenmanı yapmaya biraz güç yapmaya bunlara çalışıyorum ekstra olarak. (Berk)

Demir Hoca'yla birlikte alandaki diğer antrenörlere de derin saygı beslenir. Müsabık kariyerlerinde çok fazla sayıda Türkiye Şampiyonlukları, Uluslararası Şampiyonluklar ve İl Şampiyonlukları bulunan antrenörlere Demir Hoca alanın yapısına uygun olarak genellikle özel dersleri teslim eder.

Bence en büyük etken Demir Hoca ve diğer antrenörler diğer antrenörlerle de aşırı bire bir temasım olmadı en çok Demir Hocayla oldu ama Demir Hocanın seçtiği antrenörler olduğuna göre onun yine ahlaki tarzında yine onun spor ahlakına uyan tarzda antrenörlerdir diye düşünüyorum onun birleştiriciliğiyle alakalı bi şeydir yani dediğim gibi çünkü kimseyle dalga geçmiyor kimseye yanlış yaparsın demiyo bi şeyi yanlış yaptığında bile kızmıyor ya da kırmıyor bunu yapamıyosun demiyo yani anlatım tarzı dili kullanım tarzı falan iyi hakim gayet iyi bi insan iyi bi hoca. Yani

hepsi Demir Hocayı sevdiği için katılmıyodur bence ama Demir hocayı sevdiği için orda duruyodur. Yani bi başlangıç dediğim gibi çoğu insan ya evi yakındır ya biri önermiştir gelmiştir ya benim gibi internet sitesi hoşuna gitmiştir ya da telefon konuşması falan ortam hoşuna gider önce Demir Hoca sonra zaten oraya katılan insanlarla da yine Demir Hocanın şeyini tutumunu seven yani ona saygı duyan o kafadaki insanlar olduğu için ortam da birbiriyle uyuşuyo aslında yani. Ortamda çok fazla birbiriyle yine çok zıt düşüncelere hâkim olan insanlar yok. Onun nedeni de dediğim gibi zaten öyle insanları Demir Hoca barındırmaz 1, 2.'si de o insanlar da o ortamda hoş karşılanmaz yani. (Bartu)

Var tabii ki hayatın her noktasında var yani şimdi orda dün ben torbalardan birinde çalışıyordum hiç tanımadığım yeni antrenör çocuklardan biri geldi bişiyler gösterdi hocam sağol falan dedim direkt hocam falan dedim yani ki yani adamın işi o yani. O saygıyı göstermen gerekiyo. (Sarp)

Fanatik bir Ankaragücü taraftarı olarak (yumruğunda dahi takımın ambleminin dövmesi vardır), uzun sakallarıyla ve sert görünüşüyle uzaktan bakıldığında orta-üst sınıf faillerinde işçi sınıfı habitusu bölümünde bahsettiğim tam da çekindikleri duruşa sahip olan Demir Hoca'yı yakından tanıyan failler, tanıştıktan ve belirli bir süre geçirdikten sonra oldukça rahatlarlar. Hem illusiolarını gerçekleştirmek adına mümkün olan yeterli beceriye sahip olduğu için doğan derin saygı hem de sosyal sermayelerine giren artı hacim alanda faillerin kendilerini daha rahat hissetmelerine olanak sağlar. Geleneksel boks salonlarında antrenöre saygı doxası daha korku iklimi ve itaat şeklindeyken burada antrenöre saygı doxası daha dostluk ve arkadaşlık çerçevesi içerisindedir.

Demir Hocayla aram çok iyi yani ya Demir Hocayı yani (düşünüyor) bi prototipleştirmek istemiyorum ama yani dışarda görsem çok farklı biri sanabilirim çünkü hani elinde kocaman bi Ankaragücü dövmesi biraz da böyle sert bi duruşu var vesaire hani biraz şey bi adam sanabilirim işte taraftarların içinden kopmuş gelmiş çok böyle farklı bi hayatı olmayan bi insan sanabilirim dışarda görsem fakat böyle bi insanın böyle bi yönünü keşfetmek çok güzel ve gerçekten adamın amacı orda yardımcı olup sana bi şeyler öğretmek. Yani tabii ki parasını kazanmak orası bambaşka bi mevzu hayatı tabii ki devam ettirmek zorunda bu insan da ama o işi severek yaptığını görebiliyosun bu çok önemli. Diğer hocalar keza öyle hani diğerleriyle çok fazla muhatap olmadım ama yine iyiler yani en azından bi geldiğinde ya hoş geldiniz nasılsınız iyi misiniz muhabbeti her zaman dönüyo. (Arden)

Orta-üst toplumsal sınıf faillerinin bir pratik alanına girmesi ve alanda kalması illusiolarının alanın doxalarıyla uyumu çerçevesinde gerçekleşeceğinden (13), aksi takdirde oyunda kalmanın hiçbir anlam ifade etmeyeceğinden alandaki illusio ve doxa uyumludur. Doxalar sorgulanmadan kabul edilir çünkü oyunda kalmak için yeterli çıkar ve fayda doxayı sorgulama ihtiyacı taşımaz. Demir Hoca da benzer şekilde boks antrenörlüğü kariyerinin orta-üst toplumsal sınıf katılımcıların illusiolarının alanda gerçekleşmesinden ve oyunda kalma sürelerinin artmasından dolayı alanda derin saygı duyduğunu ve güven inşasının sürekli yenilendiğini ortaya koyuyor.

Şöyle söylüyüm yıllar evvel fitness antrenörlüğü de yapıyorum boks antrenörlüğü yaptığım süreçlerde. Tabii ki de fitness antrenörlüğüne göre aslında belki de benim düşüncem ya da bizim ukalalığımız olsun açıkçası fitness antrenörlüğüne göre daha prestijli bi mesleğimizin olduğunu düşünüyorum çünkü orda insanları ya zayıflatmaya çalışıyorsunuz ya da işte kolu şöyle olsun omzu şöyle olsun bi heykel inşa eder gibi insanların da sizden bi beklentisi oluyo ve çok zor bi süreç çünkü o kişilerle 1'er saat 1.30 saat antrenman yapıyorsunuz haftanın 2 3 günü. Ama o insanlar çıkışta gidip kebablar üstüne kebablar tatlılar üstüne tatlılar yediklerinden dolayı istedikleri şeyi elde edemediklerinde direk hocayı suçlu bulurlar. Ama bizim salonda sadece dövüş üstüne kaliteli bi antrenman sunduğunuzda dövüşle alakalı yani boks branşıyla alakalı teknik sistemimiz zaten çok hızlı bi şekilde kapıldığından dolayı açıkçası insanların size güveni de tam oluyo ve sizi bu şekilde sorgulayıp ya da kötü bi davranışta bulunmuyolar. Bi de bi tık da bazılarında hepsinde değil bi çekincesi de oluşabiliyor. Böyle bi korku anlamında söyleyebilirim. Bizim de bu durumdan çok memnun olduğumuz bi durum söz konusu değil tabi. Biz bundan dolayı böyle çok keyif almıyoruz. İnsanların bize herkesin herkese davrandığı gibi saygı çerçevesinde davranmasını bekliyoruz. Ekstra böyle bi işte nasıl söylüyüm ekstra bi hürmet gösterme filan ne ben başka bi insana gösteririm ne de bana başka bi insan göstereyim hiç hoşlanmadığım bi süreç. (Demir Hoca)

Sonuç olarak alandaki doxalar orta-üst toplumsal sınıf failler için şeffaftır, sorgulanma ihtiyacı duyulmamasının sebebi doxaların alanın devamlılığı adına hukuk sınırı olmadan geçerliliği olan yasalar oluşudur. Doğal karşılanması, bu doğallık içerisinde sudaki balık gibi olmaya devam edilmesi de doxaların alana yayılmasının tezahürüdür. Bir sonraki tema sektörleşen boks alanını ele alarak Dinamo Boks'u tüketim alanı olarak inceleyecektir.

#### 4.5. Boks Sektörleşti

...çünkü tüketim ürünleri ve bu toplumsal kurumun göstergeleri kendinde ve teker teker anlama sahip değildir. Anlama sahip olan yalnızca onların topluluğu, bir araya gelişleri, bu nesnelere ilişki ve birlikte sahip oldukları toplumsal perspektifleridir. (Baudrillard, 2012)

Tüketimin toplumsal uzamdaki failer arasında ne tür hiyerarşiler oluşturduğu, böylelikle beliren farklar ve mesafelerin boyutu sınıf ayrımının başlıca konularındandır (13). Tüketim ürünleri arasındaki farklılıkların yüksek ya da alçak seviyelerde olması, tüketim nesnelere ulaşımın da sınıfa dair olduğunu gösterir. Sınıf habitusu, sınıf yapısı ve alana dair illusiolar bir tüketim ürününe meyiletmenin mantığını ve sınıf konumunu gösterirken alanın kendisinin tüketim nesnesi haline gelmesi, tüketim nesnesi üzerinden gösteriş imkânı sağlaması ve tamamen fayda sektörüne dönüşmesi boks alanındaki sınıfsal ayrımın gösterenidir. Burada öncelikle sınıf habitusu veya sınıf yapısı değil doğrudan alanın orta-üst sınıf faydasının hizmetinde tüketim alanına dönüşmesi tüm pratik sisteminin yeniden yorumlanması açısından boks alanında sınıfsal ayrımı gün yüzüne çıkartır.

Egemen sınıf fraksiyonlarının toplumsal uzamdaki statülerinin hazır estetik değerlerini sürdürmeleri sınıfların yeniden üretimi açısından dikkat çekicidir. Pratikler sistemi faydayı ön planda tutan estetik değerleri güncelledikçe egemen sınıfların değerlerinin devamlılığı, buldukları veya dâhil oldukları alanları da günceller. Orta-üst toplumsal sınıfların kendi istedikleri biçimde, kendi seçtikleri tarzda, kendi seçtikleri failerle, kendi emek-zaman ölçütüne uygun şekilde serbest zaman aktivitelerine katılması (13, 14, 28, 81, 82, 92) alanın da kendi sınıf değerlerini yansıtması açısından güncellenmesini beraberinde getirir.

*“Alana yeni giren, bu güce maruz kalacaktır ve bu güce direnç kapasitesi nesneleşmiş sermayesiyle orantılı olacaktır”* (28). Bourdieu (28) alanın teorik güzergahından bahsederken karşıtlıklarıyla geçerli olan uygun konumlar bulmanın öneminden bahsediyordu. Boks alanının değişen yüzü ve bu değişime katılım gerçekleştiren popülasyonlar bağlamında karşıtlığın tam da sınıf ayrımından kaynaklanması alanın yeniden inşa sürecinin de sektörleşerek tüketim aracı haline

geldiğini gösteriyor. Eğer alan işliorsa esas olan habituslardır. Alandaki sınıf habituslarının tezahürünü boksörler, boks yapanlar ayrımında derinlikli olarak inceledikten sonra boks yapanların sınıf yapısının ve sermaye türlerinin orta-üst toplumsal sınıflardaki illusiolara uyumlu olduğunu görmüştük. Bu uyumun alandaki derin sınıfsal ayrımı nasıl şekillendirdiğinin en önemli göstergelerinden bir diğeri de alanın orta-üst toplumsal sınıflar adına tüketim sektörü haline dönüşmesidir. Bu bölümde tüketim sektörü haline dönüşen boks alanını inceleyeceğim.

Bourdieu (28) sudaki balık gibi olmak benzetmesinden bahsederken habitusu yapılandıran yapılarla alanın yapılandırılmış yapıları arasında kusursuz uyumun olması gerektiğini öne sürer. Sudaki balık olma metaforunda olayların tümü kendi kendine gelişir, her şey apaçıktır (28). Boks alanında tüketim ürünü olarak boks kapsamlı gösteriş imkânı (simgesel sermayenin orta-üst toplumsal sınıflardaki önemini, simgesel sermayeye ulaşabilmek adına illusioyu, bu bağlamda tüm bulguları hatırlayarak) olarak sektörleşir: esas olan faydaların ve illusioaların alanda geçirilen süre boyunca verimini en yüksek seviyeye çıkartmak, kazanımı katlamaktır. Artık sektörleşen boks alanında orta-üst toplumsal sınıflar, adeta ‘sudaki balık’ gibilerdir:

Fiziksel yapısı renkleri ringin yeri... o mekandaki o fiçılar vesaire bunların tamamının profesyonel bi mimar tarafından iç mimar tarafından ya da neyse bi şekilde bi dizayn sonucunda oluştuğu çok belli ve bunların da aslında bi tüketim malzemesi olduğu çok belli yani üst orta sınıf tüketiciye hitap eden ve parası olan insanların gelebileceği bunun tercih edildiği daha pahalı olmanın daha iyi olduğu bi sektöre dönüştü boks. Yani bu boks değil aslında bu şey... yani biraz şık bir... nasıl söyleyeyim işte yani gösteriş imkanı biraz şık bir gösteriş imkanı yani. (Berk)

Neoliberal politikaların hem dünya genelinde (93, 94, 95, 96, 97) hem de Türkiye’de (31, 32) etkin egemen politikalar haline gelmesinin hem spor hem de boks alanında karşılıkları oldu. Toplumun ve sınıfların değişim ve dönüşümünde esas olan illusioalar boks alanında da benzer değişimlere öncülük etti (20, 26, 27). Tipik işçi sınıfı sporuyken mankenlerin, oyuncuların, ünlülerin ve orta-üst toplumsal sınıfların hem dünya hem de Türkiye genelinde boks alanına katılması antrenman sisteminin ve sınırsız gösteriş imkanının, güç sembolünün ve simgesinin göstereni olarak boksun sektörleşmesinin önünü açtı.

Eskiden okuduğumuz metinlerde şey derlerdi hep en fakirler yapar boks işte Meksikalılarla zenciler yapar. Şimdi ama baktığın zaman çok zengin üst sınıf mankenlerin en çok sevdiği sporlardan birisi oldu. Şimdi Adriana Lima yapıyor yani. Ya futbolda falan da öyledir ya yani eskiden Şenol Güneş diyordu fakirler oynar zenginler izlerdi, şimdi tam tersi. O yüzden bence genel olarak bütün toplum nasıl değişiyorsa boks da o noktada değişti. (Berk)

Üst sınıflarda birazcık daha reklam için içine giriyoy. Hani bu dediğimiz gibi ünlülerin yapması olsun işte arkadaş ortamına evet ben boks yapıyorum şöyle geliştirdim böyle geliştirdim insanlar aslında kendilerini tetikleyerek üst sınıfta bi tık geliyolar. (Tomris Hoca)

Bu dönüşümle birlikte fitness salonlarının, spor salonlarının ve diğer branşların antrenman sistemlerine etkin bedensel faydasını gördüklerini boks antrenmanlarını eklemeleri hem orta-üst toplumsal sınıfların bedenleriyle kurdukları ilişki bağlamında hem de simgesel sermaye hacmi bağlamında boks alanının sektörleşmesine katkı sundu. Güç ilişkileri temelinde statü ve sınıf göstereni olarak bedensel sermaye çıkışlı simgesel sermayenin sunumu orta-üst toplumsal sınıfların hem kendi aralarında hem de diğer halk sınıflarıyla mücadelesini derinleştirdi.

Gözlemliyoruz. Adriana Lima gibi mankenlerle başladı bu işler 3, 5 ünlü yaptıktan sonra zaten herkes rağbet gösteriyoy zaten bi trend oluyoy dünyada artık maalesef her şey bi trend üzerine kurulu olduğundan dolayı, ondan dolayı biz de bu şekilde gözlemliyoruz ya da herkese tabi bu mesleğe ilgi duyuyoy ya da işte maalesef ki denetleme de olmadı şimdi başka ülkelerde de böyledir pilates yoga hocaları fitness hocaları da eline lapa alan herkes böyle video çektiği için ve antrenman sistemini sadece lapa üzerinden düşündükleri için sadece lapayla alakalı videolar da izliyoruz öyle bi trend oluştu çok da hoşumuza gitmiyor açıkçası. (Demir Hoca)

Abi sanırım evet. Eskiye göre arttı. En azından 2 cinsiyetli geliyoy artık. Bence eskiye göre daha böyle modernize edilmiş bi hali var. Evet ben de biraz böyle bi gözlem oluştu aslında. Daha böyle bi şey artistlik yönünü kullanıyor muhtemelen ünlüler. Vidyolarda daha böyle şey oluyoy çünkü aktif sağa sol eğilmeler eskivler falan şık gözükiyoy hani estetik bence de hani vücudun da bi tık estetikse bu birincisi ikincisi böyle şey sanki böyle bi şey gibi zenginlik göstergesi gibi. Böyle kendi yerinde bire bir eğitim alabiliyor olmak istediğin zaman yanında bi hocanın olması olabilir. Ha popülerite olabilir, bi de böyle çok şey boks muhabbetleri artmaya başladı üniversite zamanında da benim vardı işte çok bilinmeyen boksörler bile beklemediğim insanlar

tarafından biliniyordu. Zamanla hani sanırım insanlar isteyerek mi istemeyerek mi bilinçaltında mı oluyo bilmiyorum ama popülerleşme var boksta evet. Boksta bi yükselme var. (Yalın)

Boks toplumsal uzamda mücadele aracı, statü atlama olanağı ve sokaktan kurtuluşa çare olmaktan çok, toplumun değişimiyle de birlikte çok geniş antrenman sistemiyle fayda sağlayan lüks bir göstergeye dönüştü. Alana katılan orta-üst toplumsal sınıf faillerinin amacı boks kariyeri değil simge inşa etmek:

Kesinlikle dönüştü yani eskiden daha çok şey olarak oluyodu boksa yani işte gidip insanlar dövüş öğreniyor ve yani kavga etmeyi öğreniyor dövüş de değil de kavga etmeyi öğrenecek bi şekilde bakıyordu ama son zamanlar ptlerin çok fazla boksa yöneldiğini ben gördüm. E kadınlarda çok fazla görmeye başladım özellikle instada işte çok fazla görüyorum işte kız arkadaşlarımdan pt ile çalışıp boks çalışanları sürekli çalışanlar hani insanlar şeyi fark etmeye başladı hani bunun bi dövüş sporu bi kavga aracı olmaktan ziyade bi dövüş sporu ve çok ciddi kalori yaktıran insanlara fayda sağlayan mental olarak da fayda sağlayan bi spor olduğunu görmeye başladılar ve hani fitnessın bi şeyi vardı saman alevi gibi geldi 2012 2020 bandında bence bi parladı söndü şimdi insanlar farklı farklı sporlara yönelmeye başladılar işte dövüş sporları bunların başında geliyor bunların en başında gelen de boks bilmiyorum diğer dövüş sporlarını ama bana mesela kickbokstan daha kolay geliyor öğrenmesi yani şimdi benim o ayağımı oraya kaldırıya kadar 3 yıl geçer yani o yüzden o ayak kalkcak da şey olacak da o yüzden hani hem daha eskiden kültürü olan bi spor boks onun da çok büyük etkisi var işte fitnistan da vaz geçince ilk alternatif olarak muhtemelen boksa bu yüzden yöneliyorlar diye düşünüyorum. (Arden)

Boks sanatı ve pratiğinin işleyiş noktası olan boks yapmak boksun sektörleşmesiyle birlikte yerini kondisyon kazanımını sağlayan ve bedensel sermayeyi hacimlendiren faydalar zincirine bıraktı. Faydalar zinciri sektörün nihai hedefi olarak hem orta-üst toplumsal sınıfların bir alana katılım sağlaması adına gereken ilk etkenken hem de neoliberal politikaların amacını kusursuz şekilde işledi.

Evet yani bu son zamanlarda kendini savunma sanatları gerçekten çok insanlar isteyerek gitmeye başladı artık bu dövüş olarak değil evet herkes dövüş diyo ama biz artık bunları spor olarak insanların zihniyet başladık ve insanlar yavaş yavaş bunun spor olduğu bilincine varmaya başladı. (Tomris Hoca)

Bence giderek artıyo yani şöyle söyliyim eskisine göre daha fazla boks salonu olduğunu fark ediyorum ben. İlgilenenler de artıyo ve kadınlar da daha çok ilgilenmeye başlıyo sanırım yani güzel bi spor. Ya zaten boks sektöründe (gülüyor) eskiden beri genelde durumu iyi olmayanlar boksör olup zengin olanlar en ön sıralardan izlerlerdi şimdi sosyal medyanın gelişmesiyle tabi hem oyuncular olsun hem başkası ünlüler olsun kendi antrenmanlarını paylaştıkça takipçileri de bunu çok özeniyo yapmak istiyio. Dolayısıyla gittikçe yayılıyo zaten filmler için eğitim alan oyuncular bile bunu paylaştığı zaman birçok kişiyi etkiliyo. (Ege)

Ünlülerin, mankenlerin, oyuncuların ve farklı branşlardan elit sporcuların boks antrenmanlarına katılımı ya da antrenman sistemlerine boks antrenmanlarını eklemeleri ve bunu sosyal medya hesaplarında paylaşmaları toplumsal uzamda özenme ve fayda gösterenini ortaya çıkarttı. Bu bağlamda artan boks salonları, boks salonu adı altında işleyen spor salonu veya fitness salonları da alanın dönüşümüne katkı sundu. Kişiyi özel eğitmenler, personal trainerlar ya da fitness antrenörleri boksta sıklıkla kullanılan lapa çalışmasını bire bir derslerine eklediler. Toplumda ön planda olan bazı ünlü isimlerin, Instagram’da en çok takipçi sayısına sahip mankenlerin, elit sporcuların, sosyal medya ünlülerinin, olimpiyat yüzme şampiyonunun vb. popülasyonun sosyal medya hesapları yanlış lapa tutan eğitmenlerle yanlış vuruş teknikleri çalıştıkları videolarla doldu. Katılımcıların hepsi boks salonlarının son yıllarda gittikçe arttığını ve oralarda boks değil spor salonu mantığının yürüdüğünü anlattılar.

Şöyle söyliyim şimdi ben de o konuda geçen daha arkadaşım ile konuştum çok salon var inanılmaz çok salon var. Biz salonda hani istiyosa işte Canelolar falan olsun x salonunda ama o x’in mesela Demir Hocanın verdiği iletişim Demir Hocanın verdiği sıcaklık çok önemli yani o ben birçok boks salonu gezdim buraya gelmeden önce Dinamo Boksta karar kıldım. Bi de başka bi madde olarak şöyle bi şey söylemek istiyorum çoğu fitness kurumu kendini boks salonu saniyo. Benim tam amacım tam aradığım olay boks salonuydu. Ama hani mesela çoğu salon şöyle işte ağırlık aletleri var orası bi fitness salonuymuş yani hani 3 tane de torba koymuşlar o fitness hocası da boks öğretmeye çalışıyo o biraz yanlış geliyor bana o yüzden gerçekten insanlar boksu aktifledi yani açıkçası şöyle söyliyim yani en ufak iphone ya da akıllı telefon markalarındaki appler bile fitness appleri bile içinde boks kategorisi bulunduruyo hani ve boks ülkemizde de yaygınlaşmaya başlıyo. (Çağın)



Yani tahminen öyle olmuştur diye düşünüyorum çünkü çok fazla salon açıldı bu pt kavramıyla beraber hani eskiden böyle pt de böyle çok daha baya özel bi şeydi şimdi baya herkes işte daha sektörelleşti yani, endüstriyelleşti mi denir, hani, her yerde böyle bakkal gibi şey açılıyo biliyosun işte her mahallede bi tane ptci var yani şey fark etmeksizin işte hani ne bi gelir dağılımına göre mi artık yapıyolar bilmiyorum da Çayyolu'nda da var Demetevler'de de var Batıkent'te de var Kızılay'da da var falan filan gibi... her yerde iyi kötü büyük küçük görebiliyosun, işte onun için boks tabi öyle salonlar açılınca insanlar sadece pt değil de çeşitlilik de arıyolar ya da sadece hani fitness antrenmanı değil de pt olarak boks da olsun bu da olsun bu da olsun kick boks olsun bi muay thai vesaire falan filan onun için sektör olarak genişlemiştir ama hani nicelik olarak nitelik olarak hani nicelik olarak artmıştır da nitelik olarak artmış mıdır onu bilemiyorum. (Uraz)

Ön planda olan herhangi bir şeye ilgi göstermek (92) zamanın serbest zaman aktivitesindeki önemi göz önünde bulundurulduğunda (81, 82) orta-üst toplumsal sınıf faillerinin gösterişi tüketimdir (13). Aşağıdaki alıntılar boksun sektörelleşmesi üzerine katılımcıların fikirlerini içerir:

Boks aslında bi İngiliz sporu boks. Şimdi dünyada birkaç tane okul var işte Rus stili var İngiliz stili var Küba stili var Meksika stili var işte Amerika'da da siyahilerin benim gibi yoğunlukla yaptığı bi spor. Her spor dönem dönem özellikle savunma sporlarında ben bunu çok görüyorum işte eski Şaban filmlerini hatırlarsın sürekli karete kursuna giderdi filmlerinde. Bi dönem karete çok meşhurmüş işte bi dönem kick boks çok meşhur oldu bir dönemler sen de hatırlarsın yaş itibariyle aikido vardı her yer böyle şey mantar gibi aikido salonları dolmaya başladı bunda da bi trend var şu arada boks biraz meşhur ben de onu fark ediyorum ama şey olcaktır yani 3, 5 sene sonra başka bi savunma sporu yine daha meşhur olcaktır gibime geliyo benim. Dönüştü. Dönüştü. Yani şeylerde bile görüyorum ben artık standart işte ağırlık kaldıran spor salonlarında bile ufak bi ring kurup işte birkaç tane torba asıp boks dersi vermeye başladılar. Ya bunda şey de etkili oluyo ünlülerin yapması falan filan televizyonda youtube'da orda burda görüyosan işte şimdi onların arasında da böyle bi trend var. Dediğim gibi bundan bi 10 sene geriye dönsek aikido böyle bi spordu yani her yerde aikido dersleri vardı işte bi dönem jujitsu popülerleşti. Bunların trendleri oluyo dönem dönem geçiyo hani birine girip sabretmek gerekiyo diye düşünüyorum hepsini yapınca daha faydalı olur mu bilemiyorum ama ben biraz şeyim burda statükocuyum (gülüyor). (Sarp)

Bu biraz da işçi takımının sporu olarak düşünülür aslında. Bunun en güzel örneği Converse mesela Converse de bilmem nerde işçilerin giydiği ayakkabıyken işte ordaki

kültürün yakınlaşması da çok ünlü bi ayakkabı olmaya başladı vesaire ben aynısını boks için de düşünüyorum. (Arden)

Bizim salon için konuşuyosan eğer git gide artıyoruz... genel olarak... genel olarak kardeşim bana göre daha çok yani bilemiyorum şimdi boks kimin elinde Mayweather ile Conor maça çıkmıştı şeye artık biraz daha iş şeye döndü hani boks da bence o sektörde yani şova döndü. Ha. O yüzden yani demek istediğim o. Bazen tabi instada falan gezerken gözüne çarpıyo ama hani bunu niye paylaşıyolar niye şapıyolar o konuda bi fikrim yok. Bi akım gelir alır götürür. Hıh, aynen öyle, döner tekmeyle kapak açma hareketi vardı. Bi dönem o gitti bi dönem başka bi şey. Öyle yani. (İbrahim)

Şurda yoğun antrenman gerekiyor benim kişisel tecrübem hani arkadaşlarımla işte tamam dışardan çok havalı görünüyö ama bir iki hafta antrenman gittikten sonra eve gidip ayak uzatalım bugün çok yorgunum moduna geliyor insanların yüzde 90'ı böyle oluyo. Hani dönemsel belki gelen gidenler olur da ben çok aşırı bi patlama olcağını sanmıyorum. (Aybars)

Kadın boksörlerin olimpiyat başarısı sayesinde de boksa artan ilgi katlanarak devam etti:

Ya işte abi gurur duyuyorum biraz ilk başta şaşırdım açıkçası hani bizim ülkemizde boksa bu kadar önem veren kendini adıyan kadın boksörler var mıydı bu kadar olduğunu bilmiyodum ben ama işte bizim salonumuzda da var Tomris Hoca mesela Avrupa Şampiyonasını almış bu Busenazlar olimpiyatta şampiyona aldılar ben bu kadar olduğunu bilmiyodum şaşırdım çok tabii ki gururlandım hatta bu şeyden sonra olimpiyattan sonra benim hani kadın boksörlerin maçlarını izleme sıklığım daha da arttı biraz da öyledir yani biraz ön plana çıktıktan sonra insanlar böyle ilgi gösteremeye başlarlar ben de açıkçası diğer insanlar gibi ondan sonra ilgi göstermeye başladım kadın boksörlerin maçlarına onun haricinde gerçekten gurur duydum. (Bora)

Alan işçi sınıfı habitusundan ve işçi sınıfı yapısından sıyrılıp gösterişçi tüketim alanına dönüşerek orta-üst toplumsal sınıf faillerinin etkin katılımına maruz kalır: orta-üst toplumsal sınıf habitusu, yapısı ve illusioları üzerinden güncellenir.

Boksun sektörleşerek tüketim aracı haline gelmesinde sosyal medya ve internet kullanımının artan beden algısı ve bedenın tüketim nesnesi olarak icra edilmesi (92) büyük rol oynar. Bedensel sermayenin tarih boyunca hiç olmadığı kadar simgesel

sermaye hacmi kapsamında kullanımı (94, 98) da orta-üst toplumsal sınıflar için egemen olma hegemonyasını sürdürmek ya da toplumsal uzamdaki statünün korunması bağlamında mücadele aracı olagelir (28). Gerçekleştirilen her pratik, girilen her alan mücadelenin tezahürüdür: egemen olanın kendilerinde kalması, hegemonyanın koşulsuz şartsız devamlılığı adına sınırsız mücadele (13, 28) toplumsal uzamdaki konumun sağlanması ve kesinleşmesi adına gerçekleştirilir.

Biraz şeyle ilgili olabilir ben Instagram'a çok yoruyorum onu. Güzel vücutlar güzel fit bedenler sergilemek artık herkesin böyle bir mecburiyeti haline geldi gibi. Boks da bunun için kısa bir yol böyle hani çok aylarca yıllarca... ağırlık kaldırmadan kendi vücut ağırlığınızla ve sert antrenmanlarla sıkılaştıran çok iyi bir kardiyo o yüzden çok tercih ediliyor bence son zamanlarda. Biraz fiziki görünümle o yüzden de zaten üst sınıflara hitap ediyor olabilir presentable yapıyor sizi. Postur mu diyorlar ona hani böyle hani omuzlar momuzlar hani dik tutan onu sağladığı için olabilir. Kadınlar için kalça güzelleştirmesi bile bir sebep olabilir yani. Fit olsalar bile hani zayıf olsalar bile daha doğrusu biraz daha kaslanmak sıklaşmak tamamen aslında dediğim gibi o ilk başta konuştuğumuz o instagrama o fotoyu atmaya lapa tutulurken o videoyu koyup paylaşmak insanları bence bu ara çok motive etti yani. instagramdan önce storylerden önce o lapalardan önce... çok da fazla boks yani bilmiyorum Adriana Lima ip atlamadan önce bu kadar boks yaygın mıydı bilmiyorum. Bence bunun instagram çağıyla işte bahsettiğimiz o z kuşağıyla vesaire görünürlükle pozla çok fazla... alakası olduğunu düşünüyorum çünkü herkes çok şık kıyafetlerle çok şık nike işte büstiyerlerle taytlarla vesaire yani oraya gelirken makyaj yapan oraya gelirken çok şık kıyafetler giyen yani öyle yırtık pırtık bol tişörtlerle değil de slim fit şeylerle gelen ve bunun için ayrıca çok ciddi paralar harcayan insanlar var sonuçta. (Berk)

Bedenin statüsünün kültür olgusu olduğunu belirten Baudrillard (92) tüketilen şeyler içerisinde diğerlerinden farklı ve en eşsiz, en kıymetli şeyin beden olduğunu savunur. Bourdieu (13) kültürel tüketim üzerinden kurduğu sınıfsal ayırım, sınıf habitusları ve sınıf yapıları aracılığıyla failerin illusioaları doğrultusunda tüketimin sınıflar arasında en yüksek ve en alçak seviyelerde nasıl sınıflandığını gösterirken simgesel sermayenin özgül ağırlığı üzerinde duruyordu. Sektörleşen boks alanında simgesel sermaye failin bedeniyle kurduğu ilişki bağlamında özgül illusioalarını sunmak anlamına yaslandığından, moda ya da akım eğer orta-üst toplumsal sınıfın faydasına işliyorsa (ki orta-üst toplumsal sınıfın faydasına olmayan herhangi bir moda

akımı saymak güçtür) ve burada en hassas nokta simgesel sermaye artırımını ve sunumuysa, orta-üst toplumsal sınıfların bu pratiklere ayak uydurması kaçınılmazdır.

Ya bunun dönüşmesi için biliyosun artık telefonlar işte sosyal medya bunların artık her şeyde etkisi var yani insanlar eğer buna yönelmek istiyorsa bunun ülkemizdeki çözümü bunun bir moda haline getirilmesi ya da bir influencer dediğimiz kişiler üreticiler bunlar tarafından desteklenerek bunu bi böyle havalı bir ürün haline getirilmesiyle gerçekleşeceğini düşünüyorum dediğim gibi şu anda gündem sosyal medya olduğu için bu alanda ilerlerse bi şekilde ya reklamlarla ya influencer dediğimiz kişilerin yardımlarıyla bu alanda böyle ilerleyebilir diye düşünüyorum. Ara sıra görüyorum ya boksun demek ki havalı gözükten bir tarafı var hani fitness spor olarak zaten sürekli karşımıza çıkıyo sosyal medyada ama boksun da bir kulvar olarak yine popülaritesinin olduğunu düşünüyorum belki de vücudum iyi görünsün diye insanların tabi yaptığı bi konu bunun işte güzellik algısıyla alakalı olması bi etken hatta bu youtube'da işte instada gördüğümüz insanlara bakarsak tabi büyük bi etken çünkü görsele orda önem vermek zorundalar ama bence büyük etkeni görsel bir tatmin duygusu olabilir bence. Ama hani dışarı genel kültüre bakarsak genel şu anda insanlara verilen sonuçlara bakarsak sosyal medyanın etkisiyle en fit en güzel vücutlu beli ince olsun kalçası olsun ya da işte erkek için kasları olsun işte six pack göğüs kasları falan filan tabii bunlar bekleniyo. (Oytun)

Çok insanlar son zamanlarda çirkin kıyafetler giyiyorlar veya her zaman moda diye çirkin... boksun sektörleşmesi birazcık bence. Hem kötü bir spor değil, kesinlikle dövüşmeyi öğreniyorsun birinci şey. Bir başlayınca hoşuna gitmesi, ikinci sebep. Üçüncü sebep de moda olması. Yani instagram'da görünce aaa ben aaa ben aaa reklam gibi reklam artınca insanlara albenisi artıyor boks sporunun bence. Herhangi bir şeyde olduğu gibi. (Eymen)

Ayak uydurmak ve aşinalık herhangi bir güç gösterisinin ya da mücadele alanının es geçilemeyeceği (13), böylelikle kültürel tüketimin sınıfsal ayrımı derinleştirilmesi boks alanında faydalar zincirinin illusiolarla tam uyumunun göstergesidir.

Şimdi adam yoga yapıyo mesela onu da paylaşıyor işte, güneş doğarken falan böyle savaş duruşu falan yapıyo paylaşıyor yani olabilir (gülücükler). Malzeme olsun da paylaşalım şeyi olduğu için boks olmaz yoga olur bilmem ne olur. Malzeme olsun da paylaşalım diyolar ya işte, boks şey değil önemli değil yani adam işte Sabahattin Ali okuyodur falan kahvenin yanına koyar o kitabı onu çeker, onun gibi bi şey. (Uraz)

Bourdieu (13, 28) failin bedeniyle kurduğu ilişkinin toplumsal uzamdaki konumunu işaret ettiğini belirtirken Baudrillard (92) tüketim “şeyi” olarak bedenle ilişkinin örgütlenme tarzını toplumsal ilişkiyi yansıttığını savunur. Simgesel sermaye sunarak mücadele alanında toplumsal konumu sağlamlaştırmak ihtiyacı (28) faydanın sınırsız getirisi düşünüldüğünde her katılım sağlanan alanda olduğu gibi boks alanında sektörleşmenin gerçekleştiğini gösterir.

Şimdi yaşadığımız dönem tamamen görsellik üzerine kurulu bi dönem ya instagram facebook twitter... işte tiktok ondan sonra instagram hikayeleri vb bunlara baktığımız zaman benim bi alt jenerasyonum ben tam ucundan y kuşağını yakalıyorum ama benim bi alt jenerasyonum tamamen görsellik için görüntü için yaşıyorlar. Hayatlarını hatta bunun için yaşıyorlar. mesela tanıdığım birçok arkadaş var okuldan aslında hayatının şu an bok gibi olduğunu ve birçok sorun yaşadığını biliyorum ama instagramına gitdiğiniz zaman dünyanın en mutlu insanı yani bi rol yapma bi gösteriş yapma ve içi boş bi görsellik yakalama peşine girdik. Boks buna uygun bi şey değil. Buna uygun olan şey fitness buna uygun olan şey gym ha giderler orda iki ağırlık basarlar uyduruk bi üç gün sonra söncek bi göğüs kası yaparlar onla bi iki instagram fotoğraf koyarlar bi kız kaparlar bakidir konu kapanır yani. Boks daha çok kalıcı ama hemen size vücut vadetmeyen bi spor. Yani bizden bizim kuşakta artış belki olabilir bi süreliğine ama bizden sonraki ve onlardan sonraki kuşak tamamen görsellik üstüne bi hayat tarzı benimsedikleri için ben geleceklerini düşünmüyorum ben bile mesela şu an görsellik istiyorsa boksta belki yapacağım 5, 6 aydaki göğüs kasını bi gym salonuna gidip 2 ayda 1 ayda yapabilirim ama benim önceliğim sağlıklı olup gerçekten vücut ağırlığına kalıcı bi şekilde kas yapıp kendimi korumak olduğu için ben boksa devam etmeyi düşünüyorum. (Şuayip)

Boksun tam paket antrenman sistemiyle bedensel sermaye hacmi gelişmekle kalmaz kalıcı sisteme dönüşür. Fail antrenmanlara devam ettiği süre boyunca herhangi başka bir spordan alacağı verimin orta-üst sınıf illusioları bağlamında çok daha fazlasını alır.

Doğru yani şöyle fiziksel olarak benim yaptığım diğer sporlarla da kıyaslıyorum bi kere vücuda çok dost bi spor hani vücudu çok fit yapan aynı zamanda güç kondisyon kazanabileceğinizi bi spor o anlamda hani fiziği ön planda olan insanların yapması çok normal bence sosyal medya aracılığıyla bi tık daha göz önünde oldu. (Aybars)

Şimdi ünlülerde de genel olarak bi dış görünüş bi fiziksel beklenti oluyo. Yaptıkları iş gereği. Ben iyi cevap aldıklarını düşünüyorum boks yaptıklarında boks ya da kick boks da bu ara çok şey revaşa. Onların isteklerine cevap verdiği için sürekli şey yapıyo olabilirler yani post ediyolar olabilirler bunları tabi hani diğer insanlara da etkiliyodur bu illaki. Özellikle rol model aldığın insanlardan bi tanesi şey yapıyorsa bunla ilgileniyorsa sen de senin de ateşliyodur bi noktada. (Sarp)

Gösterme ve görünme aracı olarak kültürel tüketim (13, 92, 94, 98) kültürel beğenilerin yüksek veya alçak ayrımından çok kültürel beğenilere aynı anda eşit koşullarda sahip olunup olunmaması üzerinden alanda görünürdür.

Instagram işte Adriana Lima'nın ip atlamaya boks yapmaya başlaması vesaire ile herkeste ya ben de aslında çok istiyorum ben de mi aslında başlasam, kilo verdiyormuş öyle mi işte bilmem ne gibi şeyleri daha da çok duyuyorum yani en çok onu duyuyorum. Sevmediğim özellikler işte o biraz önce anlattığım aslında boksla hiç alakası olmayan bizim biraz önce saydığımız boksa dair sevdiğim şeylerin hiçbirini sevmeyen sadece... işte o (durarak) pozunu vermek o görüntüyü vermek o lapa videosunu paylaşmak için oraya gelen çok fazla insan olduğu çok belli. Eleştirilcek bi tarafı yok bu bi sektör oldu ve insanlar bunun için para veriyorlar Demir Hoca bu şekilde para kazanıyor salon onlar sayesinde var. Biz çünkü üçüzdür beşizdir yani insanlar boksu sevmek zorunda değil... her şey nasıl tüketici için yapılıyorsa bu da öyle bi şey... ya bunlardan çok var ve bunlar yüzünden sevmiyorum yani o şu hareketleri yapan lapaya dair en ufak fikri olmadan yumruk olan (gülüyor) bunları çok güzel yapıyormuş gibi paylaşan insanlar rahatsız ediyor. İşte yani farklı bi şey söyleyemeyeceğim çoğunluğunun boksla alakası yok bunun tamamen moda olduğunu düşünüyorum böyle bi boks furçası var yani dediğim gibi son dönemin yani dönemin ruhuyla alakalı bi şey olduğunu düşünüyorum. (Berk)

İşçi sınıfı habitusunda boks pratiğine yatırım mantığı tamamen hayatta kalma savaşı, üretim mekanizması kurarak beden aracılığıyla işleyen mücadele oluşturmak ve devam edebilmekken orta-üst sınıf habitusunda faydanın yelpazesinden yola çıkarak güç göstereni olarak simgesel sermaye kazanımı, sermaye yapılarının hacminin genişletilmesi ve yüksek tüketim alışkanlıkları arasındaki derin ayrım boks alanında sınıfsal ayrımı ortaya koyar.

Boks sektörleşmiştir, alan orta-üst toplumsal sınıfların sermaye hacimlerini genişletmek adına yatırım yaptıkları bir serbest zaman aktivitesine dönüşmüştür.

## 5. TARTIŞMA

Wacquant'ın az sayıda şampiyon boksörden ziyade yeterince ilgiyi görmemiş boksörlere odaklanması üzerine fikri (2) boks sosyolojisi çalışmalarında sıklıkla ilham olmuştur. Boks alanında gerçekleştirilen hemen her çalışma boksun spor olmaktan öte bir işçi sınıfı pratiği olduğunu vurgular (2, 5, 6, 7, 9, 11, 20, 21, 23, 24). Bu vurgu içerisinde karşılaştırmalı bir ayırım barındırmaz çünkü boks orta-üst toplumsal sınıfların görece yeni katılım sağladıkları bir toplumsal alandır (27). Bu çalışmada boks alanındaki sınıfsal ayrımı orta-üst toplumsal sınıfların boks alanındaki pratikleri üzerinden analiz ettim. Eğer sınıfsal ayırmadan bahsediyorsak pratiklerin yörüngesini ve nedenlerini ortaya çıkartmak elzemdir (43): ayırım mekanizmalarını iki sınıfı karşılaştırarak ortaya koydum. Alan teorisi çerçevesinde faillerin yatkınlıklar bütününden başlayarak hem alana hem de faillelere dair derin bakış, araştırma tasarımı aşamasında sıklıkla destek aldığım soruyu sürekli güncel tuttu: "Orta-üst toplumsal sınıfların boks alanına yatırım yapma mantıkları nedir?" Bu sorunun sürekli güncel kalması hem düşünümsellik açısından oldukça önemliydi hem de alanda geçirdiğim süre ve tezi yazdığım süre boyunca bana hep eşlik etti. Bu soru etrafında boks alanında sınıfsal ayırma ve pratiklere dair hiçbir sorum cevapsız kalmadı. Sınıfsal ayrımı anlamlandırabilmek ve ortaya koyabilmek adına öncelikle orta-üst toplumsal sınıfların nasıl işlediğine yöneldim. Yatkınlıkları nelerdi, beğeni ve zevk kültürleri gerçekten de Bourdieu'nün (13) çizdiği doğrultuda mı gerçekleşiyordu: bu sorular etrafında habitusa odaklanarak sınıf habituslarını inceledim. Sermayeleri ve habituslarının uyumu başka bir merak konusuydu, buradan çıkacak sermaye türleri, özellikle beden algısı ve bedensel sermaye üzerine bir çıkarım Bourdieu'nün güzergahında illusiolara kadar gidecekti, öyle de oldu. İllusioların gerçekleşmesi adına alanın hâkim kanaatlerine sorgusuz sualsiz kabul, yine de yeterli değildi. Boks alanının orta-üst toplumsal sınıflar için bir kültürel tüketim nesnesi haline dönüşmesi tüm bulguları ve tüm araştırmayı kapsayacak şekilde rahat bir nefes almama sağladı. Çünkü illusio ile aradığım soruların çoğuna zaten cevap bulabilirdim ama bu yeterli olmayacaktı. Hem kapsamlı etnografi hem eleştirel bakış hem de Bourdieu'nün alan teorisiyle araştırmanın tüm aşamalarında ayırım mekanizmalarına dair izi takip ettim.

Boksörler, Boks Yapanlar ayrımı bir süre sonra topluma tamamen yerleşecek, yerleşmeye de başladı. Katılımcılar hem kendi aralarında hem de sosyal ağlarında bir boks yapan olduklarını sıklıkla dile getiriyorlar. Bu ayrımın mekanizması sadece bir mesleği işaret etmesiyle mühim değil, dünyanın hemen her yerinde artan boks ilgisi mevcut. En çok izlenen YouTube içerik üreticilerinden Logan Paul'un profesyonel boks kariyerine başlamasının ardından kardeşi Jake Paul'ün boks kariyerine dâhil olması ve istenmeyen çocuk figürüyle reytinge oynaması, art arda profesyonel maçlara çıkmaları takipçileri açısından oldukça ilgi uyandırıcı oldu. Sosyal medyada sadece 2 figürün boks alanına katılmasıyla dahi görece boksa azalan ilgi yeniden alevlendi. Ünlülerin, oyuncuların, diğer spor branşlarında bilinen figürlerin boks antrenmanlarına dâhil olması da kadın mankenlerin boks alanına dâhil olması kadar ilgi çekti. Boks aracılığıyla neredeyse yeniden inşa edilen beden formu, kadın mankenlerin ilgisini son senelerde oldukça çekti. Başta Adriana Lima olmak üzere dünyanın farklı yerlerinden pek çok kadın manken boksu bir antrenman sistemi olarak hayatlarına yerleştirdiler. Ağırlık kaldırmanın sıkıcı rutininden sıkılarak tam paket antrenman sistemine dâhil olmak, bedeninin tüm bölgelerinde yağ-kas oranlarına ciddi anlamda müdahalede bulunduğundan boks antrenmanı bir fenomene dönüştü. Boksörler acı, ıstırap, bedensel çilekeşlik, fedakârlık, statü atlama endişesi ve bedensel üretim boyutlarıyla zaten işçi sınıfı pratiklerinin failleridir (13, 14, 29). Dövüşmeye alışıklardır (6), sokaktan gelirler (5), ring onların hayatta en rahat edebilecekleri yerlerden biridir (2). Eşit şartlarda, eşit kilolarda, dövüş için özel olarak planlanmış bir alanda (ring), aynı kurallarla dövüşmek, işçi sınıfı habitusu için herhangi bir endişe taşımaz (5, 13). Diğer taraftan boks yapanların zaten farklı meslekleri mevcut (26, 27). Boksu bir kariyer planlaması olarak görmedikleri gibi sınıflarıyla uyumlu olarak tamamen fayda-çıkar motivasyonu ile serbest zaman aktivitelerini 'şenlendirmiş' oluyorlar.

İlk bulgu Boksörler, Boks Yapanlar teması olarak ortaya çıktı. Literatür bize boksun işçi sınıfı sporu olmasıyla birlikte daha ziyade boksun bir işçi sınıfı pratiği olduğunu gösterir (5, 6, 8, 9, 10, 11). Boks yapanlar orta-üst toplumsal sınıf failleri olarak boksör sıfatıyla anılmak istemezler. Sınıfsal ayrım tam da bu noktada başlar: sınıfsal habitusları gereği herhangi bir dövüş pratiğine oldukça uzak olan orta-üst toplumsal sınıf faillerinin boksör olarak anılmak istememeleri dile yansıyan simgesel



tahakkümü açığa çıkartır. Simgesel tahakküm aracılığıyla bir sınıfın diğerinden aşağı ya da yukarı olması normalleştiriliyordu (29), anımsayalım. Wright (27) ve Trimbur'un (26) beyaz yakalı çalışanların boksa katılmaları üzerine yaptıkları çalışmalarda da katılımcılar boksör olarak anılmak istemediklerini belirtiyorlardı. Çünkü boksör olmayı içeren kabul aynı zamanda bir sınıf yapısını da kabulü içerir (2). Alanın habitusu sürekli olarak güncellediği noktada boks yapanlar alana dâhil olurken herhangi bir fayda karmaşasıyla bu sebeple karşılaşmıyorlar zira alan zaten orta-üst toplumsal sınıfların katılımını önceleyen şekilde kurgulanmış. Herhangi bir boksör, işçi sınıfı faili veya boks kariyeri inşa etmek isteyen biri tatlı bir dille reddediliyor: bu durumda erkekler, kadınlar ve çocuklar kendi "akranlarıyla" serbest zaman aktivitesi gerçekleştirmiş oluyor. Mesleği de içeren ama bu içerme küçük bir bölüm temsili olarak kalan Boksörler, Boks Yapanlar ayırımında disiplinin de sınıf habituslarına göndermeleri mevcut. Sonsuz bir ıstırap ve çilekeşlik olarak boks antrenmanları (2, 8, 9, 10) boksörler için pek çok fedakârlığı da beraberinde getirir: sosyal yaşam, cinsellik, beslenme disiplini gibi konularda ciddi fedakârlıklar boksörün yaşamını disiplin altında tutar. İşçi sınıfının bedeniyle kurduğu ilişki bağlamında boks pratiğindeki devamlılığı statü atlama endişesiyle eşdeğerdir (2, 13, 14). Orta-üst toplumsal sınıf pratiklerini ele alalım, aralarında serbest zaman mukayesesi gerçekleştirdiğimiz zaman işçi sınıfı serbest zaman gibi bir mefhumla tanışmış mıdır? Orta-üst toplumsal sınıf faillerin sınıf habitusları bedensel çilekeşliğe, acıya ve ıstıraba tahammüle, sosyal fedakârlıklara ve katı disiplinlere zıt olan noktada konumlanır (13). İlk bulguda gördüğümüz üzere faillerin çoğu faydalarını maksimize edecek başka bir pratik alanı olarak serbest zaman aktivitesi keşfetseler (boks orta-üst toplumsal sınıflar için bir keşiftir) boks yerine o aktiviteyi koyabilirler. Dolayısıyla boksörlük bir meslektir (2, 5, 6). Sugden (5) boksörlerin sadece bir gelir kaynağı olarak boksa bağımlı olmadıklarını, ayrıca işçi sınıfı habitusu için oldukça önemli olan gurur ve öz saygı (13) başta olmak üzere farklı kazanımları da barındırdığı için farklı becerilerle donattığından bahseder. Wacquant (2) boksör olma deneyimini bizzat çalışan ve gösteren olarak boksörün profesyonel kariyerine hazırlanmasında üç temel fedakârlık ağının olduğunu söyler: diyet, aile ve sosyal ilişkiler, sosyal yaşam. Orta-üst toplumsal sınıflar için sosyal sermaye neredeyse varoluş sebebidir (13), fedakârlığın sözü dâhil edilemez. Bu bağlamda işçi sınıfı habitusu bedeni bir amaç olarak görürken, orta-üst

toplumsal sınıf habitusu bedeni bir araç olarak görür (13). Ayrım mekanizması habituslara işlemiştir. Boksörler, Boks Yapanlar ayrımında unutulmaması gereken en önemli nokta: boksörlerin bedenlerinin hem silah hem hedef olmasıdır (2). Bu doğrultuda Boksörler, Boks Yapanlar ayrımı boks alanında sınıfsal ayrımı sınıfsal habituslar aracılığıyla doğrudan ve apaçık göstermesi boyutuyla tezin amacıyla uyumludur.

Sahip olunan sermayenin hacmi doğrultusunda alanda herhangi bir fail iktidar ağlarını eline alabilir, kuşanabilir ve dağıtılabilir (2, 13, 28). Bu hadise alan fark etmeksizin gerçekleşebilir ama yine de her sermayenin muhatabı olduğu alanda geçerli olduğunu unutmamak önemlidir (28). Bedensel sermayenin boks alanı dışında bir geçerliliğinin olmadığı literatürde yaygın kabulü söz konusudur (2, 9, 10, 11, 16). Bu yaygın kabul işçi sınıfı faillerini önceler. Araştırılan alanlar doğrudan işçi sınıfı faillerini kapsar. Dolayısıyla bahsi geçen bulgulara zıt olarak Sınıf Yapısı: Alandaki Sermayeler temasındaki en net tartışma bedensel sermaye hacminin geliştirilmesinin orta-üst toplumsal sınıfların bedensel sermayeyi bir simgesel sermaye aracı olarak kullanmalarındadır. Beden bir sembol olarak güç ilişkilerinde koz olarak oynanabilir: bedeni illa dövüş adına kullanmak gibi bir hadise söz konusu olmasa da egemen sınıfların bedenleriyle kurdukları ilişki bağlamında sağlıklı, fit bir beden (13) ayrıca boks antrenmanlarından sonra kaslı, gergin bir bedene ulaşmak bedensel sermaye hacmini artırır.

Boksörler, boks yapanlar ayrımında sınıf habitusları diğer tüm temalar için bir çerçeve görevi görüyor. Sermayeleri, illusioaları ve doxaları ama en nihayetinde alanı habituslardan bağımsız düşünmek söz konusu değil (29). Bu doğrultuda boksörler ve boks yapanlar arasındaki derin ayrım sınıf yapılarına da fazlasıyla işlemiş durumda. Boks yapanların zaten bir statü endişeleri olmadığı gibi kendilerini boks alanında müşteri olarak görürler. Bu müşterilik hali Trimbur'un (26) ve Wright'ın (27) beyaz yakalı boks yapanlar olarak tabir ettikleri kesimlerle uyumludur. Sermayelerini alanda kuşanmalarının yegâne sebebi sermaye hacimlerini arttırmaktır. Ekonomik sermaye üzerinden ele aldığımızda boks yapanların çoğu zaten kariyerlerinin en doygun noktalarındalar. Alanda kaldığım süre boyunca iş hayatından ya da mesleğinden şikâyet eden hiçbir katılımcıyla karşılaşmadım. Dolayısıyla alanda ekonomik sermaye

noktasında herhangi bir engel söz konusu değil: zaten katılımcılar görüşmelerde orta sınıf bulanıklığından kurtularak kendilerini üst sınıf olarak nitelediler. Onların sınıf tabirleri üst sınıf olabilmek için sadece ekonomik sermayenin yeterli olacağı noktasındaydı. Bu Bourdieu'nün (13) karşı çıktığı bir durum: sadece ekonomik sermaye üzerinden bir sınıf konumu atayabilmek mümkün değil. İşçi sınıfını görüşmelerde sıklıkla "varoş" ya da "alt sınıflar" olarak nitelemeleri simgesel tahakküm kapsamında kendi sınıflarını diğer sınıflardan daha üstün görmelerinin toplumsal protokolü ve devamlılığını sağladığı için (29) sınıfsal ayrım Sınıf Yapıları: Alandaki Sermayeler temasında da yüzeyde kaldı. Ekonomik sermayenin alanda kullanımı öncelikle alana giriş için elzem. Sonrasında sosyal sermaye aracılığıyla ekonomik sermayenin hacminin geliştirilmesi (13, 28) temel hedef. Orta-üst toplumsal sınıflar herhangi bir serbest zaman aktivitesine katılım sağladıkları zaman ilk olarak faydayı maksimize etmeyi ikinci olarak da harcadıkları ekonomik sermayenin bir şekilde muhakkak geri dönüşünün olmasını gerekli görürler (13). Bu noktada harcadıkları ekonomik sermayenin geri dönüşü önemli iki noktayı da kapatır. İki nokta da faydanın maksimize edilmesiyle kapanır. Bedensel sermaye gelişmiştir, ekonomik sermayenin hacminin artması adına sosyal sermaye ağları "kendi akranlarından oluşan" diğer faillerle donanmıştır: hem kültürel hem sosyal sermayeleri simgesel sermayeye dönüştürerek diğer alanlarda güç ilişkilerine dair kullanabilirler. Bu bağlamda orta-üst toplumsal sınıf habitusuna uygun olarak ekonomik sermaye ve serbest zaman aktivitesi için harcanan maliyet ve zaman daha fazla faydayla karşılığını bulur. Bu durum işçi sınıfı için söz konusu değildir zira katılımcıların çoğu boksörlerin ekonomik sermaye hacimlerinin oldukça düşük olduğunu belirttiler. İki sınıf arasındaki ekonomik sermaye mirası da oldukça derin boyutta. İşçi sınıfı kendi yaşamını ekonomik bir miras olmaksızın kendisi kurmak zorundayken orta-üst toplumsal sınıf dinamiklerinde ekonomik miras oldukça yaygındır (13). Simgesel sermaye aracılığıyla oluşturulan korku iklimi güç ilişkilerine de yansır: literatürdeki çalışmalar sermayelerin sadece o alanda geçerli olduğunu gösteriyordu (2, 8, 9, 12, 27). Oysa simgesel sermaye bir güç ilişkisi bağlamında katılımcıların çoğu tarafından sosyal hayatlarındaki diğer toplumsal alanlarda sıklıkla kullandıkları bedensel sermayeyle birleşiyor. Orta-üst toplumsal sınıf failleri bedensel sermayeye yaptıkları yatırımı ve bu sermayenin hacminin geliştirilmesini bir güç sembolü olarak diğer

alanlarda sembolik sermaye olarak harcayabiliyorlar. Bu durum tahakküm ilişkileri çerçevesinde orta-üst toplumsal sınıfların her alanı diğer sınıflarla bir mücadele alanı olarak görmesi sebebiyle olağan (13).

Ulaştığım veriler aracılığıyla alanda en dikkat çeken ayırım sosyal sermayelerin ‘‘mürekkebin sayfaya dağılması gibi’’ oldukça hızlı şekilde hacimlenmesi oldu. Katılımcıların hemen hepsi, birkaç antrenman boyunca sessizliklerini koruyup sonradan açılanlar dâhil, alanda sosyal sermayelerinin hacimlendiğine tanıklık ettiler. Faillerin bedenle kurdukları ilişki bağlamında ötekine duydukları yakınlık (13, 28) boksun bir araç olduğunu yineledi (27). Alana girmeden önce daha önce etnografi çalışması yürütmüş araştırmacılar kendi deneyimlerinde katılımcılarla alan dışında görüştiklerinden de sıklıkla söz ediyorlardı, bu durum boks alanında yürütülen etnografi çalışmalarında da mevcut (9). Bulgularda sözünü ettiğim gibi oluşan sosyal sermaye hacmi alanda veri toplama tarihlerine denk düşen doğum günümü dahi katılımcıların sürpriz partiyle kutlamalarına olanak sağladı. Bu bağlamda orta-üst toplumsal sınıfların sosyal sermaye hacimlerine verdikleri özel ehemmiyet, Bourdieu’nün (13) sıklıkla üzerinde durduğu gibi kültürel bir miras olarak sınıf göstereni boyutuyla da bulgularda yerini aldı. Alanda geçirdiğim katılımlı gözlem süresince aklımda en çok kalacak söylem, boksun önemli olmadığı önemli olanın beden yapılılandırılması söylemi olacak. Boksun bir araç olarak orta-üst toplumsal sınıflarda tezahürü Bourdieu’nün (13, 28) egemen sınıfların bedenleriyle ilişkisinde beden bir araç olduğu görüşünü destekledi. Sosyalleşme aracı olarak sosyal sermaye hacminin artırılması da bir serbest zaman aktivitesinden maksimum faydayı elde etme arayışı olarak alanda yerleşmiş durumda. Kendilerini rahat hissettikleri ortamda, kendi seçtikleri eşlerle veya eşsiz, kendilerine ‘‘layık’’ alanlarda serbest zaman aktivitelerine önem veren orta-üst sınıflar (13) alanda devamlılık için de bir aynılık inşasını önemserler.

Kültürel sermayenin doğrudan aktarımı ya da edinimi söz konusu değildir çünkü bedenselleşmiştir, ancak miras yoluyla aktarılabilir (13, 28). Bu bağlamda sınıfsal ayırımın en temel gösterenlerinden biri kültürel sermaye hacimlerinin işçi sınıflarına nazaran orta-üst toplumsal sınıflarda oldukça kuvvetli olduğu aşikardır. Doktora yapan katılımcıdan, büyük dedesi mimar olana, kuşaklardan aktarım yoluyla

mühendisliği seçenden bir aile geleneği olduğu için tenis sporuyla ilgilenene kadar tüm katılımcılar sınıfsal ayrımı yeniden simgesel tahakkümün dile tezahürü boyutunda derinleştirdiler. Boksörlerin kültürel sermayelerinin oldukça aşağıda olduğunu söylemek hem kendi sermaye hacimlerinin daha yüksek olduğunun kabulünü içerir ve bu sayede sınıfsal ayrımı günceller hem de işçi sınıfı pratiklerine dâhil olmak istemediklerini belirterek işçi sınıfından tamamen arıtılmış bir işçi pratiğine katılarak sınıfsal konumlarını ortaya koyar. Ayrımın en gizli hali olarak kültürel sermaye (13) eğitim, alışkanlıklar, dili kullanma biçimleri, zevk ve beğeni tercihleriyle ortaya çıkar. Eğitim başta olmak üzere neoliberal politikalar aracılığıyla ortaya çıkan sınıflar arası pek çok eşitsizlik dinamiği (31, 32) boks alanında sınıfsal ayrımın da gösterdiği ölçüde kültürel eşitsizliklerin oldukça uç seviyelerde olduğunu ortaya koyar. İşçi sınıfının eğitime olan mesafesi orta-üst sınıfların eşitsiz şekilde kültürel olana sınırsız erişimiyle normalleşir (13). Orta-üst toplumsal sınıf failleri boks alanında herhangi bir müsabakaya dâhil olmaktan imtina ederler, bir boks kariyeri olsa olsa antrenman boyutunda kalır. Bu durum sınıf habituslarına ve kültürel sermayelerine işlemiş olan dayakla ve cezayla öğrenmek yerine (işçi sınıfı pratiği olarak) deneyimle ve tekrarlarla öğrenmelerinden kaynaklanır (13). Herhangi bir dövüş pratiğine oldukça uzaktırlar, sparring yapmaktan mümkün olduğunca uzak dururlar. Kültürel sermaye alanda kıyasıya kuşandıkları zırhları olarak orta-üst toplumsal sınıfların bedenle ilişkileri bağlamında sınıf habituslarının en önemli sınıfsal ayrım gösterenidir.

Sınıfsal ayrım bağlamında beden kilit konumdadır çünkü hem faillerin bedenleriyle kurdukları ilişki bağlamında yatkinlikler bütününe ulaşabiliriz (13) hem de sermaye dağılımlarının alana özgü olması alana özgü farklı sermaye türlerinin hacimlerini görünür kılar (28, 29). Bedensel sermaye tüm araştırma boyunca en önemli illusio olarak sınıfsal ayrımın en net gösterenlerindedir. Boksörün boks alanına dair yatırım yaptığı tek sermaye türü bedensel sermaye iken boks yapanlar bedensel sermayeyi tamamen bir araç olarak görürler: kaslı, gergin, fit bir bedenin simgesel sermayesi diğer alanlarda bir güç göstergesidir. Bunun dışında sağlık bir bedensel görünüm ve bedenin sağlıklı olması orta-üst toplumsal sınıflar için elzemdir (13). Beden sunulan ve gösterilen bir simgedir (2, 13). Bedenleriyle kurdukları ilişki bağlamında orta-üst toplumsal sınıfların alanda olma illusioaları ve bedensel sermayeye

yaptıkları yatırım bu bağlamda uyumludur: beden sağlıklı olmalı ve güç göstereni olarak sembol niteliği taşımalıdır.

Boks alanındaki sınıfsal ayırım alan izleği boyunca her pratikte ve özgül sermayede apaçıktır. Bedensel sermaye ise failin bedeniyle kurduğu ilişki bağlamında ayırımın en dikkat çekici yapısını sunar. Sınıf habitusunun en temel göstereni failin bedeniyle kurduğu ilişkiydi (13, 14, 28, 29). Spor tarih boyunca cesaret ve erkeklik yatırımı olarak yapılan idmanken (14, 81) kazanma isteğini durmaksızın artıran yapısını egemen sınıflar için erkeklik erdeminin artırılması (83) bağlamında gerçekleştirir. Hem kazanma isteği hem de erdem, egemen sınıflarda erkeklik için en önemli gösterendir (82). Spor tarih boyunca tüm pratikler gibi egemen sınıfların halk sınıflarıyla mücadelesinin ve erkeksi olarak gösterilen kazanma, erdem, meydan okuma, irade gücü, zekâ (83) gibi mefhumların mücadelenin içerisinde derin işlevinin gösterildiği pratik alanıdır. Bu bağlamda orta-üst toplumsal sınıf habitusunda faillerin bedenleriyle kurdukları ilişki simgesel sermayeyi de kapsayacak şekilde bedenin temsili ve sunumuyla alakalıdır. Boksun “tehlikeli” spor oluşu, orta-üst toplumsal sınıf habitusundaki tüm pratiklerle tamamen zıt düşer. Şık olan, sağlıklı olan, kaslı ve hazır beden egemen sınıfların mücadele alanlarında hem simgesel sermayelerinin koz olarak sunulabilmesine imkân tanıyacak hem de erkeklik erdemi (28, 83) yerine getirilmiş olacaktır. Oysa işçi sınıfı habitusunda failin bedeniyle kurduğu ilişki hayatta kalabilmeyi, devam edebilmeyi öngörür. Bir toplumsal sınıfın çileciliğe (etkin antrenman, düzenli disiplin, bitmek bilmeyen dövüş antrenmanları, dövüşler, sert diyetler, yaralanmalar) meyli, mücadeleler alanında hegemonya ilişkileriyle derinden bağlantılıdır. Hem kural koyucu hem de fail olarak egemen sınıfların faillerini tamamen işçi sınıfına “bıraktığı” tüm sporlarda biyopolitik gözlem ve idare söz konusudur. Risklerin minimuma indirilmesi işçi sınıflarının spor pratiklerindeki çıkar ve değerler ile uyumludur (14). Oysa orta-üst sınıfların riske müdahil olmaması, bedenleriyle ilişkileri bağlamında bedeni sadece sağlıklı bir simge aracı olarak kullanmaları boks alanında sınıfsal ayırım adına gösterendir.

Bedensel sermayenin sınıf yapısındaki önemiyle birlikte faillerin beden yapılarının, kas kütlelerinin ve fizyolojik yapılarının antrenman sistemlerine ne derece cevap verebilir olduğunun önemi alanda bellidir. Geleneksel boks salonlarında bunun

pek önemi yoktur. Her boksör artık rutine dönüşen antrenmanların parçasıdır ve bedenlerini çoktan üretim mekanizmasının değeri haline getirmişlerdir. Hem bedenlerine yabancılaşma bağlamında hem de artık bıkkınlık getirecek düzeyde aynı tekrarlara sahip antrenmanlar boyunca boksörün tek illusiosu sonraki müsabakayı koşulsuz kazanmak için bedenini hazırlamaktır. Boks yapanın böyle bir tasarrufu yoktur ve tüm illusio bedensel sermayenin sınıf göstereni olarak sağlıklı yapıya bürünmesidir. Kendine en uygun antrenman sisteminin kendine en uygun kiloyu, en uygun kas kütlelerini ortaya çıkartacak şekilde eksiksiz tamamlayacağı bedeninin simgesel sermayesine aktarılma sürecinin kusursuz işlemesi orta-üst toplumsal sınıf habitusuna işlenmiştir.

Alan teorisini oyun metaforuyla açıklayan Bourdieu (28) illusioyu da oyuna olma nedenleri ve çıkarları olarak açıklıyordu (28). Oynamamak varken oynama hali olarak illusio (28, 29) sınıfsal ayrımı anlamlandırmak adına müthiş bir kavrayış sunar. Yatkınlıklar bütünüyle ulaştığımız sınıf habitusu ve ardından sermaye hacimleriyle alandaki derin ayrım illusio aracılığıyla daha da gün yüzüne çıkar. Orta-üst toplumsal sınıf failerin boks alanına katılma mantıkları faydalarını maksimize edecek bir serbest zaman aktivitesi kapsamında kapsamlı antrenman yöntemi, sağlıklı fit bir bedene sahip olmak, sermaye hacimlerini geliştirmek ya da sermaye edinmek ve dövüşmeyi öğrenmek olarak görünür. Kilo vermek birinci gayedir: orta-üst toplumsal sınıf karakteristik bedenine sahip olmak (Bourdieu'nün gösterdiği şekliyle (13, 14) sağlıklı, fit, sağlıklı yiyecekler aracılığıyla daha az yağlı) katılımcıların hepsinin ilk illusiosudur. İllusio hiçbir zaman tek değildir: kilo vermek boks alanında salt bir ulaşım değildir, kilo verirken kaslanmak, gergin ve sportif bir bedene ulaşmak da bedensel sermaye hacminin geliştirilmesi adına kilit önemdedir. Bedensel sermaye aracılığıyla simgesel sermayeyi bir güç sembolü olarak kullanmak dahi bir erektir, illusionun faydayı maksimize etmek boyutunda oyunda olmamayı dışladığı noktada orta-üst toplumsal sınıfların serbest zaman aktivitesindeki birden fazla fayda boks alanında sınıfsal ayrımı da ortaya koyar. Marx emek-gücün aşırı tüketimi dolayısıyla kapitalizmin proletarya üzerinde bir yabancılaşma oluşturduğunu göstermişti (36, 82): işçi sınıfı herhangi bir failin serbest zamanı olduğunu haydi varsayalım, burada faydayı maksimize edebileceği sermaye hacmine erişimdeki eşitsizlik dahi illusio boyutunda

boks alanında sınıfsal ayrımın boyutunu gösterir. İşçi sınıfı boks hayatta kalmak adına yapar (8, 10), devam edebilmek için, birisi veya bir şey olabilmek için (2), statü atlamak tek amaçlarıdır (14). Orta-üst sınıflar boks alanına en çok faydayı elde edecekleri bir serbest zaman aktivitesi gözüyle bakıyorlar. Sağlıklı olabiliyorlar, kilo veriyorlar, hacmini geliştirdikleri sermayeleri farklı alanlarda koz olarak kullanabiliyorlar ve nispeten daha kalıcı bir kondisyona sahip olurlar. Illusio her türlü indirgemecilikten kurtulmamızı sağladığından (28) esas faydalara odaklanmamızı da sağlar: alana devamlılık da faydaları katlayabilmek adına bu bağlamda oldukça önemlidir. Sıkıcı tekrarlara dönüşen ağırlık kaldırma antrenmanlarından sıkılan hemen her katılımcı boksun antrenman boyutunun kapsamının da özgül illusiolarına katkısının farkındalar, bu durum alanda devamlılık adına orta-üst toplumsal sınıfların neden boks alanına yatırım yaptığını da açıklar.

Geleneksel boks salonlarında oldukça katı kurallar vardır (2, 6, 8, 9, 10, 12, 21). Bazı salonlar kadınları kabul etmediği gibi (Woodward, 2008; Paradis, 2012) bazı salonlar boksörlerin kadın arkadaşlarının salona girmesini dahi kabul etmez (10). Geleneksel boks salonlarıyla hiçbir şekilde bağdaştırılamayacak Dinamo Boks'ta her şeyden önce antrenörlerden bazıları kadındır ve kadın katılımcılar oldukça fazla sayıdadır. Bununla birlikte çocuklar ve gençler için de katılım oldukça yüksektir. Alan orta-üst toplumsal sınıfların faydasını maksimize edebilecekleri bir serbest zaman aktivitesi alanı olarak tasarlandığından alana katılan failerin alanda herhangi bir problem yaşamalarının önüne geçilir. Bu salonun sahibi ve baş antrenörü Demir Hoca tarafından ve antrenörler tarafından sürekli gözetilir. Dolayısıyla öncelikle geleneksel boks salonlarında ya da toplumun gözünde görüldüğü gibi boks bu alanda bir erkek sporu değildir. Katılımcıların hepsi boksun bir işçi sınıf sporu ve işçi sınıfı pratiği olduğunu kabul ederler fakat boksun bir erkek sporu olduğu konusunda birkaç katılımcının erkek maçlarını daha keyifli bulması dışında bir hâkim kanaat alanda yoktur. Dolayısıyla alanın doxası boksun bir erkek sporu olduğu üzerinden kurulmaz. Bir tahakküm boyutunda olmasa antrenöre saygı geleneksel boks salonlarında olduğu gibi (2, 6, 8, 9, 10, 12, 21) orta-üst sınıflarda da doxadır. Bu sorgusuz sualsiz kabul illusioyu işaret eder: ne kadar faydaya ulaşmak isteniyorsa o kadar sorgusuz kabul. Tam da Bourdieu'nün üzerinde durduğu gibi (28) bu alana gizlenmiş kuralları



sorgulamak kimsenin aklına gelmez. Alanda geçirdiğim zaman boyunca daha görüşmelere başlamadan katılımcılara sizce bu salonda sorgulanmadan kabul edilen kurallar neler, diye sorduğumda hepsi ne cevap vereceklerini şaşırdılar. Doxa böyledir, sorgulanmaz, akla dahi gelmez (29). Dolayısıyla bir hukuki sınır da taşımaz, alan içerisinde akışkandır. Alandaki bir diğer önemli doxa boksun tehlikeli doğasına saygıdır. Orta-üst toplumsal sınıf failleri herhangi bir boks kariyeri inşa etmeyecekleri için sparring deneyimlerinde daha hafif karşılaşmalar gerçekleştirir, yine de boksun tehlikeli spor olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Hiyerarşik düzen, salondaki hocalardan sonra alanda daha fazla vakit geçirenleri ve bedensel sermayesinin hacmi daha kuvvetli olanları kapsar. Bu çoğu geleneksel boks salonunda aynı şekildedir (8, 9, 10). Orta-üst sınıfların da hiyerarşik düzene saygısı alanda sorgulanmadan kabul edilir.

Orta-üst toplumsal sınıfların bir kültürel tüketim nesnesini kendi seçtikleri yerde, seçtikleri şekilde, seçtikleri kişilerle gerçekleştirmeleri (13, 14, 28, 81, 82, 92), aynılığı oluşturduğu gibi o kültürel tüketim nesnesini herhangi bir alanda düzenli olarak yaptıklarında sınıflarına yayılan tüm estetik değerleri o alanı durmaksızın günceller (13). Katılımcılar orta-üst sınıfların boks alanına yatırım yapma mantıklarının serbest zaman aktivitesini en faydalı şekilde devam ettirmek olduğu konusunda hemfikir. Dünya genelinde boksa artan yoğun ilgiyle birlikte orta-üst sınıfların en önemli dinamiği olarak ağırlık kaldırma rutinin sıkıcı tekrarlarından daha başka modern ve akranların olduğu bir spor salonu arayışları boks alanına katılmalarına kapı aralar. Hem faydayı en üst düzeyde alabilecekleri serbest zaman aktivitesi olmasıyla hem de artık orta-üst sınıflara hitap eden spor salonu silüetiyle kültürel tüketim nesnesi haline gelen boks, geleneksel boks salonlarındaki gibi kariyer inşa eden bir okul ya da ev görünümünden (2, 6, 8, 10, 12) bu noktada ayrılarak sektörleşmiştir. Bu sektörleşme alana giriş, faydaya ulaşma, farklı alanlarda kazanımları sergileme ve alana devam üzerine kurulu olduğundan tatmini de içeren bir tüketim nesnesi halini almıştır (92). Ankara’da bu işleyişin ardından Dinamo Boks’a benzer, özellikle aynı semt olan Çayyolu’nda, pek çok farklı boks salonu isimli spor salonu faaliyete geçmiştir. Yaygın sosyal medya kullanımının getirdiği sosyal medya görünüm isteğiyle (92, 94, 98) toplumda ön planda olan faillerin boks alanına katılım

sağlamalarıyla birlikte alanın sektörleşerek bir kültürel tüketim nesnesi haline gelmesinin önünü açar.

## 6. SONUÇ

Bu yüksek lisans tez araştırmasında boks alanına katılan orta-üst toplumsal sınıf faillerin boks alanındaki pratikleri aracılığıyla boks alanındaki sınıfsal ayrımı inceledim. Bourdieu'nün alan teorisi çerçevesinde, işçi sınıfı sporu ve pratiği olarak bilinen boks alanına katılım gösteren orta-üst toplumsal sınıf faillerin boksa katılım amaçlarıyla birlikte, boksa katılan faillerin toplumsal sınıf yapılarının alandaki karşılığını, faillerin sahip oldukları davranış kalıpları ve yatkınlıklar bütünü, faillerin buldukları alanlara göre yeterli habituslara sahip olup olmadıklarını, faillerin çıkarlarını, alanın sorgulanmadan kabul edilen kurallarını ve sermaye çeşitlerinin (ekonomik, toplumsal, kültürel, simgesel) birbirleriyle yapısal etkileşimlerini analiz ettim.

Spor bilimleri, spor sosyolojisi, siyaset bilimleri başta olmak üzere ilgili alanyazında spor ve toplumsal sınıf çalışmalarına dair derin bir boşluk göze çarpar. Araştırmanın amacının, paradigmasının, kuramsal çerçevesinin ve alan araştırmasının ilgili alanların ilişkisine dair yapılacak araştırmalarda teorik ve yöntemsel fikir sunmasını, ilgili alanyazına bir nebze dahi olsa katkı sağlamasını hedefledim. Dolayısıyla bu araştırmada nihai amaç toplumsal sınıf çalışmalarına katkıda bulunmak, spor yoluyla artan toplumsal eşitsizlikleri ve güç ilişkilerini (99, 100) görünür kılmaya katkı sağlamaktır.

Araştırmanın sonuçları:

1. Orta-üst toplumsal sınıflar için boks pratiğine katılmak faydayı maksimize eden bir serbest zaman aktivitesine dâhil olmak anlamına gelir. Boks bir müsabaka ya da mücadele alanı olarak değil bir araç olarak görürler: herhangi bir boks kariyeri inşa etmeyi düşünmezler çünkü dövüş pratiklerine hala mesafelidirler. Diğer her alanda olduğu gibi boks alanı da kendi seçtikleri şekilde, kendi akranlarıyla gerçekleştirebilecekleri bir serbest zaman aktivitesidir. Alanda kendi sınıfları dışında ya da kendi sınıflarından daha alt sınıfların bulunmasını istemezler. Boks bir serbest zaman aktivitesi olarak gördükleri için yerine daha fazla fayda kazanacakları bir aktivite bulmaları halinde alandan tamamen ayrılabilirler.

2. Boksörün işçi sınıfı habitusunda yer alan fedakârlık, bedensel acı, ıstırap ve dayanıklılık, riskin kabul edilmesi gibi pratiklerin boks yapanların orta-üst sınıf habitusunda yerinin olmadığı sınıfsal ayrımın en net gösterenidir. Yaşam tarzı farklılıkları içerisinde boksun doğasında yer alan ve boks pratiğinin en önemli detaylarından olan disiplin orta-üst sınıf faillerinde bir karşılık bulmaz.

3. Boks bir araç olarak görüldüğünden orta-üst toplumsal sınıfların boks alanına dair en net faydası bedensel sermaye kazanımı ve hacminin geliştirilmesi ile literatüre zıt şekilde (işçi sınıfı boksörleri alandaki sermayeleri sadece alanda kullanırlar) bu özgül sermayeyi farklı alanlarda sembolik sermaye haline getirip bir güç sembolü olarak kullanmalarındır.

4. Boks salonu müsabaka kariyeri oluşturmak ya da boksör olmak adına devam edilen bir mekân değil, orta-üst toplumsal sınıfların sosyal sermayelerinin hacmini artıracakları bir spor salonu olarak görülür.

5. Şiddetli bir sparring deneyimini kabul etmemeleri sınıf habituslarına işleyen yatkınlıklar bütünüyle açıklanabilir. Orta-üst toplumsal sınıflarda herhangi bir dövüş pratiği yer almaz. Meslekten ziyade sınıf habitusları bağlamında birbirinden tamamen ayrılan bu iki sınıf arasında tek ortak nokta boks antrenmanıdır.

6. Habituları, sermayeleri ve illusioları, bir kültürel tüketim nesnesi haline gelen ve orta-üst toplumsal sınıfların en fazla faydayı elde etmelerine yönelik tasarlanan alanla mutlak uyum içerisinde. Simgesel sermaye güç ilişkileri bağlamında bir korunma kalkını sağlayarak alandaki katılımcılar arasındaki iktidar ilişkilerine dair mücadele aracıdır. Ayakkabıdan giysiye, beden sunumundan dile, mesleki üstünlükten araba markalarına kadar simgesel sermaye kendini durmaksızın alanda hissettirir. Orta-üst toplumsal sınıflar için her alanda olduğu gibi boks alanı da bir mücadeleler mekanıdır.

7. Ekonomik sermaye ve kültürel sermaye hacimleri bağlamında kendilerini boksörlerden ve işçi sınıfından tamamen ayrı tutarlar. Ekonomik sermaye alana giriş için birincil önemdedir. Alt sınıflara dair en ufak bir iz küçümsenir ya da dışlanır. Orta-

üst sınıflar ekonomik sermayeleri aracılığıyla alana girerler, devam ederler ve var olurlar. Bununla birlikte sosyal sermayeleri alan dışında da aktif olarak kullanılmakla birlikte alana devamlılık için de oldukça önemli hacme sahiptir. Sermaye hacimleri bağlamında kuvvetli sınıfsal eşitsizlik söz konusudur.

Ekonomik sermaye aracılığıyla alana giriş, kültürel sermayenin hacmi dolayısıyla alanda alt sınıfların istenmemesi, elde edilen bedensel sermaye aracılığıyla simgesel sermayenin alanda ya da farklı alanlarda sunumu, sosyal sermaye hacmiyle oluşan ağların alan dışında da aktif olarak kullanılması orta-üst sınıfların sermaye hacimleri dolayısıyla işçi sınıfından ayrımı görünürdür.

Sınıf durumunun gizli göstereni olarak kültürel sermaye boyutunda alandaki katılımcıların hepsi kendilerini boksörlerden çok daha ileri görüyorlar, kültürel sermaye hacimlerinin kıyas dahi kabul edemeyeceğini savunuyorlar. Boksörleri doğrudan olmasa da işçi sınıfını alt sınıflar olarak işaret ediyorlar. Bu durum simgesel (sembolik) tahakküm olarak sınıfsal ayrımın kabulünü ve yeniden güncellenmesini sağlıyor.

8. Alandaki en önemli fayda kilo vermek ve bedensel görünüm. Bedensel görünüm aşamasında öncelikle sağlıklı, fit bir bedene ulaşmak ve sonrasında bedensel sermaye hacmini arttırarak bunu simgesel sermayeye dönüştürmek fikri yatıyor. Boks kapsamlı antrenman sistemiyle burada orta-üst toplumsal sınıflar adına kuvvet kazanımı, kondisyon devamlılığı, dövüşmeyi öğrenmek ve sergilenebilir bedene ulaşmak adına pek çok faydayı öncelikle kilo vermek üzerinden araçsallaştırıyor. Orta-üst toplumsal sınıflar ağırlık kaldırmanın sıkıcı rutini yerine tam paket bir antrenman sisteminin bedensel sermaye hacimlerine daha faydalı olacağını keşfetmiş durumdalar.

9. Antrenöre ve salon hiyerarşisine saygı alanın doxası. Sorgulanma ihtiyacı dahi duyulmaması özgül illusiolara ulaşılması adına doxaların kabulünden ileri geliyor. Boksun tehlikeli oluşuna ve doğasına duyulan derin saygı da dövüşme pratiğine olan uzaklıkla alakalı. Tehlikeli spor oluşu ve dövüş pratiğinde dair habitus eksikliği nedeniyle alana yerleşen bir diğer doxa şiddetli sparring pratiğinden

kaçınmak. Boksun erkek sporu olarak görülmesine karşı çok net bir karşı çıkış da söz konusu.

10. Orta üst toplumsal sınıflar için boks kültürel bir tüketim nesnesi haline gelmiştir. Toplumsal uzama yerleşen sınırsız tüketim anlayışıyla birlikte sınırsız bir gösteriş imkânı olarak artan beden algısı da en etkin boks antrenmanı ile bir kazanıma dönüşeceğinden boks sektörleşmiş, orta-üst toplumsal sınıfların sermaye hacimlerini geliştireceği bir kültürel tüketim alanına dönüşmüştür.

## 7. KAYNAKLAR

1. Koçak O. Feyyaz'ın Tekmesi: Futbol Üzerine Psikanalitik Notlar. Horak R, Reiter W, Bora T, Editör. Futbol ve Kültürü. İstanbul: İletişim; 2014.
2. Wacquant L. Body and Soul: Notebook of an Apprentice Boxer. New York: Oxford University Press; 2004.
3. Derrida J. Bağışlamak. İstanbul: MonoKL; 2015.
4. Bachelard G. Mekânın Poetikası. 2. İstanbul: İthaki; 2014.
5. Sugden J. Boxing and Society: An international analysis. Manchester: Manchester University Press; 1996.
6. Woodward K. Rumbles in the Jungle: Boxing, Racialization and the Performance of Masculinity. Leisure Studies. 2004; 23(1): 5-17.
7. Trimbur L. Tough love: Mediation and articulation in the urban boxing gym. Ethnography. 2011; 12(3): 334-355.
8. Ishioka T. Boxing, Poverty, Foreseeability - an ethnographic account of local boxers in Metro Manila, Philippines. Asia Pacific Journal of Sport and Social Science. 2012; 1(2-3): 143-155.
9. Paradis E. Boxers, Briefs or Bras? Bodies, Gender and Change in the Boxing Gym. Body & Society. 2012; 18(2): 82-109.
10. Fulton J. What's your worth? The Development of Capital in British Boxing. European Journal for Sport and Society. 2011; 8(3): 193-218.
11. Woodward K. Hanging out and hanging about: Insider/outsider research in the sport of boxing. Ethnography. 2008; 9(4): 536-560.
12. Deuchar R, Søgaard F, Kolind T, Thylstrup B ve Wells, L. (2016) When you're boxing you don't think so much: pugilism, transitional masculinities and criminal desistance among young Danish gang members. Journal of Youth Studies. 2016; 19(6): 725-742.
13. Bourdieu P. Distinction: A social critique of the judgement of taste. Londra: Routledge & Kegan Paul; 1984.
14. Bourdieu P. Sport and social class. Social Science Information. 1978; 17(6): 819-840.
15. Beauchez J. La « douce science » des coups: La boxe comme paradigme d'une sociologie de la domination. Revue française de sociologie. 2017; 58: 97-120.
16. Wacquant L. Pugs at Work: Bodily Capital and Bodily Labour among Professional Boxers. Body & Society. 1995; 1(1): 65-93.
17. Robertson N. The Ancient Olympics: Sport, Spectacle, and Ritual. Echos Du Monde Classique: Classical News And Views. 1976; 3(20): 73-85.
18. Yıldırım İ. Antikiteden Moderniteye Olimpiyat Oyunları: İdealler ve Gerçekler. Hece (Batı medeniyeti Özel Sayısı). 2014; 18(210-212): 555-570.

19. Harges JJ. Governing excess: Boxing, biopolitics and the body. *Theoretical Criminology*. 2020; 24(4): 689-705.
20. Wright EJ. On white-collar boxing and social class. *The Sociological Review*. 2019; 67(6): 1400- 1416.
21. Beauchez J. Embodying combat: How boxers make sense of their 'conversations of gestures. *Ethnography*. 2019; 20(4): 483-502.
22. Woodward K. The Culture of Boxing: Sensation and Affect. *Sport in History*. 2011; 31(4): 487- 503.
23. Sacha JO. Fighting Feelings: The Emotional Labor of Old Heads in an Amateur Boxing Gym. *Sociological Perspectives*. 2017; 60(1): 77-94.
24. Nash M. Gender on the ropes: An autoethnographic account of boxing in Tasmania, Australia. *International Review for the Sociology of Sport*. 2017; 52(6): 734-750.
25. Pedrini L. Boxing Is Our Business: The Embodiment of a Leftist Identity in Boxe Popolare. *Societies*. 2018; 8: 85.
26. Trimbur L. Come out swinging: the changing world of boxing in gleason's gym. Princeton: Princeton University Press; 2013.
27. Wright EJ. Fast-track fisticuffs? An ethnographic exploration of time and white-collar boxing. *International Review for the Sociology of Sport*. 2020; 55(4): 437-452.
28. Bourdieu P. Genel Sosyoloji. İstanbul: İletişim Yayınları; 2021.
29. Bourdieu P, Wacquant L. Düşünümsel Sosyolojiye Davet. İstanbul: İletişim Yayınları; 2021.
30. Yurtsever H. Orta Sınıf Efsanesi. İstanbul: Yordam; 2016.
31. Keyder Ç. Türkiye'de Devlet ve Sınıflar. 22. İstanbul: İletişim; 2019.
32. Boratav K. İstanbul ve Anadolu'dan Sınıf Profilleri. 3. Ankara: İmge; 2020.
33. Beneton P. Toplumsal Sınıflar. İstanbul: İletişim Yayınları; 1991.
34. CNRTL. 2012 [25.04.2023]. Erişim adresi: <https://www.cnrtl.fr/etymologie/classe>
35. Online Etymology Dictionary. 2001 [25.04.2023]. Erişim adresi: <https://www.etymonline.com/search?q=class>
36. Marx K. Kapital, Birinci Cilt. İstanbul: Yordam; 2011.
37. Durkheim E. Toplumsal İşbölümü. İstanbul: Cem; 2006.
38. Weber M. Toplumsal ve Ekonomik Örgütlenme Kuramı. İstanbul: Cem; 2011.
39. Durkheim E. Ahlak ve Toplum. İstanbul: Pinhan; 2016.
40. Weber M. Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu. İstanbul: Oda; 2013.
41. Bourdieu P. Le sens pratique. Paris: Minuit; 1980.



42. Wacquant L. Simgesel İktidar ve Grup Oluşumu: Pierre Bourdieu'nün Sınıfı Yeniden Çerçevelemesi Üzerine. *Cogito*. 2014; 76: 204-230.
43. Weininger EB. Bourdieu'nün Sınıf Analizinin Esasları. Wright EO. Sınıf Analizine Yaklaşımlar. İstanbul: NotaBene; 2017.
44. Bourdieu, P. Pratik Nedenler. İstanbul: Kesit Yayıncılık; 1995.
45. Bourdieu P. Simgesel Sermaye ve Toplumsal Sınıflar. *Cogito*. 2014; 76: 192-204.
46. Bourdieu P. Outline Of A Theory Of Practice. Cambridge: Cambridge University Press; 1999.
47. Grenfell M. Pierre Bourdieu On Sport. Guilianotti R. *Routledge Handbook of the Sociology of Sport*. New York: Routledge; 2015.
48. Bora T. Cereyanlar. İstanbul: İletişim; 2017.
49. Neuman LW. *Toplumsal Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitabevi; 2020.
50. Creswell JW. *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitabevi; 2020.
51. Maxwell JA. *Nitel Araştırma Tasarımı*. Ankara: Nobel; 2018.
52. Denzin NK, Lincoln YS. Introduction: The Discipline and Practice of Qualitative Research. Denzin NK, Lincoln YS. 3. *The Sage Handbook of Qualitative Research*. Thousands Oaks, CA: SAGE Publications; 2005.
53. Glesne C. *Becoming Qualitative Researchers: An Introduction*. 4. Boston: Pearson/Allyn & Bacon; 2013.
54. Savin-Baden M, Major C. *Qualitative research: The essential guide to theory and practice*. Londra: Routledge; 2013.
55. Horkheimer M. *Geleneksel ve Eleştirel Kuram*. İstanbul: YKY; 2005.
56. McDonald I. Critical social research and political intervention: Moralistic versus radical approaches. Sugden J, Tomlison A. *Power Games: A Critical Sociology of Sport*. New York: Routledge; 2002.
57. Marx K. *Alman İdeolojisi (Feuerbach)*. Ankara: Sol; 2004.
58. Holz HH. *Frankfurt Okulu Eleştirisi*. İstanbul: Evrensel; 2012.
59. Atkinson M. *Ethnography*. Smith B, Sparkes AC. *Routledge Handbook of Qualitative Research in Sport and Exercise*. New York: Routledge; 2016.
60. M H Khan. *Ethnography: An Analysis of its Advantages and Disadvantages*. *GJMBR [Internet]*. 2021 May 15 [cited 2023 May 10]; 21(A5): 29-32.
61. Hammersley M, Atkinson P. *Ethnography: Principles in Practice*. 3. New York: Routledge; 2007.
62. Guba EG, Lincoln YS. *Competing paradigms in qualitative research*. Denzin NK, Lincoln YS. *Handbook of qualitative research*. CA: Sage Publications, Inc; 1994.
63. Fetterman DM. *Ethnography: step by step*. CA: Sage Publications; 2010.

64. Agafonoff N. Adapting Ethnographic Research Methods to Ad Hoc Commercial Market Research. *Qualitative Market Research An International Journal*. 2006; 9 (2): 115-125.
65. Ross M, Forsyth J. A Good Fight: How Indigenous Women Approach Boxing as a Mechanism for Social Change. *Journal of Sport & Social Issues*. 2020; 45: 303 – 328.
66. Harris M. *The Rise of Anthropological Theory: A History of Theories of Culture*. New York: Altamira Press; 1968.
67. Braun V, Clarke V. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. 2006; 3(2): 77-101.
68. Patton MQ. *Qualitative Research & Evaluation Methods*. 3. CA: Sage Publications, Inc; 2002.
69. TÜİK Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması. 2021. [15 Haziran 2021] Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-ve-Yasam-Kosullari-Arastirmasi-2020-37404>
70. Emerson R, Fretz M, Shaw ILL. Participant Observation and Fieldnotes. Atkinson P, Coffey A, Delamont S, Lofland J, Lofland Y. *Handbook of Ethnography*. California: SAGE Publications; 2001.
71. DİSK-AR. Türkiye Gelir Eşitsizliğinde Avrupa Birincisi. 2021. [10.05.2023]. Erişim adresi: <https://arastirma.disk.org.tr/wp-content/uploads/2021/06/DISK-AR-Turkiye-Gelir-Esitsizliginde-Avrupa-birincisi-Arastirma-Bulteni.pdf>
72. Enagrup. E-TÜFE ENAGrup Tüketici Fiyat Endeksi Mart 2023. 2023. (Erişim Tarihi: 16.04.2023) Erişim adresi: <https://enagrup.org/bulten/mrt23.pdf?v1>
73. Arnould EJ, Wallendorf M. Market-oriented ethnography: Interpretation building and marketing strategy formulation. *Journal of Marketing Research*. 1994; 31(4): 484–504.
74. Emerson RM, Rachel IF, Linda LS. *Writing Ethnographic Fieldnotes*. 2. Chicago: The University of Chicago Press; 2011.
75. Heyl BS. Ethnographic Interviewing. Atkinson P, Coffey A, Delamont S, Lofland J, Lofland Y. *Handbook of Ethnography*. California: SAGE Publications; 2001.
76. Lincoln YS, Guba EG. *Naturalistic Inquiry*. CA: SAGE; 1985.
77. Guba EG, Lincoln YS. Paradigmatic Controversies, Contradictions, and Emerging Confluences. Denzin NK, Lincoln YS. *The Sage Handbook of Qualitative Research*. 3. CA: Sage; 2005.
78. Guba EG, Lincoln YS. Competing paradigms in qualitative research. Denzin NK, Lincoln YS. *Handbook of qualitative research*. CA: Sage Publications; 1994.
79. Koca C. Spor Bilimlerinde Nitel Araştırma Yaklaşımı. *Spor Bilimleri Dergisi*. 2017; 28 (1): 30-48.

80. Tracy SJ. Qualitative Quality: Eight “Big-Tent” Criteria for Excellent Qualitative Research. *Qualitative Inquiry*. 2010; 16(10): 837-851.
81. Veblen TB. *Aylak Sınıfın Teorisi: Kurumların İktisadi İncelemesi*. 3. Ankara: Heretik; 2017.
82. Urry J. *Mekânları Tüketmek*. 3. İstanbul: Metis; 2018.
83. Connell RW. *Erkeklikler*. Ankara: Phoenix; 2019.
84. "Olimpiyat Komitesi'nden Türkiye için kötü haber" (NTV Spor). 11.12.2021. (Erişim Tarihi 16.02.2023) <https://www.ntvspor.net/olimpiyat/olimpiyat-komitesi-nden-turkiye-icin-kotu-haber-61b467ec8b3262a134321b6b>
85. "TÜİK yıllık enflasyonu yüzde 61,14 ENAG ise yüzde 142,63 olarak açıkladı." (euronews). 04.04.2022. (Erişim Tarihi 19.02.2023) <https://tr.euronews.com/2022/04/04/tuik-y-ll-k-enflasyonu-yuzde-61-14-enag-ise-yuzde-142-63-olarak-ac-klad>
86. Bozdarov J, Jones BDM, Daskalakis ZJ, Husain MI. Boxing as an Intervention in Mental Health: A Scoping Review. *American Journal of Lifestyle Medicine*. 2022; 0(0): 1-12.
87. “Fastest Times I Have Ever Seen: The Boxing Training Regime That Helped Michael Phelps Become the Greatest Olympian Ever” (essentially sports). 07.05.2022. (Erişim Tarihi: 26.03.2022) Erişim adresi: <https://www.essentiallysports.com/boxing-us-sports-swimming-news-fastest-times-i-have-ever-seen-the-boxing-training-regime-that-helped-michael-phelps-become-the-greatest-olympian-ever/>
88. 'BOXING WORKOUTS: THE SECRET OF NFL FOOTBALL PLAYERS' (fight camp). 07.08.2021. (Erişim Tarihi: 26.03.2023). Erişim adresi: <https://blog.joinfightcamp.com/training/boxing-workouts-the-secret-of-nfl-football-players/>
89. "Mixing in martial arts to improve on-field performance" (NFL). 28.10.2015. (Erişim Tarihi: 26.03.2023). Erişim adresi: <https://www.nfl.com/news/mixing-in-martial-arts-to-improve-on-field-performance-0ap3000000567511>
90. "Want To Improve Your Sport? Try Boxing!" (stack). 22.08.2020. (Erişim Tarihi: 26.03.2023). Erişim adresi: <https://www.stack.com/a/want-to-improve-your-sport-try-boxing/>
91. Connell R W, Messerschmidt JW. Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept. *Gender and Society*. 2005; 19(6): 829–859.
92. Baudrillard J. *Tüketim Toplumu*. 5. İstanbul: Ayrıntı; 2012.
93. Jameson F. *Modernizm İdeolojisi*. İstanbul: Metis; 2008.
94. Sennett R. *Karakter Aşınması: Yeni Kapitalizmde İşin Kişilik Üzerindeki Etkileri*. 5. İstanbul: Ayrıntı; 2011.
95. Panitch L, Albo G, Chibber V. *Socialist Register 2014: 21. Yüzyılda Sınıflar ve Sınıf Mücadelesi*. İstanbul: Yordam; 2014.

96. Panitch L, Albo G, Chibber V. *Socialist Register 2015: Sınıflar Dönüşürken*. İstanbul: Yordam; 2015.
97. Wright EO. *Sınıflar Üzerine Tartışmalar*. İstanbul: NotaBene; 2017.
98. Sennett R. *Kamusal İnsanın Çöküşü*. 3. İstanbul: Ayrıntı; 2010.
99. Messner MA. *Power at Play: Sports and the Problem of Masculinity*. Boston: Beacon Press; 1992.
100. Sugden J, Tomlison A. *Power Games: A Critical Sociology of Sport*. New York: Routledge; 2002.

## 8. EKLER

## EK-1: Etik Komisyon İzni



T.C.  
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ  
Rektörlük

Tarih: 30/07/2021  
Sayı:  
E-35853172-755.02.06-00001682344  
0001682344

Sayı : E-35853172-755.02.06-00001682344  
Konu : Kerim AKBAŞ (Etik Komisyon İzni)

30.07.2021

## SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 13.07.2021 tarihli ve E-68111190-755.02.06-00001666004 sayılı yazımız.

Enstitünüz Spor Bilimleri ve Teknolojisi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi **Kerim AKBAŞ**'ın, öğretim üyesi **Prof. Dr. Canan KOCA ARITAN** danışmanlığında yürüttüğü "**Boks Alanında Sınıfsal Ayrım: Orta-Üst Toplumsal Sınıfların Boks Alanındaki Pratikleri**" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **27 Temmuz 2021** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Vural GÖKMEN  
Rektör Yardımcısı

**Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.**

Belge Doğrulama Kodu: 7FB7FBD6-96C8-42CF-9193-84E4E5E4F505

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/hu-ebys>

Adres: Hacettepe Üniversitesi Rektörlük 06100 Sıhhiye-Ankara

Bilgi için: Sevda TOPAL

E-posta: yazimd@hacettepe.edu.tr İnternet Adresi: www.hacettepe.edu.tr Elektronik

Bilgisayar İşletmeni

Ağ: www.hacettepe.edu.tr

Telefon: 0 (312) 305 3001-3002 Faks: 0 (312) 311 9992

Telefon: 03123051008

Keş: hacettepeuniversitesi@hs01.kep.tr



**EK-2: Alan Notu Örneği**

23 Şubat 2022

Alana giriş: 18:40

Alana dair artık her şey ritüel. Okuduğum etnografi kitaplarında, alanda artık her şey kendini tekrar etmeye başladıysa veda vakti gelmiştir, bağlamında şeyler geçiyordu. Ben alana devam edeceğim ama tez için sanırım yeteri kadar gözlem yaptım.

Girişte özel derstekiler, hocalar ve dersi bekleyenlerle tek tek sohbet. Kilo verme, beden görünümü ve arkadaşlık ağları en net çıkar. Katılma sebebi olarak bu üçünü de göstermeyen hiçbir katılımcıya rastlamadım. Simit denilen bölgedeki yağların nasıl eridiğine dair herkes bir şeyler anlatırken ekip yavaş yavaş toplanıyor. Çok nadir pazartesi, çarşamba, cuma ekibi günlere sadık kalıyor. Daha doğrusu çok nadir bir katılımcı seçtiği günlerde geliyor. Salonda böyle bir rahatlık var. Örneğin aylık belli bir ders aldınız, haftalık belli bir sayı yapıyor, o sayıyı tamamlamak için haftanın istediğiniz bir günü o derse gelebiliyorsunuz: salı gelemediniz çarşamba gelebilirsiniz, gibi.

Yeniler durmadan bir şeyler öğrenmek isteyen afacan çocuklar gibi: yanımdaki torbada, ona sürekli ne yapması ve nasıl yapması gerektiğini gösterdiğimde müthiş gaza geliyor. Bu da en fazla 1 ay sürüyor, genelde üyeler daha fazla devam etmiyor. Bu yüzden durmadan birileri geliyor, gidiyor. Kalabalığımız bugün. İp atlarken Arden yüzük siparişi verdiğini anlatıyor. Bugün torbaları senin için döveceğiz, diyorum, gülüşüyoruz.

Koşu, ardından ip, toplam yarım saat. İp atlarken diğerleri uzun uzun dinleniyor, 5 dakika durmadan atlayan yok. 15'er dakikadan tam 45 dakika boyunca torba dövüyoruz. Ben istedim 15 dakika olmasını, kış çıkışı genelde yüklenilir geleneksel boks salonlarında kondisyona. İzliyorum, bir iki kişi dışında kimse 15 dakikayı çıkartamıyor. Bir süre yapıp ardından sohbeta koyuluyorlar. 45 dakika bitmek üzereyken Demir Hoca bir ara yanıma gelip şöyle diyor: abi sokakta falan biri senin karşına çıksa, artık onun hiç şansı yok, inanılmaz bir şey oldun.

Çıkışta karşıdaki kahveciye gidiyoruz. Ritüel. Orada dahi sohbet aynı.

**EK-3: Katılımcılar İçin Kişisel Bilgi Formu****KİŞİSEL BİLGİ FORMU**

- 1. Doğum Tarihi ve Yeri:**
- 2. Yaşadığı ilçe:**
- 3. Kilo ve boy:**
- 4. Medeni Hal:**
- 5. Mesleğiniz:**
- 6. Eğitim durumunuz:**
- 7. Annenizin mesleği:**
- 8. Annenizin eğitim durumu:**
- 9. Babanızın mesleği:**
- 10. Babanızın eğitim durumu:**
- 11. Aylık geliriniz ne kadar? Lütfen belirtiniz:**
- 12. Bir ayda evinize giren toplam aylık gelir ne kadar? Lütfen belirtiniz:**
- 13. Sizce hane halkı geliriniz, hane halkı ihtiyaçlarını karşılıyor mu?**  
 Çok zor     Zor     Orta     Kolay     Çok kolay
- 14. Daha önce herhangi bir sporla uğraştınız mı?**
- 15. Dinamo Boks'a kaç senedir/ aydır (haftada kaç gün, kaç saat) geliyorsunuz?**

**EK-4: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları****Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları****Boksa katılım süreci:**

1. Boksa katılmaya neden karar verdiniz?

- Ne zaman karar verdiniz?
- Nasıl karar verdiniz (karar verme süreciniz, etkenler vs.)?
- Bu salonda mı, başka salonda mı? Nasıl bir salondu? O yıllarda çevrenizde boks yapan var mıydı? Aileniz ve arkadaşlarınızın boksa katılmanıza tepkisi nasıldı?

2. Bokstan önce başka bir sporla uğraştınız mı?

- Uğraştıysanız kaç sene uğraştınız?
- Bıraktıysanız neden bıraktınız?

3. Haftada kaç gün kaç saatinizi boksa ayırıyorsunuz?

- Günleri ve saatleri siz mi belirliyorsunuz antrenörünüz mü?

4. Ne kadar süredir boks yapıyorsunuz?

- Bedeninizde ne gibi değişimler oldu?
- Sosyal ilişkilerinizde ne gibi değişimler oldu?
- Sağlığınızda ne gibi değişimler oldu?
- Psikolojinizde ne gibi değişimler oldu?
- Boksa bakış açınızda ne gibi değişimler oldu?

5. Nasıl bir antrenmanı takip ediyorsunuz?

6. Boksun sizin için önemi nedir? (Boksun hayatınızdaki yerinden bahseder misiniz?)

7. Boks size nasıl bir katkı sağladı? (sosyal, bedensel, simgesel, kültürel vs.)

8. Neden bu salonda boks yapıyorsunuz?

9. Sizce bu salondaki insanların boksa katılma sebepleri nelerdir?

10. Sizce bu salonda boksa katılan insanların kazanımları nelerdir?

11. Sizce boks artık daha fazla insanın katıldığı bir sektör haline dönüştü mü?

12. Son yıllarda sosyal medyada boks antrenmanlarını paylaşan insan sayısında



önemli bir artış var. Ünlüler, ekonomik düzeyi iyi kişiler mesela... Siz de gözlemliyor musunuz bunu? Sizce neden?

**Boks – Boks Salonu:**

1. Boks yapabilmek için ne tür fiziksel özellikler gerekiyor?
2. Siz bu tanımlamaya uyuyor musunuz? Bu tanımlamaya uymaya çalışıyor musunuz, neden?
3. Sizce boks alanında sorgulanmadan kabul edilen kurallar var mıdır?
  - Boks alanında sorgulanmadan kabul edilen kurallar nelerdir?
  - Sizce neden bu kurallar var?
  - Bu kuralları sorguluyor musunuz?
  - Kuralları benimsiyor musunuz?
4. Bu sorgulanmadan kabul edilen kurallar günlük yaşantınızdaki beğeni ve tercihlerinizle uyumlu mu?
5. Boks salonunda kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
6. Salon dışındaki bireylerin size karşı yaklaşımı nasıldır?
  - Boksa başladıktan sonra yaklaşım değişikliği oldu mu?
  - Eş, dost, arkadaş vs. nasıl geri dönüşler aldınız?
7. Salon içindeki bireylerin size karşı yaklaşımı nasıldır?
8. Elit boksörler, profesyoneller, amatörler ve bu sporu bir serbest zaman aktivitesi olarak yapanlar arasında sizce nasıl farklılıklar var?
  - Profesyonel boksu takip ediyor musunuz?
  - Boksörlerin ekonomik,
  - kültürel,
  - sosyal düzeyleri hakkında neler düşünüyorsunuz?
9. Salondaki katılımcılar hakkında ne düşünüyorsunuz?
  - Burada kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
  - Sevdiğiniz ya da sevmediğiniz özellikleri nelerdir?
  - Salonda dayanışma ve arkadaşlık ortamı var mı?
11. Boks ile ilgili sosyal medya hesabı takip ediyor musunuz?

- Hangi hesapları neden takip ediyorsunuz?
- Kendi sosyal medya hesaplarınızda antrenmanlarınızla ilgili paylaşımlarda bulunuyor musunuz?

### **Erkeklik:**

1. Boksun bir erkek sporu olduğunu düşünüyor musunuz?
3. Salonda boksa katılan erkeklerin size göre ortak özellikleri nelerdir?
4. Kadınların boks alanında erkekler kadar yer alabildiğini düşünüyor musunuz? Farklılıklar ve benzerlikler nelerdir?
5. Kadınların boksa katılması hakkında neler düşünüyorsunuz?
6. Sizce boks sporunda ideal erkek bedeni nedir ve nasıl olmalıdır?
  - Başlangıçtaki bedensel görünümünüz ile şu anki bedensel görünümünüz arasında nasıl farklılıklar var? Bu sizi nasıl etkiliyor?
7. İlk defa kadın boksörler Olimpiyatlara katıldılar ve çok büyük bir başarı elde ettiler. Bu sene Tokyo Olimpiyatlarında iki kadın boksör Olimpiyat madalyası aldılar, izlediniz mi? Ne düşünüyorsunuz?
8. Sinan Şamil Sam, boksun bir erkek sporu olduğunu ve kadınlarda zevkli müsabakalar olmayacağını söylüyor. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?

### **Beden:**

1. Bedeninize ve bedensel görünümünüze değer veriyor musunuz?
2. Bedeninizin daha sert, kaslı görünmesi sizin için önemli mi?
3. Bir boksörün bedeni nasıl olmalı?
4. Boks yaptığımız süre içerisinde bedeninizde/ bedensel görünümünüzde ne gibi değişimler oldu?
5. Sizce beden/ bedensel görünüm erkek ve kadın arası ilişkilerde önemli mi?

### **Sınıfsal ayrım:**

1. Amatör ya da profesyonel müsabakalara katıldınız mı?
2. Amatör ya da profesyonel boksör olmayı düşündünüz mü?
  - Neden amatör ya da profesyonel boksör oldunuz?
  - Neden amatör ya da profesyonel boksör olmadınız?

3. Önümüzdeki boks müsabakalarına katılmayı düşünüyor musunuz?
4. Boksun tehlikeli bir spor olup olmamasıyla ilgili düşünceniz nedir? Boksla ilgili herhangi bir çekinceniz var mı?
5. Antrenman maçları yapıyor musunuz?
  - Yapıyorsanız korunmaya özen gösteriyor musunuz? (kask, dişlik vs.)
  - Yapmıyorsanız nedeni nedir?
6. Elit boksörlerin neden bu sporu bir meslek olarak yaptıklarını düşünüyorsunuz?
7. Sizce elit boksörlerle aranızda herhangi bir farklılık var mı? Bu farklılıklar nelerdir?
8. Boksı bırakmayı hiç düşündünüz mü?
9. Boks sporunun zorlukları nelerdir?

**EK-5: Antrenör Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları****Antrenör Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları****Genel bilgi:**

1. Spor geçmişinizi anlatır mısınız?
2. Boks sizin için ne ifade ediyor?
3. Ne kadar süredir antrenörlük yapıyorsunuz?
4. Neden boks antrenörlüğü yapıyorsunuz?

**Toplumsal sınıf:**

1. Eğitim durumunuz nedir?

**Boks – Boks Salonu:**

1. Sizce insanların boksa katılma sebepleri nelerdir?
2. Sizce boks alanında sorgulanmadan kabul edilen kurallar var mıdır, varsa nelerdir?
  - Boks alanında sorgulanmadan kabul edilen kurallar nelerdir?
  - Sizce neden bu kurallar var?
  - Bu sorgulanmadan kabul edilen kurallar günlük yaşantınızdaki beğeni ve tercihlerinizle uyumlu mu?
3. Salondaki bireylerin boks antrenörü olarak size yaklaşımı nasıl?
4. Elit boksörler, profesyoneller, amatörler ve bu sporu bir serbest zaman aktivitesi olarak yapanlar arasında sizce nasıl farklılıklar var?
  - Profesyonel boksu takip ediyor musunuz?
  - Boksörlerin ekonomik,
  - kültürel, sosyal düzeyleri hakkında neler düşünüyorsunuz?
5. Boks yapmanın fiziksel, kültürel ve sosyal kazanımları var mı? Anlatır mısınız?
6. Boks katılımcılara nasıl bir katkı sağlar? (sosyal, bedensel, simgesel, kültürel vs.)
7. Katılımcılar neden bu salonda boks yapmaya geliyorlar?
8. Sizce boks artık daha fazla insanın katıldığı bir sektör haline dönüştü mü?
9. Son yıllarda sosyal medyada boks antrenmanlarını paylaşan insan sayısında

önemli bir artış var. Ünlüler, ekonomik düzeyi iyi kişiler mesela... Siz de gözlemliyor musunuz bunu? Sizce neden?

### **Erkeklik:**

1. Boksen bir erkek sporu olduğunu düşünüyor musunuz?
2. Salondaki erkek profillerinden biraz bahseder misiniz? Salonda boksa katılan erkeklerin size göre ortak özellikleri nelerdir?
3. Kadınların boks alanında erkekler kadar yer alabildiğini düşünüyor musunuz? Farklılıklar ve benzerlikler nelerdir?
4. Kadınların boksa katılması hakkında neler düşünüyorsunuz?
5. Kadın ve erkek boks arasında bir fark var mı?
6. İlk defa kadın boksörler Olimpiyatlara katıldılar ve çok büyük bir başarı elde ettiler. Bu sene Tokyo Olimpiyatlarında iki kadın boksör Olimpiyat madalyası aldılar, izlediniz mi? Ne düşünüyorsunuz?
7. Sinan Şamil Sam, boksen bir erkek sporu olduğunu ve kadınlarda zevkli müsabakalar olmayacağını söylüyor. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?

### **Antrenman:**

1. Grup antrenmanlarında veya bireysel antrenmanlarda dikkatinizi çeken önemli detaylar nelerdir?
  - Bu detaylar kadın ve erkekler için farklılaşıyor mu?
  - Grup dersleri veya özel dersler hangi sebeplerle tercih ediliyor?
  - Kadınlar ve erkekler arasındaki ortak antrenmanlar nasıl gerçekleşiyor?
2. Katılımcılar sparring yapıyorlar mı?
  - Antrenman maçlarını kadınlar ve erkekler arasında da yaptırıyor musunuz?
  - Yaptırıyorsanız korunmaya özen gösteriyor musunuz? (kask, dişlik vs.)
  - Yaptırmıyorsanız nedeni nedir?
3. Orta-üst toplumsal sınıflardan katılımcıların müsabakalara katılıp katılmaması hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Türkiye’de farklı toplumsal sınıflar sizce neden boks alanına katılım gösteriyorlar?
5. Bedensel görünüm katılımcılar için önemli mi?
6. Bu salonda katılımcıların boksla alakalı zorlandıkları konular nelerdir?

- Bu zorlanmaları nelere bağlarsınız?

7. Boksun tehlikeli bir spor olup olmamasıyla ilgili düşünceniz nedir? Boksla ilgili herhangi bir çekinceniz var mı?

8. Boks sporunun zorlukları nelerdir?

**EK-6: Gönüllü Katılım Formu****GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU**

Sayın katılımcı,

Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Anabilim dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Boks alanına katılan orta-üst toplumsal sınıfların boksa katılım amaçları, sahip oldukları yatkınlıklar bütünü, sermaye hacimleri ve çıkarlarıyla birlikte boks alanının hâkim kanaatleri, boks alanında sorgulanmadan kabul edilen kuralları inceleyen bir araştırma gerçekleştiriyorum. Bu araştırma için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan gerekli izinler alınmıştır. Bu araştırmanın danışmanlığını Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinden Prof. Dr. Canan Koca Arıtan yürütmektedir.

Araştırma kapsamında görüşmeler gerçekleştireceğiz. Bu görüşmelerde size beğenileriniz, tercihleriniz, davranış kalıplarınız ve yatkınlıklarınız ile birlikte boks alanını da içeren ilgili sorular sorulacaktır. Yanıtlamak istemeyeceğiniz, özel olduğunu düşündüğünüz sorulara yanıt vermeyebilirsiniz.

Araştırmaya katılım gönüllülük esaslıdır. Araştırmada istemediğiniz sorulara yanıt vermeyeceğiniz gibi araştırmadan istediğiniz zaman çekilebilirsiniz. Görüşmede sorulan sorulara verdiğiniz yanıtlar benim dışımda hiç kimseye paylaşılmayacaktır. Araştırmanın sonuçları yüksek lisans tezi için kullanılacaktır. Araştırma boyunca kişisel bilgileriniz özenle korunacaktır. Bu Gönüllü Katılım Formuna adınızı soyadınızı yazmanıza gerek yoktur.

Görüşme esnasında, yanıtlarınızın uzunluğu da göz önünde bulundurulduğunda, izin verdiğiniz takdirde ses kayıt cihazı kullanılacaktır. Görüşmeler yazılı hale geldikten sonra görüşme metniniz okumanız ve onaylamanız için size verilecektir. Metin üzerinde ekleme, çıkartma ve düzeltme yapabilirsiniz.

Gönüllü katılım formunu imzalamadan önce ve imzaladıktan sonra, aklınıza gelebilecek soruları istediğiniz zaman sorabilirsiniz. İletişim bilgilerim formun altında yer almaktadır. Bu araştırma bittikten sonra da ulaşabilir, araştırmayla ilgili sorular sorabilirsiniz. Araştırmaya katılmayı tercih ediyorsanız lütfen aşağıya imzanızı atınız. İmzaladıktan sonra size formun bir kopyasını vereceğim.

**Katılımcının adı soyadı:**

İmza:

Tarih:

**Araştırmanın yürütücüsü**

Adı soyadı:

Adres:

E-posta:

İmza:

Tarih:

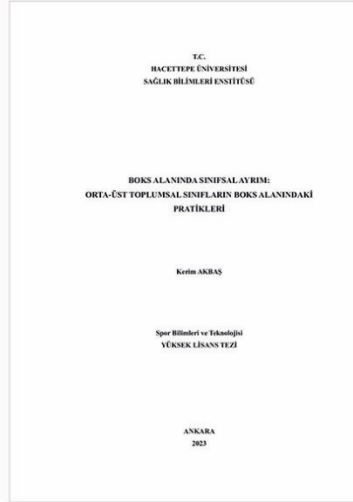


**EK-7: Orjinallik Raporu****Dijital Makbuz**

Bu makbuz ödevinizin Turnitin'e ulaştığını bildirmektedir. Gönderiminize dair bilgiler şöyledir:

Gönderinizin ilk sayfası aşağıda gönderilmektedir.

Gönderen: Kerim Akbaş  
Ödev başlığı: Yüksek lisans tezi  
Gönderi Başlığı: BOKS ALANINDA SINIFSA L AYRIM: ORTA-ÜST TOPLUMSAL SI...  
Dosya adı: Kerim\_Akba\_Tez\_07.07.2023.docx  
Dosya boyutu: 840.33K  
Sayfa sayısı: 217  
Kelime sayısı: 64,071  
Karakter sayısı: 414,413  
Gönderim Tarihi: 10-Tem-2023 11:13ÖÖ (UTC+0300)  
Gönderim Numarası: 2129020783



# BOKS ALANINDA SINIFSA AYRIM: ORTA-ÜST TOPLUMSAL SINIFLARIN BOKS ALANINDAKİ PRATİKLERİ

*Yazar Kerim Akbaş*

---

**Gönderim Tarihi:** 10-Tem-2023 11:13AM (UTC+0300)  
**Gönderim Numarası:** 2129020783  
**Dosya adı:** Kerim\_Akba\_Tez\_07.07.2023.docx (840.33K)  
**Kelime sayısı:** 64071  
**Karakter sayısı:** 414413

## BOKS ALANINDA SINIFSAI AYRIM: ORTA-ÜST TOPLUMSAL SINIFLARIN BOKS ALANINDAKİ PRATİKLERİ

### ORJİNALLİK RAPORU

<b>%3</b>	<b>%3</b>	<b>%0</b>	<b>%2</b>
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

### BİRİNCİL KAYNAKLAR

<b>1</b>	<b>openaccess.hacettepe.edu.tr:8080</b> İnternet Kaynağı	<b>%1</b>
<b>2</b>	<b>www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080</b> İnternet Kaynağı	<b>&lt;%1</b>
<b>3</b>	<b>iletisim.com.tr</b> İnternet Kaynağı	<b>&lt;%1</b>
<b>4</b>	<b>www.scribd.com</b> İnternet Kaynağı	<b>&lt;%1</b>
<b>5</b>	<b>sporoptik.com</b> İnternet Kaynağı	<b>&lt;%1</b>
<b>6</b>	<b>fightclub.com.tr</b> İnternet Kaynağı	<b>&lt;%1</b>
<b>7</b>	<b>qdoc.tips</b> İnternet Kaynağı	<b>&lt;%1</b>
<b>8</b>	<b>dergipark.org.tr</b> İnternet Kaynağı	<b>&lt;%1</b>
<b>9</b>	<b>acikbilim.yok.gov.tr</b> İnternet Kaynağı	<b>&lt;%1</b>

10	<a href="http://adudspace.adu.edu.tr:8080">adudspace.adu.edu.tr:8080</a> İnternet Kaynağı	<% 1
11	Submitted to Hacettepe University Öğrenci Ödevi	<% 1
12	<a href="http://www.essentiallysports.com">www.essentiallysports.com</a> İnternet Kaynağı	<% 1
13	<a href="http://archive.org">archive.org</a> İnternet Kaynağı	<% 1
14	<a href="http://bianet.org">bianet.org</a> İnternet Kaynağı	<% 1
15	<a href="http://issuu.com">issuu.com</a> İnternet Kaynağı	<% 1
16	<a href="http://tr.euronews.com">tr.euronews.com</a> İnternet Kaynağı	<% 1
17	<a href="http://www.fidankitap.com">www.fidankitap.com</a> İnternet Kaynağı	<% 1
18	Submitted to Kahramanmaraş Sütçü İmam University Öğrenci Ödevi	<% 1
19	<a href="http://konuthaberleri.com">konuthaberleri.com</a> İnternet Kaynağı	<% 1
20	<a href="http://www.boomsocial.com">www.boomsocial.com</a> İnternet Kaynağı	<% 1
21	<a href="http://ia904701.us.archive.org">ia904701.us.archive.org</a> İnternet Kaynağı	<% 1

		<% 1
22	<a href="http://tez.sdu.edu.tr">tez.sdu.edu.tr</a> İnternet Kaynağı	<% 1
23	<a href="http://isias.lautre.net">isias.lautre.net</a> İnternet Kaynağı	<% 1
24	<a href="http://web.ogu.edu.tr">web.ogu.edu.tr</a> İnternet Kaynağı	<% 1
25	Submitted to Anadolu University Öğrenci Ödevi	<% 1
26	Submitted to Galatasaray University Öğrenci Ödevi	<% 1
27	<a href="http://konservatuvar.trabzon.edu.tr">konservatuvar.trabzon.edu.tr</a> İnternet Kaynağı	<% 1
28	<a href="http://www.istanbuleczaciodasi.org.tr">www.istanbuleczaciodasi.org.tr</a> İnternet Kaynağı	<% 1
29	<a href="http://docplayer.biz.tr">docplayer.biz.tr</a> İnternet Kaynağı	<% 1
30	<a href="http://pdffox.com">pdffox.com</a> İnternet Kaynağı	<% 1
31	<a href="http://tede.unisantos.br">tede.unisantos.br</a> İnternet Kaynağı	<% 1
32	<a href="http://www.athens.indymedia.org">www.athens.indymedia.org</a> İnternet Kaynağı	<% 1

33	<a href="http://enagrup.org">enagrup.org</a> İnternet Kaynağı	<% 1
34	<a href="http://www.coursehero.com">www.coursehero.com</a> İnternet Kaynağı	<% 1
35	Submitted to Istanbul University Öğrenci Ödevi	<% 1
36	<a href="http://epdf.pub">epdf.pub</a> İnternet Kaynağı	<% 1
37	<a href="http://journals.plos.org">journals.plos.org</a> İnternet Kaynağı	<% 1
38	<a href="http://www.hizb-ut-tahrir.info">www.hizb-ut-tahrir.info</a> İnternet Kaynağı	<% 1
39	<a href="http://www.mdpi.com">www.mdpi.com</a> İnternet Kaynağı	<% 1

Alıntılarını çıkart Kapat  
Bibliyografyayı Çıkart üzerinde

Eşleşmeleri çıkar Kapat

## 9. ÖZGEÇMİŞ